

ความหมายเชิงสัญลักษณ์และอิทธิพลทางการเมืองของการ์ตูนจากเพจไข่แมวX
กับความเคลื่อนไหวทางการเมืองในสมัยรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา

นางสาวชลธิชา แสงเงิน

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
วิชาเอกการเมืองการปกครอง สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2563

**Signified Meaning and Political Influence of Cartoons from Facebook Page,
Khaimaew with Political Movement in Government era of
General Prayut Chan-o-Cha**

Miss Chonticha Sanngnern

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Political Science in Politics and Government

School of Political Science

Sukhothai Thammathirat Open University

2020

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ ความหมายเชิงสัญลักษณ์และอิทธิพลทางการเมืองของการ์ตูน
จากเพจ ไข่แมว x กับการเคลื่อนไหวทางการเมือง
ในสมัยรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา
ชื่อและนามสกุล นางสาวชลธิชา แสงเงิน
วิชาเอก การเมืองการปกครอง
สาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.ชนศักดิ์ สายจำปา

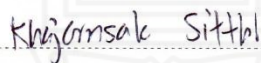
การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2564

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชนศักดิ์ สายจำปา)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขจรศักดิ์ สิทธิ)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วนัส ปิยะกุลชัยเดช)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ ความหมายเชิงสัญลักษณ์และอิทธิพลทางการเมืองของการ์ตูนจากเพจไข่แมวX
กับความเคลื่อนไหวทางการเมืองในสมัยรัฐบาล
พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา

ผู้ศึกษา นางสาวชลธิชา แสงเงิน **รหัสนักศึกษา** 2618000224 **ปริญญา** รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. ธนศักดิ์ สายจำปา **ปีการศึกษา** 2563

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) อิทธิพลของการ์ตูนจากเพจไข่แมวX ทั้งในระดับพื้นที่สาธารณะและบนสื่อสังคมออนไลน์ในสมัยรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา (2) สัญลักษณ์ของการ์ตูนไข่แมว ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการเมือง และการแสดงความคิดเห็นบนเพจไข่แมวX ในแต่ละภาพ และ (3) การนำความหมายเชิงสัญลักษณ์ของการ์ตูนจากเพจไข่แมวX มาใช้ในการเคลื่อนไหวทางการเมืองในสมัยรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ห้วงปี 2563

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านสื่อสังคมออนไลน์ อาทิ เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ และสื่อหลักในรูปแบบออนไลน์เพื่อวิเคราะห์บทบาทของการ์ตูนไข่แมวที่มีอิทธิพลในระดับพื้นที่สาธารณะและบนสื่อสังคมออนไลน์ รวมถึงการใช้ทฤษฎีสัญวิทยาเพื่ออธิบายรูปสัญลักษณ์ของการ์ตูนไข่แมวซึ่งคัดเลือกมาจากหนังสือการ์ตูนไข่แมวX ฉบับปี 2564 และ การแสดงความคิดเห็นและความรู้สึกของผู้ที่ติดตามเพจไข่แมวX ต่อโพสต์ในภาพนั้น และเชื่อมโยงกับการชุมนุมของกลุ่มนักศึกษาห้วงปี 2563

ผลการวิจัยพบว่า (1) อิทธิพลของการ์ตูนจากเพจไข่แมวX ทั้งในระดับพื้นที่สาธารณะและบนสื่อสังคมออนไลน์ในสมัยรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นการ์ตูนที่รู้จักบนเฟซบุ๊กเพจ ที่ผู้วาดต้องการวิจารณ์และรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) กระทั่งสามารถพัฒนาจนกลายเป็นที่รู้จักในแวดวงการเมือง (2) ภาพการ์ตูนไข่แมว มีรูปสัญลักษณ์คือองค์ประกอบของภาพ ทั้งใบหน้า การกระทำของตัวละคร สิ่งของ การลงสี การวาดภาพล้อเลียนการเมืองและมายาคติในสังคมไทย ผู้ติดตามบางคนสามารถตีความเนื้อหาได้ทันที (3) การเคลื่อนไหวทางการเมืองในสมัยรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ห้วงปี 2563 เป็นการชุมนุมของนักศึกษาอย่างกลุ่มคณะราษฎร และนักเรียนแล้ว มีการนำผลงานการ์ตูนไข่แมว เพื่อใช้ในการประชาสัมพันธ์และเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมในรูปแบบศิลปะ ของคกแต่ง และเครื่องบริโภค

คำสำคัญ การ์ตูนไข่แมว เพจไข่แมวX สื่อสังคมออนไลน์ สัญลักษณ์ พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา

Independent Study title: Signified Meaning and Political Influence of Cartoons from Facebook Page, Khaimaew with Political Movement in Government era of General Prayut Chan-o-Cha

Author: Miss Chonticha Sangngern; **ID:** 2618000224; **Degree:** Master of Political Science;

Independent Study advisor: Dr. Thanasak Saijampa, Associate Professor;

Academic year: 2020

Abstract

This research aims to study 1) the influence of cartoon from Facebook page, Khaimaew X, in public area and social media in government era of General Prayut Chan-o-cha 2) signified meaning of Khaimaew cartoon that related to political issues and the expression of comments via Facebook page, Khaimaew X for each picture 3) Bringing signified meaning of Khaimaew X cartoon to use in political movement in government era of General Prayut Chan-o-cha during 2020

This research is qualitative research by gathering information via online social media such as Facebook, Twitter and other main media to analyze roles of Khaimaew cartoon which has influence on public and social media. The research also gathers information of the usage of signified meaning to explain sign of Khaimaew cartoon which is selected from Khaimaew cartoon books issue 2021 and the comments and expression on those pictures from followers of Khaimaew's Facebook page and relate to the gathering of student's group in 2020.

The result of research finds that 1) the influence of cartoon from Facebook page, Khaimaew X, in public area and social media in government era of General Prayut Chan-o-cha is the cartoon that well-known on Facebook and a drawer would like to criticize National Council for Peace and Order (NCPO) and it developed until it is well-known in political society 2) Khaimaew's cartoon has sign which is an element of whole face's picture, action of characters, things, painting, political caricatures and myth in Thai society. Some of followers are able to interpret content immediately. 3) The political movement in government era of General Prayut Chan-o-cha in 2020 was the gathering of students such as People's Party and Bad student group. Khaimaew's cartoons were brought to use as public relation and was a part of art activities, decoration, and foodstuffs.

Keywords: Khaimaew's cartoons, Khaimaew Facebook page, Online social media, Sign,

General Prayut Chan-o-cha

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษานี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีจากความทุ่มเทและเอาใจใส่ของรองศาสตราจารย์ ดร. ธนศักดิ์ สายจำปา ที่ให้เกียรติเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาชั้นคว้าอิสระนี้ ทั้งให้คำแนะนำ ตรวจแก้ และปรับปรุงเพื่อให้การศึกษานี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมถึงผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จรัสศักดิ์ สิทธิ ที่ให้เกียรติมาเป็นกรรมการสอบการศึกษาชั้นคว้าอิสระ พร้อมทั้งให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นเพื่อนำไปปรับปรุงการศึกษาครั้งนี้ด้วยความตั้งใจจริง นอกจากนี้ขอขอบพระคุณ คณาจารย์ประจำภาควิชาการเมืองการปกครองที่ประสิทธิประสาทองค์ความรู้ให้สามารถเข้าใจถึงแก่นของวิชาการการเมืองการปกครองได้

ขอบพระคุณบิดา มารดา และครอบครัวที่เป็นส่วนหนึ่งในแรงผลักดันให้ศึกษามุ่งมั่นที่จะค้นคว้าและศึกษางานนี้อย่างต่อเนื่อง ขอขอบคุณเพื่อนร่วมสาขาที่ให้คำปรึกษาแนวทางและให้กำลังใจอย่างเสมอมา รวมถึงองค์กรที่ทำงาน หัวหน้างาน และเพื่อนร่วมงานที่คอยกระตุ้นผู้ศึกษาให้มุ่งมั่นที่จะทำการศึกษาค้นคว้านี้ให้เสร็จสมบูรณ์ ทั้งยังช่วยแนะนำ วิเคราะห์และแสดงความเห็นต่อแนวทางการศึกษา

ขอบคุณเจ้าหน้าที่ภาควิชาการเมืองการปกครองที่ให้คำปรึกษาในการลงทะเบียนเรียน และระเบียบต่างๆ ของมหาวิทยาลัย รวมถึงติดตามความคืบหน้าขั้นตอนของการศึกษาค้นคว้าอิสระนี้

สุดท้ายขอขอบคุณเพจไข่ม้วนX และสื่อสังคมออนไลน์ที่เข้ามามีบทบาทเป็นอย่างมากในชีวิตประจำวัน จนกระตุ้นให้ผู้ศึกษาต้องการค้นคว้าพฤติกรรมและปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสื่อสังคมออนไลน์และสามารถเปิดโลกทัศน์ใหม่ให้กับผู้ศึกษาเพื่อต่อยอดองค์ความรู้ที่ได้ไปใช้เพื่อพัฒนาขีดความสามารถของผู้ศึกษาให้สามารถสร้างประโยชน์กับสังคมการเมืองไทยได้

ชลธิชา แสงเงิน

ตุลาคม 2564

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญภาพ	ฅ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	4
กรอบความคิดทางทฤษฎี	4
ขอบเขตของการวิจัย	9
นิยามศัพท์เฉพาะ	10
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	12
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	13
แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	13
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	27
บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา	31
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	31
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	31
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	31
การวิเคราะห์ข้อมูล	32
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	34
ส่วน 1 อิทธิพลของการ์ตูนจากเพจไข่แมว X ทั้งในระดับพื้นที่สาธารณะและ บนสื่อสังคมออนไลน์ในสมัยรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์ โอชา	35
ส่วน 2 การวิเคราะห์สัญญาณของการ์ตูนจากเพจไข่แมวX ที่เกี่ยวข้องกับประเด็น การเมืองในสมัยรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์ โอชา และการแสดงความเห็น บนเพจไข่แมวX ในแต่ละภาพ	53
ส่วน 3 การนำความหมายเชิงสัญญาณของการ์ตูนจากเพจไข่แมวX มาใช้ใน การเคลื่อนไหวทางการเมืองในสมัยรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ห้วงปี 2563	119

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	133
สรุปลการศึกษา	133
อภิปรายผลการศึกษา	141
ข้อเสนอแนะ	150
บรรณานุกรม	152
ประวัติผู้ศึกษา	157

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 ตัวอย่างการ์ตูนจาก Joan Cornella	3
ภาพที่ 2.1 การรับรู้ของปัจเจกบุคคล ในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต	23
ภาพที่ 4.1 ผู้วาดการ์ตูนไข่ม้วน ให้สัมพันธ์กับเพลง echo โดยปิดบังใบหน้า	36
ภาพที่ 4.2 “ลุง” เสียสติถึงการเปลี่ยนภาพลักษณ์จากทหารเป็นนักการเมือง	37
ภาพที่ 4.3 การ์ตูนจากเพลงไข่ม้วน X บนซ้าย: “ลุง” บนขวา: “แจ๊คแม้ว” และล่างกลาง: “ดาไล”	38
ภาพที่ 4.4 การซ่อน “แจ๊คแม้ว” ในการ์ตูน (ในวงกลมสีแดง)	38
ภาพที่ 4.5 ตัวอย่างการ์ตูนไข่ม้วน X ที่มีผู้ตีความได้ แต่เลือกแสดงความเห็นเป็นรูปภาพ	39
ภาพที่ 4.6 ภาพวาดนายสมศักดิ์ เจียมธีรสกุล สำหรับการประมูลเพื่อช่วยเหลือ ผู้ได้รับผลกระทบทางการเมือง	42
ภาพที่ 4.7 ภาพถ่ายนายชัชชาติ และนายธนาธร ร่วมงานนิทรรศการไข่ม้วนเมื่อ 10 พฤศจิกายน 2561	43
ภาพที่ 4.8 ตัวอย่างการนำภาพการ์ตูนไข่ม้วนไปเผยแพร่ผ่านทวีตเตอร์และมีผู้สนใจ รีทวีตมากกว่า 1 พันครั้ง	44
ภาพที่ 4.9 นายปวิน ชัชวาลพงศ์พันธ์ ในงานเทศกาลประชาธิปไตย จัดโดยองค์กร FORSEA ที่ประเทศมาเลเซีย และผู้วาดการ์ตูนไข่ม้วน	46
ภาพที่ 4.10 แอนิเมชันนำเสนอลำดับเหตุการณ์ผู้ลี้ภัยไทยในประเทศเพื่อนบ้าน ถูกบังคับสูญหาย จำนวน 10 คน	47
ภาพที่ 4.11 ชายผูกคอตายจากมาตรการควบคุมการนั่งทานในร้านอาหาร	51
ภาพที่ 4.12 “ลุง” สวมเครื่องแบบทหาร (ซ้าย) และ “ลุง” สวมสูทแบบนักการเมือง (ขวา)	54
ภาพที่ 4.13 “แจ๊คแม้ว” ที่ปรากฏในการ์ตูนไข่ม้วนตามแต่ละรูปแบบ	55
ภาพที่ 4.14 “ดาไล” ตัวแทนของคนไทยในสังคม	57
ภาพที่ 4.15 เหตุการณ์การคัดเลือกลูกชายไทยเข้าเป็นทหารเกณฑ์	58
ภาพที่ 4.16 เหตุการณ์ความไม่โปร่งใสของระบบราชการ	61
ภาพที่ 4.17 เหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับนักเคลื่อนไหวทางการเมือง และผู้เห็นต่างทางการเมือง	63
ภาพที่ 4.18 เหวด้า “ลุง” ที่จะนำพาประเทศไทยไปสู่ประชาธิปไตย	66
ภาพที่ 4.19 “ลุง” แสดงพระราชดำรัสเพื่อยุติการคัดค้านเรื่องถวายสัตย์ปฏิญาณไม่ครบ	68

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 4.20 “ลุง” รอดพ้นจากการตัดสินคดีของศาล	70
ภาพที่ 4.21 นักเรียน “ลุง” ลอกการบ้าน (ผลงาน) ของ นักเรียน “แจ๊คแม้ว”	72
ภาพที่ 4.22 เดี่ยวไมโครโฟน พล.อ.อภิรัชต์ คงสมพงษ์	75
ภาพที่ 4.23 ความสัมพันธ์ที่ริ้วฉานของ “ลุง” กับนายโดนัลด์ ทรัมป์	78
ภาพที่ 4.24 นายธนารท จีรุงเรืองกิจ ถูกแซ่แข็งความเคลื่อนไหวทางการเมือง	80
ภาพที่ 4.25 “ลุง” สนับสนุนการท่องเที่ยวของชาวต่างชาติ แต่ไม่สนับสนุนสุขภาพของ “ตาใส” ..	82
ภาพที่ 4.26 “ลุง” กับการตีความหมายของ “ผนงจรดกม”	85
ภาพที่ 4.27 นายพุทธิพงษ์ ปุณณกันต์ ที่มีความขัดแย้งในตัวเอง	87
ภาพที่ 4.28 “ศาลพระภูมิ” ยุบพรรคอนาคตใหม่	89
ภาพที่ 4.29 “ตาใส” ทลายรังกะลา IO	90
ภาพที่ 4.30 “ตาใส” ถูกเชื้อโรคร้ายคุกคามใต้น้ำ	94
ภาพที่ 4.31 “ลุง” เล่นต่อจิ๊กซอว์เคอร์ฟิว	96
ภาพที่ 4.32 “ลุง” เณรน้อยเจ้าปัญญา แก้ไขปัญหาการหยิบของจากตู้ปันสุขเกินความจำเป็น ..	99
ภาพที่ 4.33 โคนัน “ลุง” ยิ่งสลบให้ตัวเองนอนหลับ	101
ภาพที่ 4.34 ทหาร VIP ผ่านด่านกักตัวพร้อมนำ COVID-19 เข้าไทย	104
ภาพที่ 4.35 “ลุง” จัดสวนประชาธิปไตยสร้างเซอร์ไพซ์ให้ “ตาใส”	106
ภาพที่ 4.36 ความหวังครั้งใหม่ของนายสมศักดิ์ เกียรติสุทนต์	108
ภาพที่ 4.37 “ตาใส” ปลุกต้นไม้ชื่อ “หมุดคณะราษฎร 2563”	110
ภาพที่ 4.38 “ตาใส” แสดงออกอย่างสันติแต่ถูกรถฉีดน้ำแรงดันสูง (จีโน่) ฉีดน้ำใส่	112
ภาพที่ 4.39 รูปปั้นผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ทำร้ายราษฎร	115
ภาพที่ 4.40 สืบต่อเจตนาธรรมณ์ของแกนนำผู้ชุมนุม	117
ภาพที่ 4.41 ประชาสัมพันธ์การประชุม โดยกลุ่มนักเรียนแล้ว	123
ภาพที่ 4.42 สเตนดี้ล้อเลียนนายณัฐพล ทีปสุวรรณ ที่แสดงในกิจกรรมชุมนุม	123
ภาพที่ 4.43 การ์ตูนไข่แมวที่ถูกจัดแสดงในกิจกรรมศิลปะราษฎร	126
ภาพที่ 4.44 การจัดชุมนุมเมื่อ 17 พฤศจิกายน 2563 กิจกรรม “บน น้ำ อากาศ”	129
ภาพที่ 4.45 การลำเลียงขวดน้ำดื่ม “TaSai”	130
ภาพที่ 4.46 การ์ตูนไข่แมววาดภาพล้อเลียนนายปกรณ์ กับสินค้า “หมูสขิว” ของเขา	131

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แม้ประเทศไทยจะเป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตย แต่ด้วยเหตุการณ์การเมืองที่ผ่านมาเห็นได้ชัดว่า การพัฒนาประชาธิปไตยในไทยยังคงล่าช้า แม้บางช่วงจะมีแนวโน้มที่จะพัฒนาได้แล้ว ก็ถูกยุติลงด้วยการรัฐประหารทุกครั้ง โดยมีผู้นำที่มาจากกองทัพที่ปกครองแบบเผด็จการและถูกจำกัดเสรีภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เสรีภาพในการแสดงออกทางการเมือง การชุมนุมการเมืองจึงถูกนำมาใช้เพื่อวิจารณ์และแสดงความคิดเห็นทางการเมืองมากขึ้น ด้วยรูปแบบการชุมนุมและข้อความที่ใช้จะต้องเข้ารหัสเพื่อแปลงนัยของการชุมนุมนั้น วิธีการนี้สามารถหลีกเลี่ยงการตรวจจับโดยผู้นำที่ไม่ต้องการให้มีเนื้อหาวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลออกเผยแพร่ได้ และสารจากการชุมนุมนั้นที่ส่งไปยังผู้รับสาร ก็จะช่วยลดทอนความเกรงขามของผู้ปกครอง ให้ผู้ได้ปกครองมีความกล้าที่จะท้าทายต่ออำนาจเผด็จการ ความเป็นมาของการชุมนุมในไทยนั้น สามารถวิเคราะห์ได้จากภาพวาดตามอุโบสถวัดซึ่งมีมาตั้งแต่สมัยอยุธยา โดยภาพวาดจะถูกผูกโยงเข้ากับศาสนาพุทธ เช่น การถ่ายทอดนิทานชาดกผ่านการวาดภาพลงบนอุโบสถวัด กระทั่งในช่วงรัตนโกสินทร์ เริ่มเปิดรับวัฒนธรรมจากต่างประเทศ อาทิ จีน และชาติตะวันตก ในสมัยรัชกาลที่ 4 ภาพลัทธิที่แสดงถึงความขัดแย้งด้านศิลปวัฒนธรรมอย่างรุนแรง จากจิตรกรรมฝาผนังวัดพระงาม จ.พระนครศรีอยุธยา สันนิษฐานว่าผู้เขียนคือพระอาจารย์ขรัวอินโข่ง ต่อมา เทคโนโลยีสิ่งพิมพ์แพร่หลายขึ้น ในสมัยรัชกาลที่ 6 พระองค์เคยวาดภาพล้อเลียนข้าราชการ และบุคคลที่ใกล้ชิด กระทั่งหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อปี 2475 ปราชญ์นักเขียนคือ นายประยูร จรรย์าวงษ์ เป็นผู้บุกเบิกการชุมนุมการเมืองและสังคมผ่านตัวละคร “สุขเล็ก” ในลักษณะถูกเย็บปาก เพื่อล้อเลียนคณะปฏิวัติ และจึงเปลี่ยนเป็นนวนิยายในช่วงหลัง 14 ตุลาคม 2516 เนื่องจากผู้ปกครองขณะนั้นไม่ต้องการให้ประชาชนนึกถึงสถานการณ์การเมืองในช่วงนั้น (มูลนิธิประยูร จรรย์าวงษ์, 2559, <http://sooklek.com>) ในช่วงหลังปี 2516 – 2519 ที่เป็นช่วงประชาธิปไตยแบ่งบานก็เริ่มมีนักเขียนนักวาดการ์ตูนเพิ่มขึ้น ต่อมา หลัง 6 ตุลาคม 2519 สื่อสิ่งพิมพ์ถูกควบคุมเข้มงวด ทำให้นักเขียนต้องสะท้อนการเมืองผ่านตัวการ์ตูน เช่น ชัย ราชวัตร ผ่าน “ผู้ใหญ่มากและทุ่งหมาเมิน” ซึ่งมีความโดดเด่นที่ “คำพูด” เป็นสำคัญ (อิทธิพล ราสีเกรียงไกร, 2534, น. 77-85)

ด้วยระบอบการปกครองที่ไม่เป็นประชาธิปไตยเสียทีเดียว อีกทั้งยังมีช่วงเวลาการปกครองแบบเผด็จการมากกว่าประชาธิปไตยด้วยนั้น ทำให้รูปแบบการตั้งศูนย์การเมืองส่วนใหญ่ ถูกออกแบบมาว่าต้องซ่อนนัยการเมืองไว้ เพื่อหลีกเลี่ยงการตรวจจับโดยผู้ปกครอง กระทั่งเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งของการตั้งศูนย์การเมืองไทย ที่ต้องอาศัยการตีความผ่านทางภาพ ตัวละคร และคำพูด ปัจจุบันได้มีการพัฒนาเทคโนโลยีการสื่อสารแบบไร้พรมแดน ที่มีศักยภาพในการขยายตัวอย่างรวดเร็ว และได้รับความนิยมอย่างมาก ด้วยความรวดเร็วของข้อมูลข่าวสาร การเปิดพื้นที่เสรีในการแสดงความคิดเห็นภายใต้ พรบ.คอมพิวเตอร์และแพลตฟอร์มที่เข้าใจง่าย ตอบโจทย์การใช้งานของผู้ใช้งานหลักอย่างเยาวชน และคนที่ให้ความสนใจในเทคโนโลยีสื่อสารรูปแบบใหม่

การรัฐประหารในประเทศไทยเมื่อปี 2557 โดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้มีการประกาศเรียกกลุ่มที่คาดว่าเป็นปฏิปักษ์กับคณะรัฐประหารไปปรับทัศนคติ เป็นจำนวนมาก ความกลัวที่ขยายตัวออกไป ทำให้เห็นกวาดการตั้งศูนย์ “ไข่แมว” ตัดสินใจวาดภาพการตั้งศูนย์การเมืองขึ้น เพื่อตอบโต้อำนาจรัฐเผด็จการขณะนั้น โดยนำเสนอในรูปแบบล้อเลียน ขบขัน มายาคติ และความศักดิ์สิทธิ์ต่างๆ ผ่านตัวการตั้งที่มีนัยพาดพิงบุคคลทางการเมือง รวมถึงซ่อนสัญลักษณ์ทางการเมืองในแต่ละตอน การตั้งศูนย์ “ไข่แมว” มีเสน่ห์อยู่ที่ เป็นการตั้งที่ไม่ต้องใส่ข้อความ ผู้รับสารจะอาศัยการตีความจากภาพจนเกิดเป็นพื้นที่แห่งการถกเถียงขึ้น เกิดการตั้งคำถาม ชุกคิด ถึงสถานการณ์การเมืองในประเทศขณะนั้นว่าเป็นไปตามที่การตั้งเสนอจริงหรือไม่ สิ่งที่การตั้ง “ไข่แมว” นำเสนอไม่ใช่ความจริงบริสุทธิ์ แต่อย่างน้อยก็ได้เปิดพื้นที่เพื่อให้คนสามารถหัวเราะไปกับอำนาจเผด็จการ

จันจิรา สมบัติพูนศิริ อธิบายว่า “ความเงิบในการตั้งของไข่แมว ทำหน้าที่ปลงเสียงมันมีเสียงในความเงิบ เสียงนั้นคือคำพูดที่ผู้เสพอยากพูดแต่พูดไม่ได้ ผู้เสพมีความคิดคล้ายๆ ไข่แมว แต่พื้นที่ไม่อำนวย บริบททางการเมืองไม่อำนวย”

สมศักดิ์ เจียมธีรสกุล ให้คำแนะนำเสนอ “ไข่แมว” ในบริบทประวัติศาสตร์การตั้งศูนย์การเมืองไทยว่า หลังวิกฤตการเมืองในปี 2549 ไม่ปรากฏการวาดการตั้งล้อเลียนเผด็จการมากนัก กระทั่งรัฐประหารปี 2557 นักเขียนการตั้งเมืองเก่าหลายคน สนับสนุนคณะรัฐประหาร อาทิ ชัย ราชวัตร และบัญชาคามิน แต่ครั้งนี้กลับมีการตั้งเมืองเกิดใหม่อย่าง “มานีมิแฮร์” และ “ไข่แมว” ซึ่งปรากฏขึ้นบนแพลตฟอร์มของสื่อสังคมออนไลน์ ทั้งสองเพจนี้ มีจำนวนผู้ติดตามมากกว่า 100,000 คน ส่วนหนึ่งคือบริบทที่เปลี่ยนไปของโลกข่าวสารการเมืองด้วย จากปกติที่คนจะรับสารผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ ก็เปลี่ยนมารับผ่านทางออนไลน์ เช่นนี้แล้วหากจะมีการตั้งเมืองเกิดขึ้นใหม่ก็คงจะมีอยู่บนพื้นที่ออนไลน์ (ไข่แมว, 2561, น. 12-13)

ผู้วาดการ์ตูน “ไข่แมว” หรือแอดมินเพจ “ไข่แมวX” (บุคคลนิรนาม) ได้ให้สัมภาษณ์กับเว็บไซต์ประชาไท ถึงแรงบันดาลใจในการวาดภาพการ์ตูน “ไข่แมว” ว่า มาจาก Joan Cornella ศิลปินชาวสเปน ซึ่งวาดการ์ตูนเป็นช่องในลักษณะไม่ตายตัว มีความตลกแบบเกินจริง และตลกร้ายที่มักนำมาถกเถียงถึงสาระสำคัญของการ์ตูนอยู่บ่อยครั้ง โดยแอดมินเพจ “ไข่แมวX” ได้นำมาประยุกต์กับรูปแบบไทย และออกมาเป็นจุดเด่นของการ์ตูน ที่สามารถตีความได้หลายแบบ แล้วแต่ประสบการณ์ของแต่ละคน เขาเลือกจะไม่ใส่ข้อความลงในการ์ตูน เพื่อไม่ให้เป็นการชักจูงความคิดเห็นไป และป้องกันการถูกคุกคามโดยรัฐด้วย (เจนพสิษฐ์ ปู่ประเสริฐ, เว็บไซต์ประชาไท, 2559)

ภาพที่ 1.1 ตัวอย่างการ์ตูนจาก Joan Cornella

ที่มา : Wikipedia https://en.wikipedia.org/wiki/Joan_Cornell%C3%A0

อย่างไรก็ตาม แม้การ์ตูนการเมืองอย่าง “ไข่แมว” จะสร้างความนิยมอย่างมากในกลุ่มผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์ ที่ดูเหมือนจะเป็นพื้นที่หลักในการเผยแพร่ แลกเปลี่ยน และแสดงความคิดเห็นทางการเมืองต่อภาพการ์ตูนนั้น ในช่วงหลังการเลือกตั้งปี 2562 มีการจัดตั้งรัฐบาลของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ท่ามกลางเสียงวิพากษ์วิจารณ์ถึงความไม่โปร่งใสในการตั้งรัฐบาล ว่ามีลักษณะสืบทอดอำนาจที่มีการจัดตั้งรัฐบาลที่อ้างว่าเป็นไปตามระบอบประชาธิปไตย แต่ยังคงสร้างความกังขาอย่างมากต่อประชาชนว่า รัฐบาลชุดนี้เป็นไปตามหลักประชาธิปไตยจริงหรือไม่ ขณะที่ความเข้มงวดของภาครัฐต่อการควบคุมสื่อมีความผ่อนปรนลง เริ่มเปิดพื้นที่วิพากษ์วิจารณ์การบริหารประเทศของรัฐบาลมากขึ้น กระทั่งในปี 2563 เกิดการชุมนุมโดยกลุ่มนักศึกษา เยาวชน และ

ประชาชน ที่ไม่พอใจต่อการบริหารประเทศของรัฐบาล โดยพาดพิงถึงสถาบันพระมหากษัตริย์ อันเป็นสถาบันฯ ที่ถูกตั้งไว้เหนือการเมือง ด้วยการเคลื่อนไหวหลักคือเยาวชน ที่โตมากับสื่อสังคมออนไลน์ และเสพการ์ตูนการเมืองอย่าง “ไข่แมว” ทำให้บางครั้งในการชุมนุม จะพบตัวการ์ตูนจาก “ไข่แมว” ร่วมการประท้วงด้วย

2. วัตถุประสงค์ในการศึกษา

2.1 เพื่อศึกษาอิทธิพลของการ์ตูนจากเพจ ไข่แมวX ทั้งในระดับพื้นที่สาธารณะและบนสื่อสังคมออนไลน์ในสมัยรัฐบาล พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา

2.2 เพื่อศึกษาสัญลักษณ์ของการ์ตูนจากเพจ ไข่แมวX ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการเมืองในสมัยรัฐบาล พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา และการแสดงความคิดเห็นบนเพจ ไข่แมวX ในแต่ละภาพ

2.3 เพื่อศึกษาการนำความหมายเชิงสัญลักษณ์ของการ์ตูนจากเพจ ไข่แมวX มาใช้ในการเคลื่อนไหวทางการเมืองในสมัยรัฐบาล พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ھر้วงปี 2563

3. กรอบความคิดทางทฤษฎี

การศึกษาวิเคราะห์ความหมายเชิงสัญลักษณ์และอิทธิพลทางการเมืองของการ์ตูนจากเพจ ไข่แมวX กับความเคลื่อนไหวทางการเมืองในสมัยรัฐบาล พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ในช่วงต้นของการสร้างเพจนั้น อยู่ในการปกครองโดยรัฐบาล คสช. ที่เป็นรูปแบบรัฐบาลทหาร โดยห้วงเวลาดังกล่าว ประเทศไทยมีความพยายามกีดกันการแสดงออกทางความคิดเห็นทางการเมือง ออกประกาศเรียกบุคคลที่มีพฤติกรรมเป็นปฏิปักษ์กับรัฐบาล คสช. เพื่อไปปรับทัศนคติ โดยมีผู้คนจำนวนหนึ่งถูกเรียกตัว ทั้งบุคคลที่มีความสัมพันธ์ทางการเมือง และผู้ที่ทำกิจกรรมเชิงสัญลักษณ์เพื่อต่อต้านเผด็จการตลอดจนบุคคลทั่วไป ที่เพิ่งเริ่มเคลื่อนไหวต่อต้านหลังการรัฐประหาร โดย คสช. กอปรกับเทคโนโลยี และการสื่อสารที่พัฒนาไปต่างจากสมัยก่อน เกิดการแสดงความคิดเห็นผ่านช่องทางหลากหลายมากขึ้น โดยหนึ่งในนั้นคือ สื่อสังคมออนไลน์ ที่ซึ่งกลายเป็นสถานที่ใหม่สำหรับการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมือง อย่างไรก็ตาม แม้ผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์ จะมีความรู้สึกรว่าเราไม่ได้ใช้ตัวตนจริงในการพูดคุย ทำให้แสดงความคิดเห็นออกมาอย่างโจ่งแจ้ง ซึ่งในที่สุด ก็ปรากฏข่าวสารว่าบุคคลนี้ ถูกเรียกปรับทัศนคติ จากกรณีแสดงความคิดเห็นพาดพิงรัฐบาล คสช. จึงทำให้ผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์ ยิ่งต้องตระหนักถึงการใช้สื่อมากขึ้น จึงได้นำวิธีเสียดสี ล้อเลียน เพื่อใช้วิจารณ์

การทำงานของรัฐบาล คสช. สามารถหลีกเลี่ยงไม่ให้คุณเหมือนว่าวิจารณ์ตรงเกิน และป้องกันการถูกจับกุมในระดับหนึ่งได้

เมื่อพูดถึงการล้อเลียนการเมือง อาจมีได้หลายวิธีการ อาทิ รังสรรค์ผลงานศิลปะต่อต้านผู้ปกครอง การแสดงละคร และแต่งนิยาย บทกลอน บทความ หรืออีกหลากหลายวิธี ซึ่งในงานศึกษานี้ ผู้วิจัยได้หยิบปรากฏการณ์หนึ่งบนสื่อสังคมออนไลน์ ที่ได้รับความนิยมอย่างมากสำหรับการวิจารณ์ คสช. คือ เฟซบุ๊กเพจ ไข่แมวX ที่มาในรูปแบบการ์ตูนล้อเลียนการเมือง เราอาจจะเคยอ่านการ์ตูนการเมืองผ่านคอลัมภ์บนหนังสือพิมพ์ นิตยสารต่างๆ แต่เพจ ไข่แมวX เป็นการ์ตูนการเมืองที่เผยแพร่ผ่านสื่อสังคมออนไลน์บนแพลตฟอร์มเฟซบุ๊ก ซึ่งเป็นแพลตฟอร์มที่ได้รับความนิยมอย่างมากในประเทศไทย ด้วยจำนวนผู้ติดตามเพจ การกดแสดงความรู้สึก และการแสดงความเห็น ด้วยการนำเสนอแบบการ์ตูนล้อเลียน โดยไม่ใส่คำพูดอธิบาย แต่ผู้ติดตามสามารถรับรู้ได้ผ่านการตีความภาพการ์ตูนนั้น เมื่อการ์ตูน ไข่แมวX ได้รับความนิยมมากขึ้น เราจึงพบว่ามีบางเพจหรือบุคคลที่เป็นฝ่ายตรงข้ามรัฐบาล คสช. นำภาพการ์ตูนมาเผยแพร่เพิ่มด้วย ด้วยภาวะที่อยู่ภายใต้การปกครองรัฐบาลทหารที่ผู้คนกลัวการแสดงความคิดเห็น เมื่อมีช่องทางสำหรับวิจารณ์ได้โดยปลอดภัย ทั้งยังสร้างอารมณ์ขันได้ หลายคนจึงให้ความสนใจ และภายหลังรัฐบาล คสช. ในนามรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ ที่เป็นอดีตหัวหน้า คสช. ทำให้การ์ตูน ไข่แมวX ยังคงได้รับสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน และถูกนำเผยแพร่มากขึ้นบนพื้นที่สาธารณะอย่างการชุมนุมประท้วงของนักศึกษา เป็นต้น

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยงานชิ้นนี้ โดยมุ่งศึกษาตัวสารในการ์ตูน ไข่แมวX และอิทธิพลของการ์ตูนที่เกิดขึ้นในระดับพื้นที่สาธารณะ และบนสื่อสังคมออนไลน์ ผ่านแนวคิดทฤษฎี ดังนี้

3.1 ทฤษฎีสัญญาวิทยา

สัญญาวิทยา (Semiology) เป็นการศึกษาถึงสิ่งที่สามารถแทนความหมาย เพื่อให้ผู้ศึกษาสามารถรับรู้ความหมายจากสิ่งที่แทนนั้นได้ แฟร์ดีนันด์ เดอ โซซูร์ (Ferdinand de Saussure) ระบุว่า สัญญาคืออะไรก็ได้ที่ก่อให้เกิดความหมายโดยการเทียบให้เห็นความแตกต่างไปจากสิ่งอื่น และคนในสังคมยอมรับหรือเข้าใจ สัญญาจะเชื่อมโยงระหว่างรูปสัญญาหรือตัวหมาย กับความหมายสัญญาที่ต้องการสื่อ และชาร์ลส แซนเดอร์ส เพียร์ซ (Charles Sanders Peirce) ได้แบ่งประเภทของสัญญาออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1) ไอคอน คือสัญญาที่คล้ายกับวัตถุ อาทิ ภาพถ่าย รูปปั้น ประติมากรรม การถอดรหัสสัญญา เพียงแค่เห็นก็ทราบความหมายได้ 2) Index เป็นสัญญาที่มีความเกี่ยวพันแบบเป็นเหตุและผลโดยตรงกับวัตถุที่มีอยู่จริง เช่น รอยเท้าสัตว์ จะเชื่อมโยงถึงสัตว์ การถอดรหัสต้องอาศัยเหตุผลเชื่อมโยงเพื่อความสัมพันธ์ระหว่าง Index กับวัตถุจริง และ 3)

Symbol เป็นสัญลักษณ์ที่ไม่มีความเกี่ยวพันหรือเชื่อมโยงกันเลยระหว่างตัวสัญลักษณ์กับวัตถุ แต่เกิดจากการตกลงร่วมกันในหมู่ผู้ใช้สัญลักษณ์ (มณีวรรณ ชาตวนิช, 2561, น. 4)

ในการวิเคราะห์เนื้อหาการ์ตูนไข่ม้วน X ซึ่งเป็นการ์ตูนแบบไม่มีการใช้ข้อความ มีเพียงรูปภาพอย่างเดียว สิ่งนั้นเราถือว่าเป็นสัญลักษณ์ ที่ผู้วาดต้องการสื่อความหมายบางอย่างให้กับผู้อ่าน ตามที่โซซัวร์ ให้ความเห็นว่า การที่จะรับรู้ความหมายของสัญลักษณ์ ต้องเทียบให้เห็นความแตกต่างไปจากสิ่งอื่น ภาพจากการ์ตูนไข่ม้วน X ที่เป็นลักษณะสี่ช่อง และจะใช้ตัวละครในลักษณะเหมือนกันแต่จะเปลี่ยนเนื้อเรื่องไปในแต่ละครั้ง หรือบางครั้งอาจเป็นเนื้อเรื่องต่อกันจากการ์ตูนก่อนหน้า หากใช้ประเภทสัญลักษณ์ของเพียร์ซในรูปแบบไอคอน ก็จะสามารถทราบถึงตัวตนจริงที่ภาพการ์ตูน เนื่องจากลักษณะการ์ตูน มีการลงรายละเอียดบางอย่างที่ละม้ายกับบุคคลจริง เช่น “ลุง” ที่สื่อถึง พลเอกประยุทธ์ จะวาดด้วยเครื่องแบบสีเขียวคล้ายทหาร และมีใบหน้าที่ยิ้มแย้ม ที่เป็นการอุปมากับตัวตนจริงที่มีภาพลักษณ์อันเฉยๆ ส่วนเนื้อหาเรื่องในการ์ตูน สามารถใช้รูปแบบ Index มาใช้ถอดสัญลักษณ์ได้โดยดูจากการกระทำของตัวละคร หรือสังเกตจากองค์ประกอบภาพบางสิ่งที่เป็นลักษณะเฉพาะที่เมื่อเห็นแล้ว จะชวนให้นึกถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง

3.2 ทฤษฎีการตีความ (Hermeneutics)

เป็นการตีความหมายและทำความเข้าใจในตัวบท โดยปกติแล้วมนุษย์สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างปกติ ด้วยการให้ความหมายกับความคิด และความรู้สึก ซึ่งสิ่งเหล่านี้เกิดได้จากประสบการณ์และความจริงที่มนุษย์นั้น ได้พบเจอ ที่จะถูกนำไปเป็นฐานข้อมูลมาใช้พิจารณาตัดสินว่า จะให้ความหมายอย่างไรกับเหตุการณ์ที่กำลังประสบเจอในขณะนี้ โดยมาร์ติน ไฮเดกเกอร์ (Martin Heidegger) ให้แนวคิดองค์ประกอบที่สำคัญสำหรับการตีความ ได้แก่ ภูมิหลัง ความเข้าใจเดิม การทำความเข้าใจบุคคลและสิ่งแวดล้อมของบุคคลนั้น และการตีความ (ศรีหทัย เวลล์ส, 2561, น. 76)

การที่จะเข้าถึงสัญลักษณ์จากการ์ตูนไข่ม้วน X ได้นั้น การตีความเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้เราสามารถเข้าใจถึงสัญลักษณ์นั้นได้ Hermeneutics circle จึงถูกนำมาใช้เพื่อเป็นขั้นตอนให้นำไปสู่ความหมายของสัญลักษณ์ ที่กำหนดให้การ์ตูนไข่ม้วน X เป็นประสบการณ์ใหม่ของมนุษย์ ในที่นี้คือผู้ติดตามเพจ ได้มาตัดสินหาความหมายของประสบการณ์นี้ ในที่นี้คือเนื้อหาการ์ตูน ว่ามีความนัยสื่อถึงเรื่องอะไร โดยวิธีการตาม Hermeneutics circle เริ่มจาก ภูมิหลัง ที่ผู้ติดตามเพจ มีความทัศนคติอย่างไรต่อการเมืองอย่างไร ขณะที่ภูมิหลังของเพจไข่ม้วน X ก็เช่นกันว่า มีแนวโน้มภาพการ์ตูนสื่อไปทางใด ซึ่งตรงนี้อาจทำให้การตีความแตกต่างกันออกไป ด้วยว่าผู้ติดตามเพจหรือเพจเอง มีทัศนคติเป็นของตัวเอง เชื่อในสิ่งที่เคยพิจารณาความหมายไว้แล้วในอดีต ถัดมาคือ ความเข้าใจเดิม ซึ่งเป็นพื้นฐานประสบการณ์ของแต่ละบุคคลว่ามีฐานเดิมมากน้อยเพียงใด หากผู้ติดตาม

เพลง มีการติดตามการเมืองอย่างใกล้ชิด และเป็นเวลานาน จะสามารถตีความนั้นหลากหลาย และสิ่งนั้นจะเป็นเหมือนฐานเพื่อให้เราได้หยิบมาพิจารณาว่า เป็นความหมายถึงใช่หรือไม่ จากนั้นคือการทำความเข้าใจบุคคล และสิ่งแวดล้อมของบุคคลนั้น นอกเหนือเพลงไข่มวงX ที่สร้างการ์ตูนขึ้นมาแล้วนั้น เพลงยังเปิดการแสดงความเห็นอย่างหลากหลายเพื่อได้ถกเถียงความหมายของการ์ตูน หรืออาจก้าวข้ามปัญหานั้น และถกเถียงไปถึงเหตุการณ์จริงที่การ์ตูนนั้นสื่อถึง ที่ผู้วิจัยจะนำประเด็นนี้มาขยายความต่อการมีส่วนร่วมของผู้ติดตามเพลงด้วย และสุดท้าย การตีความ ที่นำองค์ประกอบทั้งหมดมาใช้ และพิจารณาความเข้าใจใหม่ต่อสัญลักษณ์การ์ตูนนั้น

3.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับการล้อเลียน (Parody) และการสร้างอารมณ์ขัน (Theory of Humor)

การล้อเลียนผลงานที่มีอยู่ในรูปงานเขียน ศิลปะ เพลง หรือพฤติกรรม โดย Raphaelson-West ให้คำนิยามกลวิธีการสร้างความขบขันนี้ว่า Parody โดยใช้ประเด็นทางสังคมกับวัฒนธรรม และต้องเป็นเหตุการณ์ที่คนในสังคมรู้จักอย่างกว้างขวาง

ผู้วิจัยได้อ้างถึงทฤษฎีการล้อเลียน (Parody) ประชดประชัน (Irony) และการเสียดสี (Satire) เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นของภาพการ์ตูน เนื่องจาก หัวข้อของการสร้างการ์ตูนไข่มวงX นั้น เป็นช่วงการปกครองในรูปแบบเผด็จการ และยังส่งทอดมาถึงรัฐบาลปัจจุบัน ที่แม้จะผ่านการเลือกตั้ง แต่นายกรัฐมนตรี และคณะในสภาอีกหลายคนที่ยังคงเป็นคนจาก คสช. ทำให้ปฏิเสธไม่ได้ว่า ความครอบงำจากอำนาจรัฐยังคงเหลืออยู่ในสมัย คสช. รูปแบบการ์ตูนเพลงไข่มวงX จึงเน้นที่การล้อเลียน เสียดสีรัฐบาลเช่นเดิม และเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการถูกดำเนินคดี การใช้วิธีล้อเลียน จึงเป็นที่นิยมเพื่อไม่ให้สารที่น่าเสียด เป็นการกล่าวโดยตรงเกินไป แต่ให้กล่าวผ่านการตีความจากสัญลักษณ์ จากงานวิจัยของจันทวรรณ ตระกูลผิว เรื่องการล้อเลียนในเพลงเฟซบุ๊กประเภทเสียดสีการเมือง ได้นำกลวิธีการล้อเลียนที่ใช้ในงานศิลปะ นำมาอธิบายถึงปรากฏการณ์ของการ์ตูนดังนี้

3.3.1 การกล่าวเกินจริง (Exaggeration) เป็นการกล่าวถึงเนื้อหาให้มากกว่าความเป็นจริง หรือน้อยกว่าความเป็นจริง โดยการตูนจะใช้เอกลักษณ์เฉพาะตัวที่กล่าวเรื่องเพื่อบรรยายให้ผู้ติดตามสามารถเข้าใจได้ว่า การ์ตูนนั้นกล่าวถึงสิ่งใด

3.3.2 การสลับบทบาท (Inversion) หมายถึง การสลับตัวบุคคลในเรื่อง เพื่อเป็นการพาดพิงบุคคล หรือเหตุการณ์ ให้ลดความรุนแรงหรือเบี่ยงประเด็น โดยเลือกเอาบุคคลอื่นหรือสิ่งอื่นมาแทนที่และเล่าใหม่ในมุมมองของผู้วาด

3.3.3 การทำให้เป็นเรื่องล้อเล่น (Trivialization) หมายถึง การทำให้เรื่องที่เกิดขึ้น กลายเป็นเรื่องไร้สาระ หรือธรรมดา เพื่อลดความตึงเครียดภายในเนื้อหาหรือทำให้ผู้ติดตาม สามารถเข้าใจสารได้ง่ายขึ้น (จันทรวรรณ ตระกูลผิว, 2563:49-50)

ส่วนทฤษฎีการสร้างอารมณ์ขัน (Theory of Humor) มีปัจจัยสำคัญอยู่ที่ “สาร” ที่ใช้ล้อเลียนความหมาย ตามหลักทฤษฎีอารมณ์ขันของเอลเมอร์ บลิสเตน (Elmer Blistein) ที่ผู้วิจัยได้นำมาใช้เพื่อศึกษา แบ่งด้วย 3 กลุ่มดังนี้

3.3.4 ทฤษฎีความเหนือกว่าและการทำให้ด้อยลง กรณีนี้คือผู้ขบขันจะรู้สึกว่าการ เหนือกว่า เป็นในลักษณะเหมือนการเยาะเย้ย เป็นการเปรียบเทียบกับข้อบกพร่องของอีกฝ่าย โดยการ์ตูนไข่ม้วน X จะนำเหตุการณ์หรือการกระทำของรัฐบาลที่ผิดพลาด มาใช้เสียดสี ให้ผู้ติดตาม รู้สึกว่ารัฐบาลมีความบกพร่องในการบริหารประเทศ และไม่เหมาะสมที่จะเป็นรัฐบาลต่อไป

3.3.5 ทฤษฎีความไม่เข้ากัน (Incongruity) เป็นการขบขันที่เกิดจากความผิดหวัง ไม่เป็นไปตามความคาดหวังของผู้ขบขัน โดยการ์ตูนไข่ม้วน X มีการนำเหตุการณ์ที่เกิดจากการ ประกาศนโยบายของรัฐ หรือบังคับใช้กฎหมาย ที่อาจส่งผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพการแสดงออก รวมถึง นโยบายที่เอื้อให้บุคคลบางกลุ่ม สิ่งเหล่านี้มักเป็นกระแสวิพากษ์วิจารณ์บนสื่อทางอื่นด้วย

3.3.6 ทฤษฎีความผ่านคลายความเครียด และการปลดปล่อยจากการถูก ยับยั้ง (Relief of Tention and Release from Inhibition) เป็นการหัวเราะเพื่อปลดปล่อยจาก สถานการณ์ความตึงเครียด โดยการ์ตูนไข่ม้วน X สร้างขึ้นในช่วงรัฐบาลทหาร ที่ขณะนั้นการแสดง ความเห็นทางการเมือง ถูกกีดกันอย่างหนัก ด้วยช่องทางนี้จึงเป็นเหมือนการเชิญชวนให้เข้ามา ติดตามได้แสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ (ประภัสสร ภัทรนาวิก, 2540, น. 18)

3.4 ทฤษฎีศิลปะกับการเมือง

ศิลปะเป็นสิ่งที่สร้างขึ้นในแต่ละยุคสมัย เป็นตัวบ่งชี้ถึงสภาพสังคมในสมัยนั้นๆ และการ์ตูน ถือเป็นศิลปะหนึ่งที่คุณสามารถเข้าถึงได้ง่าย ตามที่ภากิน โชติเวศย์ศิลป์ ได้ศึกษาการ สื่อสารทางการเมืองเมืองผ่านการ์ตูน “ผู้ใหญ่มากับทุงหมาเมิน” โดยอ้างของชัย ราชวัตร ความเห็น อิทธิพลของการ์ตูนต่อการเมืองว่า การ์ตูนจะไม่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมได้ แต่เป็น ปัจจัยหนึ่งเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง (ภากิน โชติเวศย์ศิลป์, 2553:30) เมื่อพิจารณา การ์ตูนไข่ม้วน X เป็นเหมือนตัวบ่งชี้เหตุการณ์การเมืองที่เกิดขึ้นในหัวหนึ่ง โดยมีผู้ติดตามร่วม แสดงความเห็นต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ขณะเดียวกัน ยังได้นำภาพการ์ตูนไปใช้บนพื้นที่สาธารณะ อย่างกิจกรรมการชุมนุมประท้วงของนักศึกษา ได้นำภาพมาใช้เป็นการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์

3.5 ทฤษฎีสื่อสังคมออนไลน์กับการสร้างการรับรู้ทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อสร้างประชาธิปไตย

การสื่อสารเป็นกระบวนการหนึ่งที่มีความสำคัญในการใช้ชีวิตของมนุษย์ เพื่อให้คงอยู่ได้ในสังคม และเมื่อนำการเมืองเข้ามาศึกษาร่วมกัน จะสามารถอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารกับการเมือง ที่ส่วนใหญ่แล้ว สถาบันการเมืองอย่างรัฐ พรรคการเมือง จะเป็นผู้ส่งสารไปถึงผู้รับสารอย่างประชาชน แต่ปัจจุบัน ช่องทางสื่อสารมีเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะสื่อสังคมออนไลน์ ที่ผู้รับสาร ซึ่งเป็นผู้ใช้สื่อ นอกจากจะเป็นผู้รับข้อมูลแล้ว ก็ยังสามารถผลิตและเผยแพร่ข้อมูลผ่านสื่อสังคมออนไลน์ได้เอง

สาเหตุหลักที่สื่อสังคมออนไลน์ถูกโยงเข้าด้วยกันได้นั้น เพราะมีการขยายตัวของประชากร Social Network จำนวนมากและรวดเร็ว โดยผู้รับสารสามารถรับรู้ได้โดยตรง ไม่จำเป็นต้องรอการถ่ายทอดข้อมูลจากบุคคลหนึ่ง และส่งต่อไปยังบุคคลหนึ่ง ในที่นี้ผู้วิจัย ได้ศึกษาเพจไข่แมวX ที่มีพื้นที่การแสดงผลงานบนสื่อสังคมออนไลน์ ผู้ติดตามก็ล้วนเป็นพลเมืองไซเบอร์ที่ต้องใช้งานบนสื่อสังคมออนไลน์ที่แพลตฟอร์มเดียวกัน ด้วยรูปแบบ ฟังก์ชันการใช้งานของแพลตฟอร์ม เปิดโอกาสให้พลเมืองไซเบอร์นี้ ได้เข้ามาร่วมแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็น ต่อผลงานของเพจไข่แมวX เกิดเป็นสังคมหนึ่ง จากการศึกษาการส่งเสริมแนวทางการใช้ข้อมูลจากสื่อออนไลน์ในกระบวนการรายงานข่าว ในยุคเทคโนโลยีหลอมรวมของสกุลศรี ศรีสารคาม และคณะ ได้อ้างถึงการศึกษาของ Michael Bo Karlsson ระบุว่า ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลจากผู้ใช้สื่อเรื่องการแสดงความคิดเห็น ที่มีต่อข่าวของสื่อหลัก เป็นรูปแบบการปฏิสัมพันธ์กับสื่อ ที่มีผลต่อการนำเสนอข่าวของสื่อในแต่ละประเด็นด้วย ขณะเดียวกัน ผู้รับสารที่ทำหน้าที่เป็นสื่อ สามารถผลักดันประเด็นบางเรื่องได้ จึงอาจพบเห็นได้ มีการวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของสื่อหลักในประเด็นการนำเสนอข่าวได้ (สกุลศรี ศรีสารคาม, 2559, น. 15)

4. ขอบเขตของการวิจัย

4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา เป็นการศึกษาบนสื่ออินเทอร์เน็ตประกอบด้วย เฟซบุ๊กเพจไข่แมวX สื่อต่างๆ ในรูปแบบออนไลน์ และหนังสือการ์ตูนไข่แมวX ฉบับปี 2564 เพื่อศึกษาอิทธิพลของการ์ตูนไข่แมวทั้งในระดับพื้นที่สาธารณะและบนสื่อสังคมออนไลน์ในห้วงของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์ โอชา รวมถึงศึกษาสัญญาณจากภาพการ์ตูนในเพจไข่แมวX เพื่อใช้ตีความปรากฏการณ์ทางการเมือง และการแสดงความคิดเห็นของผู้ติดตามเพจไข่แมวX ตลอดจนการศึกษากิจกรรมการชุมนุมประท้วงของกลุ่มนักศึกษาห้วงปี 2563 ที่ปรากฏการนำภาพการ์ตูนไข่แมว มาใช้ร่วมกับการชุมนุมด้วย

4.2 ขอบเขตด้านวิธีการศึกษาวิจัย จะใช้วิธีเชิงคุณภาพเป็นหลัก ผ่านการวิเคราะห์ภาพการ์ตูนตามแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ พร้อมทั้งบรรยายผลที่ได้จากการศึกษา

4.3 ขอบเขตด้านจำนวนประชากร เพื่อให้สามารถอธิบายผลการศึกษได้ตามวัตถุประสงค์ จึงใช้พื้นที่ของการศึกษาประกอบด้วย 1) เฟซบุ๊กเพจไข่แมวX และสื่อต่างๆ ในรูปแบบออนไลน์ เพื่ออธิบายถึงอิทธิพลของการ์ตูนไข่แมวในระดับพื้นที่สาธารณะและบนสื่อสังคมออนไลน์ และ 2) หนังสือการ์ตูนไข่แมวX ฉบับปี 2564 โดยยกตัวอย่างการศึกษาภาพการ์ตูนไข่แมวจำนวน 32 ภาพ มาอธิบายสัญลักษณ์แต่ละภาพ และตีความภาพให้ตรงกับเหตุการณ์ทางการเมืองที่ผู้วาดต้องการสื่อถึง พร้อมทั้งเก็บข้อมูลในการแสดงความคิดเห็นของผู้ติดตามในแต่ละภาพบนเพจไข่แมวX ที่ได้รับการกดความรู้สึกมากที่สุด และสุดท้ายเพื่อศึกษาภาพจากการ์ตูนไข่แมวX ที่ถูกนำมาใช้เพื่อการชุมนุมประท้วงของกลุ่มนักศึกษาในปี 2563 ประกอบด้วย 3 กิจกรรมคือ กิจกรรมของกลุ่มนักเรียนเมื่อวันที่ 5 กันยายน กิจกรรมศิลปะราษฎรที่วัดแขกวันที่ 29 ตุลาคม และการชุมนุมประท้วงของกลุ่มราษฎรหน้ารัฐสภาวันที่ 17 พฤศจิกายน

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 การ์ตูนการเมือง (Political Cartoon) คือ ลายเส้นภาพที่วาดขึ้นเพื่อล้อเลียน เสียดสี สภาพสังคม การเมือง ที่เกิดขึ้นในช่วงนั้น โดยมีจุดประสงค์เพื่อสร้างความบันเทิง สร้างความตระหนักรู้ทางการเมือง และบันทึกเหตุการณ์สภาพบ้านเมืองในขณะนั้น ที่บางครั้งผู้ปกครองมีความเข้มงวดในการเผยแพร่สื่อที่อาจบั่นทอนความมั่นคงของรัฐ จึงต้องใช้วิธีซ่อนนัยที่สำคัญ ที่ต้องใช้วิธีการถอดรหัสในรูปแบบของสัญลักษณ์ภาพนั้น

5.2 สัญลักษณ์ทางการเมือง (Political semiotics) ต้องแยกความหมายระหว่าง “สัญลักษณ์” และ “การเมือง” โดยสัญลักษณ์นั้น เป็นการอธิบายถึง “สิ่งแทนความ” การที่จะเข้าใจความหมายของภาพ หรือวัตถุใด ๆ ย่อมมีพลวัต และไม่สามารถเข้าใจได้จากกระบวนการสื่อสารทางเดียว แต่ต้องเข้าใจภาพ หรือวัตถุใด ๆ จากปฏิสัมพันธ์ที่ซับซ้อนระหว่างผู้รับสาร กับภาพหรือวัตถุ และปัจจัยอื่น เช่น วัฒนธรรม หรือสังคม (เดกิง พัฒนาภาย, 2549, น. 36) ส่วน “การเมือง” ในงานศึกษานี้ จะกล่าวถึงสภาพสังคม การเมืองในช่วงการบริหารประเทศภายใต้รัฐบาล พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา

5.3 การเสียดสีการเมือง (Parody) เป็นการกระทำหนึ่งในลักษณะทำซ้ำเพื่อเลียนแบบงานต้นฉบับ โดยวิธีการเขียนหรือวาดรูป ซึ่งมีจุดประสงค์ให้ผู้ติดตามเชื่อมโยงงานเขียนนั้น กับสถานการณ์การเมือง และสภาพสังคมในปัจจุบันว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไร รูปแบบการเสียดสี

ของการศึกษานี้ นิยมใช้เหตุการณ์หรือตัวบุคคลที่พบเห็นได้ทั่วไป อาทิ บุคคลที่มีชื่อเสียงอย่าง นักแสดง นักการเมือง และเหตุการณ์ที่กำลังเป็นประเด็นสังคมในขณะนั้น

5.4 สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) เป็นรูปแบบสื่อใหม่ที่มาพร้อมกับการพัฒนาเทคโนโลยีการสื่อสารในยุคปัจจุบัน โดยสื่อสังคมออนไลน์ มีความหลากหลายของแพลตฟอร์ม อาทิ เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ อินสตาแกรม ยูทูบ และอีกมากมาย ซึ่งเป็นการทำงานระหว่างแพลตฟอร์มดังกล่าว กับผู้ใช้ (User) ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ที่มีความรวดเร็วในการรับและส่งข้อมูล รวมถึงช่องทางในการสืบค้นข้อมูลที่หลากหลาย การเปิดแสดงความเห็นอย่างเสรี และการสร้างกลุ่มเฉพาะเพื่อรวบรวมผู้คนที่มีความสนใจในเรื่องเดียวกัน สามารถเข้ามาแลกเปลี่ยนข้อมูล ได้แข็ง และวิเคราะห์ได้มากขึ้น

5.5 มีม (meme) คือ การนำภาพการ์ตูน สัญลักษณ์ คลิปวิดีโอ หรืออะไรก็ตามที่ผู้ใช้งานนำมาใช้เพื่อเสียดสีความคิดความเชื่อ จารีต หรือเหตุการณ์ในสังคม และก่อให้เกิดความรู้สึกขบขันจนนำไปสู่การลอกเลียนแบบต่อยอดไปอย่างแพร่หลายในหลากหลายรูปแบบ

5.6 เฟซบุ๊กเพจ (Facebook Page) คือ แพลตฟอร์มหนึ่งในสื่อสังคมออนไลน์ ที่ได้รับความนิยมในผู้ใช้ทุกช่วงวัย รูปแบบการทำงานมีแบบส่วนบุคคล และสาธารณะ ตามแต่ที่เราจะตั้งค่าไว้ ซึ่งเฟซบุ๊กเพจในที่นี้ จะกล่าวถึงเพจที่เป็นสาธารณะ ผู้ใช้สามารถเข้าดูและแสดงความคิดเห็นหรือความรู้สึกได้ต่อสิ่งที่เพจนั้นเสนอได้ ในงานศึกษานี้ จะศึกษาเฟซบุ๊กเพจที่ชื่อว่า “ไข่ม้วนX” ซึ่งเป็นการ์ตูนการเมือง ดังนั้น ผู้ที่เข้ามาแสดงความเห็น หรือมีส่วนร่วมกับเพจ ก็คือคนที่มีความสนใจในการเมือง

5.6.1 ผู้ดูแลเพจ (Admin) คือ ผู้ที่คอยอำนวยความสะดวกกิจกรรมของเพจ อาทิ การโพสต์ภาพ ข้อความ และตอบข้อสงสัยจากผู้ติดตามเพจ ซึ่งอาจมีมากกว่า 1 คนดูแลได้

5.6.2 ผู้ติดตามเพจ (Follower) คือ ผู้ที่กดติดตาม แสดงความเห็น ความรู้สึก ในเฟซบุ๊กเพจนั้น โดยจำนวนผู้ติดตามจะเป็นตัวชี้วัดอย่างหนึ่งว่า เฟซบุ๊กเพจนั้น ได้รับความนิยมมากมายเพียงใด เป็นที่รู้จักทั้งในสื่อสังคมออนไลน์ และทางสาธารณะหรือไม่

5.6.3 การกดแสดงความรู้สึก คือ ฟังก์ชันการทำงานอย่างหนึ่งบนเฟซบุ๊กเพจ ที่เปิดโอกาสให้ผู้ติดตามเพจ ร่วมแสดงความรู้สึกต่อโพสต์นั้น อาทิ ชอบ โกรธ หัวใจ ขำขัน ประหลาดใจ และรัก โดยจำนวนการกดความรู้สึก เป็นตัวชี้วัดว่า มีคนเห็นด้วยกับโพสต์นั้นมากน้อยเพียงใด และมีความรู้สึกอย่างไรต่อโพสต์นั้น

5.6.4 การแสดงความเห็น คือ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และข้อมูลจากผู้ติดตามเพจใช้เป็นช่องทางในการตอบโต้กัน รวมถึงสื่อไปถึงผู้ดูแลเพจด้วย

5.6.5 **แฟนเพจตัวเอง** คือ เครื่องหมายบ่งบอกว่าผู้ติดตามคนนี้ได้ติดตามเฟซบุ๊กเพจนั้นอยู่ตลอดเวลา อาทิ กดแสดงความรู้สึก แสดงความเห็น

5.6.6 **เพจไข่แมวX** คือ เฟซบุ๊กเพจสาธารณะ ที่นำเสนอภาพการ์ตูนในลักษณะ 4 ช่อง โดยไม่มีการใช้ข้อความในภาพ โดยภาพการ์ตูนมักมีนัยสื่อถึงบุคคล เหตุการณ์ทางการเมือง การตีความหมายของภาพ ไม่มีการเฉลยความจริงว่า ผู้วาดต้องการสื่อถึงอะไร แต่จะเปิดโอกาสให้ผู้ติดตามเพจ ได้ร่วมแสดงความคิดเห็น ทั้งช่วยกันค้นหาความหมายของภาพการ์ตูน และวิจารณ์การเมือง

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 ได้ความรู้จากการศึกษาอิทธิพลของการ์ตูนจากเพจ ไข่แมวX ที่ส่งผลทั้งในระดับพื้นที่สาธารณะ และบนสื่อสังคมออนไลน์ในสมัยรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา

7.2 ได้ความรู้จากการหาสัญลักษณ์ของการ์ตูนจากเพจ ไข่แมวX และสามารถตีความถึงความเกี่ยวข้องกับประเด็นการเมืองในสมัยรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา รวมถึงทราบแนวทางการแสดงความเห็นบนเพจ ไข่แมวX ในแต่ละภาพนั้น

7.3 ได้ความรู้จากการใช้สัญลักษณ์ของการ์ตูนจากเพจ ไข่แมวX เพื่อใช้สำหรับการเคลื่อนไหวทางการเมืองในสมัยรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ห้วงปี 2563

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้อง

1.1 ทฤษฎีสัญวิทยา (Semiology)

สัญวิทยา (Semiology) เป็นการศึกษาการทำงานของสัญญาณ (sign) และทำการสำรวจกระบวนการที่ได้มาซึ่งความหมาย (signification) โดยมีส่วนประกอบที่สำคัญคือ รูปสัญญาณ (signifier) และความหมายสัญญาณ (signified)

แฟร์ดีน็อง เดอ โซซูร์ (Ferdinand de Saussure) ค้นพบว่า ภาษาไม่เชื่อมโยงกับโลกข้างนอก มีลักษณะกฎเกณฑ์ภายในตัวมันเอง ต่างกับโลกภายนอกที่มีความสัมพันธ์แบบยุ่งเหยิง ไร้กฎเกณฑ์ (ธีรยุทธ บุญมี, 2546, น. 184) โซซูร์ ได้วางกรอบความคิดเกี่ยวกับการศึกษาภาษาศาสตร์เชิงโครงสร้างผ่านหนังสือ Course in General Linguistics ภายหลังกลายเป็นฐานความคิดของสำนักโครงสร้างนิยม (structuralism) และสัญวิทยา

1) การแยกแยะระหว่างภาษากับการพูด/การใช้ภาษา (Langue and Parole)

โซซูร์เสนอให้แยกแยะระหว่าง “ภาษา” กับ “การพูด/การใช้ภาษา” ออกจากกัน เนื่องจากไม่มีใครให้ความสำคัญกับการศึกษา “ภาษา” โดยตรง ในความเห็นโซซูร์แล้ว หน่วยพื้นฐานภาษาไม่ใช่ “คำ” (word) เพราะชี้ชัดไม่ได้ว่าคืออะไรแน่ อาจหมายถึงการเปล่งเสียง ภาพตัวแทนความคิด หรือการใช้ภาษาก็ได้ ส่วนการใช้ภาษานั้น มีความเป็นปัจเจกบุคคลเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่นนี้แล้ว การใช้ภาษาจึงต้องมีทั้งสองด้านพร้อมกันคือ ด้านสังคม ในส่วนของกฎเกณฑ์ และ ด้านส่วนตัว ในส่วนผู้ใช้ภาษา เพื่อสามารถระบุถึงความหมายที่สื่อสารมาได้

โซซูร์ใช้ “ภาษา” ในความหมายที่มีความสมบูรณ์ มีกฎเกณฑ์ในการจัดประเภทเพื่อแยกแยะแบบต่างๆ และ “การพูด/การใช้ภาษา” หมายถึง สิ่งที่สังคมยอมรับเพื่อให้การติดต่อสื่อสาร ที่มีผลจากการใช้ภาษาของปัจเจก และชุดกฎเกณฑ์ โดยมนุษย์จะสร้างระบบภาษาขึ้นมาเพื่อให้การสื่อสารเป็นไปได้ ธรรมชาติของมนุษย์จะมีระบบคิดทั้งสิ้น แตกต่างแค่รายละเอียด หรือก็คือ ภาษา คือระบบของสัญญาณ ที่สื่อถึงความคิด/ความหมาย เพื่อให้การสื่อสารเป็นไปได้ โซซูร์ระบุว่าภาษาเป็นระบบ การใช้ภาษามีความหลากหลาย ถ้าต้องแยกศึกษา จะได้ระหว่างรูปแบบ (form) กับเนื้อหาสาระ (substance) โดยให้ความสำคัญกับรูปแบบ ที่เป็นเรื่องของ

ความสัมพันธ์โดยเฉพาะระบบของความแตกต่าง/ตรงกันข้าม ทั้งนี้รูปแบบ และเนื้อหาสาระ ต่างมีความสัมพันธ์ร่วมกัน โดยรูปแบบเป็นตัวหนดเนื้อหาสาระ และเนื้อหาสาระนั้น ก็ทำให้รูปแบบ มาเป็นรูปธรรมได้ อย่างเงินตรา ที่เป็นรูปแบบ กำหนดให้สามารถแลกเปลี่ยนสินค้าได้

2) มโนทัศน์เรื่องสัญญาณ (The Concept of the Sign)

โซซูร์มองว่า ภาษา คือระบบของสัญญาณแบบหนึ่ง ที่สื่อถึงความคิด และศาสตร์ศึกษาความเป็นไปของสัญญาณในสังคม องค์ประกอบของสัญญาณ รหัส/กฎเกณฑ์ที่กำหนดความเป็นไปของสัญญาณ โซซูร์เรียกว่า “สัญวิทยา” (semiology)

สัญญาณ คืออะไรก็ได้ที่ก่อให้เกิดความหมายโดยการเทียบให้เห็นถึงความแตกต่างไปจากสิ่งอื่นและคนในสังคมยอมรับหรือเข้าใจ อาทิ ภาพ เสียง ความว่างเปล่าในเครื่องหมายอัญประกาศ เป็นต้น โดยสัญญาณเชื่อมโยงระหว่าง รูปสัญญาณ หรือตัวสื่อ/ตัวหมาย (signifier) กับ ความหมายสัญญาณที่ต้องการสื่อ (signified) สองส่วนนี้ประกอบกันเป็นสัญญาณ เช่น เสียงที่เปล่ง หรือตัวสะกดของ “ม้า” คือตัวสื่อ/ตัวหมาย ที่นำไปสู่ความคิดเกี่ยวกับสัตว์ว่า “ม้า” โดยตัวหมาย กับและความหมายนี้ไม่มีความสัมพันธ์กันเลย แต่มีการกำหนดให้เป็นไปเช่นนั้น

อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ของตัวหมาย กับความหมายสัญญาณ มีมากกว่าเรื่องถูกกำหนดให้เป็น แต่เมื่อทั้งสองนี้มีความสัมพันธ์คล้ายกัน จะเรียกว่า “ภาพเหมือน” หากสัมพันธ์กันแบบสาเหตุ-ผลลัพธ์ เรียกว่า “ครรชนี” และหากสังคมยอมรับในวงกว้าง เรียกว่า “สัญลักษณ์”

ลักษณะถูกกำหนดให้สัมพันธ์หรือเชื่อมโยงกันของสัญญาณใน 2 ระดับคือ 1) ในระดับของรูปสัญญาณกับความสัญญาณ และ 2) ในระดับของรูปสัญญาณด้วยตนเอง ขึ้นกับระบบภาษา และระบบวัฒนธรรม อีกทั้งยังมีรูปสัญญาณ ที่สามารถให้ความหมายสัญญาณต่างกัน เช่น “แฟบ” คือหือผงซักฟอก แต่ถูกนำมาเป็นความหมายถึงผงซักฟอก

3) ความหมายของสัญญาณ (The Meaning of the Sign)

โซซูร์มีความเห็นว่า ภาษา เกิดจากความแตกต่าง/ความตรงข้ามของหน่วยย่อยเอกลักษณ์และความหมายเป็นความสัมพันธ์และความแตกต่างภายใต้ระบบหนึ่ง ในเรื่องความสัมพันธ์ของภาษานั้น แบ่งเป็น 2 แบบ คือ 1) แบบวากยสัมพันธ์ เป็นการนำคำต่างๆ มาเรียงต่อกันเป็นเส้นตรง และ 2) ความสัมพันธ์แบบแนวโค้ง แบบหมวดหมู่ หรือแบบกระบวนทัศน์ เป็นการนำคำที่คล้ายกันมาเป็นกลุ่มคำชุดเดียวกัน ทั้งสองนี้ต้องไปด้วยกัน จะทำให้เราเข้าใจในเรื่องของการอุปมาอุปมัย และ ความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ระหว่างคำเพื่อสร้างความหมายขึ้นมา นั่นคือ metaphor (ไชยรัตน์ เจริญสิน โอปาร, 2551, น. 94-113)

โรลองด์ บาร์ตส์ (Roland Barthes) เป็นผู้ริเริ่มศึกษาสัญวิทยาผ่านวัตถุสื่อความหมายในสังคมใหม่ อาทิ วรรณกรรม ภาพยนตร์ ดนตรี โดยเจาะลึกถึงเบื้องหลังสิ่งเหล่านั้นซึ่ง

แฝงด้วยโวหาร เพื่อบิดเบือนการรับรู้ของคนทั่วไปว่าเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ หรือที่เรียกว่า “มายาคติ”

บาร์ตส์ ได้รับอิทธิพลจากการศึกษาภาษาศาสตร์เชิงโครงสร้างของโซซูร์ โดยนำพื้นฐานความสัมพันธ์ในระบบภาษาที่ว่าระบบภาษาของโซซูร์ คล้ายกับความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างกับผู้กระทำ การที่ส่งผลต่อกันภายในระบบโครงสร้างสังคม มาใช้ศึกษาสัญวิทยา เพื่อนำไปศึกษาโครงสร้างระบบสัญวิทยาในวัตถุสื่อความหมาย บาร์ตส์ให้ความสนใจการสร้าง ความหมายของสัญวิทยา โดยใช้หลักการความสัมพันธ์ระหว่างภาษา กับการพูด/การใช้ภาษา มาทำ ความเข้าใจความสัมพันธ์ที่เกิดภายในโครงสร้าง อาทิ ระบบเครื่องแต่งกาย อาหาร รถยนต์ เฟอร์นิเจอร์ เป็นต้น ซึ่งต้องหาความสัมพันธ์ภายในระบบแล้ววิเคราะห์องค์ประกอบเพื่อสร้าง ความหมายออกมา โดยพิจารณา ระบบทางสัญวิทยาสามระนาบคือ สาร (The matter) ภาษา (language) และการใช้งาน (the usage) จะสามารถอธิบายระบบที่ปราศจากการกระทำ (execution) ทำให้เกิดการรับรองความมีสสารัตถะ (materiality) ภายในภาษา ดังกล่าวนี้เป็นข้อแตกต่างจาก โซซูร์ ที่เสนอพิจารณาสัญวิทยาเพียง 2 ระนาบ “ภาษา” กับ “การพูด” ซึ่งเป็นการศึกษาที่เน้นใช้ประโยชน์ เป็นหลัก แต่สัญวิทยาให้ความสำคัญกับการสื่อความหมาย

4) ระบบความสัมพันธ์ของสัญวิทยากับการสร้างความหมาย

บาร์ตส์ ศึกษา โดยเริ่มจากหน่วยที่เล็กที่สุดคือ “สัญวิทยา” (signifier) ประกอบด้วย “รูปสัญวิทยา” กับ “ความหมายสัญวิทยา” (signified) เช่น ไฟจราจรสีแดง คือ “รูปสัญวิทยา” มี “ความหมายสัญวิทยา” ว่าห้ามวิ่ง โดยโซซูร์ อธิบายว่า การกำหนดคำสัญวิทยาหนึ่ง สื่อ ความหมายถึงสิ่งหนึ่งในระบบภาษานั้น เกิดจากการกำหนดสร้างความหมายในระบบที่แตกต่าง ภายในโครงสร้างภาษา

การรับรู้เชิงสัญวิทยาของคน แตกต่างกันไปตามระบบการทำงาน 3 ลักษณะ คือ ความสำนึกเชิงสัญลักษณ์ (symbolic consciousness) ความสัมพันธ์เชิงกระบวนทัศน์ (paradigmatic consciousness) และความสัมพันธ์เชิงกระแสความ (syntagmatic consciousness) โดยความสำนึกเชิงสัญลักษณ์ เป็นลักษณะความสัมพันธ์แนวตั้ง ที่ทำให้เกิดผลสองด้านคือ อยู่อย่างเอกเทศไม่ สัมพันธ์กับสัญวิทยาอื่น และเป็นความสัมพันธ์เชิงเปรียบเทียบ อย่างเช่น นำไม้มาวางไขว้กัน อาจถูก ตีความได้ว่าเป็นกางเขนในศาสนาคริสต์ และเมื่อเกิดการรับรู้เชิงสัญวิทยามากกว่า 2 หน่วยไปแล้ว สัญญยานั้นจะถูกนำมาใช้เปรียบเทียบเพื่อให้เกิดความสำนึกเชิงสัญวิทยาในระดับที่สอง ที่ทำงานโดยมี ความสัมพันธ์กันภายนอก เช่น สีแดง สีเหลือง สีเขียว เป็นความสัมพันธ์ที่อิงอยู่กับสัญวิทยาในระบบที่ สัมพันธ์กัน โดยสรุปแล้ว ความสัมพันธ์ของสัญวิทยาทั้ง 3 รูปแบบ สัญลักษณ์ กระบวนทัศน์ และการ แสความ เป็นพื้นฐานสำคัญที่นำมาใช้วิเคราะห์ระบบความหมายในสิ่งต่าง เพื่อเข้าใจการทำงานของ

ระบบสัญลักษณ์รูปแบบต่างกัน โดยได้ความหมายที่เป็นผลจากความสัมพันธ์ในลักษณะที่แตกต่างทั้งสามแบบนี้ ขึ้นกับว่าจะแสดงออกมาแบบไหน (คมลักษณ์ ไชยยะ, 2562, น. 27-43)

1.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับการล้อเลียน (Parody) และการสร้างอารมณ์ขัน (Theory of Humor)

1.2.1 การล้อเลียนหรือเสียดสี เป็นการทำซ้ำเพื่อเลียนแบบ และวิพากษ์งานต้นฉบับเดิม ผ่านการวาดภาพ หรือการพูด แต่ไม่เอ่ยโดยตรงถึงผู้ที่กำลังทำการล้อเลียนอยู่ ทั้งยังหลีกเลี่ยงการถูกตรวจจับ (Censor) จากผู้ปกครองที่ไม่ต้องการให้เผยแพร่สิ่งใดที่วิพากษ์การปกครอง ขณะที่สื่อสังคมออนไลน์แพร่หลายอย่างมาก การล้อเลียนย่อมได้รับความนิยมเช่นกัน เพราะสื่อสังคมออนไลน์สามารถให้ความบันเทิงคู่กันไปด้วย ทั้งยังเข้าทุกกลุ่มคนทุกระดับชั้น

จันทวรรณ ตระกูลพิว (2563) ได้จัดกลุ่มรูปแบบการล้อเลียนในผลงานศิลปะ โดยเลือกรูปแบบของลอว์เรนซ์ เจ. โคเฮน (Laurence J. Cohen) ที่กล่าวว่า ในช่วงยุคโมเดิร์นที่มีความเจริญด้านศิลปะ ตัวศิลปินได้สอดแทรกการล้อเลียนแฝงลงไปในงานจิตรกรรมวรรณกรรม รวมถึงงานด้านศิลปะชิ้นอื่นอีก ซึ่งสามารถจำแนกรูปแบบการใช้งานดังนี้

1) รูปแบบการล้อเลียนที่ใช้ในงานศิลปะและวรรณกรรมช่วงศิลปะยุคกลาง

(1) กล่าวเกินจริง (Exaggeration) คือ การสร้างศิลปะให้พูดมากกว่าความจริง หรือน้อยจนลดความสำคัญในบางบริบทลงไป เพื่อลดความตึงเครียดในเหตุการณ์ดังกล่าวหรือลดความสำคัญไป

(2) สลับบทบาท (Inversion) คือ การทำซ้ำเหตุการณ์ทั่วไปในสังคม แต่นำตัวละครใหม่มาสวมบทบาท เพื่อเปลี่ยนแปลงความหมายหรือเบี่ยงเบนประเด็น

(3) การทำให้เป็นเรื่องล้อเล่น (Trivialization) คือ การนำข้อมูลที่มีอยู่ ซึ่งเป็นข้อมูลที่จริงจังกมาทำให้เป็นเรื่องเหลวไหล เพื่อให้ผู้อ่านมองว่าเป็นเรื่องที่ไม่ต้องมีเหตุผล (จันทวรรณ ตระกูลพิว, 2563, น. 49-50)

จอห์น อาร์ เซิร์ล (John R. Searle) และจอห์น แอล. ออสติน (John L. Austin) ได้ให้แนวคิดเรื่องวัจนกรรมว่า “วัจนกรรมเป็นถ้อยคำที่สามารถบ่งการกระทำบางประการของผู้พูดได้ เช่น วัจนกรรมสัญญาคือสิ่งที่แจ้งถึงเรื่องที่จะทำในอนาคต” ทั้งนี้หากต้องการศึกษาวัจนกรรมเชิงเสียดสี เห็นสมควรว่าต้องใช้แนวคิดของ Searle (อุมาภรณ์ สังขมาน, 2559:159)

แนวคิดวัจนกรรมของเซิร์ลอ้างอิงใน พิมพ์ภา ไชยโชค และสาวิตรี คทวนิช (2562) ได้แยกเงื่อนไขวัจนกรรมดังนี้

1) เงื่อนไขเนื้อหาข้อความ (Proposition content condition) หมายถึง กฎที่บอกสิ่งที่เสนอ ประกอบด้วยคำนาม และคำกริยา

2) เงื่อนไขขั้นเตรียมการ (*Preparatory condition*) หมายถึง ตัวบ่งชี้ซึ่งนิวัจนกรรม รวมถึงบริบทที่เหมาะสมที่จะทำให้วัจนกรรมนั้นสัมฤทธิ์ผล

3) เงื่อนไขความจริงใจ (*Sincerity condition*) หมายถึง สิ่งที่ผู้พูดกล่าวต้องมาจากความจริงใจ และมีเจตนาจริง

4) เงื่อนไขความครบถ้วน (*Essential condition*) หมายถึง ผู้พูดต้องทำให้การสื่อเจตนาบรรลุเป้าหมาย

นอกจากนี้ยังได้แบ่งวัจนกรรมออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1) วัจนกรรมตรง (*Direct speech acts*) คือ การสื่อสารโดยตรง อาทิ ประโยคบอกเล่า คำถาม คำสั่ง โดยไม่มีนัยแฝง

2) วัจนกรรมอ้อม (*Indirect speech acts*) คือ การสื่อสารด้วยถ้อยคำที่ไม่ตรงตามโครงสร้างภาษาที่ใช้ โดยผู้ฟังต้องมีความรู้พื้นฐานในเรื่องที่ผู้พูดสื่อสาร ทั้งต้องตีความตามบริบทในขณะนั้น เช่น ประโยคคำสั่ง บางครั้งอาจมีนัยถึงการขอความคิดเห็น หรือประโยคบอกเล่าที่มีนัยเป็นคำสั่ง (พิมพ์ผกา ไชยโชค และสาวิตรี คทาวณิช, 2562, น. 128-130)

1.2.2 การสร้างอารมณ์ขัน (*Theory of Humor*) เสียงหัวเราะ และอารมณ์ขัน เป็นสิ่งที่สอดแทรกอยู่ในชีวิตประจำวันของทุกคน เนื่องจากเราจะพบว่า เสียงหัวเราะ และอารมณ์ขันสามารถถ่ายทอดจากรุ่นหนึ่งสู่อีกรุ่นหนึ่งได้ต่อเนื่อง ไม่ว่าจะผ่านช่องทางสื่อแบบเก่า หรือแบบใหม่ อารมณ์ขัน เป็นสิ่งตอบสนองความต้องการทางจิตวิทยาของมนุษย์ ไม่ว่าจะทำเพื่อระบายความเครียด ในระดับปัจเจกและส่วนรวม

ปัจจัยสำคัญของอารมณ์ขันนั้นอยู่ที่ “สาร” ที่ใช้ล้อเลียนความหมาย หรือสถาบันทางสังคมที่ได้รับการยอมรับ และตอบรับกับสถานการณ์ในขณะนั้น ข้อควรระวังในการสร้างอารมณ์ขันคือ บริบท และกาลเทศะ ที่ในบางครั้งเมื่อเผยแพร่ “สาร” ออกไป อาจสร้างความลำบากใจในสถานการณ์ขณะนั้นแทน

ตามหลักทฤษฎีอารมณ์ขันของเอลเมอร์ บลิสเตน (Elmer Blistein) ได้สรุปไว้ 3 กลุ่มใหญ่ดังนี้

- ทฤษฎีความเหนือกว่าและการทำให้ด้อยลง (*Superiority and Degradation*) เป็นลักษณะของผู้ขบขันมีความรู้สึกเหนือกว่าสิ่งที่กำลังขบขันอยู่นั้น ซึ่งผู้ขบขันจะนำตนเองไปเปรียบเทียบกับข้อบกพร่องของอีกฝ่าย ให้ความรู้สึกว่าตนเองเหนือกว่า

- ทฤษฎีความไม่เข้ากัน (*Incongruity*) เป็นการขบขันที่เกิดจากความผิดพลาด และการเชื่อมโยงระหว่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสถานการณ์เดียวกันไม่ได้ โดยมีสาเหตุมาจากความ

ไม่เข้ากัน และการเปลี่ยนทิศทางอย่างกะทันหัน ทำให้ไม่เป็นไปตามคาดหวังของผู้ติดตาม และความผิดหวังนั้น ได้ถูกปล่อยออกมาในรูปแบบเสียงหัวเราะ

- ทฤษฎีความผ่อนคลายความเครียด และการปลดปล่อยจากการถูกยับยั้ง (Relief of Tention and Release from Inhibition) ชาร์ลส์ เรอโนวีย์ (Charles Renouvier) ออ กุส เพนจอน (Auguste Penjon) และจอห์น ดิวอี้ (John Dewey) เชื่อในเรื่องการผ่อนคลายจากความตึงเครียดโดยใช้มีเสียงหัวเราะเป็นสัญญาณบ่งบอกว่าได้ทำบางอย่างสำเร็จแล้ว ขณะที่ ซิกมุนด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) เชื่อว่าการหัวเราะมาจากการได้ปลดปล่อยอิสระจากความรู้สึกนึกคิดที่ต้องห้าม เช่น ได้ระบายความก้าวร้าว และเรื่องเพศที่เก็บกดไว้ (ประภัสสร ภทรนาวิก, 2540, น. 18)

จันจิรา สมบัติพูนศิริ (The MATTER, 2560) มีความเห็นต่ออำนาจเผด็จการกับการถูกล้อเลียน เพื่อสร้างให้อำนาจเผด็จการเป็นเพียงแค่เรื่องตลกขบขันว่า “เผด็จการไม่ชอบถูกล้อเพราะรู้สึกเสียฐานอำนาจ เพราะเผด็จการต้องพยายามทำให้ตัวเองยิ่งใหญ่ เมื่อรัฐบาลพยายามควบคุมเสียงหัวเราะ สิ่งที่เขาคุมได้ก็คือเสียงหัวเราะในพื้นที่ของสื่อทีวี สื่อกระแสหลัก ในพื้นที่ประท้วง หรืองานเสวนาต่างๆ แต่ว่าในสื่อสังคมออนไลน์ควบคุมยากมาก”

“อารมณ์ขันทำให้เราเผชิญกับความทุกข์ได้ ช่วยลดทอนความจริงจัง ให้เป็นเรื่องล้อเล่น เพื่อรู้สึกว่าเป็นเรื่องเบา และไม่จมอยู่กับความกลัว ในสภาวะที่สังคมถูกจำกัดการวิจารณ์ผู้ปกครอง เป็นเรื่องยากที่จะวิจารณ์ได้ในที่สาธารณะ เมื่อถูกกดดันให้อยู่ในสภาวะสังคมปิด ความพยายามในการอยู่รอดสังคมที่มีแต่ความกลัวนั้นคือการสร้างอารมณ์ขัน สิ่งที่น่าสนใจคือพื้นที่สื่อสังคมออนไลน์ เป็นที่ควบคุมยาก เป็นโอกาสในการสร้างอารมณ์ขันเพื่อเสียดสีอำนาจเผด็จการ”

1.3 ทฤษฎีศิลปะกับการเมือง

การรังสรรค์ผลงานศิลปะโดยศิลปินนั้น ปฏิเสธไม่ได้ว่าผลงานที่สร้างมานั้น จะไม่มีการเมืองเกี่ยวข้อง โดยลักษณะแล้ว ศิลปะที่สร้างขึ้นในแต่ละยุคสมัยนั้น จะมีความเกี่ยวข้องในการเล่าเรื่องสังคมแต่ละสมัย เป็นตัวบ่งชี้ถึงสภาพสังคมในสมัยนั้นว่า มีรูปแบบการเมืองอย่างไร ขณะที่ในไทย ศิลปะถูกนำมาใช้เป็นส่วนหนึ่งในการแสดงจุดยืนทางการเมือง ศิลปินที่สร้างผลงานศิลปะ ไม่ว่าจะในรูปแบบภาพวาด วัตถุ หรือภาพถ่าย ที่ใช้ในการจัดแสดง มีการเล่าเรื่องเหตุการณ์สำคัญทางการเมืองในยุคสมัยหนึ่ง โดยรูปแบบการเล่าเรื่อง หรือจัดแสดงนั้น ขึ้นกับว่าศิลปินนั้น ได้สร้างผลงานที่สนับสนุนอุดมการณ์ทางการเมืองในรูปแบบใด

ยุคสมัยของศิลปะในศตวรรษที่ 20 กับการสะท้อนบริบทในสังคม

ศิลปะยุค Modernism

Impressionism (ค.ศ.1870-1900)

เป็นศิลปะของชนชั้นกลางประมาณปี 1870 แสดงออกถึงค่านิยม ทักษะต่อชีวิต และสังคมของตัวเอง โดยชนชั้นกลาง คืออยู่ระหว่างชนชั้นสูงกับชนชั้นล่าง ซึ่งชนชั้นกลางจะมีความเห็นใจชนชั้นล่างในเรื่องความเป็นอยู่ แต่ขณะเดียวกัน ก็พยายามจะรักษาความมั่นคงของตัวเองไว้ ส่วนใหญ่มักยึดตามแนวคิดของอดัม สมิท (Adam Smith) ที่มีแนวคิดที่ว่าความแตกต่างทางฐานะ ขึ้นกับความพยายามในระดับปัจเจก อย่างไรก็ตาม ชนชั้นยังมีความเห็นว่ารัฐควรให้การสนับสนุนชนชั้นล่างด้วย เพราะหากเกิดความลำบากมาก อาจทำให้เกิดปัญหาสังคมได้ รูปแบบศิลปะที่เผยแพร่จะเป็นกิจกรรมของชนชั้นกลาง อาทิ การจัดงานเลี้ยง การพักผ่อน ท่องเที่ยว เป็นต้น

ศิลปะสกุล Cubism

ได้รับอิทธิพลจากกระแส 1) ความจริงเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้าง และ 2) สะท้อนถึงยุคสมัยที่ชนชั้นกลางให้ความสำคัญกับเวลาและเทศะ

ศิลปะสกุล Dada

เป็นศิลปะเพื่อการต่อต้านศิลปะ เพราะเมื่อศิลปะ Abstract หลุดพ้นจากข้อกำหนดของธรรมชาติแล้ว งานศิลปะสามารถขยายไปจนถึงความจริงที่ไม่จำเป็นต้องเป็นความจริงอีกต่อไป ศิลปะจึงไม่ต้องเป็นศิลปะต่อไป ศิลปะ Dada เกิดขึ้นในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 1 ที่เห็นว่ามนุษย์มีความบ้าคลั่ง โหดร้ายกับมนุษย์ด้วยกันเอง ศิลปินยุคนี้ต้องการสร้างโลกอุดมคติ โดยอาศัยศิลปะเป็นสื่อ ไม่ก็เพื่อใช้หลีกเลี่ยงจากโลกที่โหดร้าย บางพวกไม่เชื่อว่าศิลปินจะทำอะไรได้ ศิลปินบางพวก ได้ขบถต่อศิลปะ เพื่อลดค่าความเป็นศิลปะของงานชิ้นนั้น

ศิลปะ Surrealism

สืบทอดจารีตนับพันปีของจิตรกรชาวคริสเตียน ที่ต้องการถ่ายทอดความรู้สึกกลับความทุกข์ทรมานของคนบาป เป็นงานแนวแฟนซี

ศิลปะ Post Modern

เป็นสิ่งที่มนุษย์ไม่สามารถเข้าถึงได้ เพราะต้องมองผ่านแว่นของภาษา จึงปฏิเสธการรับรู้ นั่น และมองว่าความจริงเป็นสิ่งที่เราสร้างขึ้นโดยระบบภาษา การใช้สำนวน จูจใจ บิดเบือนภายใต้ทฤษฎีหรือวาทกรรมต่างๆ พวกเขาจึงเล็งมองโลกข้างนอกให้เป็นพื้นที่ว่างที่แล้วแต่จะใส่ความคิดหรือความเชื่ออะไรลงไป ซึ่งตรงนี้จะเป็นการแย้งชิงพื้นที่เพื่อเติมสัญลักษณ์ การสร้างสรรค์งานศิลปะ จะนำเอาของต่ำ สกปรก เพศ ความรุนแรง มาเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างงานศิลปะ หรืออาจใช้เพื่อการเสียดสี (ธีรยุทธ บุญมี, 2546, น. 128-174)

ศิลปะกับการเมืองไทย

บัณฑิต จันทรโรจนกิจ (2560) กล่าวถึงความเป็นมาของกระแส “ศิลปะเพื่อชีวิต ศิลปะเพื่อประชาชน” ในประเทศไทยว่า เกิดขึ้นในปลายทศวรรษที่ 2550 สุธี คุณาวิชยานนท์ ใน

งาน “จากสยามเก่าสู่ไทยใหม่ การพลิกผันของศิลปะจากประเพณีสู่สมัยใหม่และร่วมสมัย” ต่อมา เกิดความคิดสนับสนุน “ศิลปะเพื่อชีวิต” ของธนะ เลาหภัยกุล และ สันต์ สารากรบริษัท ที่ได้รับ อิทธิพลจากอศนี พลจันทร และจิตร ภูมิศักดิ์ ซึ่งจุดประกายการถกเถียงในหมู่นักศึกษา กระทั่งหลัง เหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 เกิดงานศิลปะเพื่อชีวิตมากขึ้น ศิลปินบางคนไม่ผ่านการศึกษาศิลปะในสถาบัน แต่สามารถรังสรรค์งานศิลปะที่แสดงถึงความไม่เสมอภาคของสังคม กระทั่งหลังเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 ที่กลุ่มแนวศิลปินต้องยุติบทบาท เพื่อหนีการปราบปรามโดยรัฐบาล

ศิลปะเพื่อชีวิต ถูกแบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มที่สร้างสรรค์ศิลปะโดยไม่แยกออกจากการเมือง กับอีกกลุ่มที่มองว่าศิลปะเป็นเรื่องการสร้างสรรค์โดยตัวของศิลปะเพื่อรับใช้ศิลปะ ไม่ใช่เพื่อการเมือง ศิลปินบางคนได้รับการสนับสนุนจากภาคเอกชน จนอาจมองได้ว่าศิลปะเลือกข้างไปแล้ว และปัจจุบัน บทบาทของศิลปินไทยก็พยายามออกห่างจากการเมือง เพราะเห็นว่าเป็นเรื่องสกปรก และบางส่วนที่ให้ความสำคัญในภาคธุรกิจ ที่มองว่าอาชีพของศิลปินจะไปต่อไม่ได้ หากไม่ได้รับการสนับสนุนโดยภาคธุรกิจ ซึ่งกลุ่มนี้ เป็นผู้ที่สนับสนุนการเคลื่อนไหวของอีกฝ่าย หรือก็คือเอาตัวเองเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการเมืองอยู่ดี ดังนี้แล้ว ต้องยอมรับว่า การสร้างสรรค์งานศิลปะโดยศิลปินนั้น เป็นเรื่องธรรมชาติที่งานศิลปะนั้นจะเป็นการเมืองรูปแบบหนึ่ง ทั้งในโลกศิลปะ และ สาธารณชนทั่วไป เป็นสิ่งที่ต้องยอมรับเพื่อให้สังคมสามารถวิจารณ์ศิลปะได้มากกว่าเรื่องของความสวยงาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่ศิลปินเลือกข้างทางการเมืองแล้ว ย่อมต้องได้รับการวิจารณ์เช่นกัน

การ์ตูนการเมือง

ส่วนหนึ่งของงานศิลปะที่สามารถเข้าถึงกลุ่มคนได้ทุกคนชั้นก็คือ การ์ตูน ซึ่งเป็นลายเส้นในลักษณะภาพวาดเพื่ออธิบายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นของสังคมในช่วงหนึ่ง โดยมีจุดประสงค์เพื่อการเสียดสี ล้อเลียน สร้างอารมณ์ขันและความบันเทิงให้กับผู้ติดตาม และเมื่อการ์ตูนถูกนำมาใช้ทางการเมืองนั้น ก็มีจุดประสงค์เพื่อล้อเลียน เสียดสี สภาพสังคม การเมือง และผู้ปกครอง ในขณะนั้น โดยจะมีคำบรรยาย หรือไม่มีก็ได้

ในขณะที่ประเทศไทยนั้น การ์ตูนถูกนำมาเข้ามาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 3 โดย “จรัลอินโข่ง” กระทั่งเทคโนโลยีแทนพิมพ์พัฒนาขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 6 ทำให้การ์ตูนการเมืองได้รับการแพร่หลาย โดยรัชกาลที่ 6 ได้เคยเป็นส่วนหนึ่งของการวาดภาพการ์ตูนล้อเลียนข้าราชการที่ทุจริต กระทั่งหลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 มีการแจ้งเกิดนักวาดการ์ตูนใหม่เป็นจำนวนมาก โดยใช้ลายเส้นที่ล้อเลียนกับบุคคลจริงทางการเมือง ขณะเดียวกันบางสำนักพิมพ์ถูกรัฐสั่งปิด และนักวาดการ์ตูนบางส่วนถูกดำเนินคดี

อิทธิพลของการ์ตูนต่อการเมือง

ภาคิน โชติเวศย์ศิลป์ ได้ยกตัวอย่างความเห็นของนักวาดการ์ตูนในเรื่องอิทธิพลของการ์ตูนต่อการเมือง ดังนี้ ชัย ราชวัตร ระบุว่า การ์ตูนไม่สามารถส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมได้ แต่ก็ยังเป็นปัจจัยหนึ่งเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง สังคม ผ่านการใช้การ์ตูนเป็นเครื่องวิพากษ์วิจารณ์การเมืองแทน และสร้างความตระหนักรู้ทางการเมืองให้กับผู้อ่าน ให้คล้อยตาม สิ้นหวัง สะใจ กับสภาพการเมืองที่เกิดขึ้นในขณะนั้นหรือเกิดไปแล้ว ซึ่งความรู้สึกและความคิดนี้ จะถูกต่อ ยอดไปเป็นเครื่องมือเพื่อใช้ในการสื่อสารเพื่อรณรงค์ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคม ส่วน ภูวดล สุวรรณดี มีความเห็นว่า รูปแบบการ์ตูนที่ถูกสร้างเพื่อให้ตกลงขบขัน สามารถดึงดูดผู้อ่านทุกเพศทุกวันให้เข้ามาติดตาม โดยเฉพาะกับสังคมปัจจุบัน ที่เต็มไปด้วยความเร่งรีบ ฉาบฉวย และความเครียด การมีการ์ตูนขำขัน สามารถให้ผู้อ่านรู้สึกผ่อนคลายได้ (ภาคิน โชติเวศย์ศิลป์, 2553, น. 30)

1.4 ทฤษฎีสื่อสังคมออนไลน์กับการสร้างการรับรู้ทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อสร้างประชาธิปไตย

1.4.1 การสื่อสาร เป็นกระบวนการหนึ่งที่มีความสำคัญในการใช้ชีวิตของมนุษย์ เพื่อให้คงอยู่ได้ในสังคม บทบาทสำคัญของการสื่อสารยังครอบคลุมไปถึงเศรษฐกิจ และการศึกษา ทั้งยังเป็นฟันเฟืองที่สำคัญเพื่อให้สังคมดำเนินต่อเนื่องไปได้ และด้วยฟันเฟืองนี้เอง ที่ทำให้การสื่อสารเป็นทั้งเครื่องมือ และวิธีการ ที่สามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมทั้งระดับปัจเจก และสังคมได้

แนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับการสื่อสารและการสื่อสารทางการเมือง

เป็นการนำองค์ความรู้เกี่ยวกับการสื่อสารและการเมืองมาศึกษาร่วมกัน เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารกับการเมือง โดยส่วนใหญ่แล้วสถาบันการเมืองอย่างรัฐพรรคการเมือง จะเป็นผู้ส่งสาร ไปถึงผู้รับสารอย่างประชาชน สามารถอธิบายปรากฏการณ์ทางการเมืองด้วยการสื่อสาร โดยให้ความสนใจที่นักการเมืองในฐานะผู้ส่งสาร ดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับการประกอบสร้างความเป็นจริงของสังคม การรับรู้ความหมายของความจริงในโลกทางสังคมหรือ โลกแห่งสัญลักษณ์ เราจะรับรู้ความเป็นจริงเพียงบางส่วนจากโลกแห่งความจริง แล้วนำมาสร้างขึ้นเป็นคลังแห่งความรู้ทางสังคม และเมื่อใดก็ตามที่เราได้รับความจริงอันใหม่เข้ามา ก็จะมาเปิดคลังแห่งความรู้ทางสังคมนี้ ทำให้เราสามารถเข้าใจความหมายของความเป็นจริงได้ทันที

แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ ทำเพื่อให้คนเห็นคล้อยตาม เรา มีลักษณะเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในกลุ่มเป้าหมาย ผลที่ได้ดูจากพฤติกรรมของกลุ่ม

แนวคิดเกี่ยวกับวาทกรรมและการวิเคราะห์วาทกรรม ในทุกวาทกรรมต้องมีอุดมการณ์แฝง การผลิตวาทกรรมต้องคำนึงถึงบริบททางสังคมและวัฒนธรรมนั้นๆ

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับสัญวิทยาและการวิเคราะห์เชิงสัญยะ ประกอบด้วยตัวหมาย ที่เรียกว่ารูปสัญยะ และความหมายสัญยะ ที่เป็นภาพ เสียง วัตถุ

แนวคิดเกี่ยวกับศาสตร์แห่งการตีความ ขึ้นกับว่าผู้รับสารจะตีความสารได้ลึกแค่ไหน ให้ความสำคัญกับตัวบท และบริบท ถ้าบริบทเปลี่ยน ความหมายของตัวบทก็เปลี่ยนด้วย (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช: การสื่อสารทางการเมือง, 2560)

กาญจนา แก้วเทพ (2552) อธิบายองค์ประกอบของสื่อสารการเมืองผ่านทางฟังก์ชันประกอบ ดังนี้ 1) ผู้ส่งสาร แบ่งเป็นแหล่งข่าว อาทิ รัฐบาล พรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ กับสื่อมวลชน ที่ทำหน้าที่เสนอข้อมูลที่แหล่งข่าวส่งมา แต่บางครั้งอาจเป็นผู้ส่งข่าวทางการเมืองได้เช่นกัน อย่างการตั้งฉายานาม 2) เนื้อหาข่าวสารที่เกี่ยวกับการเมือง 3) ช่องทางการได้ข่าวสารและเผยแพร่ โดยทางการคือ เช่น พรรคการเมืองแถลงข่าว และไม่ทางการ เช่น การสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องในเหตุการณ์นั้น 4) เป้าหมายของการสื่อสาร เพื่อการ โน้มน้าวใจ 5) ภาพลักษณ์การสื่อสารการเมือง ถูกมองว่าถูกครอบงำ ส่งผลให้บางคนไม่ต้องการรับรู้การเมืองเพราะเห็นว่าเป็นเรื่องสกปรก ซึ่งเป็นจุดอ่อนในระบอบประชาธิปไตย ที่เน้นเสียงประชาชนเป็นใหญ่

1.4.2 สื่อสังคมออนไลน์กับการสร้างการรับรู้ทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อสร้างประชาธิปไตย

ในโลกแห่งความจริงนั้น เมื่อเราต้องการพูดคุย ปรีกษา แสดงความเห็นในประเด็นใดประเด็นหนึ่ง เราจะพบกลุ่มคน/สังคมที่มีความสนใจในเรื่องเดียวกันได้ตามสมาคม และชมรม ภายใต้การดูแลของเจ้าของสมาคม หรือชมรมนั้น โดยการพบปะในลักษณะนี้เป็นการพบปะเป็นซึ่งหน้า ผู้เข้าร่วมแลกเปลี่ยนเป็นบุคคลที่มีชีวิตจริง ส่วนโลกดิจิทัลนั้น ก็ได้เกิดการพัฒนารูปแบบการพบปะแบบใหม่ในโลกไซเบอร์ หรือที่ทราบกันดีก็คือ สื่อสังคมออนไลน์ รูปแบบนี้เปรียบเสมือนยุคออนไลน์ กับยุคดิจิทัล ที่บุคคลในโลกแห่งความจริง ถูกเปลี่ยนผ่านไปเป็นระบบดิจิทัล ผ่านการใช้งาน โดยเทคโนโลยีที่พัฒนาขึ้น เพื่อสอดรับการกับปรับตัวเข้ากับยุคดิจิทัล ส่งผลให้สื่อสังคมออนไลน์ ได้รับความนิยมจากผู้ใช้งานเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กลุ่มคนที่เติบโตมาในช่วงของการพัฒนาเทคโนโลยีนี้ จนทำให้การพบปะอย่างซึ่งหน้า พบได้ยากขึ้นในยุคปัจจุบัน

ข้อมูลจากสื่อออนไลน์ (User-generated Content) เป็นข้อมูลที่ได้รับสาร หรือผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์ผลิตและเผยแพร่ผ่านทางออนไลน์ โดยบางครั้งที่ได้รับสารเป็นผู้ผลิตสื่อเอง จากการศึกษาการส่งเสริมแนวทางการใช้ข้อมูลจากสื่อออนไลน์ในกระบวนการรายงานข่าว ในยุค

เทคโนโลยีหลอมรวมของสกุลศรี ศรีสารคาม และคณะได้อ้างถึงการศึกษาของ Michael Bo Karlsson ระบุว่า ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลจากผู้ใช้สื่อ โดยเฉพาะการแสดงความคิดเห็น มีผลต่อสื่ออาชีพในรูปการปฏิสัมพันธ์กับสื่อ ที่มีผลต่อการตอบการสื่อสารของสื่อในประเด็นต่าง ๆ ด้วย (สกุลศรี ศรีสารคาม, 2559, น. 15) จึงเป็นที่มาว่า ทำไมเราสามารถพบเพจต่างๆ ที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อจุดประสงค์ การเมือง มักจะมีผู้ติดตามที่แสดงความคิดเห็นคล้ายตามกับสิ่งที่เพจนำเสนอ อีกทั้งอิทธิพลของสื่อสังคมออนไลน์ ยังส่งผลต่อการรับรู้ทางการเมืองในรูปแบบที่หลากหลาย ตามที่แพลตฟอร์มของสื่อ นั้น พัฒนาขึ้นเพื่อสอดรับสิ่งที่เราสนใจ ผ่านการใช้งานของสื่อออนไลน์ ข้อมูลการใช้งานของแต่ละคน ถูกนำมาวิเคราะห์โดยเทคโนโลยีสื่อออนไลน์ และประมวลผลออกมา เพื่อนำเสนอสิ่งที่เราสนใจให้ขึ้นบนพื้นที่สื่อออนไลน์ของเราเอง ด้วยอำนาจ

1.4.3 สื่อสังคมออนไลน์ กับการรับรู้/มีส่วนร่วม ทางการเมือง

เหตุการณ์อาหรับสปริงที่เริ่มต้นจากประเทศตูนิเซีย กระทั่งถูกลูกกลมไปสู่ประเทศอาหรับอีกหลายประเทศ สถานการณ์ที่เกิดขึ้น ถูกโยงเข้ากับ Social Network แม้จะมีการเห็นแย้งว่า เกิดจากปัญหาการว่างงาน ความยากจน และการขาดสิทธิเสรีภาพของประชาชน

อย่างไรก็ตาม สาเหตุที่ Social Network ถูกโยงเข้าได้นั้น เพราะมีการขยายตัวของประชากร Social Network อย่างมากและรวดเร็ว และเป็นสิ่งที่ทำให้การรับรู้ข่าวสารแตกต่างไปจากอดีตที่บุคคลหนึ่ง รับรู้ข้อมูลและจะนำส่งสารเป็นทอดๆ แต่ปัจจุบันไม่เป็นเช่นนั้น ผู้รับสารสามารถรับรู้ได้โดยตรง แต่บุคคลยังถูกแบ่งด้วยสังคมและความเป็นพลเมืองของประเทศ ซึ่งในอนาคตคาดว่าเส้นแบ่งนี้จะมีความสำคัญน้อยลง ดังภาพตัวอย่าง

ภาพที่ 2.1 การรับรู้ของปัจเจกบุคคล ในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต

ที่มาจาก : เอเชียปริทัศน์ อาหรับสปริง, การรับรู้ของปัจเจกบุคคล ในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต

แต่หากจะอ้างว่าการต่อต้านโดยประชาชนเป็นผลมาจากสื่อสังคมออนไลน์นั้น ต้องพิจารณาด้วยว่า ระหว่างปัญหาความเป็นจริงที่เป็นอยู่ กับการรับรู้ข้อมูลผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์ โดยการรับรู้ทางสื่อสังคมออนไลน์ที่รวดเร็ว นั้น จะสร้างสังคมหนึ่งที่รวบรวมคนที่มีความเห็นเหมือนกันเข้ามา เกิดเป็นแรงกดดันในสังคมจริง สร้างความตระหนักให้กับประชาชนต่อบริบทสังคมจริง และพยายามปรับสังคมให้เป็นไปตามความพอใจ อย่างไรก็ตาม หากสังคมนั้นมีการปกครองแบบเผด็จการ จะเกิดแรงต้านขึ้น และสิ่งนี้เอง ที่เป็นช่องว่างระหว่างการรับรู้จากภายนอกกับความเป็นจริงที่ทำให้สังคมไม่เกิดความสมดุล เมื่อเกิดความไม่สมดุล จะมีความพยายามปรับสมดุล หรือที่เราเรียกว่า “การเปลี่ยนผ่าน” (Transition Period) ซึ่งอาจเป็นไปอย่างราบรื่น หรือเรียกว่า ปฏิรูป แต่หากมีความรุนแรง จะเรียกว่า ปฏิวัติ

การเปลี่ยนผ่านแบบ “ปฏิรูป” หรือ “ปฏิวัติ” นั้น ขึ้นอยู่กับประชาชน และผู้ปกครอง เป็นผู้เลือกให้เป็นไป แม้ว่าการเปลี่ยนผ่านนี้ จะดูเหมือนว่า สื่อสังคมออนไลน์ไม่ได้เป็นปัจจัย แต่ถือว่าเป็นปัจจัยสนับสนุน ให้เกิดการสื่อสารทางการเมืองระหว่างประชาชนด้วยตนเอง (ธีรนนท์ นันทขว้าง, 2556, น. 40-42)

1.5 อรรถปริวรรตศาสตร์ (Hermeneutics)

อรรถปริวรรตศาสตร์ หรือ ศาสตร์แห่งการตีความ หมายถึงทฤษฎีที่อธิบายถึงการตีความหมายและการทำความเข้าใจด้วยบท เริ่มใช้ครั้งแรกในศตวรรษที่ 17 โดย เจ.ซี.แดนอเออร์ (J.C. Dannhauer) ที่นำมาใช้เพื่อตีความคัมภีร์ทางศาสนา กฎหมาย และวรรณคดี โดยมีเป้าหมายเพื่อหาความถูกต้องทางภาษาและประวัติศาสตร์ (วิรัชติ นิมมอนงค์ อ้างถึงใน มงคล เทียมประเทืองชัย, 2553, น. 3) ต่อมา ฟรีดริช ดานีเอล แอ็นสท์ ชไลเออร์มัคเคอร์ (Friedrich Daniel Ernst Schleiermacher) นักปรัชญาชาวเยอรมัน ได้สร้างวิธีวิทยาสำหรับการตีความให้เป็นสากล โดยไม่ขึ้นกับจารีตของการตีความใด ทำให้สามารถตีความด้วยได้ทุกประเภท ไม่ได้จำกัดเพียงการตีความสำหรับคัมภีร์ทางศาสนาเพียงอย่างเดียว แต่ยังรวมไปถึงบทกฎหมาย เอกสารทางประวัติศาสตร์ และวรรณกรรม (กลุ่มไทยทำปรัชญา, 2554)

วิลเฮล์ม คิลไทท์ (Wilhelm Dilthey) พัฒนาแนวคิดดังกล่าวโดยอ้างถึงการกระทำของมนุษย์ที่แตกต่างกัน อันเนื่องมาจากประสบการณ์ชีวิต ด้วยเหตุนี้ จึงเสนอวิธีวิเคราะห์การกระทำของมนุษย์ 2 วิธีคือ 1) เน้นความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำหรือผู้สร้างสรรค์ผลงาน กับผู้ตีความ โดยที่ผู้ตีความทำความเข้าใจกับผลงานนั้นตามตรรกะของผู้สร้าง และ 2) ทำความเข้าใจโดยเชื่อมโยงการกระทำกับบริบทที่กว้างกว่า เช่น การทำความเข้าใจภาพเขียนโดยเชื่อมโยงเข้ากับโลกทัศน์ หรือมุมมองของสังคมที่เป็นที่มาของภาพ (มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2554)

มาร์ติน ไฮเด็กเกอร์ (Martin Heidegger) มีแนวคิดว่า ความเป็นมนุษย์คือภาวะการดำรงอยู่ มนุษย์สามารถตัดสินใจได้อย่างอิสระ เป็นผู้ให้ความหมายกับความคิด และความรู้สึกของตัวเอง ตามประสบการณ์และความจริงที่คนนั้นได้พบเจอ การดำรงชีวิตในแต่ละวันของมนุษย์ ได้จากการเรียนรู้ในชีวิตประจำวัน เพื่อค้นหาความหมายของประสบการณ์ให้สามารถดำรงอยู่ในโลกได้ (ศรีหทัย เวลล์ส, 2561, น. 75) จากนั้นได้นำสิ่งเหล่านี้มาศึกษาในการแปลความหมายโดยผ่าน hermeneutic circle ซึ่งเชื่อมโยงเหตุการณ์ในอดีตของบุคคลกับประสบการณ์ที่เกิดขึ้นใหม่ เพื่อให้บุคคลนั้น สามารถเข้าใจและให้ความหมายกับประสบการณ์ใหม่ที่เกิดขึ้นนั้นได้ โดยใช้ความรู้และประสบการณ์เก่า มาเปรียบเทียบเพื่อให้เข้าใจสิ่งนั้นได้ โดยมีองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการคือ (อนงค์ ภิบาล, 2560, น. 24)

1.5.1 ภูมิหลัง (background) เป็นการศึกษาประวัติภูมิหลัง สภาพแวดล้อมของบุคคลนั้นตั้งแต่กำเนิด กระทั่งสามารถเข้าใจความคิดของบุคคลนั้นที่สามารถปรับตัวตามประสบการณ์ภูมิหลัง โดยเชื่อว่าบุคคลจะมีคุณลักษณะที่สำคัญ คือ 1) เป็นผู้ที่มิใช่โลกและสังคมของตัวเอง ไม่สามารถแยกความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่ติดตัวมาแต่กำเนิดได้ 2) เป็นผู้ให้คุณค่าและความหมายแต่ละเรื่องไม่เหมือนกัน โดยขึ้นอยู่กับภูมิหลังของสังคม 3) เป็นผู้แปลความหมายของประสบการณ์ตามความคิดของตนเอง 4) เป็นหน่วยรวมการให้ความหมาย ความคาดหวัง ความรู้สึกนึกคิด นิสัย แบบแผนการดำเนินชีวิตไว้ด้วยกัน และ 5) มีมติเป็นเวลาที่มิถูกแยกจากการดำรงอยู่

1.5.2 ความเข้าใจเดิม (Pre-understanding) เป็นการศึกษาเพื่อเข้าใจสิ่งที่เป็นจริงที่เกิดขึ้นในโลกนี้ และใช้เป็นพื้นฐานเพื่อให้เราเข้าใจประสบการณ์นั้น

1.5.3 การทำความเข้าใจบุคคลและสิ่งแวดล้อมของบุคคลนั้น (Co-constitution) เมื่อบุคคลอยู่ในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม อาจเผชิญปัญหา อุปสรรค ที่ทำให้เกิดความเครียด จนต้องพยายามคิดหาวิธีปรับตัวเพื่อให้ตนเองสามารถดำรงอยู่ได้

1.5.4 การตีความ (Interpretation) เป็นการนำความรู้ ความเข้าใจเดิมจากภูมิหลังมาเชื่อมโยงกับสถานการณ์ที่กำลังเผชิญอยู่ แล้วตัดสินใจเพื่อหาแนวทางสำหรับการจัดการตนเอง หรือการปรับตัว กระทั่งเกิดเป็นความคิดรวบยอดต่อสถานการณ์นั้น และกลายเป็นความเข้าใจใหม่เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตได้ (ศรีหทัย เวลล์ส, 2561, น. 76)

เดวิด แจสเปอร์ (David Jasper) นักเทววิทยา ให้ความหมายถึงคำว่า Hermeneutics มาจากเทพ Hermes เป็นคำจากกรีกโบราณ ที่หมายถึงผู้ตีความ หรืออธิบาย ตามที่เทพเจ้า Hermes ได้นำสาส์นจากพระเจ้ามาถึงมนุษย์และเป็นผู้เชื่อมโยงช่องว่างความแตกต่างระหว่างเทพเจ้าและมนุษย์ เพื่อให้มนุษย์สามารถเข้าใจถึงสาส์นอย่างชัดเจน เป็นการสร้างความหมายให้กับสาส์นและมีความสำคัญสำหรับมนุษย์ โดยแจสเปอร์มีความเห็นว่า เมื่อมนุษย์กำลังอ่านบางอย่าง สิ่งนั้นเป็นการ

พยายามเชื่อมช่องว่างระหว่างเรากับสิ่งที่อ่านจากที่ไม่เข้าใจนำไปสู่ความเข้าใจมากขึ้น ราวกับว่าเราทำหน้าที่เป็น Hermes ที่ตัวเราเป็นผู้อธิบายสาส์น หรือสิ่งที่อ่านนั้นให้กับตัวเราเองให้เข้าใจได้มากขึ้น และการอ่านเป็นสิ่งที่ไม่มีที่สิ้นสุด ผู้อ่านจะพยายามสืบหาความหมายของตัวบทต่อเนื่องไปในวงจรแห่งการตีความ โดยการเข้าสู่วงจรนี้ อาจเริ่มจากคำถาม หรือศรัทธาซึ่งเป็นตัวกำหนดแนวโน้มทิศทางการอ่าน และการตีความ (โชติสา ขาวสนิท, 2564, น. 131)

ฮันส์-จอร์จ กาดาเมอร์ (Hans-Georg Gadamer) เสนอถึงการรับรู้และการทำความเข้าใจของมนุษย์ไม่ได้แบ่งแยกระหว่างผู้อ่านกับตัวบท นอกจากนี้มนุษย์ยังมีสิ่งที่เติมไปด้วยข้อจำกัด รวมถึงสิ่งที่เรียกว่าอคติ ซึ่งเป็นสิ่งที่จะบังคับให้การตีความต้องกำจัดอคติออกไปนั้นเป็นสิ่งที่ทำไม่ได้ เพราะเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับการตีความ และทำความเข้าใจ เนื่องจากสถานะของมนุษย์เป็นสถานะแห่งประวัติศาสตร์ ที่ต้องเป็นไปตามจารีตในห้วงประวัติศาสตร์นั้น โดยจารีตนี้ ก็เป็นตัวสร้างอคติให้มนุษย์เช่นกัน นอกจากนี้ ไม่เพียงแต่ผู้อ่านเท่านั้นที่อยู่ในห้วงประวัติศาสตร์ ตัวบทเองก็เช่นกัน การถูกส่งต่อมาจากอดีตล้วนแต่มีประวัติศาสตร์ ส่งผลให้ตัวบทสามารถสร้างผลกระทบต่อความรู้สึก การคาดหวัง การรับรู้ และจินตนาการของผู้อ่าน สิ่งเหล่านี้จะถูกนำมาเป็นส่วนหนึ่งของการตีความด้วยเช่นกัน อย่างไรก็ตาม แม้ผู้อ่าน และตัวบท จะอยู่ในห้วงของประวัติศาสตร์ที่ต่างกันจนดูเหมือนว่าจะไม่สามารถตีความได้ แต่ทั้งสองนี้ ล้วนแต่อยู่ในรูปแบบภาษาทั้งนั้น ดังนั้น ผู้อ่านต้องทำความเข้าใจตัวบท หรือมีประสบการณ์ความหมายของตัวบท จึงจะสามารถเข้าใจสิ่งที่ตัวบทสื่อได้ (นิติ มณีกาญจน์, 2556)

ฌาคส์ แดริดา (Jacques Derrida) ผู้ริเริ่มทฤษฎีการรื้อสร้าง (Deconstruction Theory) เป็นทฤษฎีสำหรับกระบวนการอ่านตีความที่ไม่ได้หาความหมายที่ซ่อนอยู่ในตัวบท แต่เป็นการอ่านเพื่อหาความเป็นไปได้ของความหมายที่อาจจะเพิ่มเติมเข้ามาอย่างต่อเนื่อง หรือยังไม่สามารถตีความในความหมายนั้นได้ เรียกว่า “ความหลากหลาย” เป็นการวิเคราะห์จากการทำงานของความตรงข้ามระหว่างโครงสร้างลึกในความคิด และวัฒนธรรมตามทฤษฎีโครงสร้างนิยม โดยผู้อ่านจะเห็นความเปลี่ยนแปลง และความซับซ้อนของความหมายในตัวบทได้ ทฤษฎีนี้ จะช่วยให้ผู้อ่านเห็นถึงความไม่เสถียรภาพของภาษาที่มีการเปลี่ยนแปลง และซับซ้อน เปิดโอกาสให้ผู้อ่านได้แสดงความคิดเห็นที่อาจสำคัญ และนำไปสู่การตีความที่หลากหลายที่มุ่งเน้นการตีความด้วยตัวบทมากกว่าหาความหมายที่แท้จริงของตัวบท โดยตามแนวคิดของ Derrida แล้ว ไม่เชื่อเรื่องระบบโครงสร้างจะมีอยู่ในตัวบท ซึ่งได้สรุปประเด็นสำคัญของความไม่เชื่อ 3 ประเด็นคือ

1) ไม่เชื่อเรื่องการมีอยู่ การดำรงอยู่ของฐานราก ศูนย์กลาง องค์กรวม หรือจุดกำเนิด เพราะความคิดเหล่านี้เป็นการคิดแบบคงที่

2) ไม่เชื่อเรื่องการปรากฏที่สมบูรณ์ เพราะไม่เห็นในสิ่งนั้น ซึ่งแท้จริงแล้ว จะเป็น เรื่องของการไม่ปรากฏของสรรพสิ่งมากกว่า

3) ไม่เชื่อเรื่องศูนย์กลางคือมนุษย์ และมองว่า มนุษย์เป็นผลลัพธ์ของระบบสังคม (ภัทรภรณ์ ซ้อยหิรัญ, 2563, น. 330-332)

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จันทวรรณ ตระกูลพิว (2563) ได้ศึกษา “การล้อเลียนในเพจเฟซบุ๊กประเภทเสียดสี การเมือง” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบกลวิธีการล้อเลียนที่ถูกนำเสนอผ่านการดูล้อ การเมือง บนสื่อสังคมออนไลน์ โดยศึกษาจากข้อมูลโพสต์ในเพจ ไข่มวงX เป็นระยะเวลา 6 เดือน ทั้งหมด 166 โพสต์ และนำมาวิเคราะห์สัญญาณในการ์ตูนพร้อมอภิปรายผล โดยศึกษาจากบริบททาง สังคมร่วมกับสัญญาณที่ปรากฏในสื่อสังคมออนไลน์ และแบ่งการวิเคราะห์เป็น 2 ส่วน คือ วิเคราะห์ สัญญาณในการ์ตูนว่าสะท้อนเหตุการณ์ทางการเมืองกับวิธีการล้อเลียนที่ใช้นำเสนอ

โดยผลวิเคราะห์สัญญาณในส่วนสะท้อนเหตุการณ์ทางการเมือง พบว่า แบ่งได้เป็น 7 ประเภท คือ พฤติกรรมของนักรการเมือง ผู้ที่เกี่ยวข้องทางการเมือง พรรคการเมือง การเลือกตั้ง นโยบายของรัฐบาล เหตุการณ์สำคัญตามกระแส และสถาบันที่เกี่ยวข้องทางการเมือง ส่วนวิธีการ ล้อเลียนแบ่งได้ 4 ประเภทคือ การทำให้เป็นเรื่องล้อเล่น การเปรียบเทียบ การกล่าวเกินจริง และการ สลับบทบาท ซึ่งผลการศึกษาพบว่า การใช้การ์ตูนล้อเลียนเพื่อนทำให้ประเด็นทางการเมืองเข้าถึง ง่าย ลดความตึงเครียดภายในสาร และเป็นจุดเริ่มต้นของการต่อสู้ทางความคิดทางการเมือง ของ ผู้ใช้งานบนสื่อสังคมออนไลน์ ทั้งนี้ผู้วิจัย ได้ใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีสัญญา การเสียดสี และการ ครอบงำทางอำนาจ มาใช้ร่วมกับการอภิปรายผลด้วย

จากผลการศึกษา ประเด็นที่ถูกถกเถียงอย่างมากคือ พฤติกรรมของนักรการเมือง และ เมื่อวิเคราะห์กับบริบททางการเมืองในขณะนั้นพบว่า พื้นที่การแสดงความคิดเห็นถูกจำกัดด้วยข้อ กฎหมาย ซึ่งเป็นสิ่งที่ชนชั้นปกครอง ต้องการควบคุมความคิดของคนในสังคมให้ไปทางเดียวกัน สอดคล้องกับแนวคิดครอบงำทางอำนาจของกรัมซ์ และเมื่อถูกปิดกั้นพื้นที่การแสดงความคิดเห็น มา นาน จึงหาทางนำเสนอช่องทางใหม่อย่างสื่อสังคมออนไลน์ ที่สามารถชักจูงคนในชั้นเดียวกัน ให้ เห็นถึงปัญหาของการทำงานผู้ปกครอง สร้างความตระหนักรู้ว่า กำลังเสียผลประโยชน์ และด้วยการ นำเสนอด้วยภาพการ์ตูนที่เป็นสื่อบันเทิงรูปแบบหนึ่ง ทำให้คนที่ติดตามทราบถึงสิ่งที่สอดแทรกในภาพ ได้ และหากเราเปลี่ยนความคิดว่าเป็นการวิจารณ์ผู้ปกครอง โดยผ่านการ์ตูน เป็นการเบี่ยงเบนให้เกิด

ความขบขัน ในลักษณะ Soft power เพื่อหลีกเลี่ยงการถูกดำเนินคดี และสอดแทรกสัญญาณเกี่ยวกับบุคคลที่ถูกพาดพิงได้โดยง่าย

วชิรรัตน์ นิรันดร์เดชาภักดิ์ (2550) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ลักษณะการแปลงข่าวเพื่อเสียดสี ล้อเลียนทางการเมืองในหน้า “ผู้จัดกวน” ของหนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวันกับปฏิบัติการรับรู้ของผู้อ่าน” เป็นการศึกษาการแปลงข่าวเพื่อการเสียดสี ล้อเลียนทางการเมืองในหน้า “ผู้จัดกวน” ของหนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน โดยศึกษาผ่านรูปแบบ เนื้อหา การใช้ภาพ เทคนิคการแปลงและแต่งข่าว กลวิธีการแต่งคำ ข้อความ หรือเรื่องที่สร้างใหม่เพื่อเสียดสีและวิพากษ์วิจารณ์การเมือง รวมทั้งศึกษานโยบายผู้จัดทำและวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างในการนำเสนอรูปแบบและเนื้อหาในหน้า “ผู้จัดกวน” ตลอดจนวิเคราะห์การสื่อความหมาย การใช้ภาษา การสร้างอารมณ์ขันด้วยการใช้ภาพข่าว พาดหัวข่าว ความน่าขำ เนื้อข่าว รวมถึงศึกษาผู้อ่านเพื่อวิเคราะห์ความเข้าใจในเนื้อหา ทั้งบุคคลทั่วไปและนักวิชาการ โดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับข่าว และหนังสือพิมพ์ แนวคิดการเล่าเรื่อง และการสร้างอารมณ์ขัน แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทและความรับผิดชอบของสื่อมวลชน และแนวคิดเกี่ยวกับปฏิบัติการรับรู้ของผู้อ่านมาเป็นกรอบวิเคราะห์

โดยผลการวิจัยพบว่า “ผู้จัดกวน” นำเสนอหัวข้อการเมืองมากที่สุด ประเด็นเรื่องการทุจริต ในส่วนการแปลงข่าว จะแปลงจากหัวข้อ ประเด็น หรือองค์ประกอบ ที่อาจแปลงส่วนใดส่วนหนึ่ง หรือทั้งหมดก็ได้ มีการแต่งเรื่องล้อเลียนโดยใช้สำนวนภาษา ใช้อารมณ์ขันผสมจินตนาการตามองค์ประกอบของเรื่องเล่า เสียดสี ประณาม ตีเตียน ขณะที่มีความเห็นของบุคคลทั่วไปที่อ่านสามารถเข้าใจความหมายได้ แต่นักวิชาการมีความเห็นว่า ควรหลีกเลี่ยงการเสนอข่าวที่อาจทำให้เกิดการดำเนินคดีทางกฎหมายได้

ณราวิชญ์ มีดี (2554) ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษาอุปลักษณะในการ์ตูนผู้ใหญ่มากับทุ่งหมาเมิน ในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ พ.ศ.2549” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปภาษา และแฉวงความหมายของรูปภาษาที่นำมาใช้เป็นอุปลักษณะในการ์ตูน และศึกษามโนทัศน์ของ “ชัย ราชวัตร” ผู้วาดการ์ตูน ที่แสดงออกมาในการ์ตูนช่วงปี 2549 ซึ่งเป็นช่วงที่มีเรื่องราวทางการเมืองจำนวนมาก โดยผลการวิจัยมีการใช้อุปลักษณะ และรูปภาษาอุปลักษณะต่อแฉวงความหมายสิ่งมีชีวิต มากที่สุด และรูปภาษาอุปลักษณะที่ปรากฏนั้น สะท้อนถึงมโนทัศน์ของ “ชัย ราชวัตร”

เฉลิมรัฐ พิภูล (2556) ได้ศึกษาเรื่อง “การ์ตูนล้อ ภาพสะท้อนการเมือง จากการ์ตูนล้อการเมืองช่วงปี 2552-2554 เป็นการศึกษา เนื้อหาและความหมายของการ์ตูนล้อการเมือง ผ่านการแสดงผลออกทางทัศนศิลป์ เพื่อให้ทราบว่าการ์ตูนการเมือง พยายามสื่อความหมายสภาวะการณ์ทางการเมืองในลักษณะใด และส่งผลต่อความคิดประชาชนอย่างไร โดยศึกษาจากภาพเหตุการณ์ทางการเมืองที่สะท้อนในรูปการ์ตูน อาทิ ความรุนแรง การฉ้อโกง ความเปลี่ยนแปลงของสังคม รวมไปถึง

ถึงศึกษาความคิดและแนวทางการสร้างสรรค์ ให้ได้สร้างผลงานศิลปะนั้นออกมา ที่อาจสะท้อนได้ถึงความล้มเหลวทางการปกครองการเมือง ผ่านทางภาพการ์ตูนล้อการเมือง ว่าสะท้อนความรู้สึกประชาชนในช่วงเวลานั้น โดยผลการศึกษานี้ ได้จากกรณีศึกษา “เรื่องความไม่ไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อรัฐบาล” ผู้ชมส่วนใหญ่เข้าใจผลงานศิลปะที่น่าเสนอได้ ส่วนเนื้อหาและความหมาย มุ่งศึกษาลักษณะและความสำคัญของการใช้สื่อการ์ตูนการเมือง ในการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองว่ามีวิธีการแสดงออกอย่างไร และการ์ตูนการเมืองไทยสามารถสะท้อนภาพการเมืองออกมาได้มากน้อยเพียงใด ในรูปแบบใด รวมทั้งทำให้เกิดความเข้าใจสถานการณ์ทางการเมืองในอีกมิติหนึ่ง ซึ่งมีผลกระทบต่อความคิดของประชาชน โดยศึกษาจากภาพเหตุการณ์ทางการเมืองที่สะท้อนผ่านการ์ตูน ตลอดจนแนวทางการสร้างสรรค์ และนำเสนอความคิดจากแรงบันดาลใจให้ออกมาเป็นการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยต่อสังคม และศึกษาการเมืองไทยโดยใช้ภาพการ์ตูนล้อการเมืองเป็นหน่วยสำหรับวิเคราะห์แสดงให้เห็นการเป็นตัวแทนการ์ตูนการเมืองในการสะท้อนความคิดเห็นของประชาชนต่อปรากฏการณ์ทางการเมืองในขณะนั้น และระบบการเมือง โดยส่วนรวม สามารถแบ่งการศึกษาได้ 1) ความรับรู้ทางด้านสุนทรียศาสตร์กับผลงานศิลปะ และ 2) ความสัมพันธ์ระหว่างแนวความคิดกับผลงาน

คันธีรา ฉายาวงศ์ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง “แนวโน้มการเมืองไทยกับสื่อสังคมออนไลน์ในศตวรรษที่ 21” โดยอ้างถึงการเมืองมีความเกี่ยวข้องกับการต่อสู้เพื่อให้ได้อำนาจ โดยผ่านสื่อเป็นตัวกลางสื่อสารระหว่างประชาชนและผู้มีอำนาจปกครอง สื่อดังกล่าว ถูกพัฒนาขึ้นอย่างต่อเนื่อง จนถึงปัจจุบันเป็นสื่อสังคมออนไลน์ ที่ถูกพัฒนาตามความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เปลี่ยนรูปแบบสื่อดั้งเดิม มาสู่การสื่อสารในรูปแบบโทรศัพท์ จึงทำให้ส่งผลต่อการเมืองไทย เพราะสิ่งเหล่านี้ ทำให้พฤติกรรมการแสดงออกทางการเมืองของประชาชน และนักการเมืองเปลี่ยนไปด้วยการพัฒนาการของเทคโนโลยีการสื่อสารสำหรับการเมือง เริ่มตั้งแต่ปี 2535 ในสมัยการชุมนุมพฤษภาคม 2535 ที่เริ่มมีการใช้โทรศัพท์มือถือ ในกลุ่มผู้เข้าร่วมชุมนุม กระทั่งเปลี่ยนรูปแบบเป็นเว็บบอร์ด โปรแกรมแชตต่างๆ และมาถึงสื่อสังคมออนไลน์อย่าง Hi5 และเฟซบุ๊ก ซึ่งได้รับความนิยมอย่างมาในห้วงการชุมนุมปี 2553 เป็นพื้นที่ของการกระตุ้นให้คนออกมาแสดงความคิดเห็นทางการเมือง แสดงความเห็นได้เสรีภาพ ต่อมา ในช่วงของการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในปี 2562 มีการใช้สื่อสังคมออนไลน์เข้ามาช่วยหาเสียงเลือกตั้งเป็นอย่างมาก และเป็นห้วงที่ความขัดแย้งทางการเมืองมีอย่างมาก ทำให้เกิดปรากฏการณ์หนึ่งเรียกว่า Echo Chamber ที่เป็นผลจากอัลกอริทึมของสื่อสังคมออนไลน์ เลือกให้เราได้อ่านบทความหรือข่าวที่เราสนใจเท่านั้น จนกลบสิ่งที่เห็นต่างกับเราออกไป ที่เกิดขึ้นนี้ จึงแตกต่างจากรูปแบบสื่อสังคมออนไลน์แบบเดิมที่เราสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างอิสระ กลับถูกชักนำด้วยอิทธิพลของอัลกอริทึม และยังสร้างให้เกิดความเกลียด

ซึ่งฝ่ายตรงข้ามด้วย ทั้งนี้แนวโน้มในการใช้สื่อสังคมออนไลน์จะมีแพร่หลายขึ้น และเสี่ยงต่อการเกิดอาชญากรรมจากฝ่ายผู้เห็นต่างกัน ดังนั้น ต้องสร้างความตระหนักถึงการแสดงความเห็นอย่างเสรีภาพ ควบคู่ไปกับการกระทำภายใต้กรอบกฎหมาย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาหัวข้อ “ความหมายเชิงสัญลักษณ์และอิทธิพลทางการเมืองของการ์ตูนจากเพจไข่แมวX กับความเคลื่อนไหวทางการเมืองในสมัยรัฐบาล พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา” ได้แบ่งการศึกษา ดังนี้

1.1 เพื่อศึกษาอิทธิพลของการ์ตูนจากเพจไข่แมวX ทั้งในระดับพื้นที่สาธารณะและบนสื่อสังคมออนไลน์ในสมัยรัฐบาล พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา

1.2 เพื่อศึกษาสัญลักษณ์ของการ์ตูนจากเพจไข่แมวX ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการเมืองในสมัยรัฐบาล พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา และการแสดงความเห็นบนเพจไข่แมวX ในแต่ละภาพ

1.3 เพื่อศึกษาการนำความหมายเชิงสัญลักษณ์ของการ์ตูนจากเพจไข่แมวX มาใช้ในการเคลื่อนไหวทางการเมืองในสมัยรัฐบาล พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ห้วงปี 2563

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษานี้ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ มีรูปแบบเป็นการพรรณนาให้เห็นปรากฏการณ์ของการ์ตูนจากเพจไข่แมวX ที่มีพัฒนาการตั้งแต่เริ่มเผยแพร่บนเฟซบุ๊ก กระทั่งได้รับความนิยมจากผู้ติดตามทางการเมือง ไปจนถึงบุคคลที่เป็นที่รู้จักในแวดวงการเมือง และกลายเป็นการ์ตูนที่มีอิทธิพลทั้งระดับสาธารณะและบนสื่อสังคมออนไลน์ ขณะเดียวกันยังได้นำตัวอย่างภาพการ์ตูนไข่แมว มาศึกษาถึงสัญลักษณ์และตีความให้ภาพตรงกับสิ่งที่ผู้วาดต้องการสื่อถึง รวมไปถึงการนำภาพการ์ตูนไข่แมวเพื่อใช้ในการร่วมชุมนุมประท้วงของกลุ่มนักศึกษาในห้วงปี 2563

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านสื่อสังคมออนไลน์ อาทิ เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ และสื่อหลักในรูปแบบออนไลน์ โดยเน้นศึกษาที่หนังสือไข่แมวX ฉบับปี 2564 และเพจไข่แมวX

3.1 พื้นที่สื่อสังคมออนไลน์ ศึกษาผ่านโลกออนไลน์ อาทิ เฟซบุ๊กเพจไข่แมวX เป็นหลัก เพื่อดูการติดตาม การแสดงความเห็นของผู้ติดตามเพจ บัญชีบุคคลจริงที่ใช้สื่อสังคมออนไลน์ และมีความเชื่อมโยงกับการ์ตูนไข่แมว search engine อย่าง Google สืบค้นหาข่าวออนไลน์ต่างๆ ในการยืนยันกับเหตุการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นจริงในห้วงเวลาที่การ์ตูนนั้นถูกเผยแพร่ เพื่อให้สามารถคาดเดาเนื้อหาที่ผู้วาดต้องการสื่อถึง และการเผยแพร่ข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการชุมนุมของกลุ่มนักศึกษาในห้วงปี 2563 บนเฟซบุ๊กเพจไข่แมวX

3.2 หนังสือไข่แมวX ฉบับปี 2564 อ่านและทำความเข้าใจเนื้อหาบทสัมภาษณ์ของผู้วาดการ์ตูนไข่แมว จากนั้นเลือกภาพการ์ตูนในหนังสือ ซึ่งจะแบ่งเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนที่ได้จากการตกผลึกทางความคิดของผู้วาด กับส่วนที่เป็นเหตุการณ์สำคัญทางการเมืองตามลำดับเหตุการณ์ โดยเลือกเหตุการณ์ตั้งแต่หลังการแต่งตั้ง พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี เพื่อศึกษาตีความ หาสัญญาณ และการล้อเลียนในการ์ตูนนั้นๆ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมผ่านหน้าเฟซบุ๊กเพจไข่แมวX สื่อสังคมออนไลน์ และหนังสือการ์ตูนไข่แมวX ฉบับปี 2564 โดยลำดับข้อมูลให้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ มาบรรยายผลการศึกษา ให้ตรงตามแนวคิดทฤษฎีศิลปะการเมือง สัญวิทยา การตีความ การเสียดสี ล้อเลียน และการสื่อสาร ทั้งนี้มีการแบ่งรูปแบบการวิเคราะห์ดังนี้

4.1 วิเคราะห์บทบาทของการ์ตูนไข่แมว ที่มีอิทธิพลในระดับพื้นที่สาธารณะและบนสื่อสังคมออนไลน์ โดยเริ่มศึกษาตั้งแต่การก่อตั้งเพจไข่แมว การเป็นที่นิยมของผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์ และบุคคลที่เป็นที่รู้จักในแวดวงการเมือง รวมถึงสื่อต่างๆ ที่ผลิตบทความเกี่ยวกับการ์ตูนไข่แมว ซึ่งจะไล่ระดับตั้งแต่การรู้จักในเฉพาะกลุ่มไปจนถึงการรู้จักในวงกว้าง และนำบทความนั้น มาสรุปและวิเคราะห์ถึงความคิดเห็นของบทความที่มีต่อการ์ตูนไข่แมว

4.2 การวิเคราะห์สัญญาณจากภาพการ์ตูนไข่แมวX ที่ปรากฏในหนังสือ “ไข่แมวX” ฉบับปี 2564 ทั้งหมด 33 ภาพ

อธิบายสัญญาณของภาพการ์ตูนนั้น และนำมาเปรียบเทียบกับบริบททางการเมืองไทยที่เกิดขึ้นจริง แบ่งการวิเคราะห์เป็นรูปสัญญาณ การสื่อความ การตีความ และการเสียดสี ดังนี้

- ตัวการ์ตูน มีลายเส้นการวาดเพื่อล้อเลียนบุคคลใดในความเป็นจริง โดยรวบรวมข้อมูล อาทิ ลายเส้น การแต่งกาย การกระทำ และความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของตัวการ์ตูน เพื่อเทียบเคียงกับบุคคลจริง

- เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น อ่านเนื้อเรื่องในการ์ตูนไข่มวงX โดยพิจารณาการวาดภาพ การสื่อสารของตัวการ์ตูน และข้อความหรือสี รวมถึงวันที่และเวลาที่ภาพการ์ตูนนั้นถูกโพสต์ลง เพจกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงว่า มีความใกล้เคียงเพียงใด และสามารถบ่งชี้ได้ว่าหมายถึง สถานการณ์ใดที่เกิดขึ้นจริง

4.3 วิเคราะห์การมีส่วนร่วมต่อภาพการ์ตูนไข่มวงX ที่นำมาศึกษา โดยรวบรวมการ แสดงความเห็นของผู้ที่ติดตามเพจ และจำนวนการกดความรู้สึกต่อโพสต์ในภาพนั้น เพื่อศึกษาว่ามี การแสดงความเห็นเชิงสัญญาะ ล้อเลียน เสียดสี หรือมีอารมณ์ร่วมอย่างไรต่อภาพดังกล่าว และสามารถเชื่อมโยงถึงสิ่งที่ภาพนั้นต้องการสื่อได้จริงหรือไม่

4.4 วิเคราะห์การมีส่วนร่วมทางการเมืองของการ์ตูนไข่มวงX ต่อการเคลื่อนไหว ชุมนุมของนักศึกษาในปี 2563 เพื่อศึกษาความเคลื่อนไหวของการประท้วงของกลุ่มนักศึกษาที่มีการ นำภาพจากการ์ตูนไข่มวงX มาร่วมชุมนุม โดยเลือกศึกษาจากเหตุการณ์การชุมนุมของกลุ่มนักเรียน เลวเมื่อ 3 กันยายน บริเวณหน้ากระทรวงศึกษาธิการ กลุ่มคณะราษฎรเมื่อ 29 ตุลาคม บริเวณหน้าวัด พระศรีมหาอุมาเทวี (วัดแขก) ตลอดถนนสีลม และเมื่อ 17 พฤศจิกายน บริเวณหน้ารัฐสภาเกียกกาย เพื่ออธิบายสัญญาะของการ์ตูนที่นำไปร่วมแต่ละกิจกรรม เพื่อตีความถึงความเป็นส่วนหนึ่งของการ สนับสนุนกิจกรรมนั้นๆ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์

ผู้วิจัยได้เลือกใช้วิธีวิเคราะห์เชิงพรรณนา โดยแบ่งการศึกษาเป็น 3 ส่วน คือ อิทธิพลของการ์ตูนจากเพจไข่แมวX ทั้งในระดับพื้นที่สาธารณะและบนสื่อสังคมออนไลน์ในสมัยรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา การวิเคราะห์สัญญาณของการ์ตูนจากเพจไข่แมวX ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการเมืองในสมัยรัฐบาล พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา และการแสดงความเห็นบนเพจไข่แมวX ในแต่ละภาพ ภายใต้กรอบแนวคิดทฤษฎีการตีความ สัญวิทยา และสื่อสังคมออนไลน์กับการสร้างการรับรู้ทางการเมือง โดยนำภาพการ์ตูนไข่แมวX มาศึกษาวิเคราะห์ถึงนัยที่สื่อทางการเมือง และการนำความหมายเชิงสัญญาณของการ์ตูนจากเพจไข่แมวX มาใช้ในการเคลื่อนไหวทางการเมืองในสมัยรัฐบาล พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ห้วงปี 2563 ที่มีการนำภาพจากเพจไข่แมวX ไปเป็นส่วนหนึ่งเพื่อใช้เคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาล พลเอกประยุทธ์ ด้วยวิธีการบรรยาย พรรณนาถึงปรากฏที่เกิดขึ้น โดยอ้างอิงข้อมูลบนสื่อสังคมออนไลน์เป็นหลัก ทั้งนี้จะแบ่งหัวข้อการนำเสนอผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ส่วนที่ 1 อิทธิพลของการ์ตูนจากเพจไข่แมวX ทั้งในระดับพื้นที่สาธารณะและบนสื่อสังคมออนไลน์ในสมัยรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา

- ประวัติของการ์ตูนไข่แมว
- พัฒนาการของการ์ตูนไข่แมว
- สำนักข่าว/สื่อสังคมออนไลน์ ผลิตบทความที่เกี่ยวข้องกับการ์ตูนไข่แมว
- ภาพการ์ตูนจากเพจไข่แมวX ที่ถูกลบออก

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์สัญญาณของการ์ตูนจากเพจไข่แมวX ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการเมืองในสมัยรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา และการแสดงความเห็นบนเพจไข่แมวX ในแต่ละภาพ

- แนะนำสัญญาณที่ซ่อนอยู่ในตัวละครของภาพการ์ตูนไข่แมวที่ศึกษา
- การวิเคราะห์สัญญาณเพื่อตีความภาพตามแต่ละเหตุการณ์ต่างๆ จากภาพการ์ตูนไข่แมว

X ส่วนที่ 1

- การวิเคราะห์สัญญาณ และตีความจากภาพการ์ตูนไข่แมวX ส่วนที่ 2 และการแสดงความเห็นของผู้ที่ได้รับการกดความรู้สึกมากที่สุดบนภาพนั้นในเพจไข่แมวX

ส่วนที่ 3 การนำความหมายเชิงสัญลักษณ์ของการ์ตูนจากเพจไข่แมวX มาใช้ในการเคลื่อนไหวทางการเมืองในสมัยรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ห้วงปี 2563

- กลุ่มนักเรียนเลวเมื่อ 3 กันยายน บริเวณหน้ากระทรวงศึกษาธิการ
- กลุ่มคณะราษฎรเมื่อ 29 ตุลาคม บริเวณหน้าวัดพระศรีมหาอุมาเทวี (วัดแขก) ตลอดถนนสีลม
- กลุ่มคณะราษฎรเมื่อ 17 พฤศจิกายน บริเวณหน้ารัฐสภาเกียกกาย

อิทธิพลของการ์ตูนจากเพจไข่แมวX ทั้งในระดับพื้นที่สาธารณะและบนสื่อสังคมออนไลน์ในสมัยรัฐบาล พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา

เนื้อหาในส่วนนี้ จะนำเสนอถึงประวัติความเป็นมาของการ์ตูนไข่แมวX การ์ตูนล้อเลียนการเมืองที่เผยแพร่บนสื่อสังคมออนไลน์ โดยเริ่มศึกษาตั้งแต่จุดเริ่มต้นของการเป็นที่รู้จักบนสื่อสังคมออนไลน์ โดยวิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้การ์ตูนไข่แมวกลายเป็นที่รู้จักในวงกว้าง กระทั่งเป็นส่วนหนึ่งส่งผลต่อการแสดงความคิดเห็นการเมืองบนสื่อสังคมออนไลน์ท่ามกลางสถานการณ์การเมืองที่ปกครองโดยรัฐบาล คสช. และส่งต่อมาจนรัฐบาลปัจจุบัน เป็นการวิเคราะห์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์โดยเฉพาะเพจไข่แมวX และที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการนำเสนอบทความเกี่ยวกับการ์ตูนไข่แมว ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ที่มีลักษณะเป็นเสรีนิยม และได้รับความนิยมในกลุ่มผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์ อาทิ ประชาไท The Momentum Voice

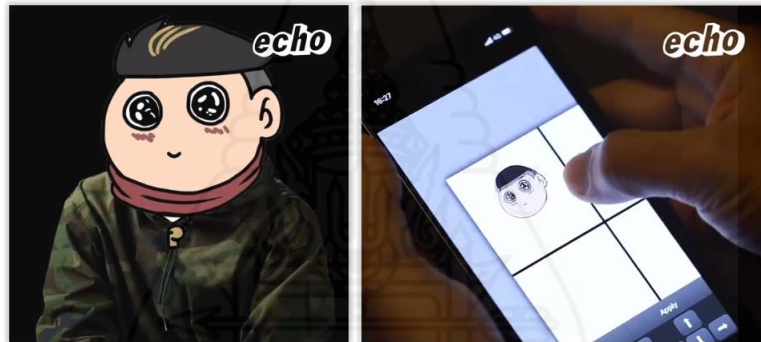
ส่วนที่ 1 อิทธิพลของการ์ตูนจากเพจไข่แมวX ทั้งในระดับพื้นที่สาธารณะและบนสื่อสังคมออนไลน์ในสมัยรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา

1.1 ประวัติของการ์ตูนไข่แมว

ภายใต้การปกครองของรัฐบาล คสช. ห้วงปี 2557-2562 เกิดปรากฏการณ์ความกลัวไปในแวดวงการเมือง โดยพบการออกหมายเรียกบุคคลเพื่อปรับทัศนคติเป็นจำนวน ขณะที่จำนวนผู้ลี้ภัยทางการเมืองจากผลกระทบของการรัฐประหารปี 2557 เริ่มมีมากขึ้น และการเติบโตของสื่อสังคมออนไลน์ ที่พัฒนาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่รัฐบาลประชาธิปไตย จึงเกิดพื้นที่ใหม่ในการแลกเปลี่ยนทางการเมือง อย่างไรก็ตาม ก็ไม่สามารถหลีกเลี่ยงการติดตามของ คสช. ได้ ฝ่ายต่อต้านจึงเลือกใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการตอบโต้ บางส่วนถูกตรวจจับได้ และนำตัวเข้าค่ายเพื่อปรับทัศนคติ และดำเนินคดีโดยขึ้นศาลทหาร ขณะที่บางส่วนเลือกเดินทางออกนอกประเทศเพื่อลี้ภัยไปประเทศอื่น เหตุการณ์เหล่านี้จึงเป็นสิ่งตอกย้ำการแสดงออกทางการเมืองที่ถูกปิดกั้น กระทั่งเมื่อปี 2559 การ์ตูนไข่แมว ถือกำเนิดขึ้น โดยใช้ภาพการ์ตูน และเรื่องราว เพื่อเสียดสีรัฐบาล คสช. โดย

เป็นภาพการ์ตูนที่ไม่มีข้อความ ต้องใช้การตีความควบคู่ไปกับสัญญาณ จึงจะเข้าใจความนัยที่สื่อถึงได้ นอกจากนี้ผู้วาดการ์ตูนไข่แมวยังไม่เคยเปิดเผยตัวตน จึงทำให้การตีความไม่สามารถคาดเดาได้จากทัศนคติของเขา แต่เป็นการตีความที่อาศัยประสบการณ์ของบุคคลนั่นเอง อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดี ผู้วาดการ์ตูนไข่แมว ได้เคยให้สัมภาษณ์ผ่านเฟซบุ๊กเพจ echo เกี่ยวกับการวาดการ์ตูน และตัวการ์ตูนในเพจไข่แมวX ว่า

“...งานของผมต้องรวดเร็ว ดังนั้น หากอยู่ข้างนอกก็จะวาดผ่าน โทรศัพท์มือถือ ขึ้นกับความละเอียดของงานกับ scale งาน... ตัวละคร “ตาใส” เป็นตัวแทนเด็กที่ไม่ประสีประสา ใครพูดอะไรก็เชื่อ จะเห็นว่าบางครั้งก็อยู่กับ “ลุง” บางครั้งก็อยู่กับ “แมว” เขาน่าจะเป็นตัวละครที่มีคนชอบเพราะไม่ได้มีฝ่ายใคร การนำเสนอภาพส่วนใหญ่จะนำตัวละครมาใช้กับข่าว บางทีวาดไม่ทันเพราะข่าวเยอะ จึงต้องเลือกวาด ส่วนตัวแล้วไม่เคยได้รับเงิน...” บทสัมภาษณ์ของผู้วาดการ์ตูนไข่แมวX กับเพจ echo เมื่อ 7 พฤษภาคม 2563

ภาพที่ 4.1 ผู้วาดการ์ตูนไข่แมว ให้สัมภาษณ์กับเพจ echo โดยปิดบังใบหน้า

ที่มา: https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=2705116353100561&id=2048439118768291

ผู้วาดการ์ตูนไข่แมว ถือเป็นบุคคลปริศนาที่ยังไม่เปิดเผยต่อสาธารณะชนว่ามีชื่อนามสกุล และประวัติส่วนตัวอย่างไร การสร้างตัวตนภายในโลกเสมือน เป็นการสร้างอีกตัวตนหนึ่ง ที่คนจะทราบทั่วไปว่า เป็นผู้วาด/เจ้าของเพจไข่แมว เราไม่สามารถพิสูจน์ได้แน่ชัดว่าการทำงานของการ์ตูนไข่แมว เกิดจากผู้ดูแลคนเดียว หรือมากกว่าหนึ่งคน แต่เราจะรับรู้ได้ว่า ผลงานการ์ตูนที่ผลิตออกมา เป็นที่รู้จักในนาม การ์ตูนไข่แมว อย่างไรก็ดี จากบทสัมภาษณ์ที่เขาเคยให้ไว้ ทำให้เรารู้ว่าผู้วาดการ์ตูนไข่แมวมีตัวตนจริง เป็นชายที่คาดว่าจะอยู่ในช่วงอายุไม่ต่ำกว่า 30 ปี มีความสามารถในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ แอปพลิเคชันเสริม และศิลปะ ที่สามารถสร้างสรรค์ผลงานได้รวดเร็วทันเวลา และสามารถทำได้ทุกสถานที่ นอกจากนี้ เขายังยืนยันแนวทางการวาดการ์ตูน ที่เป็นการตัดสินใจทำด้วยตัวเอง ไม่มีใครสนับสนุนเงินเพื่อให้ทำผลงานตามที่สั่ง

1) ตัวละครหลักในการ์ตูนไข่ม้วน

ตัวละครส่วนใหญ่ในการ์ตูนไข่ม้วน จะมิใช่ใบหน้า และการแต่งกาย ที่คล้ายกัน ในทุกตอน อาจมีบางตอนที่เปลี่ยนแปลงสีหน้า ตามเรื่องราวเหตุการณ์ที่ผู้วาดต้องการสื่อถึง โดย ลายเส้นทั้งใบหน้า และการแต่งกาย สามารถตีความได้ถึงบุคคลที่มีอยู่จริงในสังคมไทย และการ วาดถึงเหตุการณ์ในการ์ตูน ก็เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจริงเช่นกัน โดยมีตัวละครสำคัญ ดังนี้

(1) “ลุง” เป็นชายสูงอายุ ไว้หนวดคล้ายออดีฟ ฮิตเลอร์ ผู้นำพรรคนาซี สีหน้า จะมียิ้มอยู่เสมอ แต่บางเหตุการณ์ก็แสดงอารมณ์โกรธ ไม่พอใจ การแต่งกายในช่วงแรกสวม เครื่องแบบคล้ายทหารสีเขียว กระทั่งหลังปี 2562 จึงสวมสูท “ลุง” คือตัวแทน พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ที่ช่วงแรกเป็นรัฐบาล คสช.หรือรัฐบาลทหารจึงแต่งกายคล้ายทหาร และ ภายหลังได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีเมื่อปี 2562 จึงเปลี่ยนการแต่งกาย จะปรากฏตัวเมื่อมี เหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบาย การให้สัมภาษณ์กับสื่อ และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องการเมือง

ภาพที่ 4.2 “ลุง” เสียดสีถึงการเปลี่ยนภาพลักษณ์จากทหารเป็นนักการเมือง

ที่มา: <https://www.facebook.com/cartooneggcatx/photos/1606076119522314>

(2) “ตาใส” เป็นเด็กหัวเกรียน มีลูกตากกลม แววดาคคล้ายหยดน้ำแบบใสชื่อ มิใช่ใบหน้ายิ้มเสมอ สวมเสื้อสีดำ สื่อถึงความใสซื่อแบบเด็กไร้เดียงสา “ตาใส” คือตัวแทนประชาชนทั่วไปที่อยู่ภายใต้การปกครองของพลเอกประยุทธ์ จะเป็นตัวแสดงที่ได้รับผลกระทบจากการ บริหารประเทศของรัฐบาล

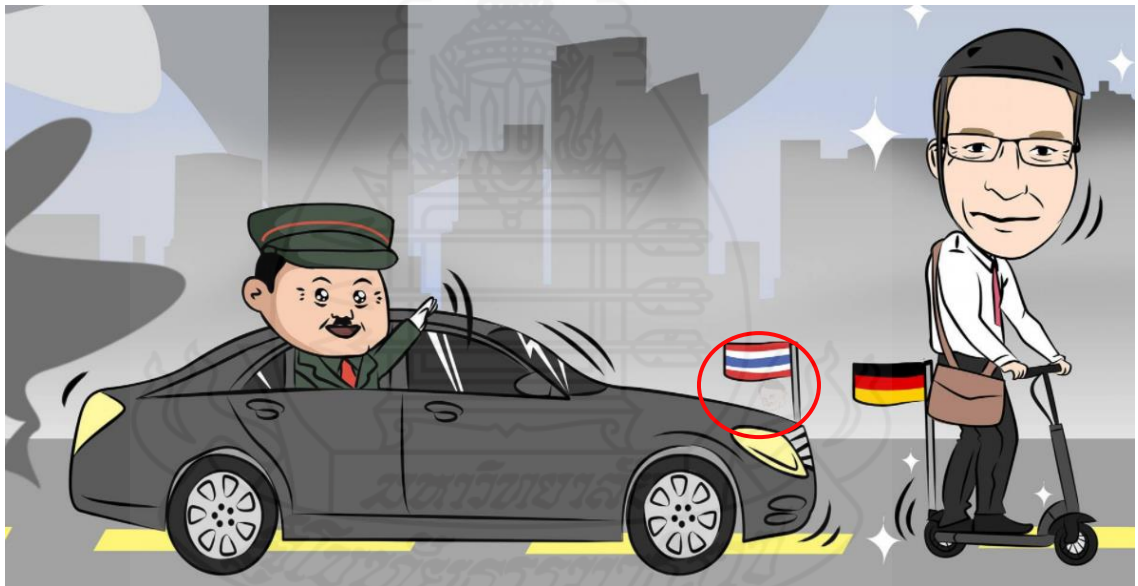
(3) “แจ๊คนิ้ว” ชายสูงอายุ มีใบหน้าที่คล้ายแจ๊คนิ้ว (นักธุรกิจจีน) สวมสูทสีฟ้า มีฐานะดี เป็นตัวแทนของนายทักษิณ ชินวัตร อดีตนายกรัฐมนตรี ซึ่งลี้ภัยในต่างประเทศ ถูกสื่อว่าเป็นตัวร้าย โดยเป็นผู้อยู่เบื้องหลังทุกเหตุการณ์ทางการเมือง ซึ่ง “แจ๊คนิ้ว” จะปรากฏตัวทุกภาพ

ของการ์ตูน ไช้แมวX ในลักษณะซ่อนอยู่บนภาพการ์ตูน และบางครั้งก็ปรากฏตัวเป็นตัวละครหลัก เมื่อ “ลุง”/ พลเอกประยุทธ์ ได้พาดพิงถึง

ภาพที่ 4.3 การ์ตูนจากเพจไช้แมวX บนซ้าย: “ลุง” บนขวา: “แจ๊คแม้ว” และล่างกลาง: “ตาใส”

<https://thestandard.co/kai-maew-come-back>

ภาพที่ 4.4 การซ่อน “แจ๊คแม้ว” ในการ์ตูน (ในวงกลมสีแดง)

<https://www.facebook.com/cartooneggcatx/photos/1464468760349718>

1.2 พัฒนาการของการ์ตูนไช้แมว

ห้วงรัฐบาล คสช. การ์ตูน “ไช้แมว” ถูกเผยแพร่ผ่านเฟซบุ๊กเพจ “ไช้แมว” ที่สร้างขึ้นเมื่อวันที่ 21 เมษายน 2559 ซึ่งเป็นช่วงที่ประเทศไทยมีบรรยากาศของการถูกปิดกั้นการ

แสดงออกทางการเมือง จากที่นักกิจกรรม สื่อมวลชน นักวิชาการ ถูกเรียก “ปรับทัศนคติ” เป็นจำนวนมาก ผู้วาดการ์ตูนไข่แมว จึงมีความคิดที่จะรังสรรค์ผลงานการ์ตูนเสียดสีการเมือง โดยอาศัยช่วงที่สื่อสังคมออนไลน์กำลังเติบโต ที่มีฟังก์ชันการแชร์ แสดงความรู้สึกร และการแสดงความเห็น ทำให้คนได้ตั้งคำถาม แลกเปลี่ยนแสดงความเห็นทางการเมือง ผ่านการใช้ความรู้ทางสัญชัญเพื่อตีความนัยของภาพการ์ตูนไข่แมว เนื่องจาก ผลงานของไข่แมวคือการ์ตูนที่ไม่มีข้อความหรือคำอธิบายที่เป็นตัวอักษร เป็นลักษณะการ์ตูนไข่คนที่จะสามารถเข้าใจสิ่งที่ผู้วาดต้องการสื่อได้ ต้องใช้การตีความควบคู่ไปด้วย เพื่อเชื่อมโยงเหตุการณ์ต่างๆ และหาข้อสรุปถึงความหมายถึงที่แท้จริง

อย่างไรก็ตาม การตีความนั้นเป็นความสามารถเฉพาะบุคคลที่ต้องอาศัยประสบการณ์เพื่อสามารถเชื่อมโยงเหตุการณ์ได้มากน้อยต่างกัน ในบางครั้งการแสดงความคิดเห็นของผู้ติดตามเพจแต่ละคน จึงมีทั้งผู้ที่ทราบและไม่ทราบ หรือทราบเพียงบางส่วน โดยจะมีคนเข้ามาแสดงความเห็นเพิ่มเติมบ้าง รูปแบบการแสดงความเห็นเป็นทั้งการใช้ข้อความ และภาพที่ต้องตีความอีกที ขณะที่บางคนไม่ได้สนใจถึงนัยที่สื่อถึง แต่มาแสดงความเห็นเพื่อตำหนิ และเสียดสีรัฐบาลเท่านั้น

ภาพที่ 4.5 ตัวอย่างการ์ตูนไข่แมวX ที่มีผู้ตีความได้ แต่เลือกแสดงความเห็นเป็นรูปภาพ โดยภาพดังกล่าวมีความหมายถึง พลเอกประยุทธ์ที่หมดวาระเป็นนายกรัฐมนตรีแล้ว แต่ก็กลับเข้ามาทำหน้าที่อีกครั้ง โดยมี ครม.ชุดเดิม (สังเกตจากภาพห้องทำงานไม่มีการเปลี่ยนแปลง) ซึ่งเป็นชุดเดียวกับสมัยนายทักษิณ ชินวัตร

<https://www.facebook.com/cartooneggcatx/photos/1566197856843474/>

สื่อสังคมออนไลน์ กลายเป็นแพลตฟอร์มสำคัญที่ผลักดันให้การ์ตูนไข่แมว ได้รับความนิยมนอย่างมาก สำหรับผู้ที่ต้องการวิจารณ์รัฐบาล คสช. ในขณะนั้น ด้วยรูปแบบการนำเสนอที่เป็นลักษณะภาพการ์ตูนล้อเลียนการเมือง จึงสามารถหลีกเลี่ยงการถูกดำเนินคดีได้ (แม้ว่าขณะนั้น รัฐบาลจะสามารถใช้มาตรา 44 ซึ่งเป็นกฎหมายพิเศษของ คสช. ที่สามารถสั่งการอะไรก็ได้ แต่ก็ยังไม่ปรากฏการใช้เพื่อปิดกั้นการ์ตูนไข่แมว) หวังเดียวกันกับการมีการ์ตูนการเมือง และเฟซบุ๊กเพจที่ต่อต้านรัฐบาล คสช. เพิ่มมากขึ้น บางคนถูกเรียกปรับทัศนคติ ดำเนินคดี และลี้ภัย อีกด้านก็มีฝ่ายสนับสนุนรัฐบาลที่พยายามสร้างเฟซบุ๊กเพจเพื่อตอบโต้ฝ่ายตรงข้าม เมื่อความนิยมของการใช้สื่อสังคมออนไลน์พุ่งสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้จำนวนผู้ติดตามเพจไข่แมวขณะนั้น มีมากกว่า 400,000 บัญชี และเริ่มเป็นที่กล่าวถึงบนสื่อหลัก โดยเมื่อ 18 มกราคม 2561 ช่องโทรทัศน์ Spring News19 จัดรายการ “เจาะลึกศึกไซเบอร์ยุคลุงตู่” โดยมีการไลฟ์ผ่านเว็บไซต์ Youtube ด้วย ช่วงหนึ่งของรายการอ้างข้อมูลจากเว็บไซต์เมเนเจอร์ออนไลน์ จัดทำแบบสำรวจเพจต่อต้านพลเอกประยุทธ์ โดยเพจไข่แมวถูกจัดอยู่ในลำดับที่ 1

ในวันเดียวกันนั้น เกิดกระแสบนสื่อสังคมออนไลน์อย่างมาก ถึงการหายไปของเพจไข่แมว ซึ่งผู้ติดตามเพจและผู้ใช้เฟซบุ๊ก ไม่สามารถค้นหาเพจได้บนเฟซบุ๊ก เป็นลักษณะของการถูกปิดเพจไป หวังดังกล่าวเป็นช่วงปี 2561 ที่เริ่มมีการเคลื่อนไหวทางการเมืองเรียกร้องให้รัฐบาล คสช. จัดการเลือกตั้งทั่วไปโดยเร็วที่สุด การแสดงความเห็นวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล คสช. มีมากขึ้น จึงทำให้เกิดส่วนใหญ่อ้างถึงคำถามถึงการที่เพจไข่แมวถูกปิดไปว่า เป็นสาเหตุจากรัฐบาล คสช. หรือไม่ ขณะที่สื่อหลักเริ่มให้ความสนใจในการนำเสนอข่าวดังกล่าว พร้อมทั้งเผยแพร่ข้อมูล และแนวทางของเพจไข่แมว ซึ่งปรากฏปฏิกิริยาจากฝ่ายรัฐบาล อาทิ 1) สำนักข่าว ข่าวสดออนไลน์ รายงาน เมื่อ 19 มกราคม 2561 เวลา 16.30 ที่ทำเนียบรัฐบาล นายวิษณุ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรี ได้ตอบถึงกรณีเพจ “ไข่แมว” ที่มักวิจารณ์ประเด็นทางสังคมและการเมือง ถูกปิดกั้นไป โดยผู้สื่อข่าวถามว่า เกี่ยวข้องกับรัฐบาลหรือไม่ที่ เป็นผู้สั่งปิดหรือไม่ นายวิษณุ กล่าวว่า “ไม่รู้ และไม่รู้ จะตอบอย่างไร แต่ถ้าเพจ คลิป โลก ที่ผิดกฎหมายก็ต้องจัดการ แต่ถ้าเพจใดไม่ผิดกฎหมาย ขอถามว่าจะเอาอำนาจอะไรไปจัดการ” (ที่มา: https://www.khaosod.co.th/special-stories/news_714128) และ 2) ช่อง Voice TV สอบถาม พ.อ.วินัย สุวาริ โฆษกคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้คำตอบว่า “คสช. ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องแต่อย่างใด และกระแสพาดพิงถึงการใช้อำนาจปิดเพจ เป็นเพียงการคาดเดาและไม่มีข้อมูลที่น่าเชื่อถือ” เช่นเดียวกับ น.อ.สมศักดิ์ ขาวสุวรรณ์ โฆษกกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ยืนยันว่า “กระทรวงดิจิทัลฯ ไม่มีส่วนรับผิดชอบ หน้าติดตามเฟซบุ๊กที่เกี่ยวกับความมั่นคง จะเป็นกองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี (ปอท.)” (ที่มา <https://voicetv.co.th/read/B1Uy-bySf>)

จะเห็นได้ว่า รัฐบาลปฏิเสธว่าไม่มีส่วนรู้เห็นต่อการหายไปของเพจไข่ม้วน ขณะที่กระทรวงดิจิทัลฯ ปฏิเสธว่าการติดตามเฟซบุ๊กที่เกี่ยวกับความมั่นคงเป็นของ ปอท. คำตอบเหล่านี้ทำให้เข้าใจได้ว่า รัฐบาลมีเจ้าหน้าที่สำหรับติดตามฝ่ายตรงข้ามบนสื่อสังคมออนไลน์ และกรณีของเพจไข่ม้วนนั้น รัฐบาลและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับสื่อสังคมออนไลน์ รู้จักเพจไข่ม้วนเป็นอย่างดี ทราบว่าเป็นเพจที่มีลักษณะต่อต้านรัฐบาล แต่กลับไม่เคยปรากฏข่าวสารว่ารัฐบาลจะเตรียมดำเนินการอะไรกับเพจไข่ม้วน ต่างกับเฟซบุ๊กเพจต่อต้านรัฐบาลเพจอื่นที่ผู้ดูแลเพจถูกเรียกตัวไปปรับทัศนคติ อย่างเพจ “เรารักพลเอกประยุทธ์” จึงอาจให้เหตุผลได้ว่า เพราะเพจไข่ม้วน เป็นลักษณะการชุมนุมสื่อเลียนการเมือง ที่ไม่มีข้อความใดๆ ระบุถึง หรือชี้ชัดว่ากำลังนำเสนอเรื่องใด เช่นนั้นแล้ว การดำเนินการกับเพจไข่ม้วน อาจมีความเสี่ยงต่อการถูกกดดันจากสังคมได้ แต่ในท้ายสุด ก็ยังไม่สามารถบอกสาเหตุที่เพจไข่ม้วนหายไปได้ แม้ภายหลังผู้ว่าฯ ไข่ม้วนจะเคยให้สัมภาษณ์ถึงกรณีนี้เช่นกันว่า ไม่ทราบเหตุผลที่แท้จริง (ไข่ม้วน, 2561) จึงมีความเป็นไปได้ว่า การที่เพจไข่ม้วนหายไป อาจมีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ที่แสวงประโยชน์จากฟังก์ชันการทำงานของเฟซบุ๊กในระบบ report นัดหมายให้ระดม report แจ้งปัญหาถึงเฟซบุ๊กกว่าเพจไข่ม้วนขัดต่อมาตรฐานของเฟซบุ๊ก และทำให้ถูกปิดกั้นไปในที่สุด

อย่างไรก็ตาม ผู้วาดการ์ตูนไข่ม้วน เคยสร้างเฟซบุ๊กเพจสำรองไว้ถึง 2 เพจคือ “ไข่ม้วนX” และ “ไข่ม้วนซีส” โดยทั้งสองเพจไม่มีการเคลื่อนไหวเป็นประจำเช่นเพจหลัก กระทั่งเพจไข่ม้วน ซึ่งเป็นเพจหลักถูกปิดไป ทำให้ผู้วาดตัดสินใจใช้เพจไข่ม้วนX เป็นเพจเคลื่อนไหวหลักแทน และยังคงเคลื่อนไหวอยู่จนถึงปัจจุบัน (เดือนสิงหาคม 2564) นี้ โดยมีผู้ติดตามมากกว่า 700,000 บัญชี ซึ่งเป็นที่มาของช่องทางเผยแพร่การ์ตูนไข่ม้วน ผ่านเฟซบุ๊กเพจ “ไข่ม้วนX” ในปัจจุบัน

ภายหลังการเพจไข่ม้วนถูกปิดไปนั้น และกลับมาเคลื่อนไหวผ่านเพจไข่ม้วนX นั้น เกิดปรากฏการณ์สื่อทางเลือกให้ความสนใจ อาทิ The Momentum The Standard ประชาไท Voice TV ที่บางสื่อจะทำนารายงานเรื่องทั่วไปต่างๆ ทำให้ผู้ติดตามเพจเหล่านั้น ที่แม้จะไม่ได้สนใจการเมือง และอาจไม่รู้จักการ์ตูนไข่ม้วน ทำให้ได้ทราบและรู้จักกันอย่างกว้างขวางขึ้น เห็นได้จากภายหลังการกลับมาเคลื่อนไหวเพจไข่ม้วนX ก็มีจำนวนผู้ติดตามเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฟซบุ๊กเพจ Rainmaker โพสต์ข้อความผ่านเฟซบุ๊กเพจ เมื่อ 16 กุมภาพันธ์ 2561 ระบุว่า วันแรกของการกลับมา มีจำนวนผู้ติดตามสูงถึง 100,000 บัญชี ที่หากเปรียบเทียบเพจไข่ม้วน (เพจเก่า) ที่เริ่มเคลื่อนไหวปี 2559 กระทั่งถูกปิดในปี 2561 ใช้เวลาประมาณ 2 ปี มีผู้ติดตามมากกว่า 400,000 คน แต่เพจไข่ม้วนX (เพจใหม่) สร้างเพจเมื่อ 30 สิงหาคม 2560 โดยขณะนั้นไม่มีความเคลื่อนไหวและจำนวนผู้ติดตามไม่มาก ได้มาเคลื่อนไหวหลักในปี 2561 ถึงปัจจุบัน เป็นเวลา 3 ปี มีจำนวนผู้ติดตาม

มากกว่า 700,000 บัญชี ซึ่งมากกว่าเพจเก่าเกือบสองเท่า แสดงให้เห็นถึงการเริ่มเป็นที่รู้จักในคนจำนวนมาก และเป็นสิ่งชี้วัดหนึ่งว่าคนเริ่มให้ความสนใจกับการเมือง และการแสพสื่อการเมืองในรูปแบบการ์ตูนล้อเลียนก็ไม่ใช่เรื่องใหม่ที่จะยากต่อการเข้าถึง เพียงแต่เป็นการนำเสนอผ่านแพลตฟอร์มบนสื่อสังคมออนไลน์ ที่มีฟังก์ชันหลายอย่างให้ผู้ใช้งานได้มีส่วนร่วม เสมือนเป็นพื้นที่แลกเปลี่ยนความเห็นทางการเมือง ระบายความคับข้องใจ ทั้งยังมีผู้ที่เห็นเหมือนกัน เข้าร่วมสนทนาแลกเปลี่ยน ผ่านการแสดงความคิดเห็นบนภาพการ์ตูนไข่ม้วนด้วย

เพจไข่ม้วนX ที่กลายเป็นเพจหลักแทน เพจไข่ม้วน ได้กลายเป็นที่รู้จักของคนเป็นจำนวนมาก แนวทางการเผยแพร่การ์ตูนเสียดสีการเมืองอย่าง “ไข่ม้วน” จึงไม่ได้อยู่แค่เฉพาะภาพการ์ตูนที่วาดบนเฟซบุ๊ก แต่ยังถูกนำมาเป็นส่วนหนึ่งของการระดมทุนเพื่อใช้สำหรับกองทุนช่วยเหลือผู้ถูกดำเนินคดีทางการเมือง โดยครั้งแรกเมื่อ 19 กุมภาพันธ์ 2561 ภาพวาดการ์ตูน “เจียมจิ” หรือ สมศักดิ์ เจียมธีรสกุล อดีตอาจารย์ประจำภาควิชาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปัจจุบันเป็นผู้ลี้ภัยทางการเมืองที่ประเทศฝรั่งเศส ได้มีการนำภาพดังกล่าวมาประมูล และปิดประมูลไปที่ 221,120 บาท และการจัดกิจกรรมประมูลภาพในรูปแบบลายเส้น “ไข่ม้วน” ยังคงมีอย่างต่อเนื่อง ผ่านทางเว็บไซต์ประชาไท โดยเป็นภาพวาดบุคคลที่เป็นที่รู้จักทางการเมือง อาทิ นายสมศักดิ์ นายปวิน ชัชวาลพงศ์พันธ์ นายธนาธร จึงรุ่งเรืองกิจ และนายทักษิณ ชินวัตร ซึ่งมียอดประมูลรวมทั้งสิ้น 573,672 บาท นอกจากนี้ยังมีเงินบริจาคเข้าโครงการเพิ่มอีก 11,312 บาท รวม 584,984 บาท

ภาพที่ 4.6 ภาพวาดนายสมศักดิ์ เจียมธีรสกุล สำหรับการระดมทุนเพื่อช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบทางการเมือง

ที่มา: <https://prachatai.com/journal/2018/02/75516>

นอกเหนือจากการนำภาพวาดมาประมูลแล้ว “ไข่แมว” ได้ปรากฏบนสื่อสาธารณะมากขึ้น เมื่อ 7-22 พฤศจิกายน 2562 มีการจัดนิทรรศการการ์ตูนไข่แมวเป็นครั้งแรก ภายใต้ชื่อ “ไข่แมวX กะลาแลนด์” จัดแสดงระหว่างวันที่ 7-22 พฤศจิกายน 2561 เวลา 13.00-18.00 น. ที่ Gallery Artist+Run ซอยทิววัฒนา (นราธิวาส 22) โดยมีผู้ประสานงานคือบัณฑิต จันทร์โรจน์กิจ อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และลลิตา หาญวงษ์ อาจารย์ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ภายในนิทรรศการ มีการขายสินค้าของ “ไข่แมว” อาทิ ตุ๊กตา ภาพวาด และกิจกรรมให้ร่วมสนุก โดยพบนายชนาธร จึงรุ่งเรืองกิจ และนายชัชชาติ สิทธิพันธุ์ เข้าร่วมงานด้วย ภายหลังจากที่ทั้ง 2 คนกลับไปแล้วนั้น ต่างฝ่ายได้โพสต์ข้อความผ่านเฟซบุ๊ก เล่าถึงประสบการณ์ที่ได้ร่วมนิทรรศการ และแลกเปลี่ยนแนวทางการเมืองของแต่ละคน เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่า “ไข่แมว” การ์ตูนที่เคยเป็นเหมือนสิ่งต้องห้ามไม่ให้สื่อหลักหรือคนที่มีชื่อเสียงเอ่ยถึง เพราะอาจถูกรวบว่าเป็นฝ่ายต่อต้านรัฐบาล คสช. ได้เริ่มเป็นที่รู้จักบนพื้นที่สาธารณะมากขึ้น ผ่านการพัฒนาารูปแบบการนำเสนอผลงาน แต่ยังคงแนวทาง รูปแบบการ์ตูนที่เป็นลักษณะเสียดสีการเมืองแบบต้องใช้การตีความ และซ่อนสัญลักษณ์อยู่

ภาพที่ 4.7 ภาพถ่ายนายชัชชาติ และนายชนาธร ร่วมงานนิทรรศการไข่แมวเมื่อ 10 พฤศจิกายน 2561

ห้วงรัฐบาล พลเอกประยุทธ์ ภายหลังจากเลือกตั้งทั่วไปปี 2562 ช่วงรอยต่อของการเปลี่ยนผ่านรัฐบาลจาก คสช. เป็นรัฐบาลปัจจุบันนั้น แนวทางการดำเนินการของเพจไข่แมวX ยังคงเน้นการเผยแพร่ภาพวาดการ์ตูนเสียดสีการเมืองเป็นหลัก แต่การแสดงความคิดเห็นของผู้ติดตามเพจ เริ่มมีการใช้ข้อความที่สื่อถึงบุคคลนั้น โดยตรงมากขึ้น ขณะที่รูปแบบการ์ตูนได้ปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสถานการณ์มากขึ้น ไม่เพียงแต่การเสียดสีการเมืองเท่านั้น แต่ได้ขยายขอบเขตถึงจารีตประเพณี และธรรมเนียมปฏิบัติในรูปแบบวัฒนธรรมไทย ซึ่งถือเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ทำให้ทนายระบบสังคมไทยที่คนส่วนใหญ่ไม่กล้าต่อตรง กอปรกับการเตรียมเลือกตั้งทั่วไปในปี 2562 ที่

ปรากฏพรรคการเมืองต่างๆ มีแนวทางและนโยบายของพรรคในลักษณะดึงดูดความสนใจให้คนเลือก โดยเฉพาะอย่างยิ่งพรรคอนาคต (ปัจจุบันคือพรรคก้าวไกล) ซึ่งมีหัวหน้าพรรคขณะนั้นคือนายธนกร ด้วยภาพลักษณ์ของผู้นำ และสมาชิกพรรค ที่แสดงอย่างเด่นชัดว่าต้องการฐานเสียงของ “คนรุ่นใหม่” และเป็นกลุ่มคนที่ใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นสื่อหลัก เมื่อการเมืองเริ่มปลดล็อก การวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล คสช. เริ่มมีแพร่หลายขึ้น ภาพการ์ตูนไข่แมว แม้จะยังคงแนวทางการ์ตูนในลักษณะเสียดสีที่ต้องใช้การตีความ ควบคู่กับสัญลักษณ์ไปด้วยนั้น ก็ยังคงได้รับความนิยม และเพิ่มมากขึ้น โดยเปรียบเทียบข้อมูลจากเว็บไซต์ Voice TV นำเสนอภาพการ์ตูนไข่แมว ที่ได้รับการกดถูกใจมากที่สุด ประจำปี 2562 ซึ่งภาพที่ได้รับอันดับหนึ่ง มีผู้กดความรู้สึก 5.7 หมื่นครั้ง และแชร์ 8.8 พันครั้ง ขณะที่ภาพในปี 2563 ที่ผู้วิจัยได้นำมาศึกษาบางส่วนนั้นพบว่า มีภาพที่ได้รับการกดความรู้สึกสูงสุด 6.6 หมื่นครั้ง และแชร์สูงสุด 8.8 พันครั้ง และยังปรากฏการเซฟภาพการ์ตูนไข่แมว เพื่อใช้เสียดสีผ่านแพลตฟอร์มอื่นอย่างทวิตเตอร์ ซึ่งเป็นชุมชนออนไลน์ที่เชื่อได้ว่าผู้ใช้งานส่วนใหญ่เป็น “คนรุ่นใหม่”

ภาพที่ 4.8 ตัวอย่างการนำภาพการ์ตูนไข่แมวไปเผยแพร่ผ่านทวิตเตอร์และมีผู้สนใจรีทวีตมากกว่า 1 พันครั้ง

ที่มา: <https://twitter.com/Dekchaikumkom/status/1124656934286610434>

<https://twitter.com/Pacman0072/status/1176436552802566144>)

กระทั่งภายหลังการเลือกตั้งทั่วไปปี 2562 การ์ตูนไข่แมวก็ยังผลิตผลงานผ่านเฟซบุ๊กเพจของตนเองอย่างต่อเนื่อง ควบคู่ไปกับการขายสินค้าที่มีการ์ตูนไข่แมว เป็นเสมือนโลโก้ที่เป็นที่รับรู้กันทั่วไป ด้านผลงานการ์ตูนก็ยังเพิ่มความเข้มข้นของเนื้อหาจนเกือบได้ว่า มีบางภาพที่ถูกนำมาตีความถึงนัยยะที่ซ่อนอยู่มีความเกี่ยวข้องกับสถาบันหลักของชาติ แต่การ์ตูนไข่แมว ได้ทำหน้าที่เป็นตัวแทนนำเสนอสิ่งที่คนทั่วไปต้องการจะทราบและแลกเปลี่ยนความเห็นด้วย หวังของ

การบริหารประเทศภายใต้รัฐบาล พลเอกประยุทธ์ เกิดความกังขาเรื่องความโปร่งใสในการบริหาร รวมถึงการไม่ไว้ว่างใจคณะรัฐมนตรีและสมาชิกพรรคฝ่ายรัฐบาล ตลอดจนเงื่อนไขที่ พลเอกประยุทธ์ สามารถเข้ามาเป็นนายกรัฐมนตรีได้ ภายใต้กรอบรัฐธรรมนูญปี 2560 ที่ร่างและ ประกาศใช้ในรัฐบาล คสช. และความคับข้องใจก็ถึงขีดสุดเมื่อพรรคอนาคตใหม่ ซึ่งเป็นพรรคที่ได้ ฐานเสียงจากกลุ่มที่มีสิทธิเลือกตั้งครั้งแรกมากที่สุด ต้องถูกยุบพรรค จึงเกิดการเคลื่อนไหวทางการเมืองขึ้นในลักษณะแฟลชม็อบ และต้องชะลอไปจากวิกฤตการแพร่ระบาด COVID-19 ในปี 2563 เมื่อสถานการณ์ COVID-19 มีความทุเลาลง ก็เริ่มมีความเคลื่อนไหวทางการเมืองอีกครั้ง และเป็น แรงกระเพื่อมครั้งใหญ่ที่มีข้อเสนอถึงการปฏิรูปสถาบันพระมหากษัตริย์ ภายใต้ชื่อกลุ่ม “คณะราษฎร 2563” และกลุ่มนักเคลื่อนไหวอื่นอย่าง เยาวชนปลดแอก REDEM ธรรมศาสตร์และ การชุมนุม และกลุ่มการ์ดต่างๆ รวมถึงคนเสื้อแดงเก่าที่เคยเคลื่อนไหวเมื่อปี 2553 บางส่วนก็เข้าร่วม ด้วย ด้วยสถานการณ์การเมืองที่เข้มข้นอย่างต่อเนื่อง การจับกุมดำเนินคดีแกนนำ และผู้เข้าร่วม ชุมนุมก็มีมากขึ้นเช่นกัน เพจไข่แมวX เป็นทั้งช่องทางในการวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของ เจ้าหน้าที่ โดยผ่านการวาดการ์ตูน อีกด้าน เพจไข่แมวX ก็ขายสินค้าที่นำรายได้ส่วนหนึ่งสมทบทุน เพื่อให้ผู้ถูกดำเนินคดีทางการเมืองได้ประกันตัว และยังเป็นส่วนหนึ่งของการทำกิจกรรมบนพื้นที่ ชุมนุม ทั้งการนำผลงานศิลปะไปแสดง และช่วยเผยแพร่ภาพการทำกิจกรรมชุมนุม ผ่านบนเพจ ไข่แมวX ที่ถือว่ามีจำนวนผู้ติดตามมากกว่า 7 แสนบัญชี เป็นอีกหนึ่งวิธีของการเชิญชวน ประชาสัมพันธ์ให้คนสนใจเข้าร่วมการชุมนุมด้วย ซึ่งหากเปรียบเทียบกับแนวทางการดำเนินเพจในอดีต “ไข่แมว” จะไม่เคยโพสต์คำพูดของตนเอง หรือแชร์ภาพกิจกรรมอื่นมาก แต่หลังจากมีความ เคลื่อนไหวของกลุ่ม “คณะราษฎร” เพจไข่แมวX ก็กลายเป็นทั้งผู้ผลิตผลงานเพื่อให้คนได้ตีความ นำไปใช้เสียดสี และต่อ ยอดทางความคิด ขณะเดียวกัน ก็เป็นหนึ่งในผู้โน้มน้าว ชักชวนคนให้ เคลื่อนไหวบนพื้นที่จริงด้วย

การ์ตูนไข่แมว เป็นที่นิยมอย่างมากสำหรับผู้ใช้อินเทอร์เน็ต โดยเฉพาะกลุ่ม คนรุ่นใหม่ que เริ่มติดตามการเมืองอย่างแพร่หลายขึ้น ความนิยมนี้ไม่ได้เป็นที่รู้จักเฉพาะผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในไทยเท่านั้น แต่ยังรวมถึงคนไทยที่เป็นนักวิชาการ และผู้ลี้ภัยการเมือง ที่ใช้อินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางหลักในการเคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาล พลเอกประยุทธ์ ซึ่งสังเกตจากการเข้ามาแสดงความเห็น และแชร์ภาพการ์ตูนในเพจไข่แมวX รวมถึงการช่วยโฆษณาสินค้า และ แนะนำเพจด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นายปวิน ชัชวาลพงศ์พันธ์ นักวิชาการผู้ลี้ภัยในประเทศญี่ปุ่น ที่ให้ความสนใจและมักเข้าไปแสดงความเห็นอยู่หลายครั้ง ขณะที่ตัวนายปวินเอง ก็มีผู้ติดตามเฟซบุ๊ก เป็นจำนวนมาก การที่กระทำของนายปวิน จึงเป็นเหมือนตัวช่วยประชาสัมพันธ์เพจไข่แมวX ให้เป็นที่รู้จักกันมากขึ้น

ห้วงเดือนกุมภาพันธ์ 2562 นายปวิน ร่วมกับนักวิชาการ/นักเคลื่อนไหวทางการเมืองจากต่างประเทศ ร่วมก่อตั้งองค์กร FORSEA (Forces of Renewal, Southeast Asia) ที่มีจุดมุ่งหมายในการสนับสนุนประชาธิปไตยและต่อต้านเผด็จการในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเปิดตัวองค์กรที่ประเทศมาเลเซีย ในงาน ‘เทศกาลประชาธิปไตย’ ระหว่างวันที่ 13-17 กุมภาพันธ์ 2562 ซึ่งนายปวินได้ร่วมงาน พร้อมเชิญชวนนักวิชาการ/นักเคลื่อนไหวทางการเมืองจากไทย เข้าร่วมกิจกรรมด้วย และหนึ่งในผู้ที่เข้าร่วมคือ ผู้วาดการ์ตูนไข่แมว ที่ภายในงานได้มีการจัดแสดงผลงานการ์ตูนไข่แมวด้วย

ภาพที่ 4.9 นายปวิน ชวัลลพษ์พันธ์ ในงานเทศกาลประชาธิปไตย จัดโดยองค์กร FORSEA ที่ประเทศมาเลเซีย และผู้วาดการ์ตูนไข่แมว

ที่มา: เฟซบุ๊กเพจนายปวิน ชวัลลพษ์พันธ์

ในปี 2563 องค์กร FORSEA เผยแพร่คลิปแอนิเมชันผู้ลี้ภัยไทยในประเทศเพื่อนบ้าน ที่หายสาบสูญ โดยเชื่อว่าถูกบังคับสูญหายด้วยคำสั่งของบุคคลที่ไม่สามารถพิสูจน์ทราบได้ คลิปดังกล่าวเผยแพร่ผ่านเว็บไซต์ขององค์กร FORSEA และ Youtube (มีผู้เข้าชมมากกว่า 1 หมื่นครั้ง) ความยาวคลิป 1.14 นาที โดยบอกเล่าเหตุการณ์ตั้งแต่กองทัพรัฐประหารปี 2557 จากนั้นปรากฏภาพการ์ตูนที่มีใบหน้าคล้ายผู้ลี้ภัยไทยในต่างประเทศ อาทิ นายอิทธิพล สุขแป้น (ดีเจซุนโฮ) นายวุฒิพงศ์ กชธรรมคุณ (โกตี๋) นายสุรชัย ด่านวัฒนานุสรณ์ (สุรชัย แซ่ด่าน) นายชูชีพ ชีวะสุทธิ (ลุงสนามหลวง) และนายวันเฉลิม สัตย์ศักดิ์สิทธิ์ (ต๋ำ) ถูกกลุ่มคนบังคับให้สูญหาย แต่กลับไม่มีผู้บังคับใช้กฎหมายทั้งในไทยและต่างประเทศ เข้ามารับผิดชอบทำคดีดังกล่าว ส่วนหนึ่งเพราะบุคคลที่สูญหายนั้น ไม่ได้มีการรับรองการมีตัวตนว่าพักอยู่ในประเทศของตัวเองจริง แม้ว่าพวกเขาจะเคยแจ้งความเคลื่อนไหวด้วยตัวเองผ่านสื่อสังคมออนไลน์ว่า กำลังลี้ภัย/หลบหนี อยู่ในประเทศต่างๆ ในแถบประเทศเพื่อนบ้าน ขณะที่รัฐไทยปฏิเสธการอยู่เบื้องหลังเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ยืนยันว่าไม่

ทราบความเคลื่อนไหวของกลุ่มคนดังกล่าว และแนะนำให้ญาติผู้สูญหายติดต่อกับพื้นที่ที่คาดว่าเกิดเหตุเอง

อย่างไรก็ตาม ในช่วงแรกที่คลิปดังกล่าวเผยแพร่ออกไปนั้น หลายคนสามารถทราบได้ทันทีว่า คลิปดังกล่าวเป็นภาพการ์ตูนที่วาดโดยผู้วาดการ์ตูนไข่แมว จากที่ลายเส้นการวาดมีความคล้ายการ์ตูนไข่แมว สื่อถึงการรับรู้ของผู้ที่ติดตามการ์ตูนไข่แมว สามารถรับรู้ได้ทันทีจากประสบการณ์ของตนเอง ขณะที่บางส่วนไม่ทราบว่าการ์ตูนดังกล่าววาดโดยผู้วาดการ์ตูนไข่แมว กระทั่งเมื่อ 4 มิถุนายน 2564 บนแอปพลิเคชัน Clubhouse ห้อง 1 ปีอุ้มหายวันเฉลิม การคุกคามผู้ลี้ภัยไทยในต่างประเทศ โดยมี น.ส.สิตานันท์ สัตย์ศักดิ์สิทธิ์ พี่สาวนายวันเฉลิม และนายปวิณ ได้ร่วมพูดคุย/รำลึกการหายตัวไปของผู้ลี้ภัยคนไทยในประเทศเพื่อนบ้าน ระหว่างพูดคุยนั้น นายปวิณ ได้พูดช่วงหนึ่งระบุว่า “ตนเองเป็นผู้ติดต่อ “ไข่แมว” (หมายถึงผู้วาดการ์ตูนไข่แมว) ให้ทำแอนิเมชันการ์ตูนผู้ลี้ภัยไทยในประเทศเพื่อนบ้านที่หายตัวไป” โดยช่วงนั้นมีการติดแฮชแท็ก #Saveวันเฉลิม บนทวิตเตอร์ และเผยแพร่คลิปดังกล่าวซ้ำ ซึ่งมีการแสดงความเห็นลักษณะว่า เคยดูคลิปนี้แล้วแต่เพิ่งทราบว่า เป็นภาพการ์ตูนจากผู้วาดไข่แมว สื่อให้เห็นว่า แม้การ์ตูนไข่แมวจะมีคนรู้จักอย่างกว้างขวาง แต่ในกลุ่มคนที่รู้จักนั้น ก็มีบางส่วนที่รู้จักการ์ตูนไข่แมวเป็นอย่างดี ที่สามารถรู้ได้ทันทีที่เห็นแอนิเมชันชุดนี้ออกเผยแพร่ และบางส่วนที่ต้องทราบจากคำบอกเล่าของบุคคลอื่น

ภาพที่ 4.10 แอนิเมชันนำเสนอลำดับเหตุการณ์ผู้ลี้ภัยไทยในประเทศเพื่อนบ้าน ถูกบังคับสูญหาย จำนวน 10 คน

ที่มา: เว็บไซต์ <https://forsea.co/>

1.3 สำนักข่าว/สื่อสังคมออนไลน์ ผลิตบทความที่เกี่ยวข้องกับการ์ตูนไข่แมว

เมื่อปี 2559 ที่การ์ตูนไข่แมวถือกำเนิดขึ้นในรัฐบาล คสช. ที่ขึ้นชื่อเรื่องการเรียกคนเห็นต่างไปปรับทัศนคติ ดังจะเห็นจากรายการตลกในช่องโทรทัศน์ มักจะแสดงมุกตลกใน

ลักษณะแสดงความกลัว อาทิ เดินหนี, ยิ้มแห้งๆ, ปฏิเสธว่าไม่ได้พาดพิงใคร โดยจะแสดงอาการแบบนี้เมื่อได้ยินเพลง “เราจะตามสัญญา” ได้ยินเสียงไซเรน หรือเห็นเครื่องบินทหาร กระทั่งในสื่อสังคมออนไลน์เอง ก็พบการแสดงความเห็นแบบปฏิเสธความเกี่ยวข้อง เมื่อพบผู้ที่วิจารณ์รัฐบาล อาทิ “กูไม่หารแล้วหนึ่ง” “อยากกินอะไรเดี๋ยวซื้อไปฝาก” (เสียดสีว่าผู้วิจารณ์ถูกจำคุกแล้ว) และบางส่วนแสดงความเห็นเรื่องอื่นที่ไม่เกี่ยวกับเนื้อหา เช่น แนะนำเมนูอาหาร หรือแนะนำเครื่องใช้ แต่การทำเช่นนี้ ก็จะพบในเพจที่ไม่เกี่ยวกับการเมือง ซึ่งคนที่ติดตามนั้นส่วนใหญ่ก็ไม่ได้สนใจการเมืองอยู่แล้ว แต่จะมีบางบัญชีที่หลุดเข้ามาแสดงความเห็นบ้าง หากว่าโพสต์นั้นสามารถพาดพิงการเมืองได้

กระทั่งเวลาผ่านไป ความกลัวรัฐบาล คสช. เริ่มคลายลง กอปรกับการถือกำเนิดของเพจการเมืองที่มีอย่างแพร่หลาย รวมถึงการบริหารประเทศของรัฐบาล คสช. ที่มีบางฝ่ายออกวิพากษ์วิจารณ์ โจมตีที่ไม่สามารถบริหารประเทศให้ดีขึ้นได้จริง เกิดกลุ่มเรียกร้องให้มีการเลือกตั้งทั่วไป ขณะเดียวกันก็เป็นช่วงที่โลกมีการพัฒนาสื่อสังคมออนไลน์อย่างหลากหลายและรวดเร็ว สื่อสังคมออนไลน์ที่จากเดิมมีเพียงผู้ใช้หลักคือบุคคลทั่วไป และผู้ที่ต้องการสร้างตัวตนเสมือนบนโลกไซเบอร์ ก็ถูกทำให้เป็นสื่ออีกช่องทางหนึ่งของบุคคลผู้มีชื่อเสียง ขณะที่บุคคลทั่วไปที่ใช้สื่อสังคมออนไลน์นั้น สามารถพัฒนาเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงในสื่อสังคมออนไลน์ได้ และบางคนต่อ ยอดมาเป็นที่รู้จักในสื่อหลัก หรือที่เราเรียกว่า “เน็ตไอดอล” เป็นการสื่อถึงบุคคลที่มีชื่อเสียงในสื่อสังคมออนไลน์ด้านบันเทิง ขณะที่ผู้เผยแพร่ความคิด ผลักดันการเปลี่ยนแปลงทางสังคม การเมือง จะถูกเรียกว่า “Influencer” เป็นการสื่อถึงผู้มีอิทธิพลทางความคิด สามารถเป็นแรงผลักดันในเกิดระบบใหม่ขึ้นในสังคม และเรียกร้องให้ จนท.รัฐ จัดการแก้ปัญหาหรือปฏิบัติตามข้อเรียกร้องของ influencer นั้นได้ เพราะหากไม่ทำตาม อาจถูกประชาชนในสังคมจริงกดดันให้ทำได้ โดยกลุ่ม Influencer นั้นมีหลายหลาย แต่หากมองในการเมือง สามารถแบ่งได้ 2 เท่านั้น คือฝ่ายสนับสนุนรัฐบาล กับฝ่ายไม่สนับสนุนรัฐบาล และการ์ตูนไข่แมว นั้นก็มีแนวโน้มเป็นอย่างหลัง ในระยะต้นของการเผยแพร่การ์ตูนไข่แมว ไม่ปรากฏการพูดถึงโดยสื่อหลักมากนัก อาจมีบางสื่อที่แสดงออกชัดเจนแต่ต้นแล้วว่าอยู่ฝ่ายตรงข้ามกับรัฐบาล คสช. อย่าง ประชาไท และ Voice TV ที่ครั้งหนึ่ง เคยได้สัมภาษณ์ผู้วาดการ์ตูนไข่แมว จากนั้นหลังจากที่เพจไข่แมวถูกทำให้หายไปเมื่อต้นปี 2561 และเป็นช่วงที่ความกลัวรัฐบาล คสช.เริ่มคลายลง และการตื่นตัวทางการเมืองของผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์เพิ่มสูงขึ้น ทำให้สื่อสังคมออนไลน์จำนวนหนึ่งต้องการนำเสนอบทความที่เกี่ยวกับการ์ตูนไข่แมว ผ่านการวิเคราะห์ และสัมภาษณ์ ดังนี้

เมื่อ 17 มิถุนายน 2559 เว็บไซต์ประชาไท เผยแพร่บทความ “เปิดใจ 'ไข่แมว' เพจการ์ตูนแซวการเมืองน้องใหม่ ในยุค คสช.” คาดว่าเป็นบทสัมภาษณ์เกี่ยวกับการ์ตูนไข่แมวชิ้นแรก

โดยเริ่มเผยแพร่บทความหลังเพจไข่แมว เปิดตัวไปประมาณ 2 เดือน เป็นการสัมภาษณ์ผู้วาดการ์ตูนไข่แมว ในส่วนนี้ทำให้เราทราบถึงทัศนคติของผู้วาดการ์ตูนไข่แมวเอง บอกเล่าถึงความเป็นมาที่ตัดสินใจเริ่มวาดการ์ตูนไข่แมว รวมถึงความเห็นเกี่ยวกับการ์ตูนที่ตนเองวาด และทัศนคติต่อการเมืองที่ส่งผลต่อการผลิตผลงานการ์ตูน

เนื้อหาบทความข้างต้นสรุปว่า ผู้วาดการ์ตูนไข่แมว เลือกที่จะทำเพจไข่แมว โดยมีสาเหตุส่วนหนึ่งการจากการถูกจำกัดการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง การทำออกมาในรูปแบบการ์ตูน จะมีความน่าสนใจ และดูไม่เป็นการวิจารณ์รุนแรงไป การ์ตูนไข่แมวเป็นเสมือนตัวแทนให้คนที่ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ได้มีช่องทางสื่อสารผ่านการแชร์บนเฟซบุ๊ก โดยส่วนตัวแล้วไม่คิดว่าการ์ตูนจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองได้ แต่สร้างความจุกจิกให้คน และเป็นสิ่งที่การ์ตูนไม่ได้บังคับให้เชื่อ เพราะไม่มีข้อความ จึงไม่เป็นการผูกมัดคนที่ติดตาม การ์ตูนไข่แมวเป็นการสะท้อนความคิด และความเชื่อของคนที่เชื่อบางสิ่งแล้วจะยึดถือไปตลอด เมื่อคนนั้นได้เห็นภาพการ์ตูนไข่แมว อาจนึกแย้งว่าไม่ถูกต้อง ขณะเดียวกัน เขาก็ไม่สามารถโน้มน้าวอีกฝ่ายให้เห็นตามด้วย เพราะอีกฝ่ายก็มีชุดความคิดของตัวเอง ส่วนรูปแบบการ์ตูนที่ผลิตออกมานั้น เกิดจากการที่ผู้วาดเห็นว่าสังคมในปัจจุบันไม่มีความเป็นธรรม จึงต้องการนำเสนอปัญหาผ่านทางรูปภาพ

โดยผู้วิจัยวิเคราะห์ว่า ผู้วาดการ์ตูนไข่แมว ก็เป็นบุคคลทั่วไปที่เลือกใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านการ์ตูน โดยเขาเป็นหนึ่งในผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับสิ่งที่เกิดขึ้นกับสังคมระหว่างการปกครองประเทศโดย คสช. ความไม่เป็นธรรมที่เกิดขึ้น ผลักดันให้ผู้วาดตัดสินใจสื่อสารความรู้สึกของตนเองผ่านการ์ตูน โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้ที่ติดตามได้ตระหนักถึงความไม่เป็นธรรมที่เกิดขึ้นกับสังคมในขณะนั้น และแม้ผู้วาดจะมีทัศนคติเอนเอียงไปทางฝ่ายต่อต้านรัฐบาลแล้ว แต่เขาก็ไม่ได้ปิดกั้นการรับรู้ของผู้ติดตาม โดยเขาไม่ได้ข้อความลงบนภาพ เป็นให้เหมือนข้อคิดของแต่ละคนเองว่า เลือกที่จะตีความการ์ตูนแบบใด เมื่อตีความได้แล้วเลือกที่จะเชื่อ หรือไม่เชื่อ ก็แล้วแต่บุคคลนั้นเองที่จะเชื่อว่าข้อมูลหรือสิ่งที่ตนได้รับรู้มา เป็นสิ่งที่ถูกต้องจริงแล้วหรือไม่

เมื่อ 21 พฤศจิกายน 2561 เว็บไซต์ waymagazine เผยแพร่บทความ “บันทึกจันทรโรจนกิจ ไข่แมวX อารมณ์ขันคือรูระบายในกะลาแลนด์” เป็นการสัมภาษณ์บันทึกจันทรโรจนกิจ อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในฐานะที่เป็นหนึ่งในภัณฑารักษ์ที่จัดงานนิทรรศการ ‘ไข่แมวX กะลาแลนด์’ โดยมีประเด็นเกี่ยวกับการเลือกการ์ตูนไข่แมวมมาจัดแสดง ความเห็นเกี่ยวกับอิทธิพลของการ์ตูนไข่แมวต่อการเมือง

เนื้อหาบทความข้างต้นสรุปว่าบันทึก ให้คุณภาพของการ์ตูนไข่แมวอยู่ที่ความงามของภาพ ที่มีการใส่เรื่องเล่า และประเด็นให้คิดต่อได้อีกมาก รวมถึงความถี่การเสนองานก็ทำอย่าง

ลม้าเสมอ สิ่งทีการ์ตูนไข่แมวนำเสนอ สามารถทำให้ผู้ติดตามรู้สึกขบขัน ท่ามกลางสถานการณ์ที่ประเทศไทยอยู่ในช่วงวิกฤต แม้ว่าการ์ตูนไข่แมวจะเผยแพร่หลักผ่านสื่อสังคมออนไลน์ แต่ก็ไม่ได้หมายถึงจะถูกแบ่งออกจากโลกศิลปะหรือโลกความเป็นจริง เพราะการ์ตูนไข่แมวได้ข้ามเส้นแบ่งเหล่านี้ไปแล้ว การจัดแสดงรูปการ์ตูนในนิทรรศการ เป็นสิ่งที่ดึงโลกสมมติมาเป็นโลกจริง โดยได้เลือกภาพที่มีคุณภาพในการบันทึกประวัติศาสตร์มาจะจัดแสดง เชื่อว่าการ์ตูนไข่แมวจะดึงดูดให้คุณเข้าใจการเมืองมากขึ้น แม้จะไม่ใช่ผู้ติดตามการเมือง แต่เมื่อรู้สึกคับข้องกับประเด็นต่างๆ ก็สามารถใช้การ์ตูนไข่แมวเป็นอีกช่องทางให้ได้ระบายออกมา

โดยผู้วิจัยวิเคราะห์ว่า ในมุมมองของบัณฑิต ต่อการ์ตูนไข่แมวนั้น คือการเป็นศิลปะที่สามารถสร้างความขบขันให้กับสังคมการเมืองที่อยู่ในภาวะวิกฤต และเป็นผลงานที่มีความสวยงามในแง่ของลายเส้น การเล่าเรื่อง และการนำเสนอเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องไปกับโลกยุคปัจจุบันที่โลกเสมือนกับโลกจริงเกือบจะเป็นหนึ่งเดียวกัน และความเป็นศิลปะก็ไม่ได้ว่าจะถูกจำกัดการแสดงเฉพาะ โลกแบบใด ส่วนการนำผลงานมาจัดแสดงนั้น ยิ่งสร้างทำให้เห็นถึงความ เป็นโลกเสมือนถูกนำมาสร้างบนโลกจริง แต่ข้อจำกัดของโลกจริงกับโลกเสมือนนั้นคือ พื้นที่ของการนำเสนอ ที่โลกเสมือนสามารถทำได้ไม่มีจำกัดขึ้นกับระบบทางไซเบอร์ ขณะที่โลกจริงถูกจำกัด ด้วยขนาดและสถานที่บัณฑิต เลือกการนำเสนอภาพจากที่มีคุณค่าประวัติศาสตร์มาแสดง เพราะการ์ตูนไข่แมวผลิตออกมาด้วยความถี่ตามเหตุการณ์การเมืองและสังคมที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ดังนั้นการ์ตูนบางชิ้นที่ผลิตออกมา อาจตอบเสร็จแล้วในตัวของการ์ตูนเอง และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก็จบไปแล้วเช่นกัน

เมื่อ 29 พฤศจิกายน 2561 เว็บไซต์ The Momentum เผยแพร่บทความเรื่อง “ไข่แมวงานศิลปะที่ยั่วล้อเผด็จการในยามที่ใครๆ ก็เซ็นเซอร์ตัวเอง” เล่าถึงที่มาของเพจไข่แมว การ์ตูนการเมืองที่ได้รับความนิยมอย่างมากในห้วงที่รัฐบาล คสช.ยังคงอำนาจอยู่ ผ่านตัวการ์ตูนล้อเลียนบุคคลในรัฐบาลที่มีความน่ารักและแสดงออกอย่างไม่ฉลาดหลายครั้ง แต่ผู้เขียนก็ยังใส่สัญลักษณ์ที่ย้ำเตือนถึงบุคคลเหล่านี้ว่าเป็นเผด็จการ

เนื้อหาบทความข้างต้นสรุปว่า โดยผู้เขียนบทความให้ความสำคัญกับการ์ตูนไข่แมว ในแง่ของการผลิตงานศิลปะผ่านการสร้างตัวละครให้เป็นไอ้ดหรือรหัสภาพ ตรงกับสถานการณ์ในสังคมขณะนั้น ที่แม้ไม่ใช่ข้อความก็สามารถเข้าใจเนื้อหาได้ การ์ตูนไข่แมว ทำหน้าที่สำคัญในช่วงการรัฐประหาร 2557 คือ การกล่าววิจารณ์การเมืองไทยในขณะที่สื่อมวลชนหลักไม่ได้ทำในช่วงนั้น โดยตอกย้ำให้เห็นถึงความไม่เป็นธรรม ระบบสองมาตรฐาน ใช้ระบบพรรคพวก และใช้อำนาจตามใจ การ์ตูนไข่แมว สามารถทำให้ผู้ติดตามเข้าใจได้ว่า เผด็จการไม่ใช่ตัวบุคคล แต่เป็นเรื่องความคิดที่เป็นอันตรายกับทุกคนในสังคม

โดยผู้วิจัยวิเคราะห์ว่า การ์ตูนไข่แมว ถูกทำให้เป็นการดูถูกการเมืองที่เล่าเรื่องผ่านภาพที่ซ่อนสัญลักษณ์ไว้ใน การที่ผู้ติดตามสามารถเข้าใจความหมายของการ์ตูนได้นั้น ส่วนหนึ่งเป็นเพราะการ์ตูนไข่แมว จะอิงจากเหตุการณ์การเมือง และสังคมในขณะนั้น ที่มองว่าผู้ปกครองไม่มีความยุติธรรมในการบริหารประเทศ ใช้อำนาจและระบบพวกพ้องเพื่อรักษาอำนาจไว้ การ์ตูนไข่แมว เป็นอีกสื่อหนึ่งที่กล้าออกมาแสดงความเห็นวิพากษ์วิจารณ์ผู้ปกครองในขณะนั้นว่าเป็นเผด็จการ ผ่านการใช้การ์ตูนที่ซ่อนสัญลักษณ์ไว้

1.4 ภาพการ์ตูนจากเพจไข่แมวX ที่ถูกลบออก

ผู้วาดการ์ตูนไข่แมว เคยให้สัมภาษณ์ช่วงหนึ่งระบุว่า เพจของตัวเองนั้น มักมีการแจ้งเตือนจากเฟซบุ๊กอยู่บ่อยครั้งว่าอาจถูกระงับบัญชี รวมถึงบางภาพก็ถูกลบหายไป (เจนพิสิทธิ์ ปู่ประเสริฐ, 2559, <https://prachatai.com/journal/2016/06/66383>) ในที่นี้ ไม่สามารถสืบทราบได้แน่ชัดว่า ภาพการ์ตูนไข่แมวที่หายไปนั้นมีจำนวนเท่าไร และภาพใดบ้าง เนื่องจากแพลตฟอร์มเฟซบุ๊กไม่สามารถสืบย้อนกลับได้ อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยได้พบภาพการ์ตูนไข่แมวชิ้นหนึ่งที่เผยแพร่ผ่านเพจไข่แมวX อยู่ประมาณ 1 วัน จากนั้นก็ถูกลบหายไป แต่มีการนำภาพนั้นไปเผยแพร่ต่อในทวิตเตอร์ โดยภาพดังกล่าวถูกวาดขึ้นในช่วงของการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินจากการแพร่ระบาดของเชื้อ COVID-19 เมื่อ 27 มิถุนายน 2564 โดยออกมาตรการควบคุมการใช้บริการร้านอาหารที่ห้ามนั่งทานอาหารในร้าน สำหรับจังหวัดในพื้นที่สีแดงเข้ม

ภาพที่ 4.11 ชายผูกคอตายจากมาตรการควบคุมการนั่งทานในร้านอาหาร

ภาพดังกล่าว เป็นการ์ตูนไข่แมวที่ค่อนข้างแตกต่างจากภาพอื่น ที่ผู้วาดจะเน้นการเสียดสีเพื่อสร้างความตลกขบขัน แต่ภาพนี้ก็กลับแสดงถึงความหดหู่ เศร้า และสิ้นหวัง นี่เป็นหนึ่งใน

ภาพที่เคยเผยแพร่ในเพจไข่แมวX ช่วงเวลาหนึ่งและถูกทำให้หายไป โดยไม่สามารถระบุได้ว่าผู้วาดตัดสินใจนำภาพออกไปเอง หรือระบบเฟซบุ๊กเป็นผู้นำออกไป เนื่องจากลักษณะภาพ หากมีการครายงานไปที่เฟซบุ๊กเกี่ยวกับการแสดงภาพที่สื่อถึงการฆ่าตัวตายหรือทำร้าย เฟซบุ๊กอาจพิจารณานำภาพออกได้ ทั้งนี้ จากภาพเราจะพบสัญญาณที่ผสมปน ไปด้วยวิถีชีวิตของผู้ประกอบการ โดยเฉพาะอาชีพขายอาหาร ที่พ่อค้า แม่ค้าต้องตื่นแต่เช้า สังกัดได้จากตัวการ์ตูนพ่อค้ามีขอบใต้ตาสีคล้ำ พวกเขาต้องตื่นเช้าเพื่อเตรียมวัตถุดิบต่างๆ ให้เพียงพอสำหรับทำอาหาร การลงสีภาพในโทนสีหม่น สามารถสื่อถึงอารมณ์ที่หดหู่ อีกนัยคือสื่อถึงช่วงเวลา ตามที่ในภาพวาดนาฬิกาเข็มสั้นอยู่ที่เลข 1 เมื่อพิจารณาเข้ากับโทนสีภาพแล้ว หมายถึงเวลาตีหนึ่ง ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่พ่อค้าแม่ค้าร้านอาหารจะตื่นเพื่อ ไปจ่ายตลาดซื้อวัตถุดิบสำหรับทำอาหารเพื่อประกอบอาชีพค้าขาย วิถีชีวิตของคนวัยทำงานจะเป็นลักษณะหาเช้ากินค่ำแบบนี้อย่างไปตลอด แต่ในการ์ตูนเราจะเห็น “ลุง” หรือ พลเอก ประยุทธ์ มุดเข้ามาในร้าน พร้อมกับตั้งป้ายห้ามรับประทานอาหาร จากนั้นจึงเดินออกไป เป็นการสื่อถึงช่วงเวลาของการประกาศมาตรการสำหรับป้องกัน COVID-19 เมื่อ 27 มิถุนายน 2564 เวลา 01.00 น. และมีผลบังคับใช้วันที่ 28 มิถุนายน 2564 ในขณะที่รัฐบาลประกาศมาตรการและกลับไปแล้วนั้น ก็เป็นช่วงเวลาเดียวกับที่พ่อค้าแม่ค้าตื่นนอนเพื่อไปซื้อวัตถุดิบมาเตรียมทำอาหาร โดยในการซื้อแต่ละครั้งจะซื้อเป็นปริมาณมาก เพื่อคูณไว้สำหรับทำในวันอื่นๆ เมื่อมีประกาศเช่นนี้หมายถึงยอดขายที่จะลดลง เพราะลูกค้าไม่สามารถนั่งทานในร้านได้ และวัตถุดิบที่ซื้อมาคูณไว้ก็จะทำขายไม่ทัน จนน่าจะเสีย ในช่วงที่วิกฤติแพร่ระบาดเชื้อโรครมีความรุนแรงอย่างต่อเนื่อง คนทั่วไปก็ต้องพยายามหารายได้ให้มากที่สุด เพื่อทดแทนกับรายได้ที่เสียไป แต่เมื่อมีประกาศควบคุมดังกล่าวในช่วงเวลาตีหนึ่ง และบังคับใช้ในวันถัดไป เวลาประกาศนั้นก็ในช่วงที่คนส่วนใหญ่กำลังพักผ่อนเพื่อตื่นไปทำงานในรุ่งนี้เช้า และอีกส่วนที่เป็นพ่อค้าแม่ค้าร้านอาหารที่กำลังเตรียมวัตถุดิบสำหรับทำอาหาร ภาพการ์ตูนไข่แมว จึงวาดบทสรุปที่รัฐบาลออกประกาศมาตรการในช่วงเวลานี้ โดยมีผู้ประกอบการบางคนตัดสินใจฆ่าตัวตาย

อย่างไรก็ตาม แม้จะปรากฏข่าวสารเกี่ยวกับการฆ่าตัวตายของคนไทยจากวิกฤติแพร่ระบาด COVID-19 แต่ก็ไม่ได้ปรากฏข่าวคนฆ่าตัวตายในทันทีหลังทราบประกาศดังกล่าว เช่นนั้น ภาพวาดการ์ตูนไข่แมวนี้ออกจะนำเสนอเกินจริง แต่ก็เป็นการนำเสนอเพื่อกระตุ้นสำนึกของผู้ติดตามให้ตระหนักถึงผลที่อาจจะตามมาหลังจากการบริหารประเทศของรัฐบาล

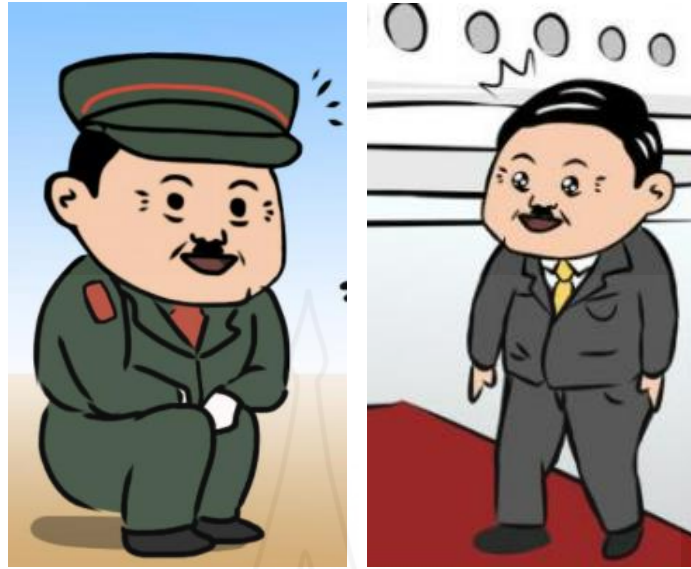
ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ลักษณะของการ์ตูนจากเพจไขแมวX ที่เกี่ยวข้องกับประเด็น การเมืองในสมัยรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา และการแสดงความเห็น บนเพจไขแมวX ในแต่ละภาพ

เนื้อหาในส่วนนี้ คือการนำภาพการ์ตูนไขแมว ที่ถูกตีพิมพ์เป็นหนังสือ “ไขแมวX” เมื่อปี 2564 โดยสำนักพิมพ์ประชาไท ซึ่งหนังสือได้แบ่งส่วนของการนำเสนอภาพการ์ตูนเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นการอ้างอิงเหตุการณ์ที่ตกตะกอนทางความคิดของผู้วาดการ์ตูนไขแมว เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับคดี ความเชื่อทางสังคม โดยส่วนนี้จะศึกษา 10 ภาพ และส่วนที่ 2 คือภาพแต่ละเหตุการณ์ที่เรียงลำดับเหตุการณ์ทางการเมือง จะศึกษาภาพเหตุการณ์หลังโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งคณะรัฐมนตรี ปี 2562 จนถึงปัจจุบัน โดยจะศึกษา 23 ภาพ ภายใต้การวิเคราะห์ภาพการ์ตูนด้วยทฤษฎีการตีความและสัญลักษณ์ รวมถึงอธิบายเพิ่มหากภาพการ์ตูนใช้การเสียดสีล้อเลียนกับสิ่งอื่น นอกจากนี้ จะประมวลผลการแสดงความเห็นของผู้ติดตามที่แสดงความเห็น ต่อเนื้อหาแต่ละภาพว่า มีความเห็นตรงตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในห้วงนั้น ได้หรือไม่ และความเห็นที่ได้รับการแสดงความรูสึกมากที่สุด 3 อันดับแรก เป็นการแสดงความเห็นอย่างไร และมีนัยแฝงอย่างไรในความเห็นนั้น

2.1 แนะนำสัญลักษณ์ที่ซ่อนอยู่ในตัวละครของภาพการ์ตูนไขแมวที่ศึกษา

เนื่องจากในการ์ตูนไขแมว ตัวละครหลักที่ถูกวาดนั้น จะเป็นที่มีความเกี่ยวข้องกับทางการเมือง ทั้งที่เป็นฝ่ายรัฐบาล และฝ่ายตรงข้ามรัฐบาล รวมถึงประชาชนในสังคมที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ทางการเมือง โดยผู้วาดไขแมว จะวาดภาพการ์ตูนในลักษณะช่องจะใช้วิธีวาดภาพล้อเลียนให้มีใบหน้าคล้ายกับบุคคลนั้น และบางภาพยังมีการซ่อนสัญลักษณ์เพื่อสามารถระบุถึงตัวตนที่ต้องการสื่อได้ชัดเจนขึ้น อย่างไรก็ตาม แม้การ์ตูนไขแมวจะมีความงามของลายเส้นที่ทำให้ผู้ติดตามเข้าใจถึงบุคคลที่ต้องการสื่อถึงได้ แต่บางภาพซึ่งอาจไม่ใช่บุคคลที่คนรู้จักกันในหมู่มาก โดยเฉพาะนักเคลื่อนไหวทางการเมือง จึงต้องใช้การตีความร่วมกับเหตุการณ์ที่ภาพเล่าถึง ซึ่งการ์ตูนไขแมวจะมีเอกลักษณ์ในการนำตัวละครมาใช้แสดงซ้ำในครั้งต่อไปคือ จะใช้ภาพวาดที่สื่อถึงบุคคลนั้นในลักษณะเดิม ทั้งใบหน้า/สีหน้า และการลงสี ทำให้ผู้ติดตามที่เข้าใจได้แล้วว่าบุคคลนี้หมายถึงใคร ก็จะนำไปต่อยอดในการ์ตูนชิ้นต่อไปได้ ดังนี้

1) “ลุง” คือรูปสัญลักษณ์ที่สื่อถึง พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ในที่นี้จะนำเสนอ “ลุง” แบบเปรียบภาพลักษณะของช่วง คสช. และช่วงเป็นรัฐบาลพลเรือน ที่มีการเปลี่ยนแปลงเครื่องแต่งกาย แต่ยังคงไว้ซึ่งใบหน้าแบบเดิม อาจมีเปลี่ยนแปลงไปบ้างตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในห้วงนั้น

ภาพที่ 4.12 “ลุง” สวมเครื่องแบบทหาร (ซ้าย) และ “ลุง” สวมสูทแบบนักการเมือง (ขวา)

จากภาพ 1) “ลุง” สวมเครื่องแบบทหารทางซ้าย จะเห็นว่า เครื่องแบบทหารเป็น สีเขียวเข้มล้วน ไม่มีลวดลาย ตกแต่งด้วยแถบสีแดง และเนคไทด์สีแดง โบหน้าลุงมีขนาดเล็ก และ รอยยิ้มแย้มเสมอ สิ่งเหล่านี้คือรูปสัญลักษณ์ การอธิบายถึงสัญลักษณ์ของเครื่องแบบสีเขียว และตกแต่ง ด้วยแถบสีแดง คือเครื่องแบบทหารคอมมิวนิสต์ ส่วนโบหน้า “ลุง” ที่มีขนาดเล็ก คืออดีตฟ อิตเลอร์ ผู้นำพรรคนาซี และทั้งหมดแสดงให้เห็นถึงความหมายของภาพคือ การปกครองในระบอบเผด็จการ ภายใต้กองทัพ และตัวการ์ตูน “ลุง” ก็คือผู้นำเผด็จการ และ 2) “ลุง” สวมเสื้อสูทสีดำผูกเนคไทด์สี เหลือง เป็นรูปสัญลักษณ์ที่สื่อถึงการเป็นผู้บริหารหรือนักการเมือง ส่วนสูทสีดำเป็นลักษณะของความ เป็นทางการทั่วไปสำหรับผู้แต่งสูท ส่วนเนคไทด์สีเหลืองสื่อถึงการแสดงความจงรักภักดีต่อสถาบัน พระมหากษัตริย์ จากการทำในรัชสมัยของรัชกาลที่ 9 มีการออกแบบเสื้อสีเหลือง ซึ่งเป็นสีตรงกับวัน ประสูติของในหลวงรัชกาลที่ 9 และช่วงนั้นมีการเชิญชวนให้สวมใส่เพื่อแสดงความจงรักภักดี อีก ทั้งบางกลุ่มยัง ได้แสวงประโยชน์ในการเคลื่อนไหวทางการเมือง โดยกลุ่มนี้จะอยู่ฝ่ายตรงข้ามกับ นายทักษิณ ชินวัตร ส่วนการสวมสูทสื่อถึงความเป็นมืออาชีพของนักบริหาร ที่สร้างความเชื่อมั่น และภาพลักษณ์ให้ประชาชนเห็นว่า “ลุง” ต้องการเปลี่ยนรูปแบบการปกครองจากเผด็จการทหาร มาเป็นระบอบประชาธิปไตย

2) “แจ๊คแม้ว” คือรูปสัญลักษณ์ที่สื่อถึงนายทักษิณ ชินวัตร อดีตนายกรัฐมนตรีที่ถูก รัฐประหารเมื่อปี 2549 และ น.ส.ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร น้องสาว ก็ถูกรัฐบาล คสช. รัฐประหารเมื่อปี 2557 ในมุมมองของฝ่ายรัฐบาลและผู้สนับสนุน เชื่อว่านายทักษิณ เป็นบุคคลที่มีพฤติกรรมไม่ เหมาะสมกับการจะเป็นนายกรัฐมนตรี เป็นผู้คดโกง หนีคดี และยังคงมีอำนาจหลงเหลือใน

การเมืองไทย ดังนั้น เมื่อเกิดเหตุการณ์ที่ไม่ดีขึ้นในสังคม และการเมือง อาจหมายถึงนายทักษิณ เป็น ผู้อยู่เบื้องหลังความวุ่นวายนั้น ในการ์ตูนไข่แมวผู้วาดเลือกที่จะใช้การล้อเลียนใบหน้านายทักษิณ กับนายแจ๊ค หม่า นักธุรกิจชาวจีน และมีใบหน้าคล้ายนายทักษิณ และจะให้ปรากฏตัวในลักษณะ สามแบบคือ มาในรูปของการช้อนตัวในภาพการ์ตูนแบบต่างๆ, มาในรูปใบหน้า “แจ๊คแมว” แต่แต่ง กายแบบอื่นคล้ายปลอมตัว และมาในรูปของ “แจ๊คแมว” หรือนายทักษิณเอง โดยเงื่อนไขการ ปรากฏตัวจะแตกต่างกัน ขึ้นกับว่าเนื้อหาในการ์ตูนนั้น ผู้วาดต้องการนำเสนออย่างไร ในรูปแบบ ล้อเลียน หรืออ้างถึงเหตุการณ์จริง

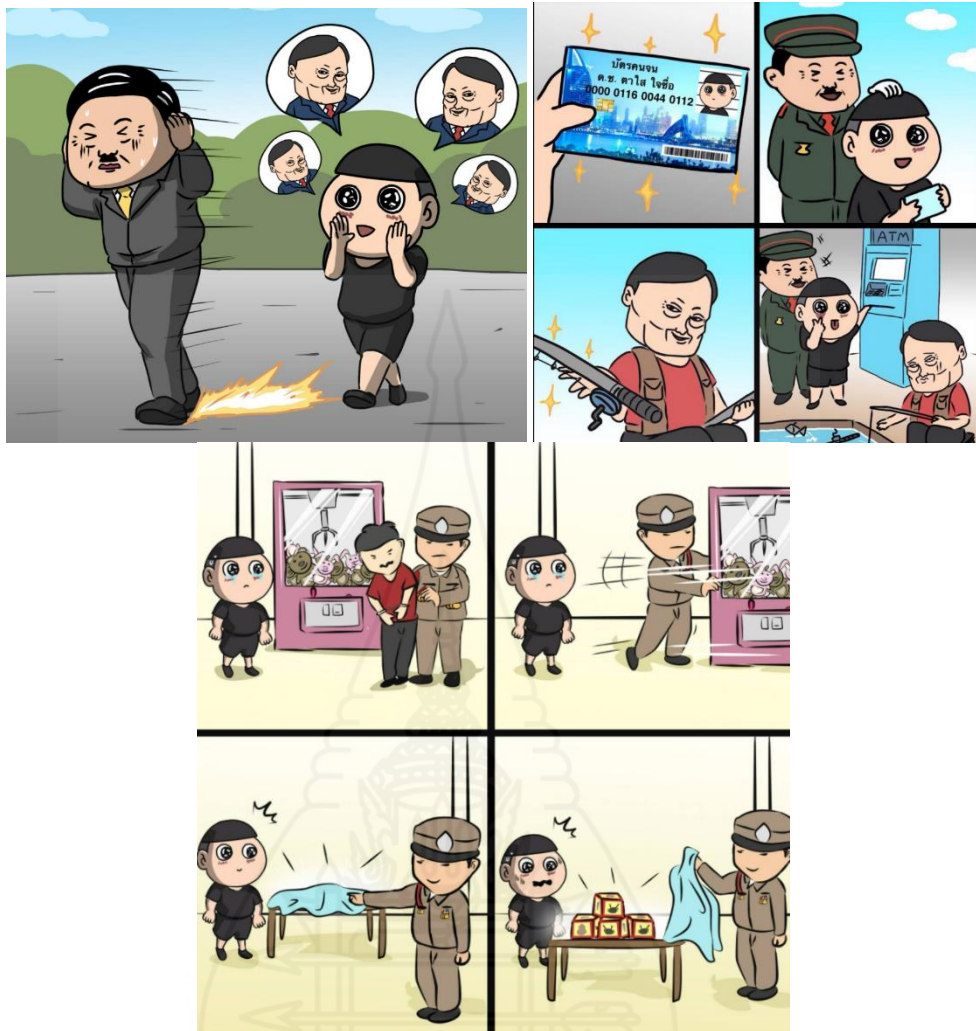

ภาพที่ 4.13 “แจ๊คแมว” ที่ปรากฏในการ์ตูนไข่แมวตามแต่ละรูปแบบ

จากภาพ 1) “แจ๊คแมว” ซ้ายบนสุด คือการนำลักษณะใบหน้า “แจ๊คแมว” มาใส่ แทนพนักงาน โรงภาพยนตร์ กำลังพูดบางอย่างกับชานอส ตัวร้ายในภาพยนตร์ Avanger ที่นั่งอยู่บน

เก้าอี้ของโรงภาพยนตร์ ขณะที่ประชาชนของวากานด้า ประเทศที่มีระบอบกษัตริย์ปกครอง กำลังยืนตรงทำความเคารพสิ่งที่อยู่ตรงหน้า ที่กล่าวมานี้สื่อถึงเหตุการณ์โต้เถียงเรื่องการยืน/ไม่ยืนเคารพเพลงสรรเสริญพระบารมีก่อนชมภาพยนตร์ และก็ไม่สามารถหาข้อสรุปได้ แต่ก็ได้มีการวิจารณ์โรงภาพยนตร์และพนักงานที่บังคับผู้เข้าชมให้ยืนเคารพ หรือไม่ก็ต้องรอที่หน้าห้อง การให้ “แจ๊คแม้ว” เป็นพนักงาน โรงภาพยนตร์ที่ไปเตือนคนที่ไม่ยืนทำความเคารพนั้น เป็นการเสียดสีมายาคติของฝ่ายตรงข้ามนายทักษิณ ที่มีความเชื่อว่า เรื่องวุ่นวายในสังคมและการเมือง มีสาเหตุจากนายทักษิณอยู่เบื้องหลัง 2) “แจ๊คแม้ว” ขวบน คือ นายทักษิณจริง จากเหตุการณ์โพสต์ภาพถือทุเรียนผ่านสื่อสังคมออนไลน์ โดยใช้มือจับที่ขั้ว เช่นเดียวกับ น.ส.ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร และนายชนาธร จึงรุ่งเรืองกิจ แต่ พลเอกประยุทธ์ ที่ออกทางสื่อโทรทัศน์นั้น กลับถือทุเรียนด้วยการอุ้ม ซึ่งเป็นวิธีที่ทำให้เจ็บมือ การแต่งกายของ “แจ๊คแม้ว” ในตัวแทนนายทักษิณ คือการสวมเสื้อสูทสีฟ้าเนคไทด์สีแดง สื่อถึงนักธุรกิจมืออาชีพ และ 3) “แจ๊คแม้ว” ภาพล่างในลักษณะซ่อนตัวเป็นตัวแทน จากภาพตัวอย่าง “แจ๊คแม้ว” ซ่อนตัวอยู่ในกลุ่มผู้ชมที่กำลังดูการชกมวยระหว่าง “ลุง” กับนายชนาธรที่ถูกมัดมือ และมีนายปิยบุตร แสงกนกกุล ถูกมัดมืออยู่ด้านหลังด้วย เป็นการล้อเลียนกรณีพรรคอนาคตใหม่ถูกร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญให้พิจารณายุบพรรคด้วยหลายความผิด เช่นล้มล้างการปกครอง เป็นต้น ซึ่งหมายถึง “ลุง” หรือ พลเอกประยุทธ์ ไม่สามารถต่อสู้นายชนาธรได้ จึงต้องออกกฏกติกามาเพื่อเอื้อตัวเองโดยมีประชาชน และ “แจ๊คแม้ว” ที่แอบคูดอยู่ เป็นผู้ชมการแข่งขันนี้

3) “ตาใส” คือรูปสัญลักษณ์ที่สื่อถึง ตัวแทนของประชาชนคนไทยในสังคม ที่อยู่ภายใต้การปกครองของรัฐบาล พลเอกประยุทธ์ ตัวละคร “ตาใส” จะมีลักษณะเดียวกันคือ เด็กชายหัวเกรียน สวมเสื้อกางเกงสีดำ แววตาใสชื่อ ไบหน้ายิ้มแย้ม “ตาใส” อาจเป็นตัวแทนของกลุ่มคนในสายอาชีพ อาทิ นักเรียน ทหารเกณฑ์ พ่อค้า และอื่นๆ ที่ในขณะนั้นมีเหตุการณ์ที่กลุ่มคนดังกล่าวได้รับผลกระทบจากการบริหารประเทศของรัฐบาล และในบางครั้งที่ “ตาใส” จะออกมาลักษณะเห็นคดีย่อยไปกับรัฐบาล ภายใต้สถานการณ์ที่ย่ำแย่ ซึ่งเป็นการสื่อถึงฝ่ายที่ยังคงสนับสนุนรัฐบาล และเห็นดีกับการบริหารประเทศแม้ว่าจะไม่เป็นธรรม และส่งผลกระทบต่อสังคมการเมืองมากเพียงใด

ภาพที่ 4.14 “ตาสไ” ตัวแทนของคนไทยในสังคม

จากภาพ “ตาสไ” มีใบหน้าและการแต่งกายที่ใกล้เคียงกันในทุกรูป แต่สิ่งที่ต่างกันคือการกระทำของ “ตาสไ” ต่อรัฐบาล ที่มีทั้งการต่อต้าน สนับสนุน และเป็นผู้ถูกกระทำโดยขึ้นกับเหตุการณ์ที่ผู้วาดการ์ตูนใจแฉงกำลังสื่อถึง โดย 1) “ตาสไ” ทางซ้าย กำลังเดินตาม พลเอกประยุทธ์ และป้องปากพูดด้วยข้อความเป็นภาพนายทักษิณ ขณะที่ พลเอกประยุทธ์ปิดหูแล้วรีบเดินหนี สื่อถึงสิ่งที่ “ตาสไ” กำลังพูดอยู่นั้น เป็นเรื่องเกี่ยวกับนายทักษิณ โดย พลเอกประยุทธ์ มักถูกเปรียบเทียบความสามารถการบริหารประเทศกับนายทักษิณเป็นประจำ อีกทั้งนโยบายและโครงการบางอย่างที่ทำในสมัยนายทักษิณ ก็ยังคงตกทอดมาจนถึงปัจจุบัน 2) “ตาสไ” ทางขวา กำลังแสดงความดีใจกับ “บัตรคนจน” ซึ่งเป็นของขวัญที่ “ลุง” มอบให้ ขณะที่ “แจ๊คแม่่ว” ขึ้นเบ็ดตกปลาให้ “ตาสไ” กลับถูก “ตาสไ” แสดงการล้อเลียนกลับ พร้อมชี้ไปที่ตู้เอทีเอ็ม โดยภาพมีความหมายสื่อถึงนโยบาย คสช.ที่แจกบัตรประชารัฐให้กับผู้มีรายได้น้อย ซึ่งเป็นนโยบายประชานิยม เหมือนที่เคย

วิจารณ์นายทักษิณที่ทำนโยบายแบบนี้ ส่วนนายทักษิณที่ขึ้นเบ็ดตกปลาให้ นั่น สื่อถึงวลีว่า “นักการเมืองขึ้นปลา พระราชาขึ้นเบ็ด” ที่เคยถูกนำมาใช้ในการโจมตีรัฐบาลทักษิณและ น.ส.ยิ่งลักษณ์ ที่แจกสิ่งของให้กับประชาชน แต่สุดท้าย คสช.ก็ใช้นโยบายแบบเดียวกับรัฐบาลทักษิณและ น.ส.ยิ่งลักษณ์ และ 3) “ตาใส” กำลังร้องไห้เมื่อเห็นเจ้าของกิจการตู้กิบตุ๊กตาถูกจับกุม และตู้กิบตุ๊กตาก็ถูกยกเลิกการติดตั้ง จากนั้นตำรวจก็นำ “น้ำเต้าปูปลา” เกมสการ์พนั้นอย่างหนึ่งเข้ามาแทน เป็นการล้อเลียนสังคมไทยที่เคร่งครัดในศีลธรรม โดยเฉพาะการพนันที่ตู้กิบตุ๊กตาถูกมองว่าเป็นเกมสการ์พมอมเมาเยาวชน แต่ขณะเดียวกัน รัฐก็กำลังผลักดันการนำการพนันอย่าง “น้ำเต้าปูปลา” มาทำให้ถูกกฎหมาย

2.2 ภาพการ์ตูนไข่มวงX ส่วนที่ 1 : การวิเคราะห์สัญลักษณ์เพื่อตีความภาพตามแต่ละเหตุการณ์ต่างๆ

ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มในตอนนี้ตามความเหมือนของแต่ละภาพการ์ตูนที่มีจุดร่วมคล้ายกัน เพื่อจัดให้แต่ละภาพอยู่ในกลุ่มเหตุการณ์ และผลลัพธ์ที่เหมือนกัน โดยผู้วิจัยจะวิเคราะห์สัญลักษณ์ และตีความแต่ละภาพภายใต้แนวคิดของเหตุการณ์ที่จัดในแต่ละกลุ่มไว้แล้ว

1) เหตุการณ์การคัดเลือกชายไทยเข้าเป็นทหารเกณฑ์ ประกอบด้วย 3 ภาพ ดังนี้

ภาพที่ 4.15 เหตุการณ์การคัดเลือกชายไทยเข้าเป็นทหารเกณฑ์

ชายไทยเมื่ออายุครบ 20 ปีบริบูรณ์ ต้องเข้ารับการเกณฑ์ทหาร เว้นแต่ผู้ที่ได้รับการยกเว้นตามข้อกำหนดการเกณฑ์ทหาร โดยปกติจะทำในช่วงเดือนเมษายน ผ่านการสมัครและการจับฉลากใบดำ (ไม่ต้องเกณฑ์ทหาร) และใบแดง (เกณฑ์ทหาร) ผู้ที่ต้องเกณฑ์ทหารจะเข้าสังกัดตามที่ระบุไว้ โดยหน้าที่ของทหารแล้วคือการปกป้องชาติ ฝึกฝนร่างกายเพื่อเตรียมต่อสู้รบกับภัยคุกคามต่างๆ แต่ความเป็นจริง ทหารเกณฑ์ เป็นสิ่งที่หลายคนตราบดีว่า จะมีหน้าที่ทำงานบ้าน หรือกิจกรรมอื่นที่ไม่เกี่ยวกับหน้าที่ของทหาร ทั้งที่ทหารเกณฑ์มาจากเงินภาษีประชาชน การวิพากษ์วิจารณ์ถึงการนำตัวทหารเกณฑ์ไปปรับใช้นายทหารระดับสูงส่วนตัวนั้น มีอย่างต่อเนื่อง และปรากฏบนสื่อสังคมออนไลน์เกี่ยวกับลูกของนายทหารระดับสูง ที่ได้ประโยชน์จากการเกณฑ์ทหารมาเป็นคนรับใช้ส่วนตัว โดยคนพวกนี้จะเห็นด้วยกับการเกณฑ์ทหาร และตอบโต้ผู้ที่ไม่เห็นด้วย

จากภาพบนซ้าย ในภาพนี้มีตัวละครหลักเป็นรูปสัญลักษณ์ประกอบด้วย 1) “ตาใส” สวมเสื้อผ้าแบบทหารเกณฑ์ กำลังทำความสะอาดบ้านหลังหนึ่ง สื่อถึงชายไทยที่จะเป็นทหารเกณฑ์แต่กลับต้องมาทำงานบ้าน 2) ชายสวมแว่นสีแดง ใบหน้ามีจุดคล้ายกระหรือสิ่ว สวมชุดสีขาว ในมือกำลังถือหนังสือ “ประเทศไทยเปลี่ยน เกณฑ์ทหารต้องเปลี่ยน” เขียนโดยนายเนติวิทย์ โชติภัทร์ไพศาล สื่อถึงตัวของนายเนติวิทย์ ที่เป็นผู้แย้งระบอบการเกณฑ์ทหารมาโดยตลอด และ 3) หญิงสวมชุดสีขาวคล้ายเครื่องแบบข้าราชการรวมผมมวย สื่อถึง ลูกสาวนายทหารชั้นผู้ใหญ่ และเป็นทหารด้วย เป็นผู้เห็นดีด้วยกับระบอบเกณฑ์ทหาร นอกจากนี้ยังมีรูปสัญลักษณ์ที่ไม่ใช่คนคือขวดน้ำยาล้างห้องน้ำน้ำยี่ห้อวิกซอล และรถไฟฟ้ากำลังทับชายสวมแว่นแดง สื่อถึง คำพูดของลูกสาวนายทหารชั้นใหญ่นั้นที่โพสต์ผ่านเฟซบุ๊กว่า ให้คนที่ต่อต้านเรื่องการเกณฑ์ทหารไปตีหมอกซอลแล้วไปนอนใ้รถไฟทับ

จากภาพบนขวา ในภาพนี้มีตัวละครหลักเป็นรูปสัญลักษณ์ประกอบด้วย “ลุง” ในเหตุการณ์จับฉลากใบแดง ที่มีชายหัวเกรียนสวมเสื้อสีขาวที่ในมือถือใบสีแดงกำลังร้องไห้ พร้อมอธิบายถึงหญิงชรากำลังนอนป่วย จากนั้น “ลุง” ขึ้นนั่ง “ตาใส” ไปดูแลหญิงชรานั้น ส่วนชายหัวเกรียน “ลุง” พาไปทำความสะอาดบ้าน สื่อถึง พลเอกประยุทธ์ ผู้บัญชาเหล่าทัพยังคงยืนยันจะให้ชายหัวเกรียนที่จับได้ใบแดงต้องเกณฑ์ทหาร และแม้จะมีข้ออ้างว่าต้องดูแลบุพการีที่ชราและป่วยอยู่ พลเอกประยุทธ์สั่งการให้ทหารเกณฑ์ก่อนหน้านี้นี้ลงไปดูแลแทน ส่วนชายหัวเกรียนก็เข้าเป็นทหารเกณฑ์คนใหม่ ไปทำหน้าที่ทำความสะอาดบ้านแทนทหารเกณฑ์ที่ถูกส่งไปดูแลบุพการีของตัวเอง

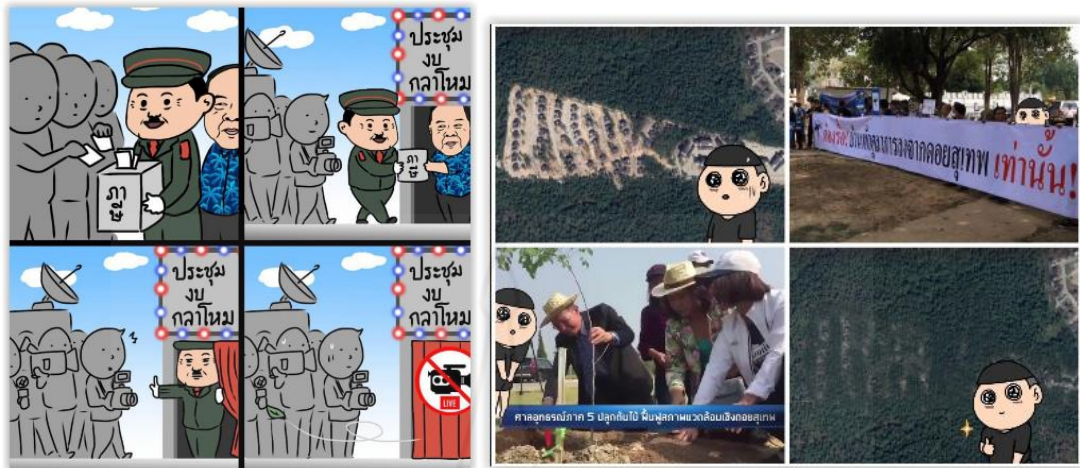
ภาพล่าง ในภาพนี้มีตัวละครหลักเป็นรูปสัญลักษณ์ประกอบด้วย 1) “ลุง” กำลังถือกล้องภาษีให้คนนำมาใส่กล้อง จากนั้นลุงมือ “ตาใส” แววตามุ่งมั่นพร้อมกับมอบอุปกรณ์ทำความสะอาดให้ “ตาใส” สื่อถึง พลเอกประยุทธ์เรียกเก็บภาษีจากประชาชนเพื่อเป็นงบประมาณสำหรับ

กองทัพที่ส่วนหนึ่งนำไปใช้สำหรับเกณฑ์ทหาร แต่เมื่อชายถูกเกณฑ์ทหารไปแล้วกลับได้รับอุปกรณ์ทำความสะอาดแทน 2) เด็กชาย “ตาใส” สวมชุดเมดแบบหญิงสาวทำทางน่ารัก สื่อถึงทหารเกณฑ์ถูกนำไปใช้แรงงานสำหรับทำงานบ้าน

ทั้งนี้เหตุการณ์ในการ์ตูนทั้ง 3 ภาพ มีจุดร่วมเหมือนกันคือ ทหารเกณฑ์กำลังทำงานบ้าน อาทิ ทำสวน ดูแลคนป่วย ทำความสะอาดบ้าน ซึ่งขัดกับมายาคติที่กองทัพจะสร้างให้คนทั่วไปเข้าใจว่า การเป็นทหารคือบุคคลที่ทำหน้าที่ปกป้องชาติ ต้องฝึกฝนเพื่อเตรียมพร้อมสู้รบกับข้าศึกจากการบ่อนทำลายภายนอกและภายใน ภาพการ์ตูนนี้ต้องการล้อเลียนกองทัพที่เชิญชวนชายไทยเข้าเป็นทหารเกณฑ์โดยอ้างถึงภาระหน้าที่ของทหารที่ต้องปกป้องประเทศ แต่กลับปรากฏภาพทหารเกณฑ์ถูกใช้ให้ทำความสะอาดบ้านนายทหาร ขณะที่บางคนมีภาระต้องดูแลครอบครัวเมื่ออ้างเหตุผลไป กองทัพก็ส่งทหารมาดูแลทั้งที่ไม่ใช่หน้าที่ ส่วนทหารเกณฑ์คนนั้นก็ถูกนำไปใช้แรงงานอีกที

จากภาพสามารถตีความได้ว่า ทั้ง 3 ภาพมีการนำเสนอไปทางเดียวกันคือหยิบยกเหตุการณ์ช่วงเกณฑ์ทหารชายไทยที่คุณสมบัติครบถ้วน ผ่านการสมัครและจับใบดำ ใบแดง โดยภาพที่ 1 เป็นการกล่าวถึงเหตุการณ์ลูกสาวนายทหารระดับสูงคนหนึ่ง โพสต์ข้อความผ่านเฟซบุ๊กตอบโต้คนที่ไม่เห็นด้วยกับระบอบเกณฑ์ทหาร เมื่อตรวจสอบแล้วพบว่า หญิงคนดังกล่าว เคยให้ทหารเกณฑ์มาทำงานดูแลบ้านของตัวเองเป็นการส่วนตัว ภาพที่ 2 เป็นเหตุการณ์เกณฑ์ทหารที่คนถูกเกณฑ์ทหารแสดงความเสียใจอย่างมากเนื่องจากต้องดูแลยายที่ป่วยอยู่ กองทัพจึงจะดูแลให้โดยให้ทหารเกณฑ์คนอื่นไปดูแลแทน และภาพที่ 3 วิเคราะห์ระบอบเกณฑ์ทหารที่ทำให้คนตั้งใจจะเป็นทหารจริง แต่สุดท้ายถูกนำไปใช้แรงงานเป็นคนใช้ โดยทั้ง 3 ภาพ เป็นการเสียดสีกองทัพที่ไม่เคยปฏิรูประบบเกณฑ์ทหาร ดังที่ปรากฏในข่าวหลายครั้งเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนของทหารเกณฑ์ ทั้งการนำแรงงานไปใช้ส่วนตัว และการทำร้ายร่างกาย โดยระบอบนี้ยังมีคนที่สนับสนุนซึ่งเป็นผู้ได้รับผลประโยชน์ และส่วนใหญ่เป็นผู้ที่อยู่ในแวดวงชนชั้นนำที่มีอำนาจกำหนดนโยบาย

2) เหตุการณ์ความไม่โปร่งใสของระบบราชการ ประกอบด้วย 2 ภาพ ดังนี้

ภาพที่ 4.16 เหตุการณ์ความไม่โปร่งใสของระบบราชการ

รัฐบาล คสช. เปิดประชุมงบประมาณปี 2562 สำหรับกระทรวงกลาโหมเมื่อเดือนกรกฎาคม 2561 แต่ไม่อนุญาตให้สื่อมวลชนบันทึกภาพหรือถ่ายทสด โดยอ้างประเด็นความมั่นคง ส่วนกลางสร้างบ้านพักตุลาการบนเชิงเขาตอยสุเทพ เมื่อปี 2561 ที่อ้างว่าได้รับการอนุญาตจัดสรรพื้นที่ดังกล่าวแล้ว แต่ก็ยังมีการวิจารณ์ความไม่เหมาะสมที่ต้องตัดไม้เพื่อสร้างบ้านบริเวณนั้น จากนั้นก็ปรากฏข่าวสารศาลอุทธรณ์ภาค 5 ซึ่งเป็นกลุ่มที่ได้รับจัดสรรให้สร้างบ้านบริเวณดังกล่าว กำลังปลูกป่าเพื่อฟื้นฟูเชิงคอยสุเทพ

ภาพทางซ้าย มีตัวละครหลักเป็นรูปสัญลักษณ์คือ 1) “ลุง” กำลังถือกล้องภาษีให้คนนำมาใส่กล่อง จากนั้นมอบให้กับชายดวงตาเล็กลักษณะหัวล้าน สวมเสื้อฮาวายสีน้ำเงิน กำลังยืนอยู่หน้าประตูมีป้ายเขียนระบุว่า “ประชุมงบกลาโหม” สื่อถึง พลเอกประยุทธ์เรียกเก็บภาษีจากประชาชนโดยส่วนหนึ่งเป็นงบประมาณสำหรับกระทรวงกลาโหม ส่วนชายดวงตาเล็กคือพลเอกประวิตร วงษ์สุวรรณ หรือที่ผู้ติดตามการ์ตูนไข่แมวส่วนหนึ่งเรียกว่า “ซ้อป้อม” เพราะมีข่าวเกี่ยวพลเอกประวิตรเป็นผู้จัดซื้ออาวุธยุทโธปกรณ์ของกองทัพ ซึ่งในการ์ตูนนี้พลเอกประวิตรก็เป็นผู้รับเงินภาษีไปจัดสรรเอง 2) เงาคนจำนวนหนึ่งติดตามกล่องภาษีนั่นและพยายามจะผ่านประตูดังกล่าวแต่ถูก “ลุง” ห้ามไว้ พร้อมทั้งปิดประตูด้วยม่านสีแดงพร้อมติดป้ายห้ามบันทึกวิดีโอ สื่อถึง พลเอกประยุทธ์ห้ามมิให้สื่อมวลชนเข้าฟังการประชุมงบประมาณ คล้ายกับ โรงภาพยนตร์ ที่มีกฎข้อห้ามไม่ให้มีการบันทึกภาพระหว่างเข้าชม

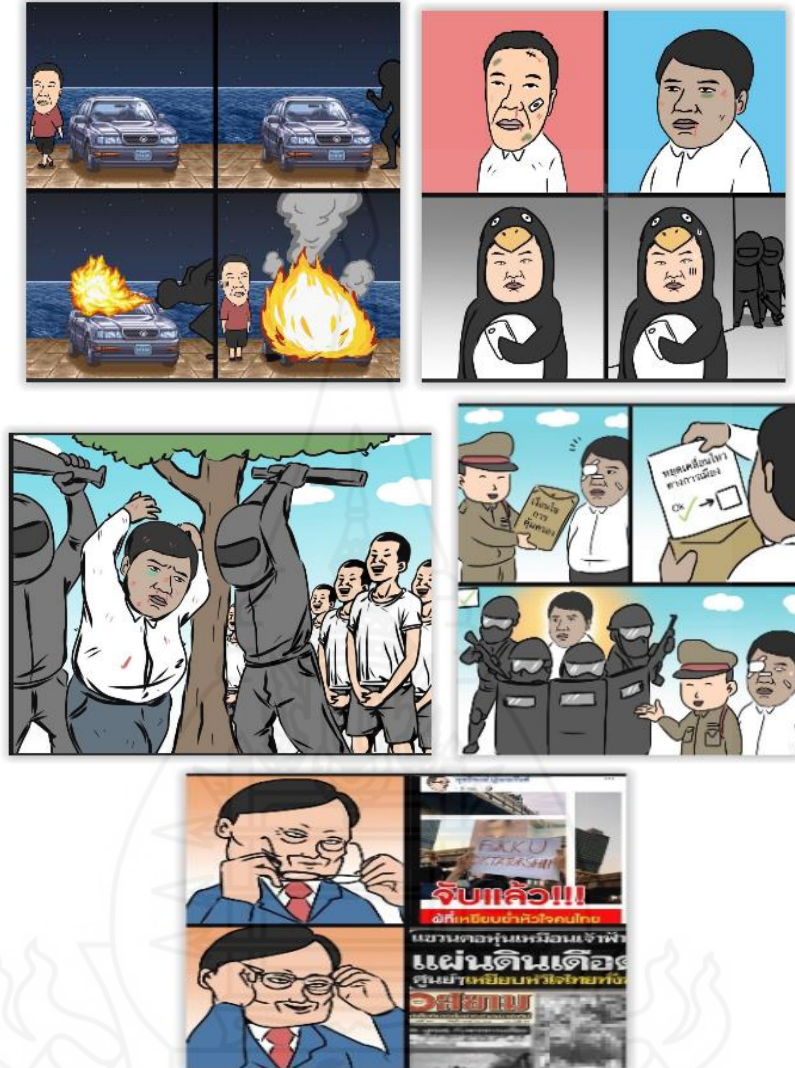
ภาพทางขวา มีการใช้ภาพจริงเข้าร่วมด้วยโดยมีรูปสัญลักษณ์ประกอบด้วย 1) เด็กชาย “ตาใส” หัวเกรียนสีหน้าวิตกกังวลกับภาพถ่ายทางอากาศบริเวณเชิงเขาตอยสุเทพที่ดินไม้

ถูกตัดเพื่อสร้างบ้านพักสำหรับตุลาการ สื่อถึงประชาชนแสดงความไม่พอใจกับการทำเช่นนั้น 2) เด็กชาย “ตาใส” ปรากฏในภาพจริงของประชาชนในพื้นที่ประท้วงการตัดไม้ทำลายป่า 3) เด็กชาย “ตาใส” กำลังแสดงความตกตะลึงกับภาพข่าวศาลอุทธรณ์ภาค 5 กำลังปลุกต้นไม้สื่อถึงประชาชนที่ให้ความสนใจข่าวดังกล่าว และ 4) เด็กชาย “ตาใส” ยกนิ้วโป้งแสดงความชมเชย กับภาพถ่ายทางอากาศบริเวณดังกล่าว ซึ่งเริ่มมีสีเขียว สื่อถึงการล้อเลียนกับข่าวปลุกต้นไม้ของศาลอุทธรณ์ภาค 5 ทำให้เหมือนมีต้นไม้มาแทนที่จุดที่ถูกตัดต้นไม้เพื่อสร้างบ้านพัก

ภาพการ์ตูนนี้ได้ล้อเลียนระบบราชการ และรัฐบาล คสช. ที่จะเข้ามาบริหารประเทศด้วยความโปร่งใส และมักจะโจมตีรัฐบาลก่อนหน้าที่ว่ามีความทุจริตในระดับนโยบาย โดยภาพที่ 1 การวาด “ข้อป้อม” หรือ พลเอกประวิตร ในเสื้อลายฮาวาย ก็เพื่อเสียดสีกรณีข่าววิจารณ์ พลเอกประวิตรเดินทางไปทริปฮาวายและเบิกจ่ายเงินเป็นจำนวนมากทั้งค่าตัวเครื่องบิน และค่าอาหารแต่ละมื้อ นอกจากนี้ พลเอกประวิตร ยังเป็นบุคคลที่ถูกวิพากษ์วิจารณ์เรื่องการถือครองทรัพย์สินมูลค่าราคาสูง อย่างนาฬิกาแบรนด์ดัง รวมถึงเป็นบุคคลที่มีตำแหน่งในงานความมั่นคงที่มีอำนาจในการสั่งซื้ออาวุธจากต่างประเทศจนได้ฉายาจากผู้ติดตามการ์ตูนไข่มวงว่า “ข้อป้อม” ส่วนภาพที่ 2 เป็นการเสียดสีศาลอุทธรณ์ภาค 5 ซึ่งเป็นผู้สร้างบ้านพักตุลาการที่เชิงคอยสุเทพ แต่กลับมีข่าวทำกิจกรรมปลุกต้นไม้ในพื้นที่นั้น ซึ่งเป็นการกระทำที่ขัดแย้งกันกับความจริง

จากภาพสามารถตีความได้ว่า ในการบริหารของรัฐบาล คสช.ที่นำเสนอภาพลักษณ์ของการเข้ามาต่อต้านการทุจริต แต่เมื่อมีประมุขงบประมาณสำหรับกระทรวงกลาโหม กลับไม่ให้สื่อมวลชนเข้าบันทึกภาพเพียงดีแต่การจัดแจงงบประมาณให้ประชาชนได้รับทราบ ส่วนการปลุกต้นไม้โดยศาลอุทธรณ์ภาค 5 เพื่อฟื้นฟูเชิงคอยสุเทพนั้น เป็นการกระทำที่มีความขัดแย้งจากเหตุการณ์ก่อนหน้านี้ที่มีกรณีการถางป่าคอยสุเทพเป็นพื้นที่สำหรับบ้านพักของตุลาการ

3) เหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับนักเคลื่อนไหวทางการเมือง และผู้เห็นต่างทางการเมือง ประกอบด้วย 5 ภาพ

ภาพที่ 4.17 เหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับนักเคลื่อนไหวทางการเมือง และผู้เห็นต่างทางการเมือง

ฝ่ายผู้เห็นต่างจากรัฐบาล ทั้งที่เคลื่อนไหวผ่านสื่อสังคมออนไลน์ และบนพื้นที่สาธารณะ ล้วนแต่ถูกคุกคามจากฝ่ายสนับสนุนทั้ง 2 ฝ่ายที่ และยังหนักขึ้นเมื่อปรากฏการใช้ความรุนแรงกับกลุ่มผู้เห็นต่างรัฐบาล ทั้งการเผาทำลายทรัพย์สิน ช่มชู้ ทำร้ายร่างกาย และดำเนินคดีจับกุมทั้งที่ไม่มีคามผิดเป็นประจักษ์ ในภาพนี้มี ตัวละครหลัก ประกอบด้วย นายเอกชัย หงส์กังวาน, นายสิริวิชญ์ เสรีธิวัฒน์, นายพริษฐ์ วัชรภูมิ, กลุ่มคนที่ทำร้ายนักเคลื่อนไหวทางการเมือง และผู้เห็นต่างทางการเมือง, “แจ๊คแมว” โดยมีสัญลักษณ์ ประกอบด้วย ภาพที่ 1 การนำเสนอ

ภาพเงาคนเป่าไฟเพื่อเผาธนาชยเอกชัย สื่อถึง การเกิดไฟไหม้รถยนต์ของนายเอกชัยอย่างมีปริศนา ภาพที่ 2 มีการนำเสนอตัวละครนายพริษฐ์ โดยให้การสวมเสื้อมาสคอตเพนกวิน ซึ่งพ้องกับชื่อเล่นของนายพริษฐ์ ภาพที่ 3 ชายที่ยืนหัวเราะขณะนายสิริวิชญ์ กำลังถูกทำร้าย โดยมีต้นไม้เป็นฉากหลัง สื่อถึงเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 ที่มีการทำร้ายนักศึกษาบริเวณท้องสนามหลวง ที่ฝ่ายอนุรักษ์นิยมมีแนวคิดทำร้ายฝ่ายซ้ายโดยไม่เห็นว่าเป็นเรื่องที่ผิด เช่นเดียวกับกรณีนายสิริวิชญ์ ที่ถูกทำร้าย แต่ฝ่ายสนับสนุนรัฐบาลกลับแสดงความดีใจ ภาพที่ 4 ตำรวจที่ยืนเสนอเงื่อนไขการคุ้มครองความปลอดภัยให้นายสิริวิชญ์ คือต้องลงนามยุติการเคลื่อนไหวทางการเมือง และภาพที่ 5 “แจ็กแม้ว” ที่ไม่ใส่แว่น จะมองเห็นภาพการรายงานข่าวจับกุมผู้ชุมนุมเมื่อปี 2562 แต่เมื่อใส่แว่นแล้ว จะมองเห็นภาพนั้นเป็นหนังสือพิมพ์ดาวสยามที่ออกข่าวโจมตีนักศึกษาเมื่อ 6 ตุลาคม 2519

ภาพขวามือบนสุด ใช้ภาพจากเกมส์ Street fighter เป็นฉากหลักในการ์ตูน และมีรูปสัญลักษณ์คือ 1) ชายใบหน้ายาว รวมเสื้อสีแดงกางเกงสีดำ สื่อถึงนายเอกชัย หงส์กังวาน นักเคลื่อนไหวการเมือง และ 2) ตัวละครปริศนาสีดำกำลังฟันไฟใส่รถ สื่อถึง เหตุการณ์เผารถยนต์ของนายเอกชัยและไม่สามารถตามจับตัวผู้กระทำได้

ภาพซ้ายมือบนสุด มีตัวละครหลักเป็นรูปสัญลักษณ์คือ 1) ชายใบหน้ายาวมีพาสเตอร์ปิดแผล สื่อถึง นายเอกชัยที่ถูกลอบทำร้าย 2) ชายผิวคล้ำค่อนข้างอวบ มีบาดแผลบนใบหน้า สื่อถึง นายสิริวิชญ์ เสรีวิวัฒน์ หรืออานิว ที่ถูกลอบทำร้าย 3) ชายดำตีสวมเสื้อมาสคอตเพนกวินกำลังถือโทรศัพท์มือถือดูบางอย่าง สื่อถึง นายพริษฐ์ ชิวารักษ์ หรือเพนกวิน ที่มีความกังวลเกี่ยวกับความปลอดภัยตัวเองหลังมีข่าวนักเคลื่อนไหวทางการเมืองถูกลอบทำร้าย และ 4) ตัวละครปริศนาจำนวนหนึ่งลักษณะสวมหมวกกันน็อกและถือไม้ กำลังแอบมองนายพริษฐ์ สื่อถึงบุคคลปริศนาที่มักจะสวมหมวกกันน็อกและใช้ไม้ตีนักเคลื่อนไหวทางการเมือง กำลังติดตามนายพริษฐ์

ภาพขวามือแถวที่สอง มีรูปสัญลักษณ์ประกอบด้วย 1) ชายผิวคล้ำค่อนข้างอวบ กำลังยกมือป้องกันศีรษะตนเอง ลำตัวและใบหน้ามีบาดแผลจากการถูกทำร้ายโดยบุคคลปริศนาที่สวมหมวกกันน็อกใช้ไม้ตี สื่อถึงนายสิริวิชญ์ที่ถูกลอบทำร้ายโดยบุคคลปริศนา 2) ต้นไม้ที่อยู่กลางภาพ โดยมีผู้ชมกำลังหัวเราะยินดีที่นายสิริวิชญ์ถูกทำร้าย สื่อถึงกลุ่มคนจำนวนหนึ่งมีลักษณะหัวเกรียนแสดงความยินดีกับการลอบทำร้ายนายสิริวิชญ์ และเป็นการเสียดสีกับภาพเหตุการณ์ 6 ตุลา ที่มีนักศึกษาถูกแขวนคอได้ต้นมะขามที่สนามหลวง โดยมีใช้เก้าอี้ฟาดที่นักศึกษานั้นท่ามกลางคนมุงดูและมีเด็กคนหนึ่งกำลังหัวเราะกับการกระทำนั้น

ภาพซ้ายมือแถวสอง มีรูปสัญลักษณ์คือ ชายผิวคล้ำค่อนข้างอวบ ใบหน้ามีร่องรอยการถูกทำร้าย กำลังถือเอกสารแจ้งให้ยุติการเคลื่อนไหวทางการเมือง เพื่อให้ได้รับความคุ้มครองจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ สื่อถึง นายสิริวิชญ์ที่เรียกร้องให้เจ้าหน้าที่ตำรวจติดตามหาผู้ทำร้ายตนเองมา

ดำเนินคดี โดยระหว่างนั้นได้มีการแจ้งถึงนายสิริวิชญ์ว่าจะได้รับการคุ้มครองความปลอดภัยหากยุติความเคลื่อนไหวทางการเมือง

ภาพสุดท้ายแถวที่สาม มีรูปสัญลักษณ์คือ ชายใบหน้าเหลี่ยมสวมเสื้อสูท กำลังถอดแว่นและใส่แว่น โดยขณะที่ถอดแว่น จะเป็นภาพข่าวที่กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม แจ้งจับบุคคลที่ถือป้ายข้อความ Fuck U Dictatorship โดยมีพระบรมฉายาลักษณ์รัชกาลที่ 9 เป็นฉากหลัง และเมื่อใส่แว่น เห็นเป็นข่าวจากสำนักพิมพ์ดาวสยามพาดหัวข่าวเกี่ยวกับเหตุการณ์ 6 ตุลา สื่อถึงการล้อเลียนกับมีมของปีเตอร์ พาร์กเกอร์ จากเรื่องสไปเดอร์แมน โดยตามเนื้อเรื่อง ปีเตอร์เป็นเด็กผู้ชายสวมแว่นตา แต่เมื่อถูกแมงมุมกัดแล้ว สายตากลับดีขึ้นโดยไม่ต้องสวมแว่น ส่วนชายในภาพเป็นตัวละครหลักที่เรียกว่า “แจ๊คแม้ว” หรือนายทักษิณ ซึ่งในบริบทของการ์ตูนนี้ไม่ได้สื่อถึงว่า นายทักษิณเป็นผู้มองเห็นเอง แต่ให้เป็นตัวแทนของกลุ่มคนที่มีความเห็นต่อเหตุการณ์ทั้งสองซึ่งมีนัยสื่อว่า ทั้งสองเหตุการณ์ไม่มีความแตกต่างกันเมื่อมองให้ชัด ก็จะเห็นภาพเหตุการณ์ในอดีตที่เคยเกิดขึ้นมาแล้ว

จากภาพสามารถตีความถึงเป็นเหตุการณ์ที่เกิดความรุนแรงกับกลุ่มที่เห็นต่างกับรัฐบาล อาทิ การเผารถนายเอกชัย การทำร้ายนายสิริวิชญ์ การข่มขู่นายพรินัฐ และการดำเนินคดีกับผู้ชุมนุมที่ Sky walk ซึ่งถือป้ายข้อความ Fuck U Dictatorship โดยมีพระบรมฉายาลักษณ์รัชกาลที่ 9 อยู่เบื้องหลัง เหตุการณ์เหล่านี้ เกิดขึ้นจริง และไม่สามารถจับกุมผู้กระทำผิดได้ ผู้วาดนำเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 มาใช้เปรียบเทียบเพื่อตอกย้ำความรุนแรงที่เกิดกับฝ่ายเห็นต่างผู้มีอำนาจปกครอง โดยมีผู้สนับสนุนให้เกิดความรุนแรงนั้น จากฝ่ายอนุรักษ์นิยมที่เชื่อว่ากลุ่มเห็นต่างต้องการทำทลายระบอบการปกครองเดิม และเปลี่ยนแปลงเป็นแบบใหม่ จึงถูกมองว่าการกระทำเช่นนั้น เป็นภัยความมั่นคงต่อชาติ และเห็นด้วยที่ต้องหยุดการกระทำของฝ่ายเห็นต่างด้วยการใช้ความรุนแรง เหมือนดังเช่นในอดีตที่เคยเกิดความรุนแรงกับกลุ่มนักศึกษา

2.3 การวิเคราะห์สัญลักษณ์ และตีความจากภาพการ์ตูนไข่แมวX ส่วนที่ 2 จำนวน 22 ภาพ และการแสดงความคิดเห็นของผู้ที่ได้รับการกดความรูสึกมากที่สุดบนภาพนั้นในเพจไข่แมวX

ในส่วนที่ 2 นี้ ผู้วิจัยจะจัดลำดับภาพ โดยเรียงตามลำดับวันที่ และปีของภาพที่เผยแพร่ผ่านเพจไข่แมวX โดยจะอ้างอิงถึงเหตุการณ์สำคัญทางการเมือง และสังคมในช่วงเวลาที่ภาพนั้นถูกเผยแพร่ เพื่อเป็นแนวทางหนึ่งในการยืนยันการตีความภาพการ์ตูนที่ผู้วาดต้องการนำเสนอ และจะใช้การวิเคราะห์รายภาพ และประมวลผลการแสดงความคิดเห็นของผู้ที่ได้รับการกดความรูสึกมากที่สุดในการเพจไข่แมวX โดยผู้วิจัยจะเป็นผู้กำหนดชื่อภาพการ์ตูนจากการบรรยายลักษณะภาพ ดังนี้

ภาพที่ 4.18 เทวดา “ลุง” ที่จะนำพาประเทศไทยไปสู่ประชาธิปไตย (ซ้าย) เปรียบเทียบกับภาพจากการ์ตูน Dragon Ball (ขวา) เผยแพร่เมื่อ 15 กรกฎาคม 2562

สืบเนื่องจากราชกิจจานุเบกษา เผยแพร่ประกาศโปรดเกล้าฯ คณะรัฐมนตรีเมื่อ 10 กรกฎาคม 2562 ภายหลังจากเลือกตั้งทั่วไปเดือนมีนาคม 2562 พรรคพลังประชารัฐเป็นแกนนำจัดตั้งรัฐบาลผสมจากพรรคการเมือง 19 พรรค และเสนอชื่อ พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ซึ่งดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีและหัวหน้า คสช. มากกว่า 5 ปี ให้เป็นนายกรัฐมนตรีต่ออีกสมัย โดยมีพระบรมราชโองการแต่งตั้งในวันที่ 9 มิถุนายน 2562

ผู้วาดได้เผยแพร่การ์ตูนหลังเหตุการณ์ผ่านไปแล้ว 5 วัน โดยมีรูปสัญลักษณ์ประกอบด้วย ประกอบด้วย 1) “ลุง”สวมเสื้อสูท และมีปีกคล้ายกับเทวดากำลังบินอยู่บนท้องฟ้ามุ่งสู่อุทสาวิรีย์ประชาธิปไตย สื่อถึง พลเอกประยุทธ์ที่เข้าสู่อการเป็นนักการเมืองอย่างเต็มตัว และเป็นเหมือนเทวดามาช่วยแก้ปัญหาให้กับผู้เดือดร้อน และอีกนัยของการตีศคือ การได้รับความสามารถ และอำนาจพิเศษที่สามารถจัดการกับอะไรก็ได้ 2) เครื่องแบบทหาร ปืน และรถถังลอยคว้างในอากาศ โดยไม่มีผู้สวมใส่ สื่อถึง อำนาจเผด็จการสิ้นสุดลงแล้ว ไม่มีใครหรือ “เทวดา” ไหนที่สวมเครื่องแบบทหารที่แสดงถึงความเป็นเผด็จการ และ 3) อุทสาวิรีย์ประชาธิปไตยบนสวรรค์ โดยคำว่า สวรรค์ สื่อถึงได้ 2 ความหมาย คือ “สวรรค์” ที่เป็นเหมือนสิ่งที่ไม่มิจริง และ “สวรรค์” ที่เป็นสถานที่อุดมสมบูรณ์ ที่หลายคนใฝ่ฝันว่าจะต้องไปให้ถึงให้ได้ ทั้งนี้ผู้วาดใช้การล้อเลียนให้เกินจริง โดยใช้ฉากล้อเลียนจากการ์ตูน Dragon Ball ขณะที่โกคู พระเอกของเรื่องกำลังบินขึ้นฟ้า เปรียบเสมือนว่า พลเอกประยุทธ์ เป็นพระเอกผู้กอบกู้ประเทศจากวิกฤตและจะนำพาประเทศไทยไปสู่ประชาธิปไตยได้

จากภาพสามารถตีความถึง ห้วงเดือน มิถุนายน-กรกฎาคม 2562 เป็นช่วงของการประกาศแต่งตั้ง พลเอกประยุทธ์ เป็นนายกรัฐมนตรี ถือเป็นการเปลี่ยนผ่านจากรัฐบาล คสช. เข้าสู่รัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้ง และพลเอกประยุทธ์จะบริหารประเทศให้เป็นไปตามระบอบประชาธิปไตย และในอีกมุมหนึ่ง อนุสาวรีย์ประชาธิปไตยที่อยู่บนสวรรค์นั้น อาจเป็นสิ่งที่ไม่สามารถไปถึงได้ แม้พลเอกประยุทธ์ จะพยายามสร้างภาพลักษณ์ของรัฐบาลให้เป็นประชาธิปไตย แต่ในทางปฏิบัติจริงไม่สามารถคาดเดาได้ เช่นเดียวกับการที่พลเอกประยุทธ์ กลายเป็นทวดา และจะนำพาประชาชนไปสู่สวรรค์ (ประชาธิปไตย) ก็ไม่ใช่เรื่องที่จะได้โดยง่าย หรืออีกนัยก็คือการหลอกลวงประชาชนให้ฝันถึงประชาธิปไตยบนสวรรค์ต่อไป นอกจากนี้ การที่พลเอกประยุทธ์ มีปีกเพิ่มขึ้น อาจหมายถึงการได้รับความสามารถ อำนาจพิเศษ จากเบื้องบน หรือประชาชนที่สนับสนุนเพื่อใช้สำหรับจัดการกับ “บางสิ่ง” ในที่นี้ อาจหมายถึงสำหรับแก้ปัญหาเพื่อให้สามารถบริหารประเทศได้ราบรื่น หรือเป็นอำนาจพิเศษเพื่อกำจัดฝ่ายเห็นต่างกับรัฐบาล

ข้อความที่แสดงความเห็นผ่านเฟซบุ๊กเพจ ไข่แมวX และได้รับการกดแสดงความรู้สึกมากที่สุด

ภาพการ์ตูนนี้มีผู้กดแสดงความรู้สึก 2.9 หมื่นครั้ง แบ่งเป็น ไลค์ 1.9 หมื่น หัวเราะ 8.1 พัน โกรธ 1.3 พัน หัวใจ 104 ว้าว 197 เสียใจ 226 การแสดงความเห็น 1.2 พันครั้ง และแชร์ 1.4 พันครั้ง โดยมีการแสดงความเห็นที่ได้รับการกดความรู้สึกมากที่สุด 3 ลำดับแรกคือ

ลำดับที่ 1 “ขอให้ท่านไปสู่ภพภูมิที่ดี เกิดชาติหน้าอย่าเจอกันอีกเลยคะ” มีผู้กดแสดงความรู้สึก 1.4 พันครั้ง แบ่งเป็น ไลค์ 1,000 หัวเราะ 328 หัวใจ 48 ว้าว 4 เสียใจ 2 และการตอบกลับ 20 ข้อความ

ลำดับที่ 2 “สู้อุทิศน่ะคะไอ้เหี้ย” มีผู้กดแสดงความรู้สึก 1.3 พันครั้ง แบ่งเป็น ไลค์ 875 หัวเราะ 385 หัวใจ 61 ว้าว 3 เสียใจ 2 และการตอบกลับ 31 ข้อความ

ลำดับที่ 3 “☹️ สละตำแหน่งที่ปล้นมา พร้อมชูปดัวเท่าๆ #มองจากดาวอังคารยังดูออก #Ripคสช” มีผู้กดแสดงความรู้สึก 927 ครั้ง แบ่งเป็น ไลค์ 721 หัวเราะ 195 หัวใจ 9 ว้าว 2 และการตอบกลับ 7 ข้อความ

จากข้อมูลของผู้ที่ให้ความสนใจกับภาพดังกล่าว จะพบว่าส่วนใหญ่มีความเห็นไปในลักษณะชื่นชมการนำเสนอเรื่องของภาพ ควบคู่ไปกับการแสดงความรู้สึกขบขัน และแสดงความโกรธ โดยความเห็นของผู้ถูกได้รับการกดความรู้สึกมากที่สุด 2 ใน 3 ความเห็น ตีความสัญลักษณ์ภาพดังกล่าวว่า “ลุง” ได้เสียชีวิตแล้ว เนื่องจากภาพที่แสดงถึงการลอยขึ้นไปบนฟ้าในลักษณะทวดา เป็นความเชื่อของคนไทยที่ต้องเป็นผู้ตายแล้วจึงได้จุติไปเป็นทวดา เป็นอีกตัวหมายหนึ่งที่สื่อได้ถึง ความตายในทัศนะคติความเชื่อของคนไทย และอีก 1 ความเห็น ที่ตีความสัญลักษณ์โดยอิงกับ

สถานการณ์การเมืองปัจจุบันที่กำลังเปลี่ยนผ่านระบอบจากเผด็จการ ไปสู่ระบอบประชาธิปไตย แต่ความเห็นนี้ก็ยังคงเสียดสีว่าเป็นการช่วงชิงอำนาจที่ไม่เป็นธรรม และติดแฮชแท็ก #Ripคสช ซึ่งหมายถึงไว้อาลัยให้กับการยุติรัฐบาล คสช. โดยมีคำว่า Rip เป็นสัญลักษณ์ที่สื่อถึงความรู้สึกไว้อาลัย

ภาพที่ 4.19 “ลุง” แสดงพระราชดำรัสเพื่อยุติการคัดค้านเรื่องถวายสัตย์ปฏิญาณ ไม่ครบ
เผยแพร่เมื่อ 27 สิงหาคม 2562

เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2562 พลเอกประยุทธ์ นำคณะรัฐมนตรีเข้ารับพระราชดำรัสพร้อมลายพระราชหัตถ์ในหลวงรัชกาลที่ 10 ในโอกาสที่คณะรัฐมนตรีเข้าเฝ้าฯ ถวายสัตย์ปฏิญาณก่อนเข้ารับหน้าที่ เมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม 2562 โดยครั้งนั้นพลเอกประยุทธ์ นำกล่าวถวายสัตย์ไม่ครบขาดท่อนที่ว่า “จะรักษาไว้และปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกประการ” ซึ่งเข้าข่ายความผิดตามรัฐธรรมนูญมาตรา 161 ที่ระบุถ้อยคำถวายสัตย์แบบเต็มไว้แล้ว จึงทำให้พรรคฝ่ายค้านยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณา

ผู้วาดได้เผยแพร่ภาพนี้หลังจากราชกิจจานุเบกษาประกาศเพียง 1 วัน โดยมีรูปสัญลักษณ์ช่องที่ 1 และ 2 คือ 1) “ลุง”สวมเสื้อสูท กำลังถือกรอบรูปเปล่งแสงสีเหลืองทอง มีรอยยิ้มที่แสดงความมั่นใจว่าตัวเองจะเป็นผู้ชนะ สื่อถึง พลเอกประยุทธ์กำลังถือบางอย่างที่เป็นเหมือนไม้ตายสุดท้าย เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ หรืออาญาศักดิ์สิทธิ์ก็ตาม ที่เมื่อแสดงออกไปแล้วจะมีรัศมีเปล่งออกมา เป็นเสมือนพลังที่ถูกล่อยออกไปให้อีกฝ่ายต้องพ่าย รูปสัญลักษณ์ช่องที่ 3 คือ ชายสวมสูทสีน้ำเงิน ผมปิดข้าง ดวงตาเล็ก มีสีหน้าเคร่งเครียด กำลังยกมือปิดป้องแสงสว่าง และชายผมหงอกขาว ใบหน้ามีริ้วรอยจากการเหี่ยวตามวัย ดวงตาเล็กและสวมแว่นตากำลังใช้มือแคะจมูก สื่อถึง นายปิยนุตร ที่รู้สึกถึงความพ่ายแพ้ และไม่สามารถสู้กับสิ่งที่พลเอกประยุทธ์แสดงออกมา ส่วนชายผมหงอกคือ

นายสมศักดิ์ เจียมธีรสกุล อยู่ข้างหลังนายปิยบุตร และเป็นบุคคลที่รับแสงนั้นเช่นกัน กลับไม่พยายามปกป้องแสงนั้น และยังมีท่าทีไม่แปลกใจกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

จากภาพสามารถตีความได้ว่า ภายหลังจากที่พลเอกประยุทธ์ ถูกพรรคฝ่ายค้าน โจมตีอย่างหนักถึงการกล่าวหาว่าสยบปฏิญาณรับตำแหน่งไม่ครบตามที่กำหนด ซึ่งถือว่ามี ความผิด และต้องกล่าวใหม่ แต่พลเอกประยุทธ์กลับไม่สนใจ กระทั่งในหลวงรัชกาลที่ 10 โปรดเกล้าฯ พระราชทานพระราชดำรัสให้แก่นายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรี จึงถือว่าเป็นการยอมรับคำหาว่าสยบปฏิญาณแล้ว และพรรคฝ่ายค้านไม่สามารถอ้างความผิดนี้ได้อีกต่อไป ขณะที่นายสมศักดิ์ ผู้ซึ่งวิพากษ์วิจารณ์สถาบันกษัตริย์ในต่างประเทศ ได้เคยคาดการณ์ถึงกรณีนี้ว่า พลเอกประยุทธ์จะไม่มีความคิดในเรื่องนี้

ข้อความที่แสดงความเห็นผ่านเฟซบุ๊กเพจไข่แมวX และได้รับการกดแสดงความรูสึกมากที่สุด

ภาพการ์ตูนนี้มีผู้กดแสดงความรูสึก 2.8 หมื่นครั้ง แบ่งเป็น โไลค์ 1.9 หมื่น หัวเราะ 7.9 พัน โกรธ 100 หัวใจ 58 ว้าว 367 เสียใจ 226 การแสดงความเห็น 1.1 พันครั้ง และแชร์ 1.6 พันครั้ง โดยมีการแสดงความเห็นที่ได้การกดความรูสึกมากที่สุด 3 ลำดับแรกคือ

ลำดับที่ 1 “รัฐบาลโลกมีเผ่ามังกรฟ้าหนูนหลัง โจรสัดอย่างเราจะทำอะไรได้บ้าง” มีผู้กดแสดงความรูสึก 2.2 พันครั้ง แบ่งเป็น โไลค์ 1.5 พัน หัวเราะ 566 หัวใจ 35 ว้าว 9 เสียใจ 23 โกรธ 5 และการตอบกลับ 110 ข้อความ

ลำดับที่ 2 “เราอยู่ในประเทศที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นอวยพรให้ประยุทธ์” มีผู้กดแสดงความรูสึก 941 พันครั้ง แบ่งเป็น โไลค์ 557 หัวเราะ 315 หัวใจ 4 ว้าว 10 เสียใจ 15 โกรธ 40 และการตอบกลับ 22 ข้อความ

ลำดับที่ 3 “พัฒนาการดีขึ้นเข้ากับเพื่อนได้ แต่ไม่ยอมเข้าสภา ถวายสัตย์ก็ไม่ครบ แต่สำหรับตบชิวๆ” มีผู้กดแสดงความรูสึก 866 ครั้ง แบ่งเป็น โไลค์ 524 หัวเราะ 303 ว้าว 1 โกรธ 4 เสียใจ 34 และการตอบกลับ 17 ข้อความ

จากข้อมูลของผู้ที่ให้ความสนใจกับภาพดังกล่าว จะพบว่าส่วนใหญ่มีความเห็นไปในลักษณะชื่นชอบการนำเสนอเรื่องของภาพ รองมาคือการแสดงความรูสึกขบขัน และการแสดงความเสียใจ โดยความเห็นของผู้ถูกได้รกดความรูสึกมากที่สุด 2 ใน 3 เป็นการแสดงความเห็นโดยตรงและแบบมีนัยสื่อถึงสถาบันพระมหากษัตริย์ โดยมีตัวหมายคือ “เผ่ามังกรฟ้า” กลุ่มตัวละครในการ์ตูนญี่ปุ่นเรื่อง One piece ที่มีอิทธิพลเหนือประชาชนทั่วไป เป็นผู้ควบคุม “รัฐบาลโลก” รัฐบาลสมมติในการ์ตูนดังกล่าว เป็นการเปรียบเทียบกับรัฐบาลไทย และ “โจรสัด” ในบทบาทของการ์ตูน One piece เป็นกลุ่มตัวละครฝั่งดี ที่ต่อต้านกับเผ่ามังกรฟ้า ซึ่งเปรียบเทียบกับประชาชนที่

เรียกรื่องการปฏิรูปสถาบันฯ สำหรับในการ์ตูนไข่มวงภาพนี้ เปรียบได้กับนายปิบุตร และอีก 1 ความเห็น เป็นการเสียดสีพลเอกประยุทธ์ โดยใช้ตัวหมาย “ตูป” เป็นการออกเสียงคล้าย “ตู” ชื่อเล่นของพลเอกประยุทธ์ และอีกนัยคือ “ตูป” หมายถึงสุนัข ที่ชื่อสัตย์และรับใช้ผู้เป็นเจ้าของตัวเองอย่างดี นอกจากนี้ยังได้เสียดสีถึงกรมพัฒนาการทางการเมืองของพลเอกประยุทธ์ ที่เป็นรัฐบาลจากการเลือกตั้ง แต่ยังคงไม่เข้าไปทำงานในสภา อีกทั้งยังกล่าวคำถวายสัตย์ไม่ครบ แต่จะยังคงอยู่ตำแหน่งได้เพราะมีผู้สนับสนุน

ภาพที่ 4.20 “ลุง” รอดพ้นจากการตัดสินใจของศาล (ซ้าย) เปรียบเทียบฉากล้อจากการ์ตูนโจโจ้ ล่าข้ามศตวรรษ (ขวา) เผยแพร่เมื่อ 18 กันยายน 2562

ตามที่ปรากฏความเคลื่อนไหวของพรรคฝ่ายค้านยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพิจารณาคุณสมบัติของพลเอกประยุทธ์ ว่ามีลักษณะต้องห้ามการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีที่รัฐธรรมนูญกำหนดห้ามรัฐมนตรีเป็นพนักงาน ลูกจ้าง หรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ ต่อมา เมื่อ 18 กันยายน 2562 ศาลรัฐธรรมนูญ มีมติเอกฉันท์ว่าพลเอกประยุทธ์ ในตำแหน่งหัวหน้า คสช. ไม่ถือเป็นเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ จึงไม่ทำให้ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลง

ผู้วาดได้เผยแพร่ภาพนี้ในวันเดียวกับที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้อง โดยมีรูปสัญลักษณ์ช่องที่ 1 คือ “ลุง” สวมเครื่องแบบทหาร โดยมี “ศาลเจ้าที่” ยกมือ “โอเค” และถือป้าย “ไม่ใช่ จน.รัฐ” สื่อถึง พลเอกประยุทธ์ในสมัยเป็นหัวหน้า คสช. และ “ศาลเจ้าที่” สื่อถึง การฟ้องเสียงกับคำว่า “ศาล” ที่เป็นศาลตุลาการ และการเป็นตัวแทนสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่คนไทยพุทธหลายครอบครัว ต้องมีการตั้งศาลเจ้าที่เพื่อเป็นที่สถิตย์ของวิญญาณบรรพบุรุษ เจ้าที่เจ้าทาง เจ้าของที่ดิน

เพื่อปกป้องภัยอันตรายต่างๆ รวมถึงเป็นที่เช่น ไหว้ขอพรให้ผู้อาศัยอยู่อย่างมีความสุข ในบทบาทการคุ้มครองคือ ศาลรัฐธรรมนูญ ที่ทำหน้าที่ตัดสินคดีการเมืองในลักษณะสร้างปาฏิหาริย์ให้กับพลเอกประยุทธ์เสมือนเป็นศาลเจ้าที่แสดงถึงความศักดิ์สิทธิ์ เหนือธรรมชาติ บันดาลความต้องการให้กับคนที่มาเช่น ไหว้บูชา และในบทบาทก็บันดาลให้ พลเอกประยุทธ์ หัวหน้า คสช. ไม่ถือเป็นเจ้าหน้าที่รัฐ ทั้งนี้อาจสื่อถึงได้อีกอย่างคือ การที่ผู้วาดเลือกใช้ศาลเจ้าที่แทนศาลพระภูมิ (จากภาพการคุ้มครองเป็นศาลเจ้าที่เนื่องจากมีเสาสี่เสา ต่างกับศาลพระภูมิที่มีเพียงเสาเดียว) ผู้วาดอาจต้องการลดความศักดิ์สิทธิ์ของศาลให้เหลือลำดับชั้นเพียงศาลเจ้าที่ โดยศาลพระภูมิจะเป็นที่อยู่อาศัยของเทพเทวดา ส่วนศาลเจ้าที่เป็นที่อยู่อาศัยของวิญญาณบรรพบุรุษ เจ้าที่ หรืออีกนัยก็คือการเป็นศาลของเจ้าของประเทศ ที่ในบริบทนี้อาจมีความเชื่อมโยงถึงสถาบันพระมหากษัตริย์ รูปสัญลักษณ์ช่องที่ 2-3 “ลุง” ถอดเครื่องแบบทหารถอดได้ศาลพระภูมิ เป็นการใช้คำพ้องเสียงกับคำว่า “รอด” สื่อถึง การที่พลเอกประยุทธ์ รอดพ้นจากการขาดคุณสมบัติการเป็นนายกรัฐมนตรี รูปสัญลักษณ์ช่องที่ 4 “ลุง” มีออรารอบตัว ซึ่งผู้วาดได้ใช้การล้อเลียนจากการ์ตูน โจ โจ้ ถ้าข้ามศตวรรษ ที่เรียกผู้มีออราแบบนี้ว่า “ผู้ใช้แสดนต์” เป็นผู้มีพลังพิเศษที่สามารถป้องกันการโจมตีจากภายนอกได้ สื่อถึง พลเอกประยุทธ์ เป็นผู้มีพลังพิเศษปกป้องไว้ให้รอดปลอดภัยจากทุกข้อครหาที่เกี่ยวกับการเมือง

จากภาพสามารถตีความได้ว่าแม้พลเอกประยุทธ์ จะถูกพรรคฝ่ายค้านอภิปรายคุณสมบัติต้องห้ามการเป็นนายกรัฐมนตรี จากที่เคยเป็น จนท.รัฐมาก่อน ซึ่งหากพิจารณาตามการทำงาน การรับเงินเดือนที่มาจากภาษีประชาชน ก็ควรต้องถือเป็นเจ้าหน้าที่รัฐ แต่เมื่อศาลรัฐธรรมนูญได้มีมติแล้วว่าพลเอกประยุทธ์ที่ดำรงตำแหน่งเป็น หัวหน้า คสช. ไม่ถือเป็น จนท.รัฐ แต่มีอำนาจพิเศษเฉพาะ จึงทำให้พลเอกประยุทธ์ ยังสามารถดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีต่อไปได้ สามารถรอดพ้นจากข้อกล่าวหาได้ ท่ามกลางเสียงวิจารณ์จากฝ่ายตรงข้ามรัฐบาลที่ไม่เห็นด้วยต่อกรรมติของศาลรัฐธรรมนูญ สื่อให้เห็นว่าพลเอกประยุทธ์ ได้รับการปฏิบัติเป็นพิเศษจากผู้บังคับใช้กฎหมายในไทย

ข้อความที่แสดงความเห็นผ่านเฟซบุ๊กเพจ ไข่แมวX และได้รับการกดแสดงความรู้สึกมากที่สุด

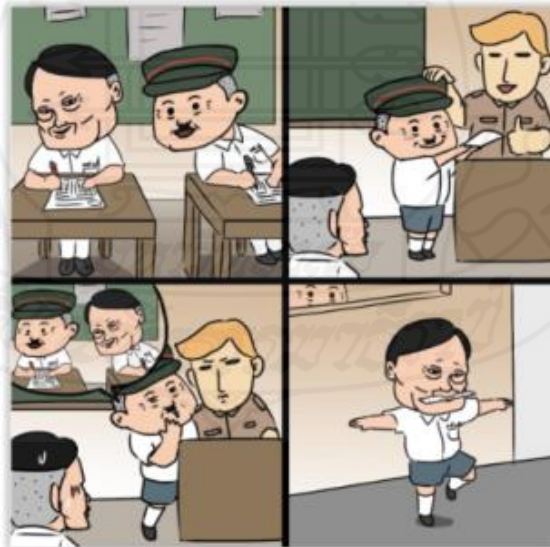
ภาพการ์ตูนนี้มีผู้กดแสดงความรู้สึก 2.5 หมื่นครั้ง แบ่งเป็น ไลค์ 1.6 หมื่น หัวเราะ 6.6 พัน โกรธ 1.5 พัน หัวใจ 46 ว้าว 135 เสียใจ 254 การแสดงความเห็น 729 ครั้ง และแชร์ 1 พันครั้ง โดยมีการแสดงความเห็นที่ได้การกดความรู้สึกมากที่สุด 3 ลำดับแรกคือ

ลำดับที่ 1 อังความเห็นนายปวิน “มันไม่ใช่เจ้าหน้าที่รัฐอะ จริงๆมันไม่ใช่มนุษย์ด้วยซ้ำ มันคือตัวหี้ยอะ” มีผู้กดแสดงความรู้สึก 385 ครั้ง แบ่งเป็น ไลค์ 221 หัวเราะ 153 โกรธ 1 หัวใจ 9 ว้าว 1 และการตอบกลับ 1 ข้อความ

ลำดับที่ 2 โพสต์ภาพตัดต่องานแห่ศพพลเอกประยุทธ์ “รอสาวคนนี่ก่อนแล้วศาล จะกลับมาศักดิ์สิทธิ์เหมือนเดิม เชื่อดิ” มีผู้กดแสดงความรู้สึก 221 ครั้ง แบ่งเป็น โไลค์ 126 หัวเราะ 87 หัวใจ 7 ว้าว 1 และการตอบกลับ 3 ข้อความ

ลำดับที่ 3 “ไม่เป็นอะไรสักอย่าง ไม่เป็นสัปประดด้วย ลุงนี่แม่งยอดเยี่ยมที่สุดเลย” มีผู้กดแสดงความรู้สึก 192 ครั้ง แบ่งเป็น โไลค์ 151 หัวเราะ 40 เสียใจ 1 และการตอบกลับ 3 ข้อความ

จากข้อมูลของผู้ที่ให้ความสนใจกับภาพดังกล่าว จะพบว่าส่วนใหญ่มีความเห็นไปในลักษณะชื่นชมการนำเสนอเรื่องของภาพ รองมาคือการแสดงความรู้สึกขบขัน และแสดงความโกรธ โดยความเห็นของผู้กดได้รับกดความรู้สึกมากที่สุดมีแนวโน้มในการวิจารณ์กระบวนการยุติธรรมของไทย โดยลำดับที่ 1 อ้างความเห็นจากบุคคลที่เป็นที่รู้จักในแวดวงการเมือง และถ้อยคำที่ใช้มีความดุเดือด วิจารณ์พลเอกประยุทธ์อย่างรุนแรง ลำดับที่ 2 ใช้ภาพตัดต่องานแห่ศพ เพื่อสาปแช่งให้พลเอกประยุทธ์เสียชีวิต และจากนั้นความยุติธรรมจึงจะกลับมาทำหน้าที่อย่างที่ควรเป็น เนื่องจากผู้บงการศาลไม่มีชีวิตแล้ว และลำดับที่ 3 เป็นการเสียดสีกับผลการตัดสินพลเอกประยุทธ์ในช่วงเป็นหัวหน้า คสช. ไม่ถือเป็นเจ้าหน้าที่รัฐ โดยความเห็นนี้เสียดสีซ้ำอีกว่า ไม่เป็นสัปประดด้วย ซึ่งเป็นสำนวนที่หมายถึงการที่ไม่สามารถทำอะไรเป็นสักอย่าง เช่นเดียวกับ พลเอกประยุทธ์ ที่บริหารประเทศไม่เป็น

ภาพที่ 4.21 นักเรียน “ลุง” ลอกการบ้าน (ผลงาน) ของ นักเรียน “แจ๊คแม้ว”
เผยแพร่เมื่อ 24 กันยายน 2562

สืบเนื่องจาก เมื่อ 24 กันยายน 2562 พลเอกประยุทธ์ เข้าร่วมประชุมสมัชชาสหประชาชาติ (UN) สมัยสามัญ ครั้งที่ 74 โดยกล่าวถึงความสำเร็จด้านสาธารณสุขของไทยมีพื้นฐานจากระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ที่ครอบคลุมประชากรทั่วประเทศ ทั้งนี้ ระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า เป็นนโยบายที่ริเริ่มขึ้นในสมัยรัฐบาลของนายทักษิณ

ผู้วาดได้เผยแพร่ภาพในวันเดียวกับที่ พลเอกประยุทธ์ กล่าวถึงกรณีดังกล่าวระหว่างประชุม UN โดยมีรูปสัญลักษณ์ช่องที่ 1 คือ “ลุง” และ “แจ๊คนิ้ว” ที่เป็นนักเรียน โดย “ลุง” กำลังลอกข้อสอบ “แจ๊คนิ้ว” สื่อถึง พลเอกประยุทธ์กำลังลอกเลียนแบบนโยบายการบริหารประเทศจากนายทักษิณ อีกนัยคือการล้อเลียนกับสภาพสังคมของนักเรียน ที่มักมีการแข่งขันผลการเรียนอยู่เสมอ ทำให้บางคนที่ไม่เก่ง แต่ต้องการได้ผลการเรียนดี ใช้วิธีลอกการบ้าน/ลอกข้อสอบของคนที่มีผลการเรียนดี รูปสัญลักษณ์ช่องที่ 2 และ 3 “ลุง” นำข้อสอบไปส่งให้ครูที่มีผมสีทอง และจุกโค้งแบบคนต่างชาติ โดยครูคนนั้นได้ยกนิ้วและลูบหัว จากนั้น “ลุง” ได้บอกกับครูด้วยว่า “แจ๊คนิ้ว” ลอกข้อสอบตัวเอง โดยการกระทำนี้มีนักเรียนในห้องเห็นเหตุการณ์ทั้งหมด สื่อถึง พลเอกประยุทธ์ที่นำเสนอผลงานการบริหารประเทศในเวทีนานาชาติในลักษณะที่มาจากความคิดของรัฐบาลตนเอง ทั้งที่นโยบายบางอันก็ลอกเลียนแบบมาจากรัฐบาลก่อนหน้านี้ เช่น โครงการประกันสุขภาพถ้วนหน้า หรืออีกนัยคือการสะท้อนสังคมในโรงเรียนที่นักเรียนคนหนึ่งที่ลอกข้อสอบเพื่อนเพื่อให้ตัวเองได้ผลการเรียนดี ได้รับคำชมเชย และนักเรียนคนนั้น ก็ปกปิดความผิดของตัวเองโดยการบอกกับครูว่า มีคนลอกข้อสอบตัวเอง ซึ่งคนที่อ้างว่าลอกข้อสอบตัวเองนั้น ก็คือคนที่นักเรียนคนนั้นลอกข้อสอบ โดยเรื่องแบบนี้ จะต้องมีเพื่อนร่วมห้องที่ทราบความจริง แต่ก็ไม่สนใจอะไร รูปสัญลักษณ์ช่องที่ 4 “แจ๊คนิ้ว” ถูกทำโทษหน้าชั้นเรียน สื่อถึง นายทักษิณซึ่งเป็นผู้ต้นคิดนโยบายต่างๆ ถูกขับไล่ออกจากประเทศ เช่นเดียวกับสังคมในโรงเรียน การเป็นคนเรียนดี คนเก่งจริง แต่ถูกคนอื่นใส่ร้ายโดยบอกความเท็จให้ครูทราบ และครูก็ลงโทษนักเรียนคนนั้น ผู้วาดได้ล้อเลียนถึงความตลกร้ายที่เกิดขึ้นในสังคมไทย ที่คนเก่งมีความสามารถ จะถูกอีกฝ่ายขโมยผลงาน และคนที่ขโมยผลงาน กลับได้รับความดีความชอบ ขณะที่คนที่เป็นผู้ทำผลงานเองกลับถูกมองว่าเป็นคนไม่ดี และถูกทำโทษ

จากภาพสามารถตีความได้ว่า พลเอกประยุทธ์ วิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลนายทักษิณอยู่เป็นประจำ รวมถึงเคยโจมตีนโยบายประกันสุขภาพถ้วนหน้า กระทั่งเมื่อมีการประชุมในเวทีระดับนานาชาติดังกล่าว พลเอกประยุทธ์กลับนำนโยบายของนายทักษิณ ไปนำเสนอในเวทีนั้น ทำให้ได้รับการยกย่องจากระดับนานาชาติ แต่เมื่อกลับมาที่ไทย พลเอกประยุทธ์ ไม่เคยให้การยกย่องหรือชมเชยนโยบายนี้ ส่วนนายทักษิณ ที่เป็นผู้ริเริ่มโครงการที่ได้รับการยกย่องเช่นนี้ ก็ยังคงต้องลี้ภัยการเมืองอยู่ในต่างประเทศ

ข้อความที่แสดงความเห็นผ่านเฟซบุ๊กเพจ ไข่แมวX และได้รับการกดแสดงความรู้สึกมากที่สุด

ภาพการ์ตูนนี้มีผู้กดแสดงความรู้สึก 4.6 หมื่นครั้ง แบ่งเป็น ไลค์ 2.8 หมื่น หัวเราะ 1.5 พัน โกรธ 272 พัน หัวใจ 86 ว้าว 172 เสียใจ 1.5 พัน การแสดงความเห็น 1.3 พันครั้ง และแชร์ 5 พันครั้ง โดยมีการแสดงความคิดเห็นที่ได้รับการกดความรู้สึกมากที่สุด 3 ลำดับแรกคือ

ลำดับที่ 1 “น้องลอกเก่ง แล้วเลือกไปฟ้องครูอีก !!!ไม่เรียวในมือ กูสั้นไปหมดแล้ว!!!” มีผู้กดแสดงความรู้สึก 1.5 พันครั้ง แบ่งเป็น ไลค์ 1.1 พัน หัวเราะ 479 โกรธ 1 หัวใจ 2 ว้าว 4 เสียใจ 3 และการตอบกลับ 14 ข้อความ

ลำดับที่ 2 “ผมว่าน้องซกไปกันใหญ่แล้วนะ น้องไม่มีพัฒนาการไปในทางที่ดี ผมแนะนำให้ผู้ปกครองกวดขัน คอยอบรมน้องหน่อยนะครับ อะไรนะครับ ผู้ปกครองไม่ค่อยอยู่บ้านหรือครับ” มีผู้กดแสดงความรู้สึก 1.3 พันครั้ง แบ่งเป็น ไลค์ 843 หัวเราะ 501 หัวใจ 1 ว้าว 1 โกรธ 7 เสียใจ 5 และการตอบกลับ 53 ข้อความ

ลำดับที่ 3 “ประยุทธ์ไร้มารยาท ไม่กล่าวขอบคุณ นพ สงวน และท่านนายกทักษิณ. อีกคนคือหมอเลียบที่ลิ้มไม่ได้” มีผู้กดแสดงความรู้สึก 1 พันครั้ง แบ่งเป็น ไลค์ 926 หัวใจ 102 ว้าว 21 หัวเราะ 8 เสียใจ 4 และการตอบกลับ 20 ข้อความ

จากข้อมูลของผู้ที่ให้ความสนใจกับภาพดังกล่าว จะพบว่าส่วนใหญ่มีความเห็นไปในลักษณะชื่นชมการนำเสนอเรื่องของภาพ รองมาคือการแสดงความรู้สึกขบขัน และแสดงความเสียใจ โดยความเห็นของผู้ที่ได้รับการกดความรู้สึกมากที่สุดเสียดสีพลเอกประยุทธ์ ผ่านภาพการ์ตูน โดยใช้คำว่า “น้อง” เพื่ออ้างถึงพลเอกประยุทธ์ที่เป็นนักเรียนและลอกข้อสอบ โดยลำดับที่ 1 วิจารย์ว่าลอกผลงานคนอื่นไปจำนวนมาก แล้วยังกล่าวหาผู้ที่เป็นเจ้าของผลงาน จนมีความรู้สึกอยากตีคนแบบนี้ ลำดับที่ 2 วิจารย์โดยใช้วิธีการลงโทษผ่านผู้ปกครอง เพราะเด็กเป็นผู้ใส่ชื่อ และทำตามที่ผู้ปกครองแนะนำเท่านั้น โดยผู้ปกครองของความเห็นในลำดับที่ 2 นี้ มีนัยพาดพิงเบื้องสูง และลำดับที่ 3 ใช้การวิจารณ์พลเอกประยุทธ์ โดยตรงไม่มีการซ่อนสัญลักษณ์

ภาพที่ 4.22 เดี่ยวไมโครโฟนพลเอกอภิรัชต์ คงสมพงษ์ (ซ้าย) เปรียบเทียบโลโก้เดี่ยวไมโครโฟนของ “ไนต์อุดม” (ขวา) เผยแพร่เมื่อ 11 ตุลาคม 2562

สืบเนื่องจาก เมื่อ 11 ตุลาคม 2562 พลเอกอภิรัชต์ คงสมพงษ์ (ผู้บัญชาการทหารบกในขณะนั้น) บรรยายพิเศษ ในหัวข้อเรื่อง “แผ่นดินของเราในมุมมองด้านความมั่นคง” โดยกล่าวถึงประวัติการต่อสู้กับลัทธิคอมมิวนิสต์ เชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์ และพาดพิงนายธนธร จึงรุ่งเรืองกิจ พบปะกับนายโจชัว หว่อง นักเคลื่อนไหวทางการเมืองของฮ่องกง ว่าจะเป็นการปลุกกระดมให้คนไทยชุมนุมประท้วงเหมือนกับที่ฮ่องกงเคลื่อนไหวอยู่

ผู้วาดได้เผยแพร่ภาพในวันเดียวกับที่ พลเอกอภิรัชต์ บรรยายในหัวข้อดังกล่าว โดยมี รูปสัญลักษณ์ช่องที่ 1 คือ เลข 1 สีเหลืองด้านข้างเป็นสีเขียวชายหัวเกรียนสูงวัย ริมฝีปากออกคล้ายข้างใต้มีข้อความว่า Stand up comedy สื่อถึง สัญลักษณ์การแสดงเดี่ยวไมโครโฟนครั้งที่ 10 หรือเดี่ยว 10 ของ “ไนต์ อุดม” นักพูดเดี่ยวไมโครโฟนชื่อดังที่เน้นให้ความบันเทิงกับผู้ที่ซื้อบัตรมาเข้าชม นำมาล้อเลียนกับการบรรยายพิเศษของพลเอกอภิรัชต์ ที่เป็นเสมือนการสร้างความเป็นกันเองให้กับคนกลุ่มหนึ่งมากกว่าให้ความรู้ นอกจากนี้การนำสัญลักษณ์ของเดี่ยว 10 อาจมีนัยถึง พลเอกอภิรัชต์ เป็นบุคคลผู้จงรักภักดีต่อสถาบันกษัตริย์อยู่ในรัชสมัยของรัชกาลที่ 10 รูปสัญลักษณ์ช่องที่ 2 ชายหัวเกรียนสูงวัยดังกล่าว สวมเสื้อสีเทาแบบข้าราชการ กำลังแสดง โหนผ้าสีน้ำเงิน สื่อถึง พลเอกอภิรัชต์ที่บรรยายแสดงความจงรักภักดีต่อสถาบันฯ ซึ่งการแสดง โหนผ้าสีน้ำเงินเป็นการเล่นคำว่า “โหน” และสีน้ำเงินสื่อถึงสถาบันฯ รูปสัญลักษณ์ช่องที่ 3 และ 4 คือ 1) ชายหัวเกรียนสูงวัยกำลังนำเสนอภาพชายตาเล็กทรงผมถูกเช็ดให้ตั้งขึ้น ยืนคู่กับชายลักษณะผมบ๊อบ ตาเล็กสวมแว่น และถือคอบเพลิงเหมือนจะจุดไฟเผาเมือง โดยมี “ตาใส” ร่วมด้วย สื่อถึง ช่วงหนึ่งของการบรรยายพิเศษ พล

เอกอภิศต์ได้กล่าวถึงนายชนาธร มีการพบปะกับนายโจชัว หว่อง นักเคลื่อนไหวการเมืองในฮ่องกง อาจนำไปสู่การประชุมทางการเมืองที่มีการเผาอาคารบ้านเรือนเหมือนในฮ่องกงที่กำลังรุนแรงในขณะนั้น 2) ผู้ชมกำลังชูมือสนุกสนาน สื่อถึง สิ่งที่ พลเอกอภิศต์กำลังกล่าวถึงนั้น เป็นเรื่องที่ถูกใจผู้เข้าฟังบรรยาย คล้ายกับการชมการแสดงบางอย่าง ที่เกี่ยวข้องกับการนำเสนอภาพของ พลเอกอภิศต์ โดยสรุปคือ สิ่งที่ พลเอกอภิศต์ทำ ทั้งการ “โหนผ้าสีน้ำเงิน” และนำเสนอภาพนายชนาธร และความรุนแรงทางการเมือง เป็นสิ่งปลุกเร้าให้ผู้ได้ฟัง เห็นคล้ายตามสิ่งที่ พลเอกอภิศต์ ได้แสดงออกมา ทั้งนี้ ผู้วาดได้ล้อเลียน โดยใช้สัญลักษณ์แบบเดี่ยวไมโครโฟนของ “โน้ต อุดม” ซึ่งเป็นการแสดงอย่างหนึ่งในลักษณะทอล์ค โชว์ ที่สร้างความบันเทิงให้กับผู้ชม

จากภาพสามารถตีความได้ว่าพลเอกอภิศต์ บรรยายพิเศษโดยเน้นเผยแพร่ความจงรักภักดีต่อสถาบันฯ และให้รู้จักแทนคุณแผ่นดิน พร้อมทั้งพาดพิงนายชนาธร ที่พบปะกับนายโจชัว หว่อง ที่เคลื่อนไหวเรียกร้องประชาธิปไตยในฮ่องกง โดยหวังนั้นเกิดความรุนแรงขึ้นในฮ่องกง และพลเอกอภิศต์กังวลว่า การพบปะอาจจะนำไปสู่การเคลื่อนไหวทางการเมืองเช่นเดียวกับฮ่องกงได้ ซึ่งภายหลังการเผยแพร่คลิปบรรยายเต็มและบางส่วนออกไป มีกลุ่มคนรักสถาบันฯ ได้แชร์และติดตามแสดงความคิดเห็นคลิปลิงก์กล่าว โดยยืนยันว่าสิ่งที่พลเอกอภิศต์พูดถึง เป็นสิ่งที่ถูกต้อง ส่วนนัยแฝงของการ์ตูนที่ล้อเลียนกับ “โน้ตอุดม” ซึ่งเป็นนักพูดที่สร้างความบันเทิงมากกว่าเผยแพร่เนื้อหาสาระ เปรียบได้กับการบรรยายของพลเอกอภิศต์ ที่ไม่เน้นการเผยแพร่ข้อมูลที่ถูกต้องในทุกด้าน แต่เน้นการวิจารณ์ฝ่ายตรงข้าม เพื่อสร้างความพอใจให้กับผู้ชมที่มีทัศนคติคล้ายกัน

ข้อความที่แสดงความคิดเห็นผ่านเฟซบุ๊กเพจ ไข่แมวX และได้รับการกดแสดงความรู้สึกรักมากที่สุด

ภาพการ์ตูนนี้มีผู้กดแสดงความรู้สึก 3.4 หมื่นครั้ง แบ่งเป็น ไลค์ 2.1 หมื่น หัวเราะ 1.1 หมื่น โกรธ 228 พัน หัวใจ 64 วิว 163 เสียใจ 636 ห่วงใย 1 การแสดงความคิดเห็น 1.4 พันครั้ง และแชร์ 1.9 พันครั้ง โดยมีการแสดงความคิดเห็นที่ได้การกดความรู้สึกมากที่สุด 3 ลำดับแรกคือ

ลำดับที่ 1 โปสต์ภาพตัดต่อการบรรยายของพลเอกอภิศต์ โดยใส่ภาพ “รับราชการอย่างไรให้มีเงินเก็บ 4,000 ล้านบาท” และแสดงความคิดเห็นว่า “ท่านพูดได้ดีมากครับ เด็กๆจะมีแรงบันดาลใจ ในการทำPassive income ว่าไม่จำเป็นต้องทำธุรกิจแบบใครรับราชการก็รวยได้” มีผู้กดแสดงความรู้สึก 792 ครั้ง แบ่งเป็น ไลค์ 410 หัวเราะ 366 โกรธ 1 หัวใจ 3 วิว 9 เสียใจ 3 และการตอบกลับ 21 ข้อความ

ลำดับที่ 2 โปสต์ภาพนักเรียนที่เข้าฟังบรรยาย ในลักษณะนอนหลับ และแสดงความคิดเห็นว่า “1 ภาพ ด้านความรู้สึก” มีผู้กดแสดงความรู้สึก 693 ครั้ง แบ่งเป็น ไลค์ 328 หัวเราะ 353 หัวใจ 8 ว้าว 3 เสียใจ 1 และการตอบกลับ 30 ข้อความ

ลำดับที่ 3 “บิดาแห่งการยื้อแย่ง ว่านักธุรกิจคาบซ้อนเงินซ้อนทองมาเกิด แต่พ่อรับราชการทหารมีสมบัติ 4000 ล้าน กล่าวหาฝ่ายตรงข้ามเป็นคอมมิวนิสต์ทำลายประเทศ ล้มสถาบัน แต่ช่วยเงินคอมมิวนิสต์ซื้ออาวุธจากคอมมิวนิสต์ที่อดีตเคยล้มราชวงศ์แล้วเปลี่ยนการปกครอง” มีผู้กดแสดงความรู้สึก 503 พันครั้ง แบ่งเป็น ไลค์ 379 หัวใจ 6 หัวเราะ 118 และการตอบกลับ 14 ข้อความ

จากข้อมูลของผู้ที่ให้ความสนใจกับภาพดังกล่าว จะพบว่าส่วนใหญ่มีความเห็นไปในลักษณะชื่นชมการนำเสนอเรื่องของภาพ รองมาคือการแสดงความรู้สึกขบขัน และแสดงความคิดเห็น โดยความเห็นของผู้กดได้รับกดความรู้สึกมากที่สุดลำดับที่ 1 ใช้การตัดต่อภาพเพื่อเสียดสีความโปร่งใสของพลเอกอภิรัชต์ ประเด็นเงินมรดกของพลเอกสุนทร คงสมพงษ์ บิดา ที่มีเงินกว่า 4,000 ล้านบาท ทั้งที่เป็นข้าราชการ และแสดงความคิดเห็นชื่นชมแบบเสียดสีว่า การพูดของพลเอกอภิรัชต์ จะทำให้คนสร้างรายได้เป็นจำนวนมาก โดยอิงตามแบบพลเอกอภิรัชต์ ที่มีมรดกกว่า 4,000 ล้านบาท ลำดับที่ 2 ใช้การโปสต์ภาพผู้เข้าฟังบรรยายที่หลับไปแล้ว เพื่อสื่อถึงการพูดของ พลเอกอภิรัชต์ ไม่เป็นที่ดึงดูดให้ผู้เข้าฟังสนใจได้ และลำดับที่ 3 เป็นการแสดงความคิดเห็นเพื่อเสียดสีความโปร่งใสของพลเอกอภิรัชต์เช่นกัน และเสียดสีความเป็นรอยัลลิสต์ของพลเอกอภิรัชต์ และพาดพิงถึงฝ่ายตรงข้ามว่ามีแนวโน้มจะเป็นคอมมิวนิสต์ต้องการล้มล้างสถาบันฯ แต่กลับติดต่อกับจีนเพื่อซื้ออาวุธ ทั้งที่จีนเป็นประเทศคอมมิวนิสต์ที่เคยล้มล้างสถาบันฯ

ภาพที่ 4.23 ความสัมพันธ์ที่ราวฉานของ “ลุง” กับนายโดนัลด์ ทรัมป์ เผยแพร่เมื่อ 26 ตุลาคม 2562

เมื่อ 26 ตุลาคม 2562 สหรัฐฯ ประกาศระงับใช้ระบบการให้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรเป็นการทั่วไป (จีเอสพี) กับสินค้าไทย เนื่องจากล้มเหลวเรื่องสิทธิแรงงานภายในประเทศตามหลักสากล ส่งผลเดือดร้อนต่อผู้ประกอบการประมง ทั้งที่ พลเอกประยุทธ์ เคยเยือนสหรัฐฯ และพบปะกับนายโดนัลด์ ทรัมป์ ประธานาธิบดีสหรัฐฯ ทรัมป์ เมื่อ 2 ตุลาคม 2560 หรือในประเด็นความมั่นคง การเพิ่มมูลค่าการค้าการลงทุน และกระชับความสัมพันธ์ โดยสหรัฐฯ จะขยายอาวุธทางทหารให้กับไทย และไทยจะขอตลาดการเกษตรในสหรัฐฯ

ผู้วาดได้เผยแพร่การ์ตูนนี้ภายในวันเดียวกับที่มีประกาศดังกล่าว โดยมีรูปสัญลักษณ์ช่องที่ 1 “ลุง” กำลังนอนน้ำตาซึมมองรูปหนึ่ง โดยมีอาหารทะเลเน่าอยู่ข้างเตียง สื่อถึง การแสดงความรู้สึกเสียใจกับคนในภาพที่เคยมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน แต่ในตอนนี้กลับมีปัญหาบางอย่างที่ทำให้สถานการณ์เปลี่ยนไป และปัญหานั้นคือสาเหตุที่ทำให้อาหารทะเลในแข็งข้างเตียงเน่าอยู่ รูปสัญลักษณ์ที่ 2 กรอบรูปที่แตกร้าว บรรจุภาพ “ลุง” จับมือกับชายชาวต่างชาติผมสีทองปิดข้าง ยาวเกือบระดับคอ กำลังถือรถหุ้มเกราะของกองทัพ สื่อถึง นายโดนัลด์ ทรัมป์ กับความสัมพันธ์ของพลเอกประยุทธ์ ที่เคยตกลงซื้ออาวุธจากนายโดนัลด์ ทรัมป์ แต่ปัจจุบันความสัมพันธ์นี้ไม่มีประโยชน์อีกต่อไป จากที่ปรากฏรอยแตกร้าวบนกรอบรูป ทั้งนี้ผู้วาดได้ใช้การล้อเลียนจากมีมภาพคนเศร้าขณะดูกรอบรูปที่ได้ภาพคู่ของคนที่กำลังดูกำลังอยู่กับอีกคน โดยกรอบรูปนั้นมีรอยแตกร้าว ส่วนใหญ่จะ

ปรากฏในละคร หรือภาพยนตร์ที่มีเนื้อหาลักษณะว่า คนที่สนิทกันมากสองคน อาจจะเป็นเพื่อนรัก หรือคนรัก ต้องมีปัญหาบาดหมางกัน

จากภาพสามารถตีความว่า พลเอกประยุทธ์เคยเยือนสหรัฐฯ เพื่อพบปะกับนาย ทรัมป์ โดยจะมีการแลกเปลี่ยนส่งออกสินค้าการเกษตร และประมงจากไทย ขณะที่ไทยจะซื้ออาหาร ยุทโธปกรณ์จากสหรัฐฯ ข้อตกลงดังกล่าวเป็นไปได้ด้วยดีระหว่างที่พลเอกประยุทธ์ไปเยือนสหรัฐฯ และยังได้กลับมาบอกต่อคนในประเทศถึงความสัมพันธ์ที่ดีนี้ กระทั่งสหรัฐฯ ระบุ GSP ส่งผลกระทบต่อธุรกิจประมงไทย ทำให้ต้องกลับไปทบทวนข้อบกพร่องว่า อะไรเป็นสาเหตุที่ทำให้ ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสหรัฐฯ มีปัญหากัน

ข้อความที่แสดงความเห็นผ่านเฟซบุ๊กเพจ ไข่แมวX และได้รับการกดแสดง ความรู้สึกมากที่สุด

ภาพการ์ตูนนี้มีผู้กดแสดงความรู้สึก 2.6 หมื่นครั้ง แบ่งเป็น ไลค์ 1.5 หมื่น หัวเราะ 1 หมื่น โกรธ 14 พัน หัวใจ 43 ว้าว 85 เสียใจ 509 การแสดงความเห็น 696 ครั้ง และแชร์ 1.4 พัน ครั้ง โดยมีการแสดงความเห็นที่ได้การกดความรู้สึกมากที่สุด 3 ลำดับแรกคือ

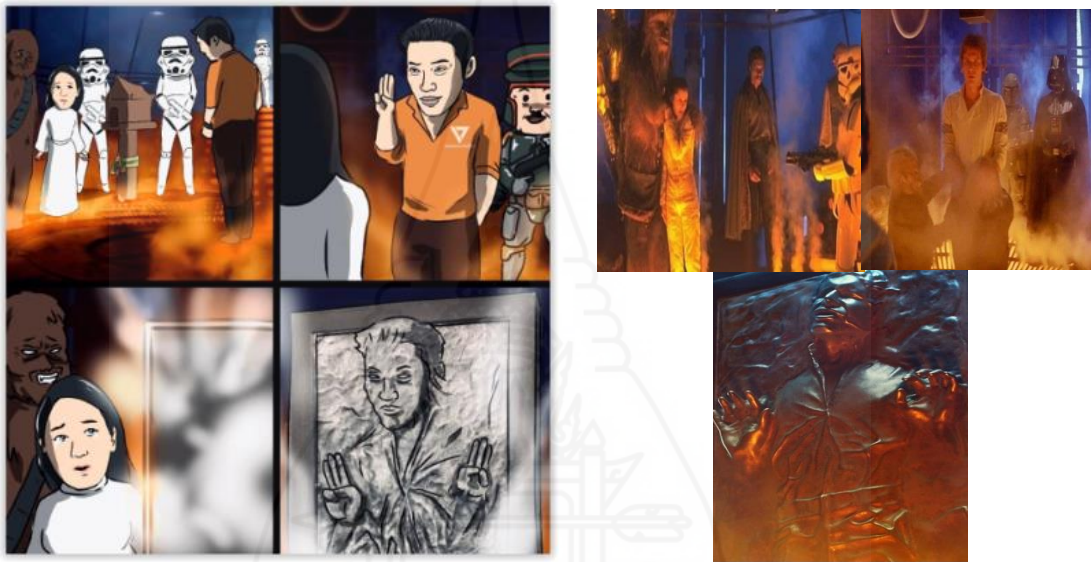
ลำดับที่ 1 โปสเตอร์ภานายทรัมป์ กอดไหล่่นายทักษิณ (ยังคงเป็นข้อพิพาทว่านาย ทักษิณถ่ายคู่กับตัวจริงหรือหุ่นขี้ผึ้ง) แสดงความเห็น “ชัดเจน แม่วอยู่เบื้องหลังแน่นอน” มีผู้กด แสดงความรู้สึก 762 ครั้ง แบ่งเป็น ไลค์ 337 หัวเราะ 402 หัวใจ 19 ว้าว 3 เสียใจ 1 และการตอบ กลับ 18 ข้อความ

ลำดับที่ 2 “เขาเลี้ยงข้าวละไมละ 6 เดือนเห็นผลนะครับเจ้านาย” มีผู้กดแสดง ความรู้สึก 282 ครั้ง แบ่งเป็น ไลค์ 186 หัวเราะ 95 หัวใจ 1 และการตอบกลับ 11 ข้อความ

ลำดับที่ 3 “อิอิ” มีผู้กดแสดงความรู้สึก 264 ครั้ง แบ่งเป็น ไลค์ 157 หัวใจ 6 หัวเราะ 97 ว้าว 2 เสียใจ 2 และการตอบกลับ 7 ข้อความ

จากข้อมูลของผู้ที่ให้ความสนใจกับภาพดังกล่าว จะพบว่าส่วนใหญ่มีความเห็นไปในลักษณะชื่นชมการนำเสนอเรื่องของภาพ รองมาคือการแสดงความรู้สึกขบขัน และแสดงความ เสียใจ โดยความเห็นของผู้ที่ได้รับกดความรู้สึกมากที่สุดลำดับที่ 1 ใช้การโปสเตอร์ภาพคู่ของนาย ทรัมป์ กับนายทักษิณ เพื่อเสียดสีความคิดของฝ่ายสนับสนุนรัฐบาลที่จะโทษนายทักษิณ เป็นผู้อยู่ เบื้องหลังเหตุความวุ่นวายทางการเมือง ลำดับที่ 2 เสียดสีคำสัมภาษณ์พลเอกประยุทธ์ อ้างว่า สหรัฐฯ มีความสัมพันธ์ที่ดีกับเรา โดยสังเกตได้จากที่พลเอกประยุทธ์เดินทางไปพบปะนายทรัมป์ แล้วเขามีการจัดเลี้ยง ซึ่งเป็นคตินิยมของคนไทย ที่ให้ความสำคัญกับความอุดมสมบูรณ์ อาหารการกิน ดังที่เราจะเคยได้ยินประโยคสนทนาทักทายของกลุ่มสนทนา จะเริ่มด้วยคำว่า “กินข้าว หรือยัง” โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากมีผู้มาเยือนที่บ้าน และถ้าบุคคลนั้นเป็นคนที่เราให้ความสำคัญ ก็จะ

เตรียมการจัดเลี้ยงให้ผู้มาเยือนได้รับความสำราญกับมื้ออาหารเต็มที่ อย่างไรก็ตาม ไม่สามารถอ้างคดีนี้กับการกระทำของนายธรรม์ปีที่จัดเลี้ยงต้อนรับพลเอกประยุทธ์ เมื่อครั้งไปพบปะกัน เพราะในที่สุด สหรัฐฯ ก็เลือกตัดสิทธิ GSP โดยคำนึงจากกฎและผลประโยชน์ของตัวเองก่อน และลำดับที่ 3 เป็นการแสดงความเห็น “ออิ” ที่สื่อถึงอารมณ์เขาะเขี่ย สาเหตุที่ความเห็นนี้มีผู้กดถูกใจมากเป็นลำดับ 3 แม้ว่าจะแสดงความเห็นแค่ “ออิ” เพราะ ผู้แสดงความเห็นคือนายปวิน ชัชวาลพงศ์พันธ์ บุคคลผู้เป็นที่รู้จักในแวดวงการเมือง จึงทำให้ผู้ติดตามไม่ได้สนใจที่ความเห็น แต่สนใจที่ตัวบุคคล แสดงความเห็นมากกว่า

ภาพที่ 4.24 นายธนาธร จึงรุ่งเรืองกิจ ถูกแซ่แข็งความเคลื่อนไหวทางการเมือง (ซ้าย) เปรียบเทียบกับฉากในภาพยนตร์ Star Wars (ขวา) เผยแพร่เมื่อ 20 พฤศจิกายน 2562

สืบเนื่องจาก เมื่อ 20 พฤศจิกายน 2562 ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยให้นายธนาธร จึงรุ่งเรืองกิจ หัวหน้าพรรคอนาคตใหม่ พ้นจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เนื่องจาก มีลักษณะต้องห้ามในการลงสมัครรับเลือกตั้ง จากการถือครองหุ้นวิ-ลัก มีเดีย หลังจากก่อนหน้านี้มีมติรับคำร้องเมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม 2562 และมีคำสั่งให้นายธนาธรยุติปฏิบัติหน้าที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ผู้วาดเผยแพร่ภาพนี้ในวันเดียวกับที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย โดยใช้รูปสัญลักษณ์ประกอบด้วย 1) ชายตาเล็กผมตั้งสวมเสื้อสีส้มชู 3 นิ้ว และถูกแซ่แข็ง สื่อถึง นายธนาธร จึงรุ่งเรืองกิจ ที่ถูกมีอุดมการณ์เรียกร้องประชาธิปไตยแต่ถูกยุติบทบาททางการเมืองในรัฐสภา 2) หญิงสาวผมยาวไบหนักกว้างสวมเสื้อสีขาวกำลังร้องไห้ สื่อถึง น.ส.พรรณิการ์ วานิช สมาชิกพรรคอนาคตใหม่

(ปัจจุบันคือพรรคก้าวไกล) แสดงความเสียใจต่อนายชนาธรที่ถูกตัดสินเช่นนั้น 3) ศาลพระภูมิผูกผ้าสีเหลืองกับสีเขียว สื่อถึง การวิจารณ์ศาลรัฐธรรมนูญที่ไม่ยึดโยงกับประชาชนที่เป็นกลุ่มคนเสื้อแดง แต่จะยึดโยงกับประชาชนที่เป็นกลุ่มจงรักภักดี (สีเหลือง) และกลุ่มกองทัพ (สีเขียว) จากข้อสังเกตที่ศาลพระภูมิผูกผ้าเพียง 2 สี ขัดกับความเป็นจริงที่ต้องเป็น 3 สี และสีที่หายไปคือสีแดง และ 4) ตัวการ์ตูนในเครื่องแบบสีขาวถือปืน โดยมี “ลุง” ในเครื่องแบบเดียวกันยืนคุมด้านหลังชายสวมเสื้อสีส้ม สื่อถึง พลเอกประยุทธ์และกองทัพที่ทำหน้าที่มีอำนาจสั่งการองค์กรต่างๆ ให้ตัดสินใจตามที่ต้องการใด จากฉากในการ์ตูนเป็นการล้อเลียนกับภาพยนตร์ Star Wars เป็นฉากที่นายฮาน โซโล หนึ่งในตัวละครของเรื่อง กำลังตัวร้ายทำการทดลองแช่แข็งในแท่งคาร์บอน โดยเหตุการณ์นี้มีการบอกรักกับเจ้าหญิงเลอา ตัวเอกหญิงในเรื่อง เปรียบเหมือนกับนายชนาธร ที่ถูกสั่งให้พ้นสภาพการเป็น ส.ส. กำลังส่งต่ออุดมการณ์ทางการเมืองผ่านการชู 3 นิ้ว ให้กับ น.ส.พรณิการ์ และคนอื่นๆ ในพรรค

จากภาพสามารถตีความว่า แม้ศาลรัฐธรรมนูญจะมีมติให้นายชนาธรพ้นจากการเป็น ส.ส. ทำให้ไม่สามารถเคลื่อนไหวทางการเมืองในสภาได้ แต่อุดมการณ์ทางการเมืองของนายชนาธรจะยังคงมีต่อไป ผ่านการส่งต่ออุดมการณ์นั้นให้กับสมาชิกพรรคที่ยังสามารถเคลื่อนไหวในสภาได้ และถึงผู้สนับสนุนพรรคที่อยู่ภายนอกสภาด้วย จะสังเกตว่า ในภาพนายชนาธรถูกแช่แข็งขณะชูมือ 3 นิ้ว ซึ่งเป็นสัญลักษณ์การเรียกร้องให้เปลี่ยนแปลงการเมืองไทยในปัจจุบันนี้

ข้อความที่แสดงความคิดเห็นผ่านเฟซบุ๊กเพจ ไข่แมวX และได้รับการกดแสดงความรู้สึกมากที่สุด

ภาพการ์ตูนนี้มีผู้กดแสดงความรู้สึก 3.6 หมื่นครั้ง แบ่งเป็น ไลค์ 2.7 หมื่น หัวเราะ 2.8 พัน โกรธ 420 หัวใจ 103 ว้าว 199 เสียใจ 5.6 พัน การแสดงความเห็น 966 ครั้ง และแชร์ 2.9 พัน ครั้ง โดยมีการแสดงความเห็นที่ได้การกดความรู้สึกมากที่สุด 3 ลำดับแรกคือ

ลำดับที่ 1 โพสต์ภาพตัดต่อแมวเป็นผู้พิพากษา และสุนัขเป็นจำเลย โดยมีข้อความว่า “ศาลรัฐธรรมนูญแมวขอตัดสินว่า หม่าหยาใจก็ผิด” มีผู้กดแสดงความรู้สึก 750 ครั้ง แบ่งเป็น ไลค์ 470 หัวเราะ 266 หัวใจ 8 ว้าว 2 โกรธ 1 เสียใจ 3 และการตอบกลับ 2 ข้อความ

ลำดับที่ 2 “จากใจจริงเลยนะ อยากให้ ชนาธร กลับไปนอนสบายๆอยู่บ้านกับทรัพย์สิน และครอบครัวของตัวเองเถอะๆ อย่าได้มาเปลืองตัวกับคนประเทศนี้เลย เอาสมองของคุณไปทำประโยชน์ต่อตัวคุณเองและครอบครัว หรือนอกประเทศนี้จะดีกว่า ปล่อยประเทศนี้ไว้กับคนแบบนี้ไปเถอะ อย่ามาสนใจ ประเทศนี้ก็ได้แค่นี้แหละ อย่าไปหวังอะไรมาก” มีผู้กดแสดงความรู้สึก 652 ครั้ง แบ่งเป็น ไลค์ 576 หัวเราะ 28 หัวใจ 35 ว้าว 3 โกรธ 1 เสียใจ 15 และการตอบกลับ 20 ข้อความ

ลำดับที่ 3 โพสต์ภาพนายชนาธรชู 3 นิ้ว และมีข้อความว่า “People power” และแสดงความเห็นให้กำลังใจนายชนาธรว่า “ชนาธร สู้ๆ เพราะ ชนาธร ดีกว่า ประยุทธ์ แน่نون” มีผู้กดแสดงความรู้สึก 505 ครั้ง แบ่งเป็น โไลค์ 429 หัวเราะ 7 หัวใจ 65 รัว 3 โกรธ 1 และการตอบกลับ 14 ข้อความ

จากข้อมูลของผู้ที่ให้ความสนใจกับภาพดังกล่าว จะพบว่าส่วนใหญ่มีความเห็นไปในลักษณะชื่นชมการนำเสนอเรื่องของภาพ รองมาคือการแสดงความรู้สึกเสียใจ และขบขัน โดยความเห็นของผู้ถูกได้รับกดความรู้สึกมากที่สุดลำดับที่ 1 ใช้ภาพเสียดสีศาลรัฐธรรมนูญ เป็นศาลรัฐธรรมนูญแมว ตัดสินคดีที่มีจำเลยเป็นสุนัข ซึ่งหากเป็นเช่นนั้นจริง การตัดสินครั้งนี้จะไม่มีคุณธรรม เพราะศาลของแมว ไม่สามารถใช้ตัดสินสุนัขได้ เพราะเป็นสัตว์คนละชนิดเดียวกัน เช่นเดียวกับการตัดสินคดีของนายชนาธร ที่มีการแสดงความเห็นว่า ศาลตุลาการและกองทัพรับคำสั่งให้ตัดสินนายชนาธรว่ามีความผิด เพราะมองว่านายชนาธร ไม่ใช่คนประเภทเดียวกัน เหมือนกับที่ใช้ศาลแมว ตัดสินความผิดสุนัข ที่ไม่ว่าสุนัขจะยืนยันความบริสุทธิ์อย่างไร ก็มีความผิดอยู่ในกฎหมายของศาลแมว ลำดับที่ 2 เป็นการแสดงออกถึงความสิ้นหวังกับระบอบในประเทศไทย แม้ว่าจะมีคนพยายามปรับปรุงระบอบนั้น แต่กลับถูกสกัดด้วยกฎหมายของไทย ความเห็นนี้จึงเป็นการตัดพ้อ ให้นายชนาธรยุติความเคลื่อนไหวทางการเมือง และกลับไปทำธุรกิจของตัวเองไป ส่วนประเทศไทย ก็ปล่อยให้เป็นอย่างนี้ต่อไป และลำดับที่ 3 เป็นการแสดงความเห็นให้กำลังใจนายชนาธรจริงๆ รวมถึงโพสต์รูปปลุกระดมการเรียกร้องสิทธิตามหลักประชาธิปไตย

ภาพที่ 4.25 “ลุง” สนับสนุนการท่องเที่ยวของชาวต่างชาติ แต่ไม่สนับสนุนสุขภาพของ “ตาส”
เผยแพร่เมื่อ 24 มกราคม 2563

เมื่อต้นปี 2563 รัฐบาลมีนโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจภาคการท่องเที่ยว โดยพิจารณา มาตรการต่างๆ อาทิ การออกวีซ่าให้นักท่องเที่ยวจีน และอินเดีย รวมถึงคูปอง “ชิมช้อปใช้” สำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติเพื่อจับจ่ายในประเทศ เมื่อ 23 มกราคม 2563 นายพิพัฒน์ รัชกิจ ประการ รมว.การท่องเที่ยวและกีฬา พิจารณานำมาตรการ “ชิมช้อปใช้” มาใช้ หวังเดียวกันที่ไทย กำลังประสบวิกฤตฝุ่นพิษ PM2.5

ผู้วาดได้เผยแพร่การ์ตูนภายหลัง 1 วันที่มีการเผยแพร่ข่าวถึงการพิจารณา มาตรการ “ชิมช้อปใช้” โดยมีรูปสัญลักษณ์ช่องที่ 1 คือ “ตาใส” มีเลือดออกตา และจมูก พูดกับ “ลุง” โดยมีช่องข้อความเป็นรูปหน้ากากอนามัยแบบ N95 และฉากหลังของการ์ตูนมีสีน้ำตาลแบบหม่น สื่อถึงประชาชนที่ประสบปัญหาฝุ่น PM2.5 ที่ส่งผลกระทบต่อสภาพร่างกาย จึงต้องการให้รัฐบาล ช่วยจัดหาหน้ากากอนามัยแบบ N95 ซึ่งเป็นหน้ากากเฉพาะสำหรับป้องกันฝุ่น PM2.5 และราคาสูง กว่าหน้ากากอนามัยทั่วไป รูปสัญลักษณ์ช่องที่ 2 “ลุง” ควักกระเป๋ากางเกงแสดงให้เห็นว่าไม่มีเงิน สื่อ ถึง รัฐบาลไม่มีงบประมาณสำหรับค่าใช้จ่ายในส่วนนี้ รูปสัญลักษณ์ที่ 3 และ 4 ชายผมทองงมูกโด่งถือ ห้อยกล้องถ่ายรูป ถือแผนที่ประเทศไทย และ “ลุง” มอบบัตรทอง “ชิม ช้อป ใช้ อินเตอร์” โดยมี “ตาใส” มองอย่างแปลก สื่อถึง นักท่องเที่ยวต่างชาติ ได้รับเงินพิเศษจากมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ ในขณะที่ “ตาใส” หรือประชาชนในประเทศประสบวิกฤตฝุ่นพิษ ทั้งนี้ผู้วาดใช้การเสียดสีโดยให้ “ตาใส” ที่ร้องขอหน้ากากอนามัย N95 เนื่องจากได้รับผลกระทบจากฝุ่น PM2.5 จนเลือดออกลูกตา และจมูก เป็นเหตุการณ์จริงที่มีคนได้รับผลกระทบ แต่ไม่มีการเยียวยาจากรัฐ ขณะที่รัฐจะส่งเสริม ธุรกิจการท่องเที่ยว โดยใช้งบประมาณส่งเสริมมาตรการชิมช้อปใช้ ให้กับนักท่องเที่ยวต่างชาติ

จากภาพสามารถตีความว่า รัฐบาลออกมาตรการผลักดันภาคธุรกิจการท่องเที่ยว โดยแจกคูปอง “ชิมช้อปใช้” ที่มาจากเงินภาษีประชาชน ไปให้กับนักท่องเที่ยวต่างชาติ ขณะที่ใน ไทย ทุกต้นปีจะประสบปัญหาฝุ่น PM2.5 อยู่ตลอด เมื่อประชาชนเรียกร้องให้รัฐบาลช่วยเหลือโดย การแจกหน้ากากอนามัยแบบ N95 เพื่อช่วยลดภาระประชาชน และเพื่อสุขภาพที่ดี รัฐบาลกลับไม่ สนับสนุน และอ้างว่าไม่มีงบประมาณเพียงพอ แต่กลับใช้งบประมาณเพื่อสนับสนุนนักท่องเที่ยวที่ เป็นชาวต่างชาติแทน อย่างไรก็ตาม มาตรการยังคงอยู่ระหว่างหารือ และกระทรวงการคลัง ยังไม่ได้ อนุมัติโครงการดังกล่าวเช่นกัน

ข้อความที่แสดงความเห็นผ่านเฟซบุ๊กเพจ ไข่แมวX และได้รับการกดแสดง ความรู้สึกมากที่สุด

ภาพการ์ตูนนี้มีผู้กดแสดงความรู้สึก 4.6 หมื่นครั้ง แบ่งเป็น ไลค์ 3 หมื่น หัวเราะ 1 หมื่น โกรธ 1.2 พัน หัวใจ 112 ว้าว 207 เสียใจ 3.4 พัน การแสดงความเห็น 982 ครั้ง และแชร์ 8.8 พันครั้ง โดยมีการแสดงความคิดเห็นที่ได้รับการกดความรู้สึกมากที่สุด 3 ลำดับแรกคือ

ลำดับที่ 1 โปสเตอร์ภาพตัดต่อพลเอกประยุทธ์ ในวัยหนุ่มกับปัจจุบัน แสดงความเห็น ว่า “เหี้ยมโหดใจในตัวเหี้ยที่สุด” มีผู้กดแสดงความรู้สึก 755 ครั้ง แบ่งเป็น โไลค์ 433 หัวเราะ 230 หัวใจ 1 ร๊าว 3 โกรธ 5 เสียใจ 10 และการตอบกลับ 9 ข้อความ

ลำดับที่ 2 “จากเหตุการณ์นี้เห็นได้ชัดเลยว่าลุงใส่ใจให้ความสำคัญกับทุกคนบนโลกจริงๆ ยกเว้นในประเทศตัวเอง” มีผู้กดแสดงความรู้สึก 457 ครั้ง แบ่งเป็น โไลค์ 358 หัวเราะ 94 หัวใจ 1 เสียใจ 4 และการตอบกลับ 1 ข้อความ

ลำดับที่ 3 โปสเตอร์ภาพตัดต่อพลเอกประยุทธ์ เป็นนักดนตรี พร้อมแสดงความคิดเห็นว่า “รับฟัง 3 ผลงานใหม่ครับ เพลงแรก ความพยายาม อยู่ที่ไหน ความนิบหนาย อยู่ทีนั้นต่อด้วยเพลงที่สอง ยิ่งอยู่ยิ่งแย่งแย่งแก่งแย่งเหี้ย และเพลงสุดท้าย พลิกวิกฤตให้เป็นวิบัติ เชิญรับฟังได้ครับ” มีผู้กดแสดงความรู้สึก 269 ครั้ง แบ่งเป็น โไลค์ 115 หัวเราะ 152 หัวใจ 1 เสียใจ 1 และการตอบกลับ 10 ข้อความ

จากข้อมูลของผู้ที่ให้ความสนใจกับภาพดังกล่าว จะพบว่าส่วนใหญ่มีความเห็นไปในลักษณะชื่นชมการนำเสนอเรื่องของภาพ รองมาคือการแสดงความรู้สึกขบและเสียใจ โดยความเห็นของผู้ถูกได้รับกดความรู้สึกมากที่สุดลำดับที่ 1 ใช้ภาพและข้อความรุนแรงเป็นการเปรียบเทียบ พลเอกประยุทธ์ กับ “เหี้ย” สัตว์ที่คนไทยมักจะใช้เปรียบเทียบกับคนไม่ดี หรือเรื่องอะไรที่เลวร้าย ส่วนภาพที่นำมาตัดต่อก็คือภาพพลเอกประยุทธ์ทั้งคู่ ต่างกันแค่ช่วงวัย โดยนัยของความเห็นนี้ คือการเหยียดหยันพลเอกประยุทธ์ ที่ยังคงความเลวร้ายอย่างเสมอดันเสมอปลายตั้งแต่วัยหนุ่มถึงปัจจุบัน ลำดับที่ 2 เป็นการเสียดสีความเอาใจใส่คนได้ปกครองของพลเอกประยุทธ์ ที่ไม่มีการเอาใจใส่ที่ดี ต่างกับคนชาติอื่น ที่พยายามทุ่มเท เอาใจใส่เขามากกว่า ลำดับที่ 3 เป็นการตัดต่อภาพพลเอกประยุทธ์ เป็นนักร้อง ในความเห็นนี้ได้รับการกดหัวเราะเป็นจำนวนมาก เนื่องจากการเป็นการแสดงความคิดเห็น โดยใช้ข้อความเสียดสีพลเอกประยุทธ์ เป็นนักร้องที่จะร้องเพลง ตามชื่อเพลงนั้นๆ สื่อถึงการบริหารประเทศของพลเอกประยุทธ์ ที่ล้มเหลว

ภาพที่ 4.26 “ลุง” กับการตีความหมายของ “ผมนงรจตกม” (ซ้าย) เปรียบเทียบกับมีมชายยื่นคิ (ขวา) เผยแพร่เมื่อ 8 กุมภาพันธ์ 2563

การจัดกิจกรรมฟุตบอลประเพณีจุฬารธรรมศาสตร์ครั้งที่ 74 เมื่อ 8 กุมภาพันธ์ 2563 ภายใต้นโยบาย “Make a CHANGE” กิจกรรมดังกล่าวเป็นที่ทราบกันดีถึงการเดินขบวนพาเรดเข้าสนามของแต่ละมหาวิทยาลัย ที่มีรูปแบบเป็นการล้อเลียนการเมือง และในปีหนึ่งๆในขบวนพาเรดที่ได้รับความนิยมอย่างมากในสื่อสังคมออนไลน์ที่ขึ้นติดเทรนด์บนทวิตเตอร์ในขณะนั้นคือ “ผมนงรจตกม” ส่วนใหญ่แสดงความชื่นชอบและขบขัน พร้อมทั้งเสียดสีว่ารัฐบาลไม่สามารถตีความหมายออกได้

ผู้วาดได้เผยแพร่การ์ตูนในวันเดียวกับที่มีการจัดกิจกรรม โดยรูปสัญลักษณ์ช่องที่ 1 “ตาใส” ถือป้ายข้อความว่า “ผมนงรจตกม” วิ่งบนลู่วิ่ง สื่อถึงภาพการเดินขบวนพาเรดงานกีฬา ที่ก่อนจะมีการแข่งขันเชียร์หรือกีฬา นักเรียน/นักศึกษา จะถือป้ายยาวมาเดินบนลู่วิ่งเพื่อเข้าสู่สนามแข่งของแต่ละทีม ส่วน “ผมนงรจตกม” เป็นคำย่อของคำว่า “...ผู้นำโง่เราจะตายกันหมด” ช่องที่ 2-3 “ลุง” กำลังครุ่นคิดความหมายของ “ผมนงรจตกม” โดยหนูนตัวหนึ่งมีอักษร D อยู่บนตัวกำลังยื่นเหงื่อตกอยู่ข้าง “ลุง” สื่อถึง “ลุง” เป็นคนไม่ฉลาด และไม่เข้าใจความหมายของป้ายข้อความนั้น ขณะที่หนูนตัวข้างๆ คือ “หนูดิ” หรือ น.ส.วนิษา เรช เจ้าของวลี “ผู้นำโง่เราจะตายกันหมด” โดยครั้งนั้นใช้วิจารณ์รัฐบาลยิ่งลักษณ์ ชินวัตร กรณีแก้ปัญหาหน้าท่วมเมื่อปี 2554 โดย “หนูดิ” ที่ยื่นข้าง “ลุง” กำลังเหงื่อตก สื่อถึงความมีพิรุณบางอย่างหรือนัยนี้คือ การที่ “หนูดิ” เป็นเจ้าของวลีนั่นเอง ทั้งนี้ผู้วาดได้ใช้การล้อเลียนกับภาพมีมภาพชายที่ครุ่นคิดเพื่อตัดสินใจจะทำอะไรบางอย่าง มาแทนการใช้ความคิดของพลเอกประยุทธ์ ที่จะตีความหมายของข้อความในขบวนพาเรดนั้น

จากภาพสามารถตีความว่า ขบวนการเสียดสีการเมือง ในสถานการณ์นี้คือ งาน กีฬาฟุตบอลประเพณี จุฬา-ธรรมศาสตร์ โดยพาเรดการเมืองของทั้งสองมหาวิทยาลัยมีความเป็น เอกลักษณะเฉพาะที่ต้องอาศัยการตีความ และด้วยความต่างทางอายุของนักศึกษา กับ พลเอกประยุทธ์ ที่ถูกมองว่าไม่สามารถเข้าใจแนวความคิดของคนรุ่นใหม่ได้ เนื่องจากข้อความ ดังกล่าวต้องถอดความออกถึง 2 ชั้น โดยชั้น 1 เป็นการถอดความ “พจนารถคม” ให้ได้ ผู้นำโง่เราจะ ตายกันหมด และชั้นที่ 2 เป็นนัยเสียดสีถึงเจ้าของข้อความหรือ “หนูดี” ที่ใช้ข้อความนี้ในการวิจารณ์ รัฐบาล น.ส.ยิ่งลักษณ์ แต่กลับไม่วิจารณ์ในรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ ฝ่ายเห็นต่างรัฐบาลจึงได้หิววลี นี้ขึ้นมาซ้ำแทน เพื่อใช้วิจารณ์พลเอกประยุทธ์

ข้อความที่แสดงความคิดเห็นผ่านเฟซบุ๊กเพจ ไข่แมวX และได้รับการกดแสดง ความรู้สึกมากที่สุด

ภาพการ์ตูนนี้มีผู้กดแสดงความรู้สึก 5 หมื่นครั้ง แบ่งเป็น ไลค์ 2.9 หมื่น หัวเราะ 2 หมื่น โกรธ 9 หัวใจ 273 ว้าว 118 เสียใจ 127 การแสดงความคิดเห็น 1.3 พันครั้ง และแชร์ 6.9 พันครั้ง โดยมีการแสดงความคิดเห็นที่ได้การกดความรู้สึกมากที่สุด 3 ลำดับแรกคือ

ลำดับที่ 1 “ค่าไปเถอะ ค่ากันเข้าไป วันหนึ่งไม่มีท่านแล้ว ไข่แมวจะแซวใคร คิดสิคิด 555” มีผู้กดแสดงความรู้สึก 1.9 พันครั้ง แบ่งเป็น ไลค์ 905 หัวเราะ 1 พัน หัวใจ 6 ว้าว 4 โกรธ 1 เสียใจ 9 และการตอบกลับ 28 ข้อความ

ลำดับที่ 2 “ไข่แมวมาเร็วมีากกกกแกะแก่ง เก็บทุกเม็ด แม้กระทั่งหนู D” มีผู้กด แสดงความรู้สึก 979 ครั้ง แบ่งเป็น ไลค์ 449 หัวเราะ 522 หัวใจ 5 ว้าว 3 และการตอบกลับ 33 ข้อความ

ลำดับที่ 3 “ลุงคู่แ้วใช้กูเกล็นแล้วนะโว้ย โถ้วว” มีผู้กดแสดงความรู้สึก 970 ครั้ง แบ่งเป็น ไลค์ 390 หัวเราะ 566 หัวใจ 3 เสียใจ 1 ว้าว 10 และการตอบกลับ 12 ข้อความ

จากข้อมูลของผู้ที่ให้ความสนใจกับภาพดังกล่าว จะพบว่าส่วนใหญ่มีความเห็นไปในลักษณะชื่นชมการนำเสนอเรื่องของภาพ และแสดงความรู้สึกขบขัน โดยความเห็นของผู้ถูก ได้รับความรู้สึกมากที่สุดลำดับที่ 1 ใช้การเสียดสีในฐานะที่เป็นผู้ติดตามการ์ตูนของไข่แมวเป็นประจำ ที่หากวันหนึ่งพลเอกประยุทธ์ไม่ได้มีบทบาททางการเมืองแล้ว การ์ตูนไข่แมวจะนำเสนอ ใครให้คนสามารถรู้สึกขบขันได้ ลำดับที่ 2 ชื่นชมความรวดเร็วของการนำเสนอภาพการ์ตูนที่อิงกับ เหตุการณ์ปัจจุบันอย่างทันที และยังนำเสนอถึงผู้ต้นคิดวลีนี้ และลำดับที่ 3 นำข้อความบนป้ายผ้า ไปค้นหาบน Google ซึ่งได้คำตอบเช่นกัน จึงเสียดสีพลเอกประยุทธ์ จะสามารถเข้าใจความหมายนี้ ได้ เพราะพลเอกประยุทธ์ ใช้ Google เป็น จากที่เคยสัมภาษณ์กับสื่อแนะนำให้คุณไทยหาความรู้

ต่างๆ จาก Google ซึ่งเป็นคำแนะนำที่เข้าไปแล้วสำหรับยุคสมัยนี้ คนรุ่นใหม่และผู้ใช้คอมพิวเตอร์ เป็น สามารถหาข้อมูลจาก Google ได้เป็นประจำ

ภาพที่ 4.27 นายพุทธิพงษ์ ปุณณกันต์ ที่มีความขัดแย้งในตัวเอง (บน) เปรียบเทียบกับฉากใน การ์ตูนสไปเดอร์แมน (ล่าง) เผยแพร่เมื่อ 10 กุมภาพันธ์ 2563

จากเหตุการณ์ที่ยังที่ โคราช เมื่อ 8 กุมภาพันธ์ 2563 ผู้ก่อเหตุได้ live ผ่านเฟซบุ๊ก ส่วนตัวขณะกำลังก่อเหตุ สร้างความสะเทือนขวัญให้กับผู้ติดตามอย่างมาก กระทั่งบัญชีเฟซบุ๊ก ของผู้ก่อเหตุถูกระงับไป โดยนายพุทธิพงษ์ ปุณณกันต์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงดิจิทัลเพื่อ เศรษฐกิจและสังคม ในขณะนั้น แจ้งว่า เฟซบุ๊กได้ตอบรับคำร้องขอจากกระทรวง ในการปิดบัญชีเฟซบุ๊กของผู้ก่อเหตุ แต่ในเวลาต่อมาสำนักงานเฟซบุ๊กที่ดูแลส่วนของประเทศไทย แจ้งต่อสื่อระบุว่า เฟซบุ๊กเป็นผู้ทำการปิดบัญชีดังกล่าวเอง เนื่องจากมีเนื้อหาขัดกับกฎระเบียบของเฟซบุ๊ก จากนั้นจึง เกิดกระแสวิจารณ์บนสื่อสังคมออนไลน์ วิจารณ์นายพุทธิพงษ์ ที่เป็นอ้างว่าเป็นผู้แจ้งเฟซบุ๊กเองนั้น ไม่เป็นความจริง และการทำเช่นนี้ หมายถึงว่านายพุทธิพงษ์ รัฐมนตรีกระทรวงดิจิทัลฯ ที่ทำหน้าที่ปราบปราม Fake News เป็นผู้ปล่อย Fake News เอง

ผู้วาดได้เผยแพร่ภาพหลังจากเหตุการณ์ผ่านไป 2 วัน โดยมีรูปสัญลักษณ์ คือ 1) อักษร PD สื่อถึงชื่อของนายปรีดี พนมยงค์ 2) ชายทรงผมเกรียน สวมแว่นสายตาและเสื้อดำ กำลังยื่นชี้นิ้วไปที่ชายที่ใบหน้าเหมือนกัน โดยชายคนนั้นก็กำลังชี้นิ้วกลับมาที่ตัวเอง สื่อถึง ตัวนายพุทธิพงษ์ ปุณกันต์ กำลังกระทำการบางอย่างที่ผิดไปจากข้อกำหนดหรือกฎที่ตัวเองยึดถือ ในบริบทนี้คือการที่นายพุทธิพงษ์โพสต์ข้อมูลขัดกับข้อเท็จจริงที่เฟซบุ๊กออกมาชี้แจง 3) ชายต่างชาติสวมเสื้อสีน้ำเงินแอบดูพฤติกรรมนั้น สื่อถึง นายมาร์ก ซักเคอร์เบิร์ก เจ้าของเฟซบุ๊ก หรือก็คือเจ้าหน้าที่เฟซบุ๊กที่ออกมาให้ข้อเท็จจริงกับสื่อ และ 4) เจ้าหน้าที่ตำรวจยืนเหนือตอกอยู่ข้างนายพุทธิพงษ์ทั้งสองคน สื่อถึง เจ้าหน้าที่รัฐไม่ดำเนินการหรือแสดงความเห็นต่อกรณีนายพุทธิพงษ์ที่กระทำผิดตาม ทั้งนี้ผู้วาดได้ใช้มีมจากการ์ตูนสไปเดอร์แมนตอนหนึ่งเกี่ยวกับสไปเดอร์แมนตัวจริงกับตัวปลอม ที่ต่างก็โทษกันว่าอีกฝ่ายคือตัวปลอม ขณะที่ตำรวจยืนบังตัวอักษรเต็มๆที่เขียนบนรถว่า “NYPD” เหลือเพียง “PD”

จากภาพสามารถตีความว่า นายพุทธิพงษ์ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงดิจิทัลฯ ที่ขับเคลื่อนเรื่องการดำเนินคดีกับผู้เผยแพร่ Fake News บนสื่อสังคมออนไลน์ แต่ในช่วงเหตุการณ์กราดยิงที่โคราช นายพุทธิพงษ์อ้างว่าเป็นผู้ติดต่อกับเฟซบุ๊กให้ปิดบัญชีเฟซบุ๊กของคนร้าย ซึ่งไม่ตรงกับที่เฟซบุ๊กแจ้งว่าเป็นผู้ดำเนินการเอง ทำให้มีการแสดงความเห็นวิจารณ์นายพุทธิพงษ์ว่าเป็นผู้เผยแพร่ Fake News เอง ซึ่งตามกฎหมายแล้วถือว่ามีความผิดตาม พรบ.คอมพิวเตอร์ แต่ก็ไม่ได้มีการจับกุมหรือตักเตือนแต่อย่างใด ดังจะเห็นจากภาพตำรวจที่อยู่แต่ละฝั่งของนายพุทธิพงษ์ทั้ง 2 คน มีสีหน้าตัดสินใจไม่ได้ว่าจะดำเนินคดีหรือไม่ โดยเหตุการณ์ครั้งนี้มีเฟซบุ๊กเป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงโต้แย้งนายพุทธิพงษ์ ส่วนอักษร PD ที่สื่อถึงนายปรีดีนั้น ไม่มีความหมายความเหตุการณ์นี้

ข้อความที่แสดงความเห็นผ่านเฟซบุ๊กเพจ ไข่แมวX และได้รับการกดแสดงความรู้สึกมากที่สุด

ภาพการ์ตูนนี้มีผู้กดแสดงความรู้สึก 2.4 หมื่นครั้ง แบ่งเป็น ไลค์ 1.7 หมื่น หัวเราะ 6.7 พัน โกรธ 14 หัวใจ 29 ว้าว 69 เสียใจ 42 การแสดงความเห็น 463 ครั้ง และแชร์ 493 ครั้ง โดยมีการแสดงความเห็นที่ได้รับการกดความรู้สึกมากที่สุด 3 ลำดับแรกคือ

ลำดับที่ 1 “สร้าง Fake news ซะเอง 555” มีผู้กดแสดงความรู้สึก 507 ครั้ง แบ่งเป็น ไลค์ 307 หัวเราะ 196 หัวใจ 1 ว้าว 4 เสียใจ 1 และการตอบกลับ 2 ข้อความ

ลำดับที่ 2 โพสต์ภาพรถกระบะ ด้านหลังติดสติ๊กเกอร์เต็มคันรถ พร้อมแสดงความเห็นว่า “จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น คนไทย และกองทัพ คงได้เรียนรู้บทเรียนมากมาย ทั้งในฐานะผู้หนีตาย ทั้งในฐานะครอบครัวและผู้สูญเสีย ทั้งในฐานะเจ้าหน้าที่ ทั้งในฐานะนายหน้า ทั้งในฐานะเจ้านายและลูกน้อง..แต่ที่ผมมั่นใจมากๆว่าคนกลุ่มนี้จะต้องได้เรียนรู้และเตรียมการมากขึ้นคือ

นายพัน/นายพลที่นิยมอมเงินเดือนทหารเกณฑ์ ...#คงคิดหนักและระแวงระวังมากขึ้น” มีผู้กดแสดงความรู้สึก 309 ครั้ง แบ่งเป็น โไลค์ 225 หัวเราะ 82 หัวใจ 2 และการตอบกลับ 34 ข้อความ

ลำดับที่ 3 “ไอ้ขยะ เป่านกหวีดจนมีตำแหน่ง ไม่เคยให้ราคากับหมารับใช้ตัวนี้ พ่อมึงตาย” มีผู้กดแสดงความรู้สึก 294 ครั้ง แบ่งเป็น โไลค์ 223 หัวเราะ 66 หัวใจ 1 โกรธ 1 ว้าว 1 และการตอบกลับ 1 ข้อความ

จากข้อมูลของผู้ที่ให้ความสนใจกับภาพดังกล่าว จะพบว่าส่วนใหญ่มีความเห็นไปในลักษณะชื่นชอบการนำเสนอเรื่องของภาพ และแสดงความรู้สึกขบขัน โดยความเห็นของผู้ถูกได้รับกดความรู้สึกมากที่สุด 2 ใน 3 ภาพ แสดงความเห็นวิจารณ์นายพุทธิพงษ์ ปุณณกันต์ รว.ดศ. ในขณะนั้น ทั้งวิจารณ์ว่าเคยเป็นอดีต กบปส. ทำให้ได้รับตำแหน่งรัฐมนตรี และการเป็นรัฐมนตรีดิจิทัล แต่กลับเผยแพร่ข่าวตัวเอง และอีก 1 ความเห็น ที่วิจารณ์สาเหตุของภาพ หรือก็คือเนื้อหาข่าว เกี่ยวกับการกราดยิงโคราช โดยวิจารณ์การทุจริตและกดขี่ผู้ได้บังคับบัญชาของกองทัพ โดยในความเห็นนี้ ได้โพสต์ภาพพระกระบะที่ติดสติ๊กเกอร์เต็มข้างหลังรถ เปรียบเสมือนการติดเข็มศอกของนายทหารระดับสูง เป็นการสื่อถึงภาพผู้บังคับบัญชาระดับสูงที่กดขี่ผู้ได้บังคับบัญชาอย่างไม่เป็นธรรม ซึ่งผู้แสดงความเห็น มีความหวังว่า ผู้บังคับบัญชาจะตระหนักถึงผลที่ตามมาจากบทเรียนของเหตุการณ์กราดยิงครั้งนี้

ภาพที่ 4.28 “ศาลพระภูมิ” ยูบพรรคอนาคตใหม่ (ซ้าย) เปรียบเทียบกับฉากเปิดของแอนิเมชันค่าย PIXAR เผยแพร่เมื่อ 21 กุมภาพันธ์ 2563

สืบเนื่องจากพรรคอนาคตใหม่ถูกร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ กรณีนายชนาธร ปล่อยเงินกู้ให้พรรคอนาคตใหม่ กระทั่งเมื่อ 21 กุมภาพันธ์ 2563 ศาลรัฐธรรมนูญมีมติยุบพรรคอนาคตใหม่ และตัดสิทธิตัดสิทธิ์กรรมการบริหารพรรค 10 ปี ท่ามกลางกระแสวิจารณ์หนึ่งในข้อพิจารณาระบุว่า เงินกู้ถือเป็นรายรับทางการเมือง ที่พรรคมีเจตนาหลีกเลี่ยงการรับบริจาคเงิน ในห้วงเดียวกันก็มีการร้องต่อ กกต. เพื่อพิจารณาความผิดเดียวกันนี้กับอีกพรรคการเมืองอื่น แต่ กกต.พิจารณาแล้วไม่ผิดเนื่องจากกู้เงินไม่เกิน 10 ล้านบาท ตามที่ข้อกำหนดอนุญาตได้

ผู้วาดได้เผยแพร่ภาพในวันเดียวกับที่ศาลรัฐธรรมนูญตัดสิน โดยมีรูปสัญลักษณ์คือ ศาลพระภูมิที่กระโดดไปมาได้ และมีโลโก้พรรคการเมืองประกอบด้วย พรรคพลังประชารัฐ พรรคอนาคตใหม่ พรรคภูมิใจไทย และพรรคประชาธิปัตย์ ซึ่งศาลพระภูมิได้กระโดดทับโลโก้ของพรรคอนาคตใหม่ สื่อถึง ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยคดีการเมืองยุบพรรคอนาคตใหม่ทั้งที่พรรคการเมืองอื่นที่ปรากฏในภาพการ์ตูน ก็มีข้อครหาให้กรณีเดียวกับพรรคอนาคตใหม่แต่ไม่ถูกยุบพรรค นอกจากนี้ รูปสัญลักษณ์ที่เกิดจากต้นฉบับของการล้อเลียนการ์ตูนนี้คือ ผู้วาดการ์ตูนได้อิงจากฉากเปิดแอนิเมชันค่าย PIXAR ซึ่งอ่านว่า พิกซาร์ เป็นการล้อเลียนกับคำ พิกพักษา และฉากเปิดดังกล่าวจะมีลักษณะเป็น โคมไฟกระโดดขึ้นไปบนตัวอักษร

จากภาพสามารถตีความได้ว่า ศาลรัฐธรรมนูญตัดสินยุบพรรคอนาคตใหม่ด้วยคดี “เงินกู้ของพรรค” โดยศาลได้ตีความตามข้อกำหนดยืนยันว่าเงินกู้ถือเป็นรายได้ทางการเมือง ขณะที่พรรคการเมืองอื่นก็มีประเด็นเงินกู้พรรคเช่นกัน และได้ส่งคำร้องต่อ กกต. แต่ กกต.พิจารณาแล้วพบว่าไม่มีความผิด เนื่องจากไม่เงินกู้ไม่เกิน 10 ล้านบาทตามข้อกำหนด สิ่งที่เกิดขึ้น ทำให้คนทั่วไปที่ติดตามข่าวนี้ มองว่าคำตัดสินของศาลรัฐธรรมนูญ และการพิจารณาของ กกต. มีความลำเอียงและต้องการที่จะทำลายพรรคอนาคตใหม่โดยเฉพาะ

ข้อความที่แสดงความเห็นผ่านเฟซบุ๊กเพจ ไข่แมวX และได้รับการกดแสดงความรู้สึกมากที่สุด

ภาพการ์ตูนนี้มีผู้กดแสดงความรู้สึก 5.3 หมื่นครั้ง แบ่งเป็น ไลค์ 3.7 หมื่น หัวเราะ 5.5 พัน โกรธ 2 พัน หัวใจ 84 ว้าว 251 เสียใจ 8 พัน การแสดงความเห็น 1.2 พันครั้ง และแชร์ 9.3 พันครั้ง โดยมีการแสดงความเห็นที่ได้การกดความรู้สึกมากที่สุด 3 ลำดับแรกคือ

ลำดับที่ 1 โพสต์ภาพบุคคลปริศนาเป็นหุ่นชกมวย พปชร. และ คสช. พร้อมแสดงความเห็นว่า “#ปรีศนาธรรม” สงครามมหาเทพกับมนุษย์” มีผู้กดแสดงความรู้สึก 379 ครั้ง แบ่งเป็น ไลค์ 270 หัวเราะ 99 หัวใจ 1 ว้าว 5 เสียใจ 2 โกรธ 2 และการตอบกลับ 46 ข้อความ

ลำดับที่ 2 “ต้องขอเตือนทุกคนเลขนะครับ ที่บางคนไม่พอใจคำตัดสินวันนี้ ... ไม่ว่าศาลรัฐธรรมนูญจะอ่านคำพิพากษาพรรคอนาคตใหม่ ไม่ถูกใจหลายๆคน แต่เราก็ต้องเคารพท่าน

นะครับ #ห้าม คำท่านว่าทำตามใบสั่ง องค์กรอิสระหน้าหมา พ่อมึงตาย พวกข้าเผด็จการ หรืออื่นๆ นะครับ เพราะถือว่าเข้าข่ายหมิ่นศาล ต้องระมัดระวังกันให้มากๆ อย่าใจร้อนครับ ด้วยความเคารพ !!!” มีผู้กดแสดงความรู้สึก 334 ครั้ง แบ่งเป็น โไลค์ 194 หัวเราะ 135 หัวใจ 3 ว้าว 1 เสียใจ 1 และการตอบกลับ 16 ข้อความ

ลำดับที่ 3 “สัตว์เดรัจฉานมันทำทุกสิ่งเพื่อทำร้ายทำลายมนุษย์จริงๆ” มีผู้กดแสดงความรู้สึก 331 ครั้ง แบ่งเป็น โไลค์ 313 หัวเราะ 7 หัวใจ 7 เสรี 4 ไม่มีข้อความตอบกลับ

จากข้อมูลของผู้ที่ให้ความสนใจกับภาพดังกล่าว จะพบว่าส่วนใหญ่มีความเห็นไปในลักษณะชื่นชอบการนำเสนอเรื่องของภาพ รองมาคือแสดงความเสียใจ และความโกรธ โดยความเห็นของผู้ถูกได้รับกดความรู้สึกมากที่สุดลำดับที่ 1 เป็นการแสดงความเห็นอย่างมีนัยแฝงว่าคำพิพากษาของศาลรัฐธรรมนูญ มีผู้อยู่เบื้องหลังและควบคุมให้คำตัดสินเป็นไปตามที่ต้องการ โดยใช้ข้อความที่สื่อถึงการต่อสู้ของชนชั้นนำกับประชาชนทั่วไป ลำดับที่ 2 เป็นการแสดงความโกรธผ่านการเสียดสีในแง่ของกฎหมาย ที่ไม่สามารถวิพากษ์วิจารณ์กระบวนการตัดสินของศาลตุลาการได้ และลำดับที่ 3 เป็นการแสดงความเห็นคำทอโดยตรง

ภาพที่ 4.29 “ตาใส” ทลายรังกะลา IO เผยแพร่เมื่อ 26 กุมภาพันธ์ 2563

การอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรี ในห้วงเดือนกุมภาพันธ์ 2563 พรรคฝ่ายค้านโดยเฉพาะพรรคก้าวไกล นำเสนอข้อมูลเชิงลึกหลายด้าน และตั้งคำถามถึงรัฐบาลต่อกรณีต่างๆ เมื่อ 25 กุมภาพันธ์ 2563 นายวิโรจน์ ลักขณาอดิศร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ และโฆษกพรรคก้าวไกล(อดีตคือพรรคอนาคตใหม่) อภิปรายไม่ไว้วางใจกรณีกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) ทำปฏิบัติการทางข่าวสาร (IO)

กับประชาชน โดยนายวิโรจน์ ได้นำเสนอสไลด์ภาพหนึ่งปรากฏ QR Code กลุ่มไลน์เกี่ยวกับการทำ IO ของกองทัพ โดยผู้ฟังอภิปรายได้ใช้โทรศัพท์ที่สแกนเข้ากลุ่มไลน์ ซึ่งไม่ได้ตั้งระบบล๊อคให้เฉพาะเชิญเข้ากลุ่มเท่านั้น จึงทำให้คนจำนวนมากสามารถเข้ากลุ่มได้เพียงแค่สแกนเข้ากลุ่ม และเมื่อเข้ากลุ่มไปแล้ว ได้มีคนเข้าไปปั่นป่วนกลุ่มเป็นจำนวนมาก จนสุดท้ายกลุ่มต้องปิดตัวไป

ผู้วาดเผยแพร่ภาพหลังจากการอภิปรายผ่านไปแล้ว 1 วัน โดยมีรูปสัญลักษณ์ช่องที่ 1-2 คือ “ตาใส” กำลังดูจอโทรทัศน์ที่ฉายภาพนายวิโรจน์ และมี QR code พร้อมข้อความระบุว่า “IO ทหาร...” จากนั้น “ตาใส” ได้หยิบโทรศัพท์มือถือขึ้นมาสแกนหน้าโทรทัศน์ สื่อถึง ประชาชนที่กำลังชมการอภิปรายในสภาประเด็นการปฏิบัติการทางข่าวสารจากรัฐ และช่วงหนึ่งที่นายวิโรจน์อภิปรายได้นำเสนอไลน์กลุ่ม “IO” ที่เชื่อได้ว่าเป็นของกองทัพ รูปสัญลักษณ์ช่องที่ 3-4 คือ กะลา 1 ใบ ที่ด้านบนมีตึกสีเขียว และธงลายพรางเขียนคำว่า “IO” สื่อถึงว่า “กะลา” เป็นสิ่งที่อยู่กับวิถีไทยมาตั้งแต่ในโบราณอดีตโดยส่วนใหญ่ถึงนำมาเป็นของใช้ นอกจากนี้ยังมีสุภาษิต “กบในกะลา” หมายถึง ผู้ที่มีความคิดอยู่แต่ในกรอบ โดยกะลาเป็นเครื่องทรงกลมครอบตัวกบติดกับไม่ให้ออกไปที่ไหนได้ ทำให้กบเชื่อว่าสิ่งที่อยู่ในนั้นเป็นโลกของทั้งใบเราแล้ว ในบริบทของการ์ตูนสื่อว่าศูนย์ปฏิบัติการ “IO” ที่มีฐานบัญชาการเป็นกะลา บ่งบอกถึงทัศนคติ ความรู้ของผู้อยู่ในฐานนี้ว่า ไม่เคยออกจากกรอบ และฐานแบบนี้ก็เป็นตัวผลิตแนวความคิดแบบเดิม ส่งกระจายออกไปให้คนอื่นรับรู้ผ่านความเทียมสีเขียวบนกะลา อย่างไรก็ตาม ในรูปสัญลักษณ์ช่องที่ 4 มีผู้เข้าไปเยี่ยมชมฐานปฏิบัติการกะละเป็นจำนวนมากจนระเบิด สื่อถึง คนจากโลกภายนอกกะลา ทราบถึงการมีฐานปฏิบัติการข่าวสารจึงเข้าไปชมเป็นจำนวนมาก ด้วยความที่เป็นคนจากภายนอกกะลา ความคิดทัศนคติจึงแตกต่างกับผู้ที่อยู่ในกะลา จนทำให้คนในนั้นทนไม่ได้ จนต้องระเบิดฐานปฏิบัติการนี้ทิ้งไป ผู้วาดตั้งใจสื่อถึงการที่มีคนจำนวนมากเข้าไปในกะลาที่สื่อถึงศูนย์ปฏิบัติการ IO จนระเบิดออก คล้ายกับถูกทำลายฐานปฏิบัติการ

จากภาพสามารถตีความได้ว่า ระหว่างการอภิปรายของนายวิโรจน์ในประเด็น IO ของกองทัพ พร้อมทั้งเสนอภาพ QR Code ที่ผู้ฟังอภิปรายสามารถเข้ากลุ่มได้ในทันที คนจำนวนมากที่เข้าไปในกลุ่มดังกล่าว ส่วนใหญ่เป็นผู้มีความเห็นต่างกับรัฐบาล อีกทั้งประเด็น IO ก็เป็นสิ่งที่ถูกอ้างถึงอยู่บ่อยครั้งแต่ไม่เคยมีหลักฐานเป็นประจักษ์เท่าครั้งนี้ ที่ผู้ชมสามารถเข้าไปสัมผัสได้โดยตรง เมื่อคนที่เข้าไปเป็นฝ่ายตรงข้ามรัฐบาล และมีจำนวนมาก (คาดว่าน่าจะมากกว่าสมาชิกในกลุ่มนั้น) คนพวกนี้ก็เข้าไปปั่นป่วน ทั้งการโพสต์สติ๊กเกอร์ คำหยาบคาย จนกลุ่มดังกล่าวต้องปิดตัวไป คล้ายกับว่าตัวจริงของ IO ถูกเปิดเผยแล้ว จึงไม่มีเหตุผลที่ต้องคงกลุ่มไว้

ข้อความที่แสดงความเห็นผ่านเฟซบุ๊กเพจ ไข่แมวX และได้รับการกดแสดงความรูสึกมากที่สุด

ภาพการ์ตูนนี้มีผู้กดแสดงความรู้สึก 4.7 หมื่นครั้ง แบ่งเป็น ไลค์ 3.1 หมื่น หัวเราะ 1.5 หมื่น โกรธ 16 พัน หัวใจ 253 ว้าว 142 เสียใจ 34 พัน การแสดงความคิดเห็น 1.4 พันครั้ง และแชร์ 4.2 พันครั้ง โดยมีการแสดงความคิดเห็นที่ได้การกดความรู้สึกมากที่สุด 3 ลำดับแรกคือ

ลำดับที่ 1 โพสต์ภาพทหารหน้าเครื่องเคียบคคดีย์บอร์ด พร้อมแสดงความคิดเห็นว่า “งานสบาย สามารถทำงานที่บ้านได้ เทรทาคาวันนี้ กอปปี้แล้วเอามาวาง 50 โพสต์ข้อความง่ายๆ 100 โพสต์รูปตัดแปะงานหยาบ 200 โพสต์รูปตัดแปะงานละเอียด 300 สลัดเอาไปแชร์ 500 ทอปคอมเมนต์ 1000 คิคคอนเทนท์ค่าทักษิณ/ยิ่งลักษณ์/ชนาธร ได้ 2000 เพจIOไหนมีคนติดตามเยอะ 3000” มีผู้กดแสดงความรู้สึก 1.1 พันครั้ง แบ่งเป็น ไลค์ 621 หัวเราะ 544 หัวใจ 2 ว้าว 11 เสียใจ 2 โกรธ 2 และการตอบกลับ 31 ข้อความ

ลำดับที่ 2 โพสต์ภาพข้อความของนายเตชะ ทับทอง ที่แย้งว่า io ทหารไม่มีจริง พร้อมแสดงความคิดเห็นว่า “สลัดโกรธแล้ว” มีผู้กดแสดงความรู้สึก 962 ครั้ง แบ่งเป็น ไลค์ 294 หัวเราะ 662 หัวใจ 1 ว้าว 4 โกรธ 1 และการตอบกลับ 50 ข้อความ

ลำดับที่ 3 “เอาเงินภาษีประชาชนมานั่งจ้างคนมาโพสต์ค่าประชาชนที่ไม่สนับสนุนตัวเอง ประยุทธ์ จันทร์โอชา Prayut Chan-o-cha มึงนี่มันชั่วบริสุทธิ์ ตายไปก็มีแต่คนสาปแช่ง” มีผู้กดแสดงความรู้สึก 804 ครั้ง แบ่งเป็น ไลค์ 658 หัวเราะ 136 หัวใจ 6 โกรธ 3 ว้าว 1 และข้อความตอบกลับ 18 ข้อความ

จากข้อมูลของผู้ที่ให้ความสนใจกับภาพดังกล่าว จะพบว่าส่วนใหญ่มีความเห็นไปในลักษณะชื่นชอบการนำเสนอเรื่องของภาพ และแสดงความรู้สึกขบขันโดยความเห็นของผู้กดได้รับกดความรู้สึกมากที่สุดลำดับที่ 1 ใช้การโพสต์ภาพการ์ตูนทหารเสียดสีการทำปฏิบัติการทางไซเบอร์ โดยข้อความที่แสดงความคิดเห็น เป็นการเสียดสีความเห็นของโฆษณารับสมัครงานคนตอบเมล ที่มักจะปรากฏตามการแสดงความคิดเห็นในเพจที่มีผู้ติดตามจำนวนมาก ลำดับที่ 2 เป็นการนำภาพแคปเจอร์ข้อความของฝ่ายสนับสนุนรัฐบาลที่ปฏิเสธเรื่อง IO พร้อมเสียดสีว่าเป็นการโพสต์ที่สื่อถึงความโกรธ โดยมีนัยว่าไม่ยอมรับความจริง และลำดับที่ 3 เป็นการแสดงความคิดเห็นด้วยวิचारณ์การใช้เงินภาษีประชาชนเพื่อทำปฏิบัติการ IO กับประชาชนที่เป็นผู้เสียภาษี คนที่ทำแบบนี้หากหมดอำนาจหรือตายไปแล้ว ต้องถูกสาปแช่งหรืออีกนัยคือถูกนำประวัติที่ไม่ดีออกมาเผยแพร่ให้คนรุ่นหลังได้รับรู้

ภาพที่ 4.30 “ตาใส” ถูกเชื้อโรคร้ายจู่ตกลงใต้น้ำ เผยแพร่เมื่อ 16 เมษายน 2563

ห้วงปี 2563 เป็นต้นมา ประเทศไทยและทั่วโลก ประสบปัญหาการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 ซึ่งมีการติดต่อได้ง่ายและแพร่กระจายอย่างรวดเร็ว ทั่วโลกต้องออกมาตรการเว้นระยะห่างทางสังคม บางประเทศต้อง lock down เมืองเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดไปมากกว่านี้ ทำให้ธุรกิจการท่องเที่ยว ร้านอาหารและการให้บริการอื่นๆ ต้องหยุดชะงัก ในห้วงเดือนเมษายน 2563 รัฐบาลออกมาตรการ “เราไม่ทิ้งกัน” ให้สำหรับผู้ประกอบการที่ได้รับผลกระทบ เป็นจำนวน 5,000 บาท ผ่านการลงทะเบียนออนไลน์ ซึ่งพบปัญหาในการพิจารณาคุณสมบัติ รวมถึงพักการจ่ายเยียวยาเป็นรอบๆ ทำให้ประชาชนได้รับการเยียวยาที่ล่าช้า

ผู้วาดได้เผยแพร่ภาพหลังการลงทะเบียน “เราไม่ทิ้งกัน” ที่เริ่มตั้งแต่วันที่ 28 มีนาคม 2563 กระทั่งมีเสียงวิจารณ์ที่ความล่าช้าในการจ่ายเงินเยียวยา โดยมีรูปสัญลักษณ์เป็นฉากพื้นหลังในแต่ละช่องที่มีโทนสีชวนให้รู้สึกหม่นหมอง สื่อถึงวิกฤตที่เกิดขึ้นกำลังปกคลุมทั่วประเทศ ขณะที่สัญลักษณ์ช่องที่ 1-3 “ตาใส” กำลังลอยคอบอยู่ในน้ำสีฟ้าและเกาะกระป๋องสุฟฟองอันหนึ่งที่มี “ลุง” นอนอยู่บนกระป๋องนั้น โดยในน้ำนั้นมีบางสิ่งที่ไม่ใช่คน สัตว์ สิ่งของ ลักษณะกลมมีหนามรอบตัว สื่อออกแดง ในที่นี้คือเชื้อ COVID-19 กำลังลอยอยู่ในน้ำเช่นเดียวกับ “ตาใส” สื่อถึง น้ำในภาพเป็นความทุกข์ยากของประชาชนที่ใกล้จะถึงขีดสุดแล้ว และพยายามหาสิ่งที่สามารถพุงซิปได้ โดยสิ่งพุงซิปนั้นก็มิ “ลุง” เป็นผู้ครอบครองอยู่ การวาดภาพ “ตาใส” ที่ลอยในน้ำนั้น สามารถตีความนัยถึงน้ำที่เป็นความทุกข์สามารถเกิด 3 แบบ คือ เกิดจากการสะสมของมวลน้ำที่ล้นจนเกือบท่วมถึง “ตาใส” หรือ “ตาใส” นั่งเรือ/แพ แล้วเกิดล้มกระแทกหัน หรือ “ตาใส” ตกลงไปในน้ำเอง ซึ่งไม่

น่าเป็นเช่นนั้น เพราะ “ลุง” ก็ประสบปัญหาต้องลอยในน้ำเช่นกัน ดังนั้น หากตีความว่า น้ำเกิดจากการสะสมมวลของน้ำ ก็เปรียบเสมือนกับความขมขื่นของประเทศ ในที่นี้หมายถึงเศรษฐกิจ ที่ถดถอยลงอย่างต่อเนื่อง (สังเกตจากการที่ “ตาใส” ขอเงิน 5,000 บาท เป็นเครื่องพุงซีฟ จาก “ลุง”) ประชาชนเริ่มแบกรับภาระไม่ไหว ส่วนผู้ที่พอมีทรัพย์สินก็ยังพอเอาตัวรอด แต่หากตีความเกิดจากเรือ/แพล่ม ทำให้ตักน้ำกันทั้งหมด หมายถึง การเกิดวิกฤตบางอย่างกับประเทศและไม่สามารถรับมือได้ จนล่มกันทั้งหมด ในที่นี้วิกฤตคือการแพร่ระบาดของ COVID-19 ดังที่เห็นลอยคอปนอยู่ในน้ำ แต่หากตีความเช่นนี้ การวาดภาพควรเป็นลักษณะ “น้ำทะเล COVID-19” ซึ่งมีเชื้อ COVID-19 ปรากฏมากกว่านี้ จึงเห็นว่าการสื่อถึงสภาพเศรษฐกิจที่ถดถอยอย่างต่อเนื่อง จะมีความเข้ากันกับภาพมากกว่า และรูปสัญลักษณ์ที่ 4 หลังจากที “ลุง” การให้ความช่วยเหลือ “ตาใส” ก็ถูกเชื้อ COVID-19 จุดไฟไหม้ใต้น้ำ สื่อถึงการที่ไม่ได้รับความช่วยเหลือ หรือเครื่องพุงซีฟในห้วงที่มีเชื้อ COVID-19 ระบาดเช่นนี้ ในท้ายสุด ประชาชนก็จะล้มตายจากการซ้ำเติมสภาพเศรษฐกิจที่แย่ลงในห้วงของการระบาด COVID-19 ทั้งนี้ ผู้วาดใช้การสื่อเลียนภาพประชาชนที่ได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจและประสบวิกฤต COVID-19 เหมือนกับลอยคอปนในน้ำสภาพใกล้จมน้ำแล้ว เมื่อขอความช่วยเหลือจากรัฐบาล กลับไม่มีให้ และไม่แสดงความเดือดร้อนอะไร เพราะตัวเองมีเครื่องพุงซีฟ (กระป๋อง) ทำให้ประชาชนต้องจมน้ำจาก COVID-19

จากภาพสามารถตีความได้ว่า ประชาชนผู้ที่เดือดร้อนจากผลกระทบทางเศรษฐกิจที่ถดถอยลงอย่างต่อเนื่อง และแย่งไปอีกจากการแพร่ระบาดของ COVID-19 เมื่อรัฐออกมาตรการเยียวยาเงิน 5,000 บาท กลับมีข่าวลือว่ากระทรวงการคลังไม่มีงบประมาณเพียงพอสำหรับการเยียวยา รวมถึงความล่าช้าในการจ่ายเงิน ความผิดพลาดจากระบบการลงทะเบียนออนไลน์ และการตรวจรับสิทธิของผู้ลงทะเบียน ที่มีบางส่วนถูกตัดสิทธิทั้งที่คุณสมบัติตรงตามที่รัฐแจ้งไว้ เนื่องจากการออกมาตรการเยียวยา เราไม่ทั้งกัน รัฐบาลไม่ได้ให้ประชาชนทุกคน โดยมีการกำหนดสิทธิแยกไว้ ทั้งที่เป็นผู้ประกอบการที่ได้รับผลกระทบ เกษตรกร หรือผู้มีรายได้น้อย ขณะที่ระบบการลงทะเบียนที่ไม่รองรับดีพอ ทำให้การคัดกรองผู้มีสิทธิตกหล่นหรือถูกนับไปเป็นบุคคลอื่นที่ไม่เข้าตามสิทธิของรัฐบาล

ข้อความที่แสดงความเห็นผ่านเฟซบุ๊กเพจ ไข่แมวX และได้รับการกดแสดงความรู้สึกรักมากที่สุด

ภาพการ์ตูนนี้มีผู้กดแสดงความรู้สึก 3.9 หมื่นครั้ง แบ่งเป็น โไลค์ 2.7 หมื่น หัวเราะ 8.1 พัน โกรธ 319 หัวใจ 48 ว้าว 123 เสียใจ 3 พัน การแสดงความเห็น 680 ครั้ง และแชร์ 2.6 พัน ครั้ง โดยมีการแสดงความคิดเห็นที่ได้รับการกดความรู้สึกมากที่สุด 3 ลำดับแรกคือ

ลำดับที่ 1 “ไม่คิดจะกลับมาช่วยประชาชนจริงๆหรือ ลืมสายเลือดตัวเองแล้วหรือ ใจว่าเกิดมาเป็นลูกใคร หน้าที่ควรทำอะไร เงินที่ได้มาจากไหน จะสนแต่ Hee มากกว่าปากท้องของประชาชนจริงๆหรือ ฝากถึงคุณผู้อยู่เบื้องหลัง เขาคนนั้นคือ..” มีผู้กดแสดงความรู้สึก 1 พันครั้ง แบ่งเป็น โไลค์ 496 หัวเราะ 518 หัวใจ 1 ว้าว 2 เสียใจ 11 โกรธ 4 และการตอบกลับ 75 ข้อความ

ลำดับที่ 2 “คิดถึงคนบนฟ้าจัง” มีผู้กดแสดงความรู้สึก 584 ครั้ง แบ่งเป็น โไลค์ 187 หัวเราะ 384 หัวใจ 2 ว้าว 4 เสียใจ 7 และการตอบกลับ 21 ข้อความ

ลำดับที่ 3 โพสต์ภาพหลอกลายสีพื้นถูกบีบจนแบน พร้อมแสดงความคิดเห็นว่า “ไม่รัก ไม่ต้องมาแคร่ไม่ต้องมาดิกับฉัน ไม่รักไม่ต้องมาหวงมาห่วงใยฉัน..งานก๊อป AAA+++” มีผู้กดแสดงความรู้สึก 311 ครั้ง แบ่งเป็น โไลค์ 131 หัวเราะ 176 หัวใจ 2 ว้าว 2 และข้อความตอบกลับ 18 ข้อความ

จากข้อมูลของผู้ที่ให้ความสนใจกับภาพดังกล่าว จะพบว่าส่วนใหญ่มีความเห็นไปในลักษณะชื่นชมการนำเสนอเรื่องของภาพ รองมาคือแสดงความรู้สึกขบขันและแสดงความเสียใจ โดยความเห็นของผู้ที่ได้รับกดความรู้สึกมากที่สุดทั้ง 3 ลำดับ ล้วนแสดงความคิดเห็นอย่างมีนัยสื่อถึงสถาบันฯ เบื้องสูง เนื่องจาก ภาพความทุกข์ยากของประชาชน จะกระตุ้นความคิดให้เกิดการเปรียบเทียบกลุ่มชนชั้นสูงที่ไม่ได้ใช้ชีวิตประจำวันแบบต้องเอาชีวิตรอดไปแต่ละวันให้ได้เหมือนชนชั้นล่าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่กลุ่มชนชั้นสูง เป็นผู้ถือครองสิ่งที่จะพุงชีพประชาชนได้ แต่กลับไม่นำสิ่งนั้นมาเพื่อช่วยเหลือประชาชน ขณะที่พวกตนยังสามารถมีชีวิตรอดในแต่ละวันได้

ภาพที่ 4.31 “ลุง” เล่นต่อจิ๊กซอว์คอร์ฟิว เผยแพร่เมื่อ 27 เมษายน 2563

จากวิกฤตโรค COVID-19 ที่ยังคงแพร่ระบาดอย่างต่อเนื่อง แต่จำนวนผู้ติดเชื้อช่วงเดือนเมษายน 2563 เริ่มมีแนวโน้มลดลง แต่รัฐบาลยังคงมาตรการควบคุมการแพร่ระบาดไว้ โดยเมื่อ 27 เมษายน 2563 พลเอกประยุทธ์ ประกาศใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ต่อไปอีก 1 เดือนหลังจากที่ประกาศเดิมจะสิ้นสุดวันที่ 30 เมษายน 2563 ซึ่งการประกาศเช่นนี้ ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการที่ไม่สามารถให้บริการได้ตามเวลาปกติที่เคยทำ ซึ่งหมายถึงการสูญเสียรายได้ประจำ ขณะที่รัฐบาลเลือกจะคงมาตรการเคอร์ฟิวไว้ แต่มาตรการเยียวยาประชาชนกลับไม่ได้ถูกนำมาใช้อย่างจริงจัง

ผู้วาดได้เผยแพร่ภาพในวันเดียวกับการประกาศต่อพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน โดยมีรูปสัญลักษณ์ คือ 1) จิกซอว์คำว่า “เคอร์ฟิว” ที่ “lung” กำลังต่ออยู่ และ 2) จิกซอว์คำว่า “เยียวยา” จำนวน 5,000 ชิ้น ซึ่งยังไม่ได้แกะกล่อง และมีหยากไย่ขึ้น สื่อถึงการต่อจิกซอว์คำว่า “เคอร์ฟิว” พ้องกับ การต่อพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินไปอีก 1 เดือน โดยในมีข้อบังคับในการกำหนดช่วงเวลาเคอร์ฟิวด้วย ขณะที่จิกซอว์ “เยียวยา” จำนวน 5000 ชิ้น ยังไม่ถูกแกะออกจากกล่อง รวมถึงไม่มีใครสนใจแม้แต่จะหยิบมาพิจารณา เขย่า หรือเคลื่อนย้ายไปที่อื่น จนถึงกับว่าหยากไย่เกาะเต็มกล่อง หมายถึงมาตรการเยียวยาประชาชนจำนวน 5,000 บาท ที่รัฐบาลไม่สนใจจะทำให้เป็นรูปธรรม แต่กลับสนใจต่อเวลาเคอร์ฟิวที่เป็นสิ่งที่ทำให้ประชาชนได้รับผลกระทบอย่างแน่นอน ทั้งนี้ผู้วาดต้องการล้อเลียนพลเอกประยุทธ์ กับนายอนุทิน บริหารประเทศราวกับเป็นการเล่นของเด็ก ที่จะหยิบสิ่งใดมาทำก่อนก็แล้วแต่ความพอใจของตนเอง โดยไม่คำนึงถึงความเดือดร้อนประชาชน

จากภาพสามารถตีความได้ว่า รัฐบาลประกาศใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินเพื่อควบคุมสถานการณ์แพร่ระบาดเชื้อ COVID-19 และยังคงประกาศใช้ต่อเนื่อง โดยมีนายอนุทิน รัฐมนตรีกระทรวงสาธารณสุข ผู้เป็นเหมือนเจ้าภาพหลักในการแก้ปัญหาวิกฤตนี้เห็นดีด้วย แสดงให้เห็นว่าทั้งสองคนให้ความสำคัญกับการใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินมากกว่าการบริหารจัดการเยียวยาประชาชนที่ได้รับผลกระทบจาก COVID-19 และอีกข้อวิจารณ์หนึ่งของการต่อพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินคือ เป็นการทำให้ควบคุมไม่ให้เกิดการนัดหมายชุมนุม เนื่องจากก่อนเกิดการแพร่ระบาด COVID-19 สถานการณ์การเมืองที่น่าติดตามคือ ความเคลื่อนไหวของมวลชนหลังศาลรัฐธรรมนูญตัดสินยุบพรรคอนาคตใหม่ ซึ่งภายหลังการตัดสิน ปรากฏความเคลื่อนไหวมวลชนในลักษณะแฟลชม็อบ วิจารณ์รัฐบาลและกระบวนการยุติธรรมของไทย

ข้อความที่แสดงความเห็นผ่านเฟซบุ๊กเพจ ไข่แมวX และได้รับการกดแสดงความรู้สึกมากที่สุด

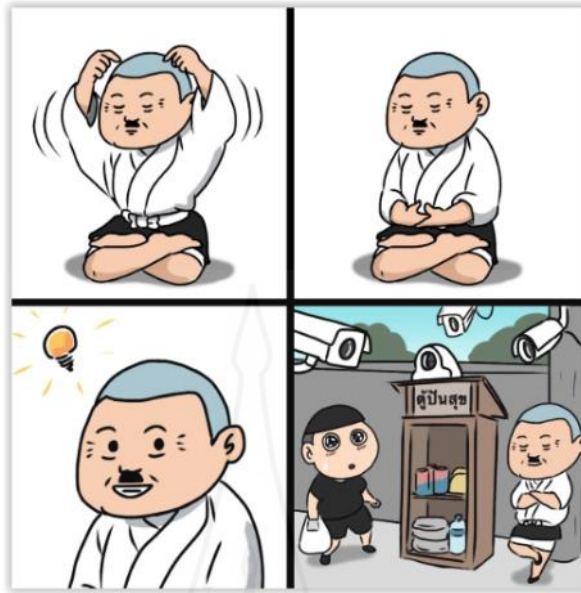
ภาพการ์ตูนนี้มีผู้กดแสดงความรู้สึก 2.2 หมื่นครั้ง แบ่งเป็น ไลค์ 1.6 หมื่น หัวเราะ 3.9 พัน โกรธ 372 หัวใจ 25 ว้าว 75 เสียใจ 893 หัวงโย 7 การแสดงความคิดเห็น 358 ครั้ง และแชร์ 865 ครั้ง โดยมีการแสดงความคิดเห็นที่ได้รับการกดความรู้สึกมากที่สุด 3 ลำดับแรกคือ

ลำดับที่ 1 โปสเตอร์ภาพตัดต่อจากหนึ่งในรายการตลกเป็นฉากเผชิญระหว่างคนสองคน โดยใส่หน้า พลเอกอภิรัชต์ คงสมพงษ์เข้าไปแทน พร้อมแสดงความคิดเห็นว่า “เมื่อคุณต้องเผชิญกับคนที่เห็นต่าง..” มีผู้กดแสดงความรู้สึก 451 ครั้ง แบ่งเป็น ไลค์ 166 หัวเราะ 275 ว้าว 1 เสียใจ 9 และการตอบกลับ 4 ข้อความ

ลำดับที่ 2 โปสเตอร์ภาพวาดพิงบุกคลเบื้องสูง พร้อมแสดงความคิดเห็นว่า “คู่แข่งปัญหาแบบนี้ไม่โอเลยนะ แล้วจะหารายได้จากไหนล่ะครับงานต้องหยุดต่ออีกเดือนเนี่ย ขาขนมคิมะขนม..” มีผู้กดแสดงความรู้สึก 265 ครั้ง แบ่งเป็น ไลค์ 71 หัวเราะ 179 ว้าว 2 เสียใจ 2 และข้อความ 9 ข้อความ

ลำดับที่ 3 โปสเตอร์ภาพ น.ส.ปารีณา ไกรคุปต์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคพลังประชารัฐ บริจาคสิ่งของให้ชาวบ้านคนหนึ่ง ที่สวมเสื้อบอลทีมบาเซิลโลนา พร้อมแสดงความคิดเห็นว่า “แฟนคลับบาร์ซ่าปลาบปลีมสิ่งนี้...” มีผู้กดแสดงความรู้สึก 235 ครั้ง แบ่งเป็น ไลค์ 65 หัวเราะ 164 ว้าว 1 เสียใจ 5 และการตอบกลับ 20 ข้อความ

จากข้อมูลของผู้ที่ให้ความสนใจกับภาพดังกล่าว จะพบว่าส่วนใหญ่มีความเห็นไปในลักษณะชื่นชมการนำเสนอเรื่องของภาพ และแสดงความรู้สึกขบขัน โดยความเห็นของผู้ถูกได้รับการกดความรู้สึกมากที่สุดทั้ง 3 ลำดับ ต่างแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างกันในคนละประเด็น โดยลำดับที่ 1 ใช้การโปสเตอร์ภาพล้อเลียนที่เป็นมีมอย่างแพร่หลายในสื่อสังคมออนไลน์ โดยนำมาใช้กับประเด็นการแสดงความคิดเห็นการเมืองในสังคมไทยที่ถูกแบ่งแยกทางความคิดออกเป็นฝ่ายสนับสนุนรัฐบาลกับฝ่ายไม่สนับสนุนรัฐบาล ซึ่งเมื่อทั้งสองกลุ่มนี้แลกเปลี่ยนความเห็นกัน จะพบการแสดงความคิดเห็นแบบที่มีเหตุผลและไม่มีความเห็น แต่ในท้ายที่สุดก็คือการที่ต่างฝ่ายต่างไม่รับความเห็นกัน ลำดับที่ 2 นำเสนอประเด็นการบริจาคสิ่งของให้ผู้ประสบปัญหาวิกฤต COVID-19 ภายใต้การดำเนินการที่ต้องโฆษณาให้กับพรรคการเมืองที่มาบริจาคให้ โดยในรูปแบบ น.ส.ปารีณา จากพรรคพลังประชารัฐ ซึ่งเป็นพรรครัฐบาล ส่วนการแสดงความคิดเห็นเป็นในลักษณะเสียดสี โดยผู้แสดงความคิดเห็นมีความรู้เรื่องทีมฟุตบอล และทราบว่าเสื้อที่คนมาบริจาคสวมเสื้อของทีมฟุตบอลใด จึงเสียดสีในลักษณะว่า ทีมฟุตบอลนี้มีความปลื้มใจกับสิ่งของที่ได้รับ และลำดับที่ 3 เป็นการเสียดสีประเด็นสถานะเศรษฐกิจที่ตกต่ำเช่นนี้ แต่รัฐเลือกจะต่อเคอร์ฟิวออกไป ซึ่งส่งผลกระทบต่อผู้ค้าหลายค้า ในความเห็นนี้จึงเสียดสีว่าจะไปขายขนม... ซึ่งมีนัยพาดพิงถึงบุคคลเบื้องสูง

ภาพที่ 4.32 “ลุง” เณรน้อยเจ้าปัญญา แก้ไขปัญหาการหิบบของจากตู้ปันสุขเกินความจำเป็น
เผยแพร่เมื่อ 13 พฤษภาคม 2563

ปัญหาเศรษฐกิจที่ถดถอยลงอย่างมากหลังการแพร่ระบาดของเชื้อ COVID-19 อีกทั้งการเยียวยาจากภาครัฐที่มีความล่าช้า ผู้ที่พอมีรายได้อยู่บ้าง ได้ตั้งตู้ปันสุข เพื่อนำอาหารแห้ง ขนมปัง ที่พอประทังชีวิตได้ มาใส่ไว้ที่ตู้สำหรับผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ที่ไม่เพียงแม้แต่จะหาเลี้ยงชีพแต่ละวันได้ อย่างไรก็ตาม จำนวนผู้ได้รับความเดือดร้อนมีจำนวนมาก และบางคนจะด้วยความเห็นแก่ตัวส่วนตัว หรือความจำเป็นจริง ที่ต้องหิบบอาหารจากตู้ปันสุขไปเป็นจำนวนมาก จนเกิดกระแสวิจารณ์บนสื่อสังคมออนไลน์ กระทั่งเมื่อ 13 พฤษภาคม 2563 พลเอกประยุทธ์ เสนอแนวทางป้องกันประชาชนหิบบของจากตู้ปันสุข มากเกินไป โดยให้ติดตั้งกล้องวงจรปิดบริเวณที่ติดตั้งตู้ และให้มีคนเฝ้า

ผู้วาดเผยแพร่ภาพในวันเดียวกับที่ พลเอกประยุทธ์เสนอแนวความคิดดังกล่าว โดย โดยมีรูปสัญลักษณ์ช่องที่ 1-3 คือ “ลุง” หัวเกรียน นุ่งขาวนุ่งสมมติ สื่อถึง “อึกฉิวซัง” จากการ์ตูนเณรน้อยเจ้าปัญญา ที่ผู้คนส่วนใหญ่รับรู้ดีว่าเป็นเสมือนสัญลักษณ์ของบุคคลผู้มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ในที่นี้เสมือนว่า “ลุง” เป็นผู้มีความสามารถหาทางแก้ไขปัญหาได้ สื่อถึง พลเอกประยุทธ์ เสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เปรียบเสมือนว่าเป็นนายเณรเจ้าปัญญาที่สามารถแก้ไขปัญหาได้ และรูปสัญลักษณ์ช่องที่ 4 “ลุง” ในชุดเณรน้อยเจ้าปัญญายืนพิงข้างตู้ปันสุขที่ร่ายล้อมด้วยกล้องวงจรปิด โดย “ลุง” มีสีหน้าภูมิใจ สื่อถึงการที่ พลเอกประยุทธ์เป็นคนเชื่อมั่นในตัวเอง และมั่นใจว่าสิ่งที่ตนเองแก้ปัญหาถูกต้องแล้ว ทั้งนี้ผู้วาดต้องการสื่อเลียนแบบเกินจริง โดยให้พลเอกประยุทธ์ เป็นผู้มี

ปัญญา เสมือนอึกคิ้วซ้ง จากการ์ตูนเน้นน้อยเจ้าปัญญา ทั้งที่การติดตั้งกล่องวงจรปิด และให้คนไป
 ฝ้าตู้เป็นสิ่งที่เปล่าประโยชน์และแก้ปัญหาหลายเหตุ ทั้งที่บางคนมีความลำบากเดือดร้อนจริง

จากภาพสามารถตีความได้ว่า ผู้บ่นสุข ซึ่งเกิดจากแนวความคิดของประชาชน
 ทั่วไป แต่เมื่อเกิดปัญหาอะไรขึ้น รัฐบาลจึงเข้ามาดูแล ซึ่งความจริงแล้ว รัฐบาลควรเป็นฝ่ายริเริ่ม
 แนวคิดแก้ปัญหาความเดือดร้อนประชาชน จากนั้นจึงนำมาทำให้เป็นระบบ มีการจัดการที่ดี และ
 ครอบคลุม กรณีนี้ รัฐบาลถือว่าอยู่นอกของแนวคิดผู้บ่นสุขไปแล้ว แต่ก็ต้องการเข้ามามีส่วน
 เกี่ยวข้อง โดยจับกระแสน้ำของเจ้าของผู้บ่นสุขพบปัญหาคนที่มาหยิบสิ่งของจากตู้เงินความจำเป็น
 พลเอกประยุทธ์จึงเสนอแนวทางแก้ปัญหาโดยการติดกล้องวงจรปิด และให้คนฝ้าตู้ ซึ่งการกระทำ
 เช่นนี้ เป็นการเปลืองทรัพยากรโดยเปล่าประโยชน์ เพียงเพื่อใช้จับผิดผู้มาหยิบของจากตู้ และแม้จะ
 พบว่ามีคนหยิบไปมากเกินไปจริง ก็ไม่สามารถสรุปได้ว่าเงินความจำเป็นจริงหรือไม่ เพราะบางคน
 ที่มาหยิบ อาจนำไปเผื่อคนในครอบครัวซึ่งมีจำนวนมากก็ได้

จากภาพสามารถตีความได้ว่า ผู้บ่นสุข ซึ่งเกิดจากแนวความคิดของประชาชน
 ทั่วไป แต่เมื่อเกิดปัญหาอะไรขึ้น รัฐบาลจึงเข้ามาดูแล ซึ่งความจริงแล้ว รัฐบาลควรเป็นฝ่ายริเริ่ม
 แนวคิดแก้ปัญหาความเดือดร้อนประชาชน จากนั้นจึงนำมาทำให้เป็นระบบ มีการจัดการที่ดี และ
 ครอบคลุม กรณีนี้ รัฐบาลถือว่าอยู่นอกของแนวคิดผู้บ่นสุขไปแล้ว แต่ก็ต้องการเข้ามามีส่วน
 เกี่ยวข้อง โดยจับกระแสน้ำของเจ้าของผู้บ่นสุขพบปัญหาคนที่มาหยิบสิ่งของจากตู้เงินความจำเป็น
 พลเอกประยุทธ์จึงเสนอแนวทางแก้ปัญหาโดยการติดกล้องวงจรปิด และให้คนฝ้าตู้ ซึ่งการกระทำ
 เช่นนี้ เป็นการเปลืองทรัพยากรโดยเปล่าประโยชน์ เพียงเพื่อใช้จับผิดผู้มาหยิบของจากตู้ และแม้จะ
 พบว่ามีคนหยิบไปมากเกินไปจริง ก็ไม่สามารถสรุปได้ว่าเงินความจำเป็นจริงหรือไม่ เพราะบางคน
 ที่มาหยิบ อาจนำไปเผื่อคนในครอบครัวซึ่งมีจำนวนมากก็ได้

ข้อความที่แสดงความเห็นผ่านเฟซบุ๊กเพจ ไข่แมวX และได้รับการกดแสดง
 ความรู้สึกมากที่สุด

ภาพการ์ตูนนี้มีผู้กดแสดงความรู้สึก 2.2 หมื่นครั้ง แบ่งเป็น ไลค์ 1.7 หมื่น หัวเราะ
 9.1 พัน โกรธ 598 หัวใจ 37 ว้าว 113 เสียใจ 206 หัวงโย 97 การแสดงความคิดเห็น 665 ครั้ง และแชร์
 1.2 พันครั้ง โดยมีการแสดงความคิดเห็นที่ได้การกดความรู้สึกมากที่สุด 3 ลำดับแรกคือ

ลำดับที่ 1 โพสต์ภาพคนสวมเสื้อเครื่องแบบจิตอาสา ยืนตรงหน้าตู้บ่นสุข แสดง
 ความเห็นว่า “ทำความเคารพก่อนหยิบ” มีผู้กดแสดงความรู้สึก 320 ครั้ง แบ่งเป็น ไลค์ 94 หัวเราะ
 207 ว้าว 2 เสียใจ 16 หัวใจ 1 และการตอบกลับ 25 ข้อความ

ลำดับที่ 2 “ไม่จำเป็นต้องมีผู้ปั่นสุขแค่ผมรักในหลวงผมก็อึ้งแล้วครับ” มีผู้กดแสดงความรู้สึก 164 ครั้ง แบ่งเป็น โไลค์ 47 หัวเราะ 97 ว้าว 5 เสียใจ 14 หัวงใจ 1 และการตอบกลับ 22 ข้อความ

ลำดับที่ 3 โพสต์ภาพผู้ปั่นสุขหน้าป้อมตำรวจ โดยมีตำรวจเฝ้า และจุดคัดกรองก่อนเข้าสู่ แสดงความเห็น “แบบนี้ดีแล้ว” มีผู้กดแสดงความรู้สึก 156 ครั้ง แบ่งเป็น โไลค์ 89 หัวเราะ 61 ว้าว 1 หัวงใจ 1 หัวใจ 4 และข้อความตอบกลับ 9 ข้อความ

จากข้อมูลของผู้ที่ให้ความสนใจกับภาพดังกล่าว จะพบว่าส่วนใหญ่มีความเห็นไปในลักษณะชื่นชอบการนำเสนอเรื่องของภาพ และแสดงความรู้สึกขบขัน โดยความเห็นของผู้ถูกได้รับกดความรู้สึกมากที่สุดลำดับที่ 1 เป็นการแสดงความถึงการจัดตั้งผู้ปั่นสุขด้วยกลุ่มจิตอาสา จากเดิมเป็นกิจกรรมที่จัดโดยประชาชนทั่วไปที่มีแนวคิดอยากช่วยเหลือผู้ที่ขาดแคลน เมื่อกลุ่มจิตอาสา ซึ่งเป็นสิ่งสื่อถึงกลุ่มคนภายใต้การดำเนินการจิตอาสาพระราชทาน ทำให้ผู้ปั่นสุขอันนี้ มีความเป็นทางการมากกว่าผู้อื่น ดังนั้น หากใครจะมาเหยียบของจากผู้ดังกล่าว ต้องทำความเคารพด้วย ลำดับที่ 2 เป็นการเสียดสีความภักดีของกลุ่มรอยัลลิสต์ที่แม้จะลำบากแค่ไหน แต่หากมีใจภักดีต่อสถาบันฯ ก็จะทำให้ชีวิตมีความรู้สึกดีขึ้น ประหนึ่งว่าไม่ต้องพึ่งปัจจัยสี่ในการดำรงชีพ และลำดับที่ 3 เสียดสีการจัดการแก้ปัญหาผู้ปั่นสุข โดยให้จัดตั้งผู้ปั่นสุขหน้าป้อมตำรวจ และเกณฑ์ตำรวจมาเฝ้า รวมถึงตั้งจุดคัดกรองผู้ที่จะเดินเข้าไปเหยียบของในตู้ด้วย

ภาพที่ 4.33 โคนัน “ลุง” ยิ่งสลบให้ตัวเองนอนหลับเผยแพร่เมื่อ 5 มิถุนายน 2563

สื่อสังคมออนไลน์เผยแพร่ข่าวลือการหายตัวไปของนายวันเฉลิม สัตย์ศักดิ์สิทธิ์ (ต๋าว) ผู้ลี้ภัยการเมืองในกัมพูชา เมื่อ 4 มิถุนายน 2563 โดยญาติและนักเคลื่อนไหวทางการเมืองพยายามแจ้งความผ่านรัฐบาลไทยและกัมพูชา แต่ไม่ได้รับความช่วยเหลือ โดยต่างฝ่ายต่างปฏิเสธที่จะติดตามเรื่อง ซึ่งรัฐบาลกัมพูชา ก็ปฏิเสธถึงการมีตัวตนของนายวันเฉลิมที่กัมพูชา เนื่องจากไม่มีการดำเนินเรื่องขอสถานะผู้ลี้ภัยหรือดำเนินกิจการทางกฎหมายใดในกัมพูชา เสมือนเป็นผู้หลบหนีเข้าเมือง ด้านรัฐบาลไทย ปฏิเสธโดยอ้างว่าไม่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับที่พักของนายวันเฉลิม และระบุไม่ได้ว่านายวันเฉลิมหายตัวไปจริงหรือไม่

ผู้วาดได้เผยแพร่ภาพหลังจากการหายตัวไปของนายวันเฉลิม 1 วัน โดยมีรูปสัญลักษณ์ คือ 1) “ต๋าว” ชูรูปชายคนหนึ่งสวมแว่นตาและเสื้อสีแดงมีข้อความระบุเหนือรูปว่า “คนหาย” สื่อถึง ตัวแทนประชาชนกลุ่มหนึ่งกำลังเรียกร้องให้รัฐติดตามคดีการหายตัวไปของบุคคลในภาพที่มีใบหน้าคล้ายนายเฉลิม 2) “ลุง” ที่เซ่ตผมทรงใหม่ สวมเสื้อสูทสีน้ำเงิน ผูกหูกระต่ายสีแดง และกางเกงขาสั้น เป็นตามแบบตัวการ์ตูน โคนัน เจ้าหนูยอดนักสืบ ซึ่งเป็นตัวการ์ตูนที่มีความสามารถในการสอบสวนสืบสวนแก้ไขปัญหาคดีต่างๆ และในบริบทนี้ “ต๋าว” ต้องการให้ “ลุง” เป็นแบบการ์ตูน โคนัน ช่วยสืบหาคดีคนหาย และ 3) “ลุง” นอนหลับ สื่อถึงทีมงานรัฐบาลที่ทำหน้าที่สืบสวน สอบสวนคดี แต่หลบเลี่ยงที่จะตอบคำถามเรื่องดังกล่าว ทั้งนี้ ผู้วาดได้ใช้การล้อเลียนจากตัวการ์ตูน โคนัน เจ้าหนูยอดนักสืบ เป็นตัวการ์ตูนที่กระตือรือร้นในการทำคดี แต่เมื่อมีคนเรียกร้องให้สืบสวนคดีการหายตัวไปของนายวันเฉลิม “โคนัน” ก็ใช้เข็มยาสลบ ที่ปกติจะใช้ก็ต่อเมื่อจะไขคดี แต่ในกรณีนี้ใช้เพื่อหลีกเลี่ยงที่จะทำคดี

จากภาพสามารถตีความได้ว่า การหายตัวไปของนายวันเฉลิม เป็นสิ่งที่รัฐบาล และผู้บังคับใช้กฎหมายในไทย ปฏิเสธที่จะรับผิดชอบคดีนี้ ด้วยมีเหตุผลบางประการที่ไม่อาจทราบได้ แต่จากที่รัฐบาลปฏิเสธเช่นนี้ ก็สื่อพิรุณถึงความไม่ชอบมาพากลเกี่ยวกับการหายตัวไปของนายวันเฉลิม ถึงแม้จะอ้างว่าไม่ทราบที่อยู่แน่ชัดของนายวันเฉลิม แต่การรับแจ้งความหรือดำเนินการสืบสวน ก็เป็นสิ่งที่รัฐบาลควรต้องทำในฐานะที่นายวันเฉลิมยังเป็นพลเมืองของไทย

ข้อความที่แสดงความคิดเห็นผ่านเฟซบุ๊กเพจ ไข่แมวX และได้รับการกดแสดงความรู้สึกมากที่สุด

ภาพการ์ตูนนี้มีผู้กดแสดงความรู้สึก 2.1 หมื่นครั้ง แบ่งเป็น ไลค์ 1.7 หมื่น หัวเราะ 4.2 พัน โกรธ 265 หัวใจ 16 ว้าว 67 เสียใจ 1.8 พัน หัวงโย 47 การแสดงความเห็น 235 ครั้ง และแชร์ 1.2 พันครั้ง โดยมีการแสดงความคิดเห็นที่ได้การกดความรู้สึกมากที่สุด 3 ลำดับแรกคือ

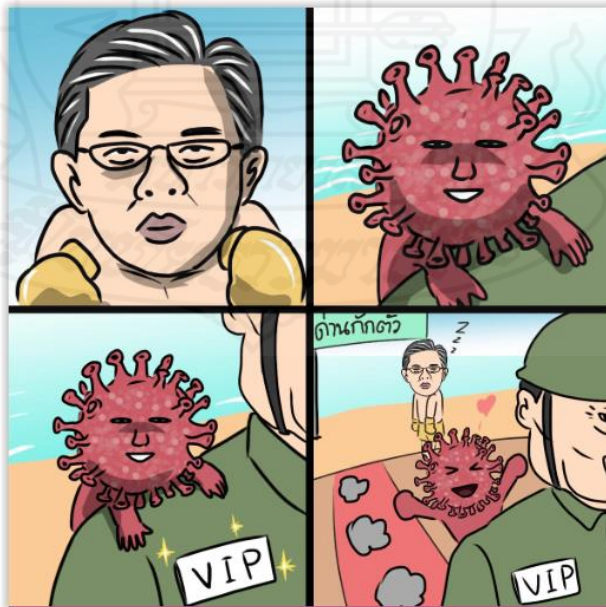
ลำดับที่ 1 โพสต์ภาพวาดจากฝาผนังวัดหนองเต่า เป็นรูปในนรกและมี พลเอก ประยุทธ์ และพลเอกประวิตรอยู่ในนั้น (ภาพถูกลบจากฝาผนังวัดแล้ว) แสดงความคิดเห็นว่า “นำ

สงสารเขาอะ ค้าบ” มีผู้กดแสดงความรู้สึก 255 ครั้ง แบ่งเป็น โไลค์ 155 หัวเราะ 97 วิว 1 หัวใจ 1 หัวใจ 1 และการตอบกลับ 4 ข้อความ

ลำดับที่ 2 “เตี้ย มช. โคนอุ้มยังตามจับคนร้ายได้.. คนเห็นต่าง โคนอุ้ม ตามจับคนร้ายไม่ได้ ก็อายหมามันนะ” มีผู้กดแสดงความรู้สึก 188 ครั้ง แบ่งเป็น โไลค์ 173 เสียใจ 11 หัวเราะ 4 และการตอบกลับ 21 ข้อความ

ลำดับที่ 3 โพสต์ภาพวาดจากฝาผนังวัดหนองเต่า เป็นรูปในนรก พร้อมวงรูปคนหนึ่ง แสดงความเห็นว่ “ง่ามผมคู้่นๆ” มีผู้กดแสดงความรู้สึก 173 ครั้ง แบ่งเป็น โไลค์ 74 หัวเราะ 92 โกรธ 1 หัวใจ 4 เสียใจ 2 และข้อความตอบกลับ 19 ข้อความ

จากข้อมูลของผู้ที่ให้ความส่นใจกับภาพดังกล่าว จะพบว่าส่วนใหญ่มีความเห็นไปในลักษณะชื่นชอบการนำเสนอเรื่องของภาพ ร่องลงมาคือแสดงความรู้สึกขบขันและเสียใจโดยความเห็นของผู้กัได้รับกตความรู้สึกมากที่สุด 2 ใน 3 เลือกโพสต์ภาพจากฝาผนังวัดหนองเต่า ซึ่งเป็นรูปนรกและมีคนบาบกำลังชดใช้กรรม โดยคนบาบนั้นมีบางภาพคล้าย พลเอกประยุทธ์ และพลเอกประวิตร ขณะที่การแสดงความเห็นในนี้ พาดพิงถึงบุคคลเมืองสูง โดยหลีกเลี่ยงการระบุชื่อโดยตรง หรือใช้วิธีสื่ออย่างมีนัยให้นึกถึงบุคคลเมืองสูงนั้น อาทิ ทรงผม เป็นต้น ขณะที่อีกหนึ่งความเห็น เป็นการเสียดสีระบบความยุติธรรมไทย ที่เลือกจะปฏิบัติเฉพาะกับสิ่งที่สังคมต้องการให้ทำหรือมีคำสั่งให้ทำ โดยใช้การเปรียบเทียบคดี “เตี้ย มช.” สุนัขที่สูญหายและเสียชีวิต ซึ่งมีตำรวจและองค์กรต่างๆ เร่งสืบสวนทำคดีจนสามารถสืบหาคนร้ายได้ แต่กลับกรณีผู้ลี้ภัยที่สูญหาย กลับไม่มีใครดำเนินการ ให้เหมือนกับกรณีสุนัขสูญหาย

ภาพที่ 4.34 ทหาร VIP ผ่านด่านกักตัวพร้อมนำ COVID-19 เข้าไทย เผยแพร่เมื่อ 13 กรกฎาคม 256

ศูนย์บริหารสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (ศบค.) โดยมี นพ.ทวีศิลป์ วิษณุโยธิน เป็นโฆษกทำหน้าที่แถลงสถานการณ์ COVID-19 ประจำวัน ระหว่างแถลงจะมีการย้ำเตือนประชาชนให้ระมัดระวังการใช้ชีวิตเพื่อป้องกันการติดเชื้อ โดยย้ำคำว่า “ตั้งการ์ด/การ์ดอย่าตก” กระทั่งเมื่อ 13 กรกฎาคม 2563 ศบค. แถลงช่วงหนึ่งระบุว่า มีทหารอียิปต์พบว่าติดเชื้อ COVID-19 เดินทางเข้าไทย โดยเป็นการเดินทางเข้าประเทศตามมาตรการยกเว้นของรัฐบาลที่ไม่ต้องเข้าสู่การกักตัว ทำให้ทหารอียิปต์คนดังกล่าวผ่านเข้าไทยได้ปกติ และออกไปท่องเที่ยวโดยที่ตัวเองมีเชื้อ COVID-19

ผู้วาดได้เผยแพร่ภาพในวันเดียวกับที่ ศบค. แถลงพบผู้ติดเชื้อ COVID-19 ซึ่งเป็นทหารอียิปต์เดินทางเข้าประเทศโดยไม่ได้กักตัว โดยมีรูปสัญลักษณ์ช่องที่ 1 ชายนักมวยไว้ทรงผมแสกข้างแซมด้วยเส้นผมสีขาว สวมแว่นตา ดวงตาเล็ก กำลังตั้งการ์ดสวมหมวกสีทอง สื่อถึง นพ.ทวีศิลป์ และการสวมหมวกนักมวยพร้อมตั้งการ์ดด้วยท่าที่จริงจัง เป็นการเล่นคำพ้องเสียงกับคำว่า “ตั้งการ์ด” ที่หมายถึงระมัดระวังการติดเชื้อ COVID-19 ที่ นพ.ทวีศิลป์ ย้ำเตือนประชาชนให้ปฏิบัติอยู่เสมอ รูปสัญลักษณ์ที่ 2 เชื้อ COVID-19 หน้าตาแบบยิววน กำลังเกาะไหล่คนแต่งเครื่องแบบทหาร โดยมีฉากหลังเป็นแม่น้ำกับหาดทราย สื่อถึงทหารคนหนึ่งที่เดินทางเข้าประเทศไทยพร้อมนำเชื้อ COVID-19 เข้าประเทศด้วยโดยไม่ถูกกักกัน นอกจากนี้ทหารคนดังกล่าวยังได้เดินทางไปจังหวัดในแถวติดทะเล ตามที่ภาพวาดมีหาดทราย และน้ำ รูปสัญลักษณ์ที่ 3-4 คือ 1) ทหารมีหน้าตาคล้าย “แจ๊คแม้ว” เป็น VIP เดินทางเข้าประเทศได้โดยไม่ต้องกักตัว โดยชายนักมวยหรือ นพ.ทวีศิลป์ กำลังยืนหลับอยู่ สื่อถึงความไม่สนใจและปล่อยผ่านไปได้ ขณะที่ทหาร VIP นั้น มีใบหน้าคล้าย “แจ๊คแม้ว” หรือนายทักษิณนั้น สื่อถึงความวุ่นวายที่เกิดขึ้นจากการละเลยไม่ตรวจเชื้อ COVID-19 ทหาร VIP คนดังกล่าว จนเป็นเหตุให้สร้างความตื่นตระหนกกว่า เชื้อ COVID-19 จะกลับมาแพร่ระบาด (หัวดังกล่าวเป็นช่วงแพร่ระบาดช่วงที่ 1 และแนวโน้มการติดเชื้อกำลังลดลง) ผู้วาดใช้การสื่อถึงความคิดฝ่ายสนับสนุนรัฐบาลที่ต่อต้านนายทักษิณ ชินวัตร โดยให้ทหาร VIP มีหน้าเป็น “แจ๊คแม้ว” ที่เสียดสีถึงการที่นายทักษิณ เป็นผู้อยู่เบื้องหลังเหตุการณ์ร้ายๆ ที่เกิดขึ้นในประเทศไทย

จากภาพสามารถตีความได้ว่า นพ.ทวีศิลป์ โฆษก ศบค. ที่ย้ำประชาชนให้ตระหนักถึงการใช้ชีวิตในสังคมที่ต้องระวังและป้องกันการแพร่ระบาดของ COVID-19 รวมถึงการออกมาตรการต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการทุกภาคส่วน แต่ประชาชนก็ยอมปฏิบัติตาม เพื่อให้สถานการณ์กลับสู่ปกติโดยเร็วที่สุด แต่รัฐบาลกลับมีมาตรการผ่อนปรนให้กับชาวต่างชาติบางกลุ่มสามารถเข้าประเทศได้โดยไม่ต้องกักตัว 14 วัน จนเป็นเหตุของการนำเชื้อ COVID-19 เข้ามาในประเทศไทย และการผ่อนปรนที่ว่านี้ มีความเกี่ยวข้องกับกองทัพ ที่มักตกเป็นเป้าโจมตีจากฝ่ายเห็นต่าง

รัฐบาลอยู่เป็นประจำ เพราะกองทัพจะมีภาพลักษณ์ของการได้รับการยกเว้นข้อกำหนดระเบียบต่างๆ

ข้อความที่แสดงความเห็นผ่านเฟซบุ๊กเพจไข่แมวX และได้รับการกดแสดงความรู้สึกมากที่สุด

ภาพการ์ตูนนี้มีผู้กดแสดงความรู้สึก 4 หมื่นครั้ง แบ่งเป็น โไลค์ 2.8 หมื่น หัวเราะ 1 หมื่น โกรธ 1.1 พัน หัวใจ 59 ว้าว 81 เสียใจ 428 ห่วงใย 59 การแสดงความเห็น 744 ครั้ง และแชร์ 5 พันครั้ง โดยมีการแสดงความเห็นที่ได้การกดความรู้สึกมากที่สุด 3 ลำดับแรกคือ

ลำดับที่ 1 “การรอดയാတ...!! พวกคุณตกไปแล้วรัฐบาล ถ้า ปชช.ในประเทศติดเชืื่อนี้ นะ จากคนพวกนี้ เตรียมลาออกกันได้เลยเพราะ มันแพร่เชื้อทางอากาศได้ ทีนี้ โควิด-19 มารอบ 2 อะไรก็เอาไม่อยู่ เพราะพวกคุณ ปลดล็อก เฟสที่ 5 แล้ว รัฐบาลใครจะรับผิดชอบ ถ้ามีคนติดเชื้อ และ ตายเกิดขึ้น” มีผู้กดแสดงความรู้สึก 261 ครั้ง แบ่งเป็น โไลค์ 251 หัวเราะ 6 ว้าว 2 ห่วงใย 1 เสียใจ 1 และการตอบกลับ 18 ข้อความ

ลำดับที่ 2 “สังเกตมัย ความซิบหายมากับ "ทหาร" ทั้งนั้น แม้ว่าครั้งนี้จะเป็นทหาร ตปท.ก็เหอะ ไหนบอกตัดผมสั้นแล้วมีวินัย” มีผู้กดแสดงความรู้สึก 247 ครั้ง แบ่งเป็น โไลค์ 189 หัวเราะ 57 ไม่มีข้อความตอบกลับ

ลำดับที่ 3 โพสต์ภาพส่วนหนึ่งในการ์ตูน โดยมี “แจ๊คแมว” ซ่อนอยู่บริเวณหูของ นพ.ทวีศิลป์ พร้อมแสดงความเห็นว่า “โดนเจ้าเหลี่ยมเป่าหูเข้าแล้ว” มีผู้กดแสดงความรู้สึก 210 ครั้ง แบ่งเป็น โไลค์ 117 หัวเราะ 89 ว้าว 4 และข้อความตอบกลับ 4 ข้อความ

จากข้อมูลของผู้ที่ให้ความสนใจกับภาพดังกล่าว จะพบว่าส่วนใหญ่มีความเห็นไปในลักษณะชื่นชมการนำเสนอเรื่องของภาพ รองลงมาคือแสดงความรู้สึกขบขันและ โกรธ โดยความเห็นของผู้ถูกได้รับการกดความรู้สึกมากที่สุด 2 ใน 3 วิจัยการจัดการปัญหา COVID-19 ของ รัฐบาล โดยเฉพาะที่ครั้งนี้เป็นทหารต่างประเทศที่ได้รับการอนุญาตให้ยกเว้นไม่ต้องกักตัวหลังจาก ลงจากเครื่องบินถึงประเทศไทย จึงได้วิจารณ์พาดพิงไปถึงกองทัพ กฎระเบียบ ความมีวินัยของ กองทัพ ที่แม้จะมีวินัยอย่างมาก โดยเฉพาะเรื่องทรงผมที่ต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด แต่สุดท้ายสิ่ง เหล่านี้ กลับไม่ช่วยให้ประเทศรอดพ้นจากปัญหาต่างๆ ได้

ภาพที่ 4.35 “ลุง” จัดสวนประชาธิปไตยสร้างเซอร์ไพร์ซ์ให้ “ตาใส” เผยแพร่เมื่อ
18 กรกฎาคม 2563

หลังจากที่ไม่พบผู้ติดเชื้อ COVID-19 ในประเทศมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่หัวเงินเดือน พฤษภาคม กอปรกับรัฐบาลเริ่มปลดล็อกมาตรการหลายอย่างที่ประกาศใช้ร่วมกับ พ.ร.ก.ฉุกเฉิน อย่างการประกาศเคอร์ฟิวเป็นต้น จึงเริ่มปรากฏความเคลื่อนไหวของกลุ่มนักศึกษาและนักเคลื่อนไหวทางการเมืองนัดหมายชุมนุมประท้วงรัฐบาล เมื่อ 18 กรกฎาคม 2563 กลุ่มเยาวชนปลดแอก – Free Youth นัดหมายทำกิจกรรมประท้วงรัฐบาลที่บริเวณอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย แต่เมื่อถึงวันทำกิจกรรมจริง กลับมีการติดตั้งป้ายห้ามเข้าโดยระบุว่ากำลังอยู่ระหว่างปรับปรุงพื้นที่

ผู้วาดเผยแพร่ภาพในวันเดียวกับการนัดหมายชุมนุมของกลุ่มเยาวชนปลดแอกฯ โดยมีรูปสัญลักษณ์ที่ 1 “ลุง” ที่ใช้มือปิดตา “ตาใส” สื่อถึงการเตรียมสร้างความประหลาดใจให้ “ตาใส” และ “ลุง” เลิกปิดตา “ตาใส” เผยให้เห็นการจัดสวนบริเวณอนุสาวรีย์ประชาธิปไตยและมีเจ้าหน้าที่ตำรวจยืนเฝ้าระวังและติดป้ายห้ามด้วย สื่อถึง การชุมนุมทางการเมืองในพื้นที่เชิงสัญลักษณ์ไม่ได้ถูกจัดมานาน ประชาชนผู้ชุมนุมก็เฝ้ารอที่จะทำกิจกรรมภายหลังถูกควบคุมห้ามจัดการชุมนุมจากสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อ COVID-19 ผู้วาดล้อเลียนกับการทำเซอร์ไพร์ซ์ของคนที่เป็นคู่รัก หรือคนสำคัญ ที่เตรียมจะมอบของสำคัญ หรือพาไปสถานที่สวยงามและมีความสำคัญ ทำให้คนถูกปิดตา มักจะคาดหวังว่า หลังเปิดตาแล้วจะได้รับของขวัญ หรือเห็นในสิ่งที่ตัวเองชอบหรือต้องการ รูปสัญลักษณ์ที่ 2 “ลุง” ปิดตา “ตาใส” เบื้องหน้าคือ อนุสาวรีย์ประชาธิปไตยที่มีการจัดสวนอย่างสวยงาม โดยมีประกายแสงวิบวับ ข้างหน้ามีป้ายกำกับด้วยว่าห้ามเข้าก่อนได้รับอนุญาต และกำลังปรับปรุง พร้อมทั้งตำรวจเฝ้าบริเวณนั้นด้วย สื่อถึง รัฐที่พยายามสกัดกั้นการทำกิจกรรมชุมนุมทาง

การเมืองโดยอ้างการจัดสวนอนุสาวรีย์ และนำเจ้าหน้าที่ทหารมาเฝ้าระวังด้วย หรือหากมองในมุมของคนกรุงเทพฯ อาจมองได้ว่าเป็นการปรับแต่งทัศนียภาพใหม่

จากภาพสามารถตีความได้ว่า การชุมนุมโดยภาคประชาชน เป็นสิทธิที่สามารถทำได้ตามหลักรัฐธรรมนูญ ซึ่งกรณีนี้รัฐบาลก็ไม่ได้ปิดกั้นการชุมนุม แต่เลือกใช้วิธีปิดกั้นการชุมนุมทางออก โดยอ้างเรื่องการปรับทัศนียภาพบริเวณอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย ทั้งที่ก่อนหน้านี้ไม่เคยปรับปรุงมาก่อน และหลังปรับแต่งเสร็จแล้ว ก็ติดป้ายห้ามเข้า เพื่อสกัดกั้นผู้ชุมนุมเข้าใช้พื้นที่

ข้อความที่แสดงความคิดเห็นผ่านเฟซบุ๊กเพจ ไข่แมวX และได้รับการกดแสดงความรู้สึกมากที่สุด

ภาพการ์ตูนนี้มีผู้กดแสดงความรู้สึก 3.3 หมื่นครั้ง แบ่งเป็น โไลค์ 2.4 หมื่น หัวเราะ 8.8 พัน โกรธ 125 หัวใจ 57 ว้าว 102 เสียใจ 204 หัวงโย 71 การแสดงความคิดเห็น 368 ครั้ง และแชร์ 1.4 พันครั้ง โดยมีการแสดงความคิดเห็นที่ได้การกดความรู้สึกมากที่สุด 3 ลำดับแรกคือ

ลำดับที่ 1 โปสต์ภาพขายกับหลานถือป้ายข้อความโดยขายถือคำว่า “รักลุงตุ๋” และหลานถือว่า “ชายโกหก” พร้อมแสดงความคิดเห็นระบุว่า “ที่เซียงใหม่ครับ” มีผู้กดแสดงความรู้สึก 274 ครั้ง แบ่งเป็น โไลค์ 129 หัวเราะ 138 หัวงโย 1 หัวใจ 6 และการตอบกลับ 7 ข้อความ

ลำดับที่ 2 โปสต์ภาพคนถือกระดาษมีข้อความว่า “เราก็ดมดศรัทธา มีผู้กดแสดงความรู้สึก 231 ครั้ง แบ่งเป็น โไลค์ 210 หัวใจ 19 หัวงโย 2 ไม่มีข้อความตอบกลับ

ลำดับที่ 3 โปสต์ข้อความจากเพจมิตรสหายท่านหนึ่ง ซึ่งโปสต์ว่า “นั่งสังเกตการณ์อยู่ในแม่ๆ เจอคุณป้ากลุ่มหนึ่ง ห้ามกันเองไม่ให้ออกไปร่วมขบวนด้วยกับเด็กๆ เธอพูดกับเพื่อเธอเพื่อปรัมว่า “เราไม่ต้องเข้าไปยุ่ง ให้เด็กๆ คำทำไป นี่เป็นยุคสมัยของเค้า คนรุ่นเรามาหน้าทีกันไม่ให้ตำรวจถึงตัวเด็กๆ ก็พอ...” มีผู้กดแสดงความรู้สึก 190 ครั้ง แบ่งเป็น โไลค์ 147 หัวเราะ 2 ว้าว 1 เสียใจ 1 หัวงโย 13 และข้อความตอบกลับ 3 ข้อความ

จากข้อมูลของผู้ที่ให้ความสนใจกับภาพดังกล่าว จะพบว่าส่วนใหญ่มีความเห็นไปในลักษณะชื่นชอบการนำเสนอเรื่องของภาพ และแสดงความรู้สึกขบขัน โดยความเห็นของผู้ถูกได้รกดความรู้สึกมากที่สุดทั้ง 3 ลำดับ ไม่ได้แสดงความคิดเห็นของตัวเอง แต่ใช้การโปสต์ภาพ หรือข้อความจากบุคคลอื่นมาอ้างถึงเท่านั้น โดยลำดับที่ 1 โปสต์ภาพขายกับหลานถือป้ายดังกล่าว เป็นการล้อเลียนกับมีมที่เป็นกระแสในสื่อสังคมออนไลน์ที่เมื่อมีคนแสดงความคิดเห็นชื่นชมรัฐบาลจะต้องมีภาพชื่อว่าคนนี้โกหก ลำดับที่ 2 เป็นภาพจากหนึ่งในผู้ชุมนุมวันนั้น ข้อความที่ว่า “เราก็ดมดศรัทธา” ในบริบทนี้ หากจะแปลความหมายตรงๆ คือการล้อถึงรัฐบาล และการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐ ที่เป็นประชาชนมองว่าไม่สามารถทำได้ดีพอที่จะคงอยู่ในตำแหน่งผู้นำได้ และอีกความหมายหนึ่ง คือการล้อไปกับเหตุการณ์จับกุมชายคนหนึ่งที่สวมเสื้อพาดพิงเบื้องสูงว่า “เราหมด

ศรัทธา...” ในข้อความนี้จึงเป็นการตอบรับเช่นกัน ลำดับที่ 3 เป็นการนำข้อความจากเพจการเมืองหนึ่งที่น่าข้อความอ้างว่าเป็นบทสนทนาของคนในพื้นที่ชุมนุมนั้น โดยบทสนทนา สร้างความปลาบปลื้มให้กับผู้ได้ยิน ที่รู้สึกว่ามีคนเห็นด้วยกับการชุมนุมนี้

ภาพที่ 4.36 ความหวังครั้งใหม่ของนายสมศักดิ์ เจียมธีรสกุล เผยแพร่เมื่อ 4 สิงหาคม 2563

ความเคลื่อนไหวชุมนุมประท้วงของนักศึกษา ยังคงมีอย่างต่อเนื่องตั้งแต่เดือนกรกฎาคม โดยเน้นปราศรัยวิจารณ์การบริหารประเทศของรัฐบาล กระทั่งเมื่อ 3 สิงหาคม 2563 กลุ่ม ‘มหานครเพื่อประชาธิปไตย’ ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร และ กลุ่ม ‘มอกะเสด’ ของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ นัดหมายทำกิจกรรม ‘เสกคาถาผู้พิทักษ์ ปกป้องประชาธิปไตย’ บริเวณอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย โดยเป็นกิจกรรมแรกที่นายอานนท์ นำภา ปราศรัยเรียกร้องให้ปฏิรูปสถาบันกษัตริย์ ซึ่งเป็นประเด็นที่หลายคนไม่กล้าจะเอ่ยถึง มีเพียงผู้ลี้ภัยในต่างประเทศเท่านั้น ที่จะกล้าวิพากษ์วิจารณ์สถาบันกษัตริย์โดยตรง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นายสมศักดิ์ เจียมธีรสกุล บุคคลผู้เป็นที่รู้จักอย่างดีในเรื่องของการวิพากษ์วิจารณ์สถาบันกษัตริย์

ผู้วาดเผยแพร่ภาพหลังจากการปราศรัยผ่านไป 1 วัน โดยมีรูปสัญลักษณ์ 1) ชายรูปร่างอวบ สวมแว่นสายตา คล้องผ้าพันคอลายสีเหลืองแดง มือหนึ่งถือไมค์ อีกมือชูสามนิ้ว สื่อถึง นายอานนท์ นำภา ที่กล่าวปราศรัยในกิจกรรม ‘เสกคาถาผู้พิทักษ์ ปกป้องประชาธิปไตย’ โดยชื่อกิจกรรมสอดคล้องกับผ้าพันคอที่นายอานนท์สวมคือ ผ้าพันคอจากบ้านกริฟฟินคอร์ในนิยายเรื่อง แฮร์รี่ พอตเตอร์ ซึ่งเป็นธีมหลักของงานในวันนั้น 2) ชายแก่ผมสีขาว สวมแว่นตาที่สะท้อนภาพนายอานนท์ สื่อถึง นายสมศักดิ์ กำลังภาครูมิใจในตัวของนายอานนท์ ที่ปราศรัยกระดับเพดานการ

เรียกโครงการเมือง หรือการปราศรัยพาดพิงสถาบันกษัตริย์ซึ่งนายสมศักดิ์ มีความหวังให้การพูดถึงสถาบันกษัตริย์บนที่สาธารณะเป็นเรื่องปกติ 3) “ตาสใจ” และชายใบหน้าอวบ ตาเล็ก คล้ายพลเอกประวิทย์ วงษ์สุวรรณ อยู่ข้างหลังและด้านข้างนายอานนท์ สื่อถึง ผู้ชุมนุมในกิจกรรมดังกล่าวที่พร้อมสนับสนุนสิ่งที่นายอานนท์ปราศรัย ส่วนชายที่มีใบหน้าคล้ายพลเอกประวิทย์ เป็นหนึ่งในผู้ชุมนุมที่เสียดสีรัฐบาลโดยการสวมใส่หน้ากากพลเอกประวิทย์ ทั้งนี้ ผู้วาดใช้การล้อเลียนกับฉากที่มีภาพคนสะท้อนบนนัยน์ตา หรือบนแว่น เป็นฉากความประทับใจที่ปรากฏในการ์ตูนหรือภาพยนตร์ ที่มักจะปรากฏในจีนที่มีผู้กล้าและมวลชน พร้อมจะต่อสู้กับตัวร้าย

จากภาพสามารถตีความได้ว่า การชุมนุมประท้วงรัฐบาลที่ผ่านมาตั้งแต่ในอดีตส่วนใหญ่เป็นการชุมนุมเพื่อขับไล่รัฐบาลในขณะนั้น แต่ไม่มีใครพาดพิงถึงสถาบันกษัตริย์ กระทั่งการชุมนุมของนักศึกษาในปี 2563 ที่ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่ และใช้สื่อสังคมออนไลน์กันเป็นช่องทางสื่อสารหลัก รวมถึงการรับข่าวสารในมุมของการวิจารณ์สถาบันกษัตริย์ และบางคนที่ใช้สำหรับแสดงออกถึงการวิจารณ์สถาบันกษัตริย์ด้วย ในการชุมนุมที่มีอย่างต่อเนื่องและเน้นวิจารณ์เฉพาะรัฐบาลนั้น ได้ปรากฏการปราศรัยพาดพิงสถาบันกษัตริย์เป็นครั้งแรก โดยนายอานนท์เรียกร้องให้มีการปฏิรูปสถาบันกษัตริย์ หลังการปราศรัยของนายอานนท์ ได้รับการชื่นชมจากหลายฝ่าย โดยเฉพาะกลุ่มผู้ลี้ภัยการเมืองตามความผิดประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112

ข้อความที่แสดงความเห็นผ่านเฟซบุ๊กเพจ ไข่แมวX และได้รับการกดแสดงความรู้สึกมากที่สุด

ภาพการ์ตูนนี้มีผู้กดแสดงความรู้สึก 3 หมื่นครั้ง แบ่งเป็น โไลค์ 2.4 หมื่น หัวเราะ 4.7 พัน โกรธ 1 หัวใจ 592 ว้าว 79 เสียใจ 15 หัวงโย 200 การแสดงความเห็น 372 ครั้ง และแชร์ 1.1 พันครั้ง โดยมีการแสดงความเห็นที่ได้การกดความรู้สึกมากที่สุด 3 ลำดับแรกคือ

ลำดับที่ 1 โปสต์ภาพตัดต่อนายสมศักดิ์ เจียมธีรสกุล แต่งกายแบบสวมเครื่องราชอิสริยาภรณ์ พร้อมแสดงความเห็นว่า “น้อมสักการ์ ปราชญา ธิราชเจ้า พระเจียมเกล้า เฝ้าหว่าน งานสร้างสรรค์ทรงเพียรทน คนค่า สารพันไม่ทรงหว่าน ปันความรู้ สู้อต่อไป มาบัดนี้ ผลที่หว่าน ผ่านทุกแขวงทั่วทุกแห่ง เลิกหวาด ผงาดสู้อโปรดประทาน สรรพกำลัง ทุกอนุ เพื่อศัตรู อธิราช พินาศเทอญ ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ...” มีผู้กดแสดงความรู้สึก 383 ครั้ง แบ่งเป็น โไลค์ 190 หัวเราะ 181 หัวงโย 2 หัวใจ 8 ว้าว 1 โกรธ 1 และการตอบกลับ 15 ข้อความ

ลำดับที่ 2 “สมศักดิ์เจียม: เธอเก่งมากมีสติสอานนท์” มีผู้กดแสดงความรู้สึก 303 ครั้ง แบ่งเป็น โไลค์ 179 หัวใจ 2 หัวงโย 1 หัวเราะ 121 ไม่มีข้อความตอบกลับ

ลำดับที่ 3 โปสต์ภาพนายวลาดีมีร์ เลนิน โดยใส่ข้อความว่า “ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์คือระบอบที่ดีที่สุดในโลก” พร้อมแสดงความเห็นเสียดสีว่า “ไอ้ทอนกับพวก

เด็กน้อย เอ๊ย ถ้าไม่มีสถาบันประเทศจะอยู่ยังไงฝรั่งมันยังรู้เลย มีผู้กดแสดงความรู้สึกรั้ง แบ่งเป็น ไลค์ 52 หัวเราะ 226 ว้าว 3 เสียใจ 2 รัก 2 และข้อความตอบกลับ 40 ข้อความ

จากข้อมูลของผู้ที่ให้ความสนใจกับภาพดังกล่าว จะพบว่าส่วนใหญ่มีความเห็นไปในลักษณะชื่นชอบการนำเสนอเรื่องของภาพ และแสดงความรู้สึกขบขัน โดยความเห็นของผู้ถูกได้รับกดความรู้สึกมากที่สุดทั้ง 2 ใน 3 แสดงความเห็นถึงนายสมศักดิ์ บุคคลในภาพการ์ตูนที่กำลังมองนายอานนท์ โดยลำดับที่ 1 แสดงความเห็นด้วยคำอวยพรแบบการกล่าวอาศิรวาท เป็นการสร้างอารมณ์ขันแบบความไม่เข้ากัน เนื่องจากนายสมศักดิ์ เป็นบุคคลที่อยู่ตรงข้ามกับฝ่ายศักดินา ลำดับที่ 2 เป็นการเสียดสีกับละครเรื่อง “ล่า” ที่มีตัวละครซึ่งมีความแค้นบางอย่าง ได้ปลุกฝังให้อีกคนหนึ่งดำเนินอุดมการณ์นั้น และลำดับที่ 3 เป็นการแสดงความเห็นแสร้งว่าไม่เห็นด้วยกับการนำเสนอภาพของการ์ตูน โดยแสร้งว่าเป็นผู้มีความจงรักภักดีต่อสถาบันฯ แต่ในความเห็นนี้กลับโพสต์ภาพนาย วลาดีมีร์ เลนิน พร้อมใส่ข้อความบิดเบือนว่าสนับสนุนระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ทั้งที่เลนิน เป็นบุคคลที่มีส่วนสำคัญในการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองโดยกษัตริย์ของรัสเซีย เป็นระบอบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์โซเวียต

ภาพที่ 4.37 “ตาลีโต” ปลุกต้นไม้ชื่อ “หมุดคณะราษฎร 2563” เผยแพร่เมื่อ 21 กันยายน 2563

กลุ่มแนวร่วมธรรมศาสตร์และการชุมนุมนัดหมายชุมนุมเมื่อ 19 กันยายน 2563 บริเวณท้องสนามหลวง เพื่อจัดการชุมนุมรำลึกครบรอบ 14 ปี การรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 โดยเป็นการชุมนุมแบบค้างคืนเนื่องจากมีกำหนดการฟังหมุดคณะราษฎร 2563 ที่ท้องสนามหลวงในเช้าวันที่ 20 กันยายน 2563 เวลา 06.00 น. เพื่อทดแทนหมุดคณะราษฎรปี 2475 ที่ถูกถอนออกไปจากบริเวณพระบรมรูปทรงม้า โดยไม่ทราบว่ามีใครเป็นผู้ถอนออกไป

ผู้วาดเผยแพร่ภาพหลังจากกลุ่มแนวร่วมธรรมศาสตร์ฯ ฝั่งหมดไปแล้ว 1 วัน ในภาพมีตัวละครหลักคือ “ตาสี” (กลุ่มผู้ฝั่งหมดคณะราษฎร 2563) โดยมีรูปสัญลักษณ์ คือ 1) พระอาทิตย์กำลังขึ้น สื่อถึง เวลาอรุณ 2) หมุดคณะราษฎร 2563 เต็มพื้นที่สนามหลวง สื่อถึง การเคลื่อนไหวของกลุ่มราษฎรจำนวนมาก 3) รั้วสีเขียวล้อมภายในมีคนกำลังจับปูนกลบเคลื่อนบางอย่าง สื่อถึง หมุดคณะราษฎร 2475 ที่ถูกถอดออกไปจากหน้าพระบรมรูปทรงม้า และถูกล้อมรั้วกันไว้ 4) ได้ดินบริเวณหมุดคณะราษฎร 2475 ที่ถูกถอดออกไป มีลักษณะคล้ายรากแผ่กระจาย สื่อถึง สิ่งที่คณะราษฎรทำเมื่อ 2475 กลายเป็นรากฐานต่อไปให้คนรุ่นหลัง การแผ่กระจายของรากเปรียบเสมือนอุดมการณ์ของคณะราษฎรถูกส่งออกไปเป็นหมุดคณะราษฎร 2563 และจะเติบโตเป็นต้นไม้อุดมการณ์ในอนาคต 5) “ตาสี” กำลังรดน้ำที่หมุดคณะราษฎร 2563 สื่อถึง การพยายามก่อร่างสร้างประชาธิปไตยให้เติบโตขึ้น และ 6) ถังปูนสีน้ำเงิน สื่อถึง ผู้ที่ถอดหมุดมีความเกี่ยวข้องกับสถาบันฯ หรือเป็นการกระทำเพื่อความมั่นคงของสถาบันฯ และ 7) บัวรดน้ำสีแดง สื่อถึง คนสีแดง ที่เป็นสัญลักษณ์ของการต่อต้านชนชั้นนำ ผู้วาดใช้การล้อเหตุการณ์ระหว่างการปักหมุดคณะราษฎร 2563 และหมุดคณะราษฎร 2475 ที่เลือกเวลาปักหมุดในช่วงเวลาพระอาทิตย์กำลังขึ้นหรือเวลาอรุณเหมือนกัน

จากภาพสามารถตีความได้ว่า กลุ่มคณะราษฎร 2563 สืบสานเจตนารมณ์ของคณะราษฎร 2475 โดยมีการปักหมุดเพื่อแสดงสัญลักษณ์ของความก่อร่างสร้างประชาธิปไตย และแม้ว่าหมุดทั้งสองนั้น จะถูกถอดออกก็ตามคำสั่งของใครก็ตาม แต่ผลจากการกระทำ จะคงอยู่ต่อไปกลายเป็นรากฐานให้คนรุ่นหลัง ที่จะสานต่อเจตนารมณ์การสร้างประชาธิปไตยให้เติบโตขึ้น

ข้อความที่แสดงความคิดเห็นผ่านเฟซบุ๊กเพจ ไข่แมวX และได้รับการกดแสดงความรู้สึกมากที่สุด

ภาพการ์ตูนนี้มีผู้กดแสดงความรู้สึก 4.6 หมื่นครั้ง แบ่งเป็น ไลค์ 3.9 หมื่น หัวเราะ 5.9 พัน โกรธ 3 หัวใจ 1.1 พัน ว้าว 74 เสียใจ 30 หัวงโย 222 การแสดงความคิดเห็น 605 ครั้ง และแชร์ 1.9 พันครั้ง โดยมีการแสดงความคิดเห็นที่ได้รับการกดความรู้สึกมากที่สุด 3 ลำดับแรกคือ

ลำดับที่ 1 โปสต์ภาพเจ้าหน้าที่ตำรวจคนหนึ่ง ห้อยพวงกุญแจหมุดคณะราษฎรปี 2475 พร้อมแสดงความคิดเห็นว่า “หมุดไม่ได้หายไปไหน หมุดคณะราษฎรอยู่ทุกๆ ที่แม้แต่เจ้าหน้าที่ตำรวจ” มีผู้กดแสดงความรู้สึก 780 ครั้ง แบ่งเป็น ไลค์ 556 หัวเราะ 101 หัวงโย 8 หัวใจ 106 ว้าว 9 และการตอบกลับ 10 ข้อความ

ลำดับที่ 2 โปสต์หมุดคณะราษฎรปี 2475 ขนาดเล็กแบบจำลอง แสดงความคิดเห็นด้วยว่า “ได้ลายออริจินัลแจกฟรีมาเป็นทีระลึกจากบทในมือปีที่ธรรมศาสตร์มาขึ้นนึ่ง” มีผู้กดแสดง

ความรู้สึก 529 ครั้ง แบ่งเป็น โลก 459 หัวใจ 14 หัวเราะ 2 ว้าว 53 ห่วงใย 1 และการตอบกลับ 29 ข้อความ

ลำดับที่ 3 โพสต์ภาพตัดต่อนายอ็อตโต ฟอน บิสมาร์ค ปี 1871 ใส่ข้อความว่า “จงมีสติให้มาก และอย่างได้หลงเชื่อคำพูดเท่ๆ ของคนอื่นบนเฟสบุ๊ก...” พร้อมแสดงความเห็นเสียดสีว่า “พวกซังชาติจงอ่าน” มีผู้กดแสดงความรู้สึก 461 ครั้ง แบ่งเป็น โลก 82 หัวเราะ 376 ว้าว 1 เสียใจ 1 ห่วงใย 1 และข้อความตอบกลับ 50 ข้อความ

จากข้อมูลของผู้ที่ให้ความสนใจกับภาพดังกล่าว จะพบว่าส่วนใหญ่มีความเห็นไปในลักษณะชื่นชมการนำเสนอเรื่องของภาพ รองมาคือแสดงความรู้สึกขบขัน และแสดงความรัก (หัวใจ) โดยความเห็นของผู้ถูกได้รับกดความรู้สึกมากที่สุด 2 ใน 3 แสดงความเห็นถึงหมุดคณะราษฎรโดยตรง โดยลำดับที่ 1 โพสต์ภาพตำรวจห้อยพวงกุญแจหมุดคณะราษฎร พร้อมแสดงความเห็นเชิงเสียดสีกรณีที่หมุดคณะราษฎรถูกถอนออกไปจากลานพระบรมรูปทรงม้า จึงแสดงความเห็นลักษณะขำว่าหมุดนั้นไม่ได้หายไปและยังคงอยู่ในความรู้สึกนึกคิดของทุกคนทุกฝ่าย ลำดับที่ 2 เป็นการแสดงตัวว่า เจ้าของความเห็นเป็นผู้ติดตามการเมืองในระดับหนึ่ง โดยมีหมุดคณะราษฎรจำลองซึ่งไม่ใช่ของที่หาได้โดยทั่วไป ต้องได้มาจากสถานที่หรือกิจกรรมทางการเมืองเฉพาะเท่านั้น และลำดับที่ 3 เป็นการแสดงความเห็นที่ไม่เกี่ยวกับเนื้อหาการ์ตูน แต่ใช้วิธีแสร้งเป็นฝ่ายไม่เห็นด้วยกับกลุ่มที่ไปฝังหมุดคณะราษฎร โดยนำภาพตัดต่อข้อความที่แสดงออกชัดว่าไม่ใช่ข้อความจริง เป็นการตัดต่อเพื่อสร้างอารมณ์ และหวังผลกรณีที่มีฝ่ายสนับสนุนรัฐบาลมาเห็นและเข้าใจผิดตามที่ต้องการ ได้เซฟภาพนำไปใช้ต่อเพื่อเผยแพร่ในกลุ่มคนสนับสนุนรัฐบาลด้วยกัน

ภาพที่ 4.38 “ตาใส” แสดงออกอย่างสันติแต่ถูกรถฉีดน้ำแรงดันสูง (จีโน่) ฉีดน้ำใส่จนกระเด็นออกไป เผยแพร่เมื่อ 16 ตุลาคม 2563

การประชุมประทั่วของนักศึกษายังคงมีอย่างต่อเนื่อง โดยสถานที่ชุมนุมจะเปลี่ยนแปลงไปตามกลุ่มที่เป็นเจ้าภาพจะนัดหมาย มุ่งเน้นสถานที่แสดงออกเชิงสัญลักษณ์ได้ อาทิ อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย แยกราชประสงค์ และสกายวอล์ค MBK ซึ่งการประชุมเมื่อ 16 ตุลาคม 2563 บริเวณมีการนัดหมายชุมนุมบริเวณสกายวอล์คและแยกราชประสงค์ ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวอยู่ไม่ห่างจากเขตพระราชฐานวังสระปทุม ทำให้กลุ่มผู้ชุมนุมถูกเตือนจากตำรวจ ให้ยุติการประชุม แต่ กลุ่มผู้ชุมนุมที่ประกอบด้วยนักเรียน นักศึกษา ยังคงชุมนุมต่อ เจ้าหน้าที่ควบคุมฝูงชน จึงสลายการประชุม โดยการใช้อีโคโน

ผู้วาดเผยแพร่ภาพในวันเดียวกับที่มีการสลายการประชุม โดยมีรูปสัญลักษณ์ คือ “ตาใส” สวมเสื้อนักเรียน ยืนกางร่ม และชูมือสามนิ้ว ที่ข้อมูลศุภ โบว์สีขาว โดยมีใบหน้าที่ยิ้มเป็นมิตร ต่อมารถฉีดน้ำสีน้ำเงินกำลังฉีดน้ำใส่ “ตาใส” แต่ “ตาใส” ก็ยังคงยืนเช่นเดิม แต่มีใบหน้าที่กำลังร้องไห้ จากนั้น รถอีโคโนได้ฉีดน้ำใส่ “ตาใส” จนกระเด็นออกจากจุดที่ยืน สู่ถึง ประชาชนที่ส่วนใหญ่เป็นเยาวชนนักเรียนนักศึกษาออกไปชุมนุมโดยปราศจากอาวุธ และพยายามแสดงความสันติ เป็นมิตร แม้จะถูกฉีดน้ำสีน้ำเงิน ก็ยังคงยืนเช่นเดิม แต่เริ่มไม่เข้าใจถึงสิ่งที่ถูกกระทำ กระทั่งผู้ชุมนุมถูกน้ำแรงดันสูงฉีดจนกระเด็นออกไป ไม่เหลือใครที่ยืนแสดงออกอย่างสันติตรงนั้นแล้ว ทั้งนี้ ผู้วาดไม่ได้นำเสนอเรื่องการล้อเลียน แต่ต้องการสื่อให้เห็นถึงการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐที่สลายการประชุมทั้งที่ผู้ประท้วงแสดงออกมาชุมนุมอย่างสันติ

จากภาพสามารถตีความได้ว่า หัวของการชุมนุมเมื่อ 16 ตุลาคม 2563 นักเรียน นักศึกษา และผู้ร่วมชุมนุม ที่บริเวณแยกปทุมวัน แสดงออกอย่างชัดเจนว่าเป็นการชุมนุมอย่างสันติ ปราศจากอาวุธ โดยมีสัญลักษณ์ โบว์สีขาว ที่นักเรียนมัธยมเคยนัดหมายกันศุภ โบว์ขาวเพื่อแสดงออกถึงการต่อต้านอำนาจเผด็จการ แต่เจ้าหน้าที่รัฐ กลับใช้วิธีการสลายการประชุมด้วยรถอีโคโน ที่ฉีดน้ำผสมสารเคมีสีน้ำเงินซึ่งใช้สำหรับชั่งตัวบุคคลที่เข้าร่วมชุมนุมได้ กรณีที่ผู้ชุมนุมหนีการจับกุม ขณะที่แรงดันน้ำจากรถอีโคโนมีความรุนแรงจนทำให้กลุ่มผู้ชุมนุมบางส่วนเสียหลัก กระเด็นและล้มลงกับพื้น ทั้งนี้เหตุการณ์สลายการประชุมด้วยวิธีใช้อีโคโน ปรากฏขึ้นในการชุมนุมครั้งนี้เป็นครั้งแรก ทำให้ความรู้สึกของผู้ที่ถูกฉีดน้ำครั้งนั้นมีความโกรธแค้น และไม่พอใจรัฐบาลเป็นอย่างมาก เพราะการชุมนุมเป็นไปอย่างสันติ และผู้ชุมนุมส่วนใหญ่ก็เป็นเยาวชนด้วย

ข้อความที่แสดงความเห็นผ่านเฟซบุ๊กเพจ ไข่แมวX และได้รับการกดแสดงความรู้สึกมากที่สุด

ภาพการ์ตูนนี้มีผู้กดแสดงความรู้สึก 6.1 หมื่นครั้ง แบ่งเป็น ไลค์ 4.1 หมื่น หัวเราะ 145 โกรธ 9.2 พัน หัวใจ 137 พัน ว้าว 42 เสียใจ 1 หมื่น หัวงโย 311 การแสดงความเห็น 860 ครั้ง และแชร์ 5.4 พันครั้ง โดยมีการแสดงความคิดเห็นที่ได้การกดความรู้สึกมากที่สุด 3 ลำดับแรกคือ

ลำดับที่ 1 โพสต์ข้อความจากเฟซบุ๊กของนักแสดงคนหนึ่งซึ่งประกาศสนับสนุนการชุมนุมของนักศึกษา แสดงความเห็นว่าเป็น “ถือชัดเจนนมาก ขอเลือกข้างฝ่ายประชาธิปไตย” มีผู้กดแสดงความรู้สึก 975 ครั้ง แบ่งเป็น โไลค์ 801 หัวเราะ 1 หัวใจ 9 หัวใจ 163 ว้าว 1 และการตอบกลับ 14 ข้อความ

ลำดับที่ 2 โพสต์ข้อความจากทวิตเตอร์กรณีนักเรียนในที่ชุมนุม แสดงออกเชิงสัญลักษณ์โดยถอดกระโปรงให้ตำรวจควบคุมฝูง แสดงความเห็นว่าเป็น “เล่าได้ยันชั่วลูกชั่วหลาน ว่าผู้ชายในตระกูลของเราเคยถูกเด็กผู้หญิงเอากระโปรงมาให้ใส่” มีผู้กดแสดงความรู้สึก 858 ครั้ง แบ่งเป็น โไลค์ 768 หัวใจ 8 หัวเราะ 12 ว้าว 4 หัวใจ 3 เสียใจ 62 โกรธ 1 และการตอบกลับ 18 ข้อความ

ลำดับที่ 3 โพสต์ภาพถ่ายจากสำนักข่าวรอยเตอร์ ถ่ายรูปผู้ชุมนุมคนหนึ่ง ยืนประจันหน้ารถจักรยานยนต์เพียงคนเดียว แสดงความเห็นด้วยว่าเป็น “มาดีคับบ” มีผู้กดแสดงความรู้สึก 569 ครั้ง แบ่งเป็น โไลค์ 490 หัวเราะ 1 ว้าว 3 เสียใจ 3 หัวใจ 9 และข้อความตอบกลับ 25 ข้อความ

จากข้อมูลของผู้ที่ให้ความสนใจกับภาพดังกล่าว จะพบว่าส่วนใหญ่มีความเห็นไปในลักษณะชื่นชมการนำเสนอเรื่องของภาพ รองมาคือแสดงความรู้สึกเสียใจ และแสดงความรู้สึกโกรธ โดยความเห็นของผู้ถูกได้รับกดความรู้สึกมากที่สุด 2 ใน 3 โพสต์ภาพผู้ชุมนุมในวันนั้น โดยนำภาพจากแหล่งที่มาอย่างทวิตเตอร์ โดยหนึ่งภาพมาจากสำนักข่าวต่างประเทศ และอีกหนึ่งภาพ เป็นผู้ใช้ทวิตเตอร์ทั่วไป โดยภาพทั้งสองสร้างความรู้สึกร่วมกับผู้ที่มาแสดงความคิดเห็นอย่างมาก เนื่องจากมีความสวยงามของภาพ และมีนัยแฝง อย่งไรก็ดี ภาพจากลำดับที่ 2 ถูกบางส่วนวิจารณ์การนำกระโปรงให้ตำรวจควบคุมฝูงชนใส่นั้น แม้จะเป็นการแสดงความคิดเห็นคัดค้านกับเจ้าหน้าที่ แต่อีกนัยคือการที่ระบบสังคมไทยเป็นแบบประชาธิปไตยที่ชายไทยเป็นใหญ่ ที่ถูกมองว่าการใส่กระโปรงแบบผู้หญิง คือการแสดงความอ่อนแอ หรือด้อยกว่าผู้ชาย ส่วนภาพลำดับที่ 1 เป็นการนำข้อความจากนักแสดงคนหนึ่งที่มีอายุใกล้เคียงกับกลุ่มผู้ชุมนุมเป็นส่วนใหญ่ เป็นบุคคลที่รู้จักในกลุ่มคนรุ่นใหม่ และเมื่อนักแสดงคนนั้นแสดงจุดยืนทางการเมือง ทำให้ฝ่ายรู้สึกว่าการมีความชอบธรรมมากขึ้น เพราะบุคคลที่เป็นที่รู้จักในสังคม ก็เลือกที่จะสนับสนุนเช่นกัน

ภาพที่ 4.39 รูปปั้นผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ทำร้ายราษฎร เผยแพร่เมื่อ 1 มีนาคม 2564

กลุ่มผู้ชุมนุมยังคงเน้นรูปแบบการชุมนุมเชิงสัญลักษณ์อย่างต่อเนื่อง โดยมีการเปลี่ยนสถานที่ชุมนุมให้เข้าใกล้ พลเอกประยุทธ์ และมีความเกี่ยวข้องกับสถาบันกษัตริย์มากขึ้น เมื่อ 1 มีนาคม 2564 กลุ่ม REDEM ชาวชนปลดแอก และคณะราษฎร จัดกิจกรรมชุมนุมเดินไปบ้านพักหลวงของ พลเอกประยุทธ์ ณ กรมทหารราบที่ 1 มหาดเล็กราชวัลลภรักษาพระองค์ ซึ่งถูกตั้งให้เป็นเขตพระราชฐาน จึงมีการรักษาพื้นที่อย่างเข้มงวด โดยภายหลังกลุ่มผู้ชุมนุม ถูกตำรวจควบคุมฝูงชนเข้าสลายการชุมนุมด้วยแก๊สน้ำตา กระสุนยาง และบางส่วนที่ถูกทำร้ายร่างกายโดยตรง

ผู้วาดเผยแพร่ภาพในวันเดียวกับที่มีการจัดชุมนุม โดยมีรูปสัญลักษณ์ คือ รูปปั้นตำรวจควบคุมฝูงชน มีโซ่ล่าม กำลังทำร้ายผู้ชุมนุม และยิงกระสุนยาง ข้างกันมีรูปปั้นรถฉีดน้ำสลายการชุมนุม (รถจีโน่) และกระป๋องที่สร้างกลุ่มควัน โดยมีฉากหลังเป็นท้องฟ้าสีส้ม ทั้งหมดนี้มีความหมายแต่ละอย่างคือ ตำรวจควบคุมฝูงชน ที่มีโซ่ล่ามนั้น เปรียบได้กับสัตว์เลื้อยของใครคนหนึ่ง ที่สามารถสั่งให้ทำอะไรก็ได้ตามที่เจ้าของบอก ไม่ว่าจะเป็นการทำร้ายคน หรือสั่งเล็งปืนยิงบางอย่าง ขณะที่รถจีโน่ และกระป๋องที่อยู่ใกล้กันนั้น เป็นเสมือนอุปกรณ์ช่วยในการปฏิบัติคำสั่งจากเจ้าของให้สำเร็จ ฉากหลังที่เป็นท้องฟ้าสีส้ม สื่อถึงช่วงเวลาพระอาทิตย์ตกดิน หรือในช่วงเย็น โดยรวมแล้ว ภาพการ์ตูน กระตุ้นให้เกิดความนึกถึงเหตุการณ์ตำรวจควบคุมฝูงชน เข้ากระชกพื้นที่ในช่วงเวลาเย็น และมีเหตุการณ์ทำร้ายประชาชน โดยการ์ตูนได้แทรกสัญลักษณ์ให้คิดถึง

อุดมการณ์ของตำรวจ ที่ต้องทำเพื่อประชาชน เหมือนที่รูปปั้นในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ปั้นรูปตำรวจกำลังอุ้มช่วยเหลือประชาชน ทั้งนี้ ผู้วาดได้ล้อเลียนกับอนุสาวรีย์พิทักษ์รับใช้ประชาชนที่ตั้งในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ถูกคิดแปลงเป็นตำรวจควบคุมฝูงชนมีโซ่แบบสำหรับล่ามสัตว์เลี้ยงกำลังทำร้ายประชาชน โดยภาพดังกล่าว เป็นการอ้างอิงถึงเหตุการณ์จริงที่เกิดขึ้นระหว่างการสลายการชุมนุมเมื่อ 1 มีนาคม 2564

จากภาพสามารถตีความได้ว่า หน้าที่ของตำรวจคือการพิทักษ์สันติราษฎร์ ดังเช่นอนุสาวรีย์ตำรวจผู้พิทักษ์รับใช้ประชาชน ที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สื่อถึงการทำงานเพื่อรับใช้ประชาชน แต่จากเหตุการณ์ชุมนุมครั้งนี้ ตำรวจไม่ได้ทำหน้าที่พิทักษ์สันติราษฎร์ แต่กำลังทำร้ายประชาชน ภายใต้คำสั่งของคนที่บังคับบัญชา (เจ้าของโซ่ที่ล่ามในภาพ) ซึ่งในความเป็นจริงประชาชนคือเป็นเจ้านายของตำรวจ อย่างไรก็ตาม คำว่าประชาชนในสังคมไทยที่มีความแตกแยกอย่างรุนแรงเช่นนี้ จึงถูกนำไปบิดเบือน อาทิ ประชาชนของใคร ประชาชนคนดี และประชาชนของพระราชฯ ด้วยวลีเช่นนี้อาจเป็นสิ่งที่ทำให้ยังยึดเหนี่ยวการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจควบคุมฝูงชนไว้ได้ เพราะการสลายการชุมนุมของกลุ่มผู้เห็นต่างจากรัฐบาล ก็มีประชาชนจากอีกฝ่ายให้การสนับสนุนเช่นกัน จึงเหมือนเป็นช่องทางให้ไม่รู้สึกลึกผิดหากตำรวจควบคุมฝูงชนจะปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา ที่ก็มีแนวทางในการปกป้องประชาชนในแบบของเขาเช่นกัน

ข้อความที่แสดงความเห็นผ่านเฟซบุ๊กเพจ ไข่แมวX และได้รับการกดแสดงความรู้สึกมากที่สุด

ภาพการ์ตูนนี้มีผู้กดแสดงความรู้สึก 4.5 หมื่นครั้ง แบ่งเป็น ไลค์ 3.3 หมื่น หัวเราะ 174 โกรธ 8.5 พัน หัวใจ 42 ว้าว 79 เสียใจ 2.5 หมื่น หัวงโย 53 การแสดงความเห็น 430 ครั้ง และแชร์ 6.6 พันครั้ง โดยมีการแสดงความเห็นที่ได้การกดความรู้สึกมากที่สุด 3 ลำดับแรกคือ

ลำดับที่ 1 โปสต์ภาพล้อเลียนตัวการ์ตูนจาก Toy Story ใส่ข้อความว่า “เชฟเมียนมา” โดยมีฉากหลังเป็นตำรวจ คฝ.กำลังทุบตีผู้ชุมนุม พร้อมแสดงความเห็นว่า “สำหรับสลัมไทย” มีผู้กดแสดงความรู้สึก 526 ครั้ง แบ่งเป็น ไลค์ 395 หัวเราะ 119 ว้าว 1 โกรธ 3 เสียใจ 8 และการตอบกลับ 7 ข้อความ

ลำดับที่ 2 โปสต์ตำรวจ คฝ. กำลังเตะผู้ชุมนุม (ลักษณะภาพเดียวกับที่การ์ตูนนำมาวาด) แสดงความเห็นที่ “เป็นที่มาของคำว่า หักภาษินะที่จ่าย” มีผู้กดแสดงความรู้สึก 505 ครั้ง แบ่งเป็น ไลค์ 307 หัวเราะ 8 ว้าว 1 หัวงโย 1 เสียใจ 22 โกรธ 166 และการตอบกลับ 33 ข้อความ

ลำดับที่ 3 โปสต์ภาพเดียวกับลำดับที่ 2 แสดงความเห็นด้วยว่า “ทำเต็มที่ สงสัยจะหวังเลื่อนขั้นเบิ้มๆ” มีผู้กดแสดงความรู้สึก 488 ครั้ง แบ่งเป็น ไลค์ 266 หัวเราะ 2 ว้าว 1 เสียใจ 8 และข้อความตอบกลับ 29 ข้อความ

จากข้อมูลของผู้ที่ให้ความสนใจกับภาพดังกล่าว จะพบว่าส่วนใหญ่มีความเห็นไปในลักษณะชื่นชอบการนำเสนอเรื่องของภาพ รองมาคือแสดงความรู้สึกเสียใจ และแสดงความรู้สึกโกรธ โดยความเห็นของผู้ถูกได้รับกตความรู้สึกลึกมากที่สุด 2 ใน 3 โพสต์ภาพเดียวกัน และเป็นภาพที่มาของการล้อเลียนในการ์ตูนครั้งนี้โดยเป็นภาพตำรวจควบคุมฝูงกำลังเตะผู้ชุมนุม แต่ความเห็นทั้งสองลำดับนี้แตกต่างกัน โดยลำดับที่ 2 แสดงความเห็นกระตุ้นถึงการเสียภาษีของประชาชนคนไทย ที่ต้องนำไปใช้เพื่อพัฒนาประเทศ และความเป็นอยู่ในของในชาติ แต่กลับมาใช้สำหรับเป็นเงินเดือนและเบี้ยเลี้ยงของตำรวจ คส. ที่ออกมาปราบปรามผู้ชุมนุมซึ่งเป็นหนึ่งในประชาชนผู้เสียภาษี ส่วนลำดับที่ 3 เสียดสีถึงความก้าวหน้าในอาชีพของข้าราชการตำรวจ ที่หากต้องการจะได้เลื่อนตำแหน่งต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาอย่างเคร่งครัด แม้จะต้องทำร้ายประชาชน โดยในความเห็นนี้เชื่อแล้วว่า ผู้บังคับบัญชา เป็นผู้ออกคำสั่งให้ตำรวจควบคุมฝูงชนใช้ทุกวิธีการเพื่อปราบปรามจับกุมผู้ชุมนุม และลำดับที่ 1 เป็นการล้อเลียนคนกลุ่มหนึ่งที่ออกมาเรียกร้องให้แสดงความเห็นห่วงใยขึ้นมา ที่ในห่วงเดียวกันนี้มีการรัฐประหารในประเทศเมียนมา และปรากฏภาพการใช้ความรุนแรงจากกองทัพเมียนมาเข้าสกัดการชุมนุมฝ่ายต่อต้านรัฐบาลเมียนมา ซึ่งคนกลุ่มนี้ไม่เคยเรียกร้องให้ตำรวจควบคุมฝูงชนยุติความรุนแรงต่อกลุ่มผู้ชุมนุมในไทย

ภาพที่ 4.40 สืบต่อเจตนาธรรมณ์ของแกนนำผู้ชุมนุม เผยแพร่เมื่อ 8 มีนาคม 2564

สืบเนื่องจาก วันที่ 8 มีนาคม 2564 ศาลอัยการมีคำสั่งฟ้อง น.ส.ปณิศา สิทธิจิรวัฒนกุล (รุ่ง) นายจตุภัทร์ บุญภัทรรักษา (ไผ่ ดาวดิน) และนายภาณุพงศ์ จาดนอก (ไมค์) ในความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112 และคัดค้านการประกันตัว จากการปราศรัยและทำ

กิจกรรมพาดพิงสถาบันฯ โดยครั้งนี้ไม่ใช่ครั้งแรกที่กลุ่มคนดังกล่าวถูกฟ้องร้องคดีมาตรา 112 ซึ่งที่ผ่านมามทุกคนจะได้รับการประกันตัว แต่จะนานหรือเร็วขึ้นอยู่กับพิจารณาของศาล

ผู้วาดเผยแพร่ภาพในวันเดียวกับที่ศาลคัดค้านการประกันตัวแกนนำผู้ชุมนุม โดยมีรูปสัญลักษณ์ช่องที่ 1 และ 3 คือ “ตาใส” สวมเสื้อยืดสกรีนรูปใบหน้าคน กำลังแสดงความเสียใจและชูมือ 3 นิ้ว สื่อถึงคนที่เดินทางมาให้กำลังใจผู้ที่ถูกศาลฝากขังที่เรือนจำ รูปสัญลักษณ์ช่องที่ 2 และ 4 ประกอบด้วยตัวละคร คือ 1) ชายผมสั้น สวมแว่นตา สวมเสื้อสีขาวยาว ทับด้วยเสื้อข้างใน กางเกงขาสั้น ใบหน้ายิ้มและชูสาม 3 นิ้ว โดยมีฉากหลังเป็นซี่ลูกกรง สื่อถึง นายนายจตุภัทร์ 2) ชายผมสั้น ใบหน้าชูปตบ สื่อถึง นายภาณุพงศ์ และ 3) หญิงผมสั้นประจำ สวมแว่นสายตาค่อนข้างอวบ สื่อถึง น.ส.ปณัสยา ทั้งหมดถูกศาลฝากขังตามความผิดมาตรา 112 รูปสัญลักษณ์อื่น คือ การลงสีด้วยภาพขาวดำ โดยสีขาวสำหรับเสื้อของไฟ่ แสงวงกลมรอบมือ “ตาใส” ที่ชูมือ 3 นิ้ว และ ฉากหลังของ “รุ่งไฟ่ไมค์” ส่วนสีดำสำหรับฉากหลังทุกฉากก่อน “รุ่งไฟ่ไมค์” จะเดินเข้าเรือนจำ สื่อถึง ความยุติธรรมที่เกิดกับ “รุ่งไฟ่ไมค์” แต่ในความยุติธรรมนั้น ยังคงมีแสงสว่างจากที่จากผู้สนับสนุน การชุมนุม ที่จะขับเคลื่อนต่อไป จนทำให้ซี่ลูกกรงถูกลบด้วยแสงสว่าง ที่สื่อถึง “รุ่งไฟ่ไมค์” จะกลับมาอีกครั้ง ผู้วาดตั้งใจสื่ออารมณ์ผ่านการ ใช้โทนภาพสีขาวดำที่สร้างบรรยากาศหดหู่ สิ้นหวังต่อกระบวนการยุติธรรม แต่ในความสิ้นหวัง ก็ยังคงมีแสงสว่างจากผู้ที่สนับสนุนแกนนำ และแม้แกนนำจะถูกคุมขังในเรือนจำที่มีคสนิท แต่พวกเขาก็มีแสงสว่างในตัวเอง ส่องสว่างให้เรือนจำที่มีดกลายเป็นสว่างได้

จากภาพสามารถตีความได้ว่า ภายหลังอัยการสั่งฟ้องแกนนำในความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112 และไม่อนุญาตให้ประกันตัว โดยระหว่างนั้น มีผู้มาให้กำลังใจกับแกนนำ โดยบางคนได้สวมเสื้อสกรีนใบหน้านายจตุภัทร์ (ไฟ่ดาวดิน) ซึ่งเป็นเสื้อที่ไฟ่ใส่ไปร่วมกิจกรรมหมู่บ้านทะเลฟ้า ภายหลังศาลตัดสินจำคุกแกนนำโดยไม่ให้ประกันตัว ทำให้เกิดข้อกังขาต่อกระบวนการยุติธรรมที่จงใจไม่ให้แกนนำได้รับการประกันตัว อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดี แม้แกนนำจะถูกจับกุมไปแล้ว แต่แนวคิดอุดมการณ์ของพวกเขาที่ยังคงสืบต่อ และจะดำเนินต่อไป

ข้อความที่แสดงความคิดเห็นผ่านเฟซบุ๊กเพจ ไข่แมวX และได้รับการกดแสดงความรู้สึกมากที่สุด

ภาพการ์ตูนนี้มีผู้กดแสดงความรู้สึก 4.8 หมื่นครั้ง แบ่งเป็น ไลค์ 3.9 หมื่น หัวเราะ 110 โกรธ 58 หัวใจ 1 พัน ว้าว 37 เสียใจ 6 พัน หัวงโย 1.6 พัน การแสดงความเห็น 419 ครั้ง และแชร์ 3.7พันครั้ง โดยมีการแสดงความเห็นที่ได้การกดความรู้สึกมากที่สุด 3 ลำดับแรกคือ

ลำดับที่ 1 “ถ้าคุณรู้สึกโกรธจนจุกอก และทำอะไรมากกว่านี้ไม่ได้ เราคือเพื่อนกัน” มีผู้กดแสดงความรู้สึก 1.6 พันครั้ง แบ่งเป็น ไลค์ 1.4 พัน หัวเราะ 3 โกรธ 2 เสียใจ 157 หัวใจ 22 ห่วงใย 13 และการตอบกลับ 40 ข้อความ

ลำดับที่ 2 “เวลาคืออาวุธของพวกเรา ช่วยกันรดน้ำพรวดดินต้นกล้าปชต. ที่เพื่อนเราปลูกไว้ สู้ต่อนะครับ” มีผู้กดแสดงความรู้สึก 1 พันครั้ง แบ่งเป็น ไลค์ 948 หัวเราะ 3 ห่วงใย 7 เสียใจ 2 หัวใจ 60 และการตอบกลับ 14 ข้อความ

ลำดับที่ 3 “ตุลาการ นิติบัญญัติ บริหาร หมดหวังแล้วจริงๆ” มีผู้กดแสดงความรู้สึก 656 ครั้ง แบ่งเป็น ไลค์ 601 หัวเราะ 3 เสียใจ 49 ห่วงใย 1 และข้อความตอบกลับ 13 ข้อความ

จากข้อมูลของผู้ที่ให้ความสนใจกับภาพดังกล่าว จะพบว่าส่วนใหญ่มีความเห็นไปในลักษณะชื่นชอบการนำเสนอเรื่องของภาพ รองมาคือแสดงความรู้สึกเสียใจ และแสดงความรู้สึกห่วงใย โดยความเห็นของผู้กดได้รับกดความรู้สึกมากที่สุดลำดับที่ 1 แสดงความเห็นในเชิงหาแนวร่วมที่มีความเห็นและความรู้สึกที่เหมือนกัน โดยความรู้สึกโกรธหรือทำอะไรไม่ได้ เมื่อพบความไม่ยุติธรรมในสังคม ลำดับที่ 2 เป็นการแสดงความเห็นในลักษณะการรอคอย โดยผู้แสดงความเห็นเชื่อมั่นว่า สิ่งที่แกนนำได้เคลื่อนไหวไปแล้วนั้น สักวันจะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงการเมืองไทย เปรียบเสมือนการปลูกต้นไม้ ที่ต้องมีการเจริญเติบโตขึ้น และความเคลื่อนไหวนั้น ไม่ได้จำกัดอยู่ที่แกนนำเพียงกลุ่มเดียว แต่ยังกระจายไปถึงความคิดของกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่จะรับสานอุดมการณ์นั้นต่อ เช่นเดียวกับต้นไม้ที่นอกจากจะเติบโตแล้ว ก็ยังผลิตผลออกมาด้วย ลำดับที่ 3 เป็นการแสดงความสิ้นหวังต่อระบอบกระบวนการยุติธรรมไทย

ส่วนที่ 3 การนำความหมายเชิงสัญลักษณ์ของการ์ตูนจากเพจไข่มวงX มาใช้ใน

การเคลื่อนไหวทางการเมืองในสมัยรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา

ห้วงปี 2563

เนื้อหาในส่วนนี้ จะศึกษาเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวประท้วงรัฐบาลของกลุ่มนักศึกษา ที่เริ่มเคลื่อนไหวนับตั้งแต่ปี 2563 ถึงปัจจุบัน (2564) โดยจะเลือกศึกษาจากการชุมนุมที่เพจไข่มวงX ได้แชร์ภาพกิจกรรม และในกิจกรรมนั้น มีการนำตัวการ์ตูนจากไข่มวง มาร่วมแสดงในการชุมนุมด้วย จะใช้การบรรยายภาพการ์ตูนที่ปรากฏ โดยการใช่วิทยุสัญญา และการตีความ รวมถึงบรรยายสถานการณ์ในการชุมนุมนั้นว่ากลุ่มผู้ชุมนุมมีจุดประสงค์ใดในการจัดกิจกรรม ช่องทางการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์อย่างไร

สถานการณ์การชุมนุมประท้วงของนักศึกษาหัวปี 2563 ถึงปัจจุบัน

หลังศาลรัฐธรรมนูญพิพากษายุบพรรคอนาคตใหม่เมื่อต้นปี 2563 สร้างความไม่พอใจให้กับกลุ่มคนรุ่นใหม่ ซึ่งเป็นฐานเสียงหลักของพรรคอนาคตใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่คำตัดสินมีข้อกังขา และจากเหตุการณ์ทางการเมืองที่ผ่าน พรรคฝ่ายตรงข้ามรัฐบาล มักเป็นผู้ถูกกระทำอยู่เสมอ ขณะที่ฝ่ายรัฐบาล ซึ่งก็มีข้อกังขาในความโปร่งใสทั้งเรื่องการทุจริต ความประพฤติของสมาชิกพรรค และการเอื้อหนุนต่างๆ ในฝ่ายรัฐบาลด้วยกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การที่พลเอกประยุทธ์เป็นนายกรัฐมนตรี ด้วยตามโครงสร้างรัฐธรรมนูญที่สนับสนุนให้เป็นเช่นนั้น ทำให้ฝ่ายตรงข้ามที่จากเดิม ใช้พื้นที่สื่อสังคมออนไลน์เป็นหลักในการเคลื่อนไหวทางการเมือง เปลี่ยนมาแสดงออกบนพื้นที่สาธารณะ และไปไกลจนถึงข้อเรียกร้องต่างๆ ที่พาดพิงถึงสถาบันฯ เบื้องสูง เนื่องจากความเคลื่อนไหวหลักเป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่ ที่อยู่กับสื่อเทคโนโลยีอย่างหลากหลาย และใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นช่องทางหลักในการแสดงความเห็น ความไร้พรมแดนของโลก เป็นตัวกระตุ้นให้คนรุ่นใหม่ที่รับข้อมูลอย่างหลากหลาย และเลือกที่จะต่อต้านสังคมไทยในจารีตแบบเดิม รูปแบบการจัดชุมนุมมีความแตกต่างจากการชุมนุม โดยกลุ่มพันธมิตร กลุ่มคนเสื้อแดง และกลุ่ม กปปส. ที่จะชุมนุมในลักษณะยึดถือแบบค้ำคั้น แต่การชุมนุมโดยกลุ่มนักศึกษาจะเป็นลักษณะแฟลชม็อบ หรือเป็นการนัดหมายทำกิจกรรมแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ตามแต่ที่จะกำหนดวัน เวลา และสถานที่ ผ่านการประชาสัมพันธ์บนสื่อสังคมออนไลน์ของเพจแต่ละกลุ่ม

จุดเชื่อมระหว่างการ์ตูนไข่แมวกับการเคลื่อนไหวชุมนุมประท้วงของนักศึกษา

เนื่องจากการ์ตูนไข่แมว X เป็นการ์ตูนที่เผยแพร่บนเฟซบุ๊กที่มีคนรู้จักเป็นจำนวนมาก ทั้งในแวดวงผู้สนใจการเมืองทั่วไป หรือนักเคลื่อนไหวทางการเมืองที่มีเป็นที่รู้จัก รวมถึงนักวิชาการและสื่อมวลชนที่ดำเนินกิจการบนสื่อสังคมออนไลน์ กอปรกับที่รูปแบบการ์ตูนก็สอดคล้องกับสถานการณ์ทางการเมืองในปัจจุบัน เฉพาะอย่างยิ่งที่ผู้วาดเริ่มวาดการ์ตูนขนานไปกับการจัดชุมนุมของกลุ่มนักศึกษาตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2563 เป็นต้นมา (ภาพที่ 37-42) ทำให้การ์ตูนไข่แมวได้รับความสนใจในแวดวงการเมืองที่กำลังให้ความสนใจกับสถานการณ์การชุมนุมของนักศึกษาที่มีความเคลื่อนไหวในรูปแบบที่แตกต่างไปจากการชุมนุมทางการเมืองที่ผ่านมาในอดีต มีการจัดแสดงผลงานศิลปะเฉพาะสำหรับการวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลและชนชั้นนำ ซึ่งผลงานดังกล่าวจะมีความเชื่อมโยงกับยุคสมัยของผู้ชุมนุมที่ส่วนมากเป็นจะเป็นเยาวชน และการ์ตูนไข่แมวก็เป็นหนึ่งในการ์ตูนที่ถือได้ว่าเกาะติดกระแสที่เป็นที่นิยมในกลุ่มเยาวชน โดยสังเกตจากการวาดการ์ตูนล้อเลียนบางภาพอ้างอิงจากการ์ตูน และมีต่างประเทศที่เยาวชนส่วนใหญ่รู้จักและชื่นชอบ นอกจากนี้กลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมืองส่วนใหญ่ยังได้ประชาสัมพันธ์ นัดหมายเชิญชวนทำกิจกรรมต่างๆ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์เป็นหลัก และเป็นไปได้ว่ากลุ่มแนวร่วมนักศึกษาอย่าง

เยาวชนปลดแอก แนวร่วมธรรมศาสตร์และการชุมนุม และนักเรียนเลว จะมีผู้ดูแลช่องทางการสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์เป็นหลัก จึงคาดเดาได้ว่าอาจมีการติดต่อผ่านทางออนไลน์เพื่อขอให้ภาพการ์ตูนไข่แมวมาร่วมด้วย จากการติดตามบนสื่อสังคมออนไลน์ จะพบว่ามีนักเคลื่อนไหวทางการเมือง และนักวิชาการหลายคนเข้ามาแสดงความเห็นบนเพจไข่แมวX รวมถึงการโพสต์หรือกล่าวถึงผ่านเฟสบุ๊กส่วนตัวของคนนั้นด้วย เช่น น.ส.อินทิรา เจริญปุระ (ทราย) ซึ่งเป็นหนึ่งในตัวการ์ตูนที่ผู้วาดได้เคยวาดในการ์ตูนด้วย และนายปกรณ์ พรชีวางกูร (เสี่ยบั้ง) ซึ่งทั้งสองคนถือว่าเป็นที่รู้จักในฐานะผู้สนับสนุนการชุมนุมในเรื่องของอาหาร เครื่องดื่ม และการอำนวยความสะดวกอื่น รวมถึงการเปิดรับเงินบริจาคเพื่อใช้สำหรับดำเนินกิจการในการชุมนุมด้วย และโดยเฉพาะอย่างยิ่งที่นายปกรณ์ เป็นบุคคลที่มีหลายคนพูดเชิงขบขันว่าเป็นแอดมินเพจไข่แมวนั้น นายปกรณ์เองก็เป็นผู้สนับสนุนหลักในการจัดทำขวดน้ำดื่ม “ตาใส” ที่นำมาใช้เป็นครั้งแรกในงานชุมนุม โดยกลุ่มนักเรียนเลวเมื่อ 5 กันยายน 2563

ถึงอย่างไรก็ตาม ตัวการ์ตูนไข่แมวเป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นภายใต้รูปสัญลักษณ์ที่สื่อไปถึงนัยทางการเมืองอยู่แล้ว จึงไม่ใช่เรื่องยุ่งยากที่จะนำภาพการ์ตูนไข่แมวไปเพื่อใช้สำหรับการชุมนุม ซึ่งจะเป็นทั้งในแง่ของสีสันจากลายเส้นของการ์ตูนที่มีความเป็นเอกลักษณ์ สร้างความตระหนักรู้ทางการเมืองด้วยลายเส้นที่ถือว่าสวย ขบขัน และเข้าใจง่าย การช่วยประชาสัมพันธ์ให้คนรู้จักอยากเข้าร่วม เพราะการ์ตูนไข่แมวเป็นที่รู้จักอย่างมากในแวดวงการเมือง รวมไปถึงการประยุกต์ภาพการ์ตูนที่ไม่ได้อยู่เพียงแค่นบนกระดาดหรือผ้าใบเท่านั้น แต่ยังมาในรูปแบบแสตนด์และขวดน้ำที่สามารถเข้าถึงผู้ชุมนุมได้อย่างใกล้ชิดมากขึ้น

3.1 การชุมนุมโดยกลุ่มนักเรียนเลว เมื่อ 5 กันยายน 2563 บริเวณหน้ากระทรวงศึกษาธิการ

กลุ่มนักเรียนเลวเป็นอีกกลุ่มหนึ่งที่เคลื่อนไหวประท้วงรัฐบาล โดยมีจุดมุ่งหมายวิจารณ์ โจมตีระบบการศึกษาไทย ที่กลุ่มนักเรียนเลวมีความเห็นว่า นโยบายการศึกษาไทยบางอย่างไม่สามารถตอบโจทย์การศึกษาในปัจจุบันได้ ขณะเดียวกัน ยังได้ออกกฎปฏิบัติ และข้อห้ามสำหรับนักเรียน อาทิ การกำหนดวินัยทรงผม การแต่งกาย การประพฤติตัวระหว่างที่ยังเป็นนักเรียน รวมถึงตำราเรียนหรือแบบเรียน การสอบ การมอบหมายรายงานหรือการบ้าน และการลงโทษ ที่นักเรียนมองว่าเป็นสิ่งที่ล่าช้าและต้องได้รับการปรับปรุงอย่างเร่งด่วน โดยมีแนวร่วมหลักคือนักเรียนจากโรงเรียนต่างๆ การทำกิจกรรมส่วนใหญ่จะจัดบริเวณกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักทำหน้าที่ออกนโยบายเกี่ยวกับการศึกษา เวลานั้นคือนักเรียนส่วนใหญ่เป็นหลังเลิกเรียน จึงได้มวลชนที่เป็นแนวร่วมหลักคือนักเรียนในพื้นที่ กทม. กิจกรรมภายในมีทั้งการปราศรัย และแสดงออกเชิง

สัญลักษณ์ โดยของตกแต่งในที่ชุมนุม ปราบกฏตัวการ์ตูนจากไข่ม้วน รวมถึงรูปสำหรับประชาสัมพันธ์ ก็ได้ภาพจากการ์ตูนไข่ม้วนเช่นกัน

ภาพรวมของการชุมนุม โดยกลุ่มนักเรียนเลว ใช้ช่องทางประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์บนแพลตฟอร์มทวิตเตอร์ (สร้างเมื่อเดือน พฤษภาคม 2563) และเฟซบุ๊ก (สร้างเมื่อเดือน กรกฎาคม 2563) โดยนัดหมายล่วงหน้าว่าสัปดาห์ และมีการแจ้งเตือนเมื่อใกล้ถึงวันทำกิจกรรม จุดประสงค์หลักของการทำกิจกรรม เพื่อสอบถามความคืบหน้าข้อเรียกร้องที่เคยยื่นไปถึง นายณัฏฐพล ทีปสุวรรณ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ในการชุมนุมก่อนหน้านี้ ประกอบด้วย หยุดคุกคามนักเรียน ยกเลิกกฎระเบียบล่าหลัง และปฏิรูปการศึกษา สำหรับการทำกิจกรรมนี้ มีผู้ให้ความสนใจสนับสนุน และบางส่วนได้วิจารณ์การ โดยมองว่า เป็นการกระทำของเยาวชนที่ไม่ควรเรียกร้องอะไรมากเกินไป และควรปฏิบัติตามข้อกำหนดของกระทรวงศึกษา ซึ่งเป็นแนวทางปฏิบัติกันมาตั้งแต่ในอดีตแล้ว ขณะที่ผู้สนับสนุนกิจกรรมได้กลับว่าเป็นการแสดงออกถึงความเห็นของเยาวชนบางส่วนที่จะไม่ทนต่อระบอบการศึกษาไทยที่แม้ว่าจะใช้มาตั้งแต่อดีต กลุ่มนักเรียนเลวเลือกใช้สัญลักษณ์การชุมนุมเป็นโบว์สีขาว ซึ่งมีที่มาจากการทำกิจกรรมนักเรียนมัธยมบางกลุ่ม นัดหมายผูกโบว์สีขาว เพื่อแสดงออกถึงการต่อต้านรัฐบาลที่นักเรียนกลุ่มนั้นมีความเห็นว่า เป็นรัฐบาลเผด็จการ จากนั้น โบว์สีขาวได้ถูกนำไปใช้ในการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ว่าเป็นการชุมนุมอย่างสันติ และแสดงออกถึงความไม่ยอมต่ออำนาจเผด็จการ ในวันชุมนุม กลุ่มผู้ชุมนุมที่เป็นนักเรียน จะเดินทางมาร่วมชุมนุมในชุดนักเรียน ที่ส่วนใหญ่แล้วเป็นการนัดหมายในช่วงหลังเลิกเรียน และทำกิจกรรมจนถึงเวลา 18.00 น. เพื่อร่วมร้องเพลงชาติไปพร้อมกับผู้ชุมนุม และนำโบว์สีขาวไปผูกบริเวณรั้วกระทรวงศึกษา

ในระหว่างการทำกิจกรรม ปราบกฏภาพการ์ตูนที่วาดโดยผู้วาดไข่ม้วน ทั้งภาพที่ใช้สำหรับการประชาสัมพันธ์ และสแตนด์ภาพการ์ตูนล้อเลียนบุคคล

ภาพที่ 4.41 ประชาสัมพันธ์การชุมนุมโดยกลุ่มนักเรียนเลว

ที่มา: <https://www.facebook.com/Badstudent.th/posts/140357841089502>

ภาพที่ 4.42 สเตนดี้ล้อเลียนนายณัฐพล ทีปสุวรรณ ที่แสดงในกิจกรรมชุมนุม

ที่มา: <https://www.facebook.com/cartooneggcatx/photos/2000374036759185>

สัญลักษณ์และการตีความภาพ จากภาพประชาสัมพันธ์การชุมนุม ผู้วาดได้ใช้ตัวละคร “ตาสี” สวมเครื่องแบบนักเรียน ดิดโบว์สีขาว ชูมือ 3 นิ้ว มีโบว์สีขาวอยู่ที่ข้อมือ โดย “ตาสี” มีทั้งนักเรียนหญิง และนักเรียนชาย “ตาสี” ที่สวมเครื่องแบบนักเรียนหญิง ตัดผมสั้นเสมอตั้งหู ส่วน “ตาสี” นักเรียนชายตัดผมสั้นเกรียน ฉากหลังเป็นตัวละคร “ตาสี” แบบเดียวกันจำนวนหลายตัว

ฉากหลังประกอบด้วยทุ่งหญ้าที่มีดอกไม้ไม่รู้ และนกพิราบ ภาพดังกล่าว มีความสดใส น่ารัก ในครั้งแรกที่ให้เห็น เนื่องจาก มีอบนักเรียนแล้ว ผู้ชุมนุมส่วนใหญ่คือนักเรียนในวัยมัธยม ยังคงมีความสดใสแบบเด็กๆ แต่กล้าที่จะจัดกิจกรรมเพื่อประท้วงความไม่ยุติธรรมทางการศึกษา ภาพ “ตาใส” ที่สวมเครื่องแบบนักเรียนชายและนักเรียนหญิง เป็นมายาคติที่ผู้เป็นนักเรียน จะต้องสวมเครื่องแบบนักเรียนที่แยกเฉพาะชาย/หญิงเท่านั้น และทรงผมจะต้องสั้นอยู่เสมอ อีกนัยหนึ่ง การที่ใช้ “ตาใส” แทนตัวนักเรียนทั้งชายและหญิง สามารถมองได้ว่า การเป็นนักเรียนหรือเด็กคนหนึ่ง อาจไม่ได้ถูกแบ่งเพียงเพศชายหรือหญิงเท่านั้น แต่การสวมชุดนักเรียน เป็นสิ่งที่แบ่งเพียงแค่ 2 เพศตามเพศสภาพเท่านั้น ทั้งที่ความจริงเพศมีความหลากหลาย การใช้ “ตาใส” ที่มีก้นาเสนอในรูปแบบเด็กชายที่อยู่ในการ์ตูน ไข่แมว แต่ในครั้งนี้นำมาใช้เพื่อแสดงให้เห็นว่า “ตาใส” ก็สามารถเป็นได้อีกเพศหนึ่ง ส่วนการติดโบว์สีขาว สื่อถึงกิจกรรมที่ทำต่อเนื่องของนักเรียนในการแสดงออกเพื่อต่อต้านเผด็จการ และนกพิราบสื่อถึงความสันติ ตามที่กลุ่มนักเรียนแล้ว ดำเนินกิจการชุมนุมอย่างสันติวิธี

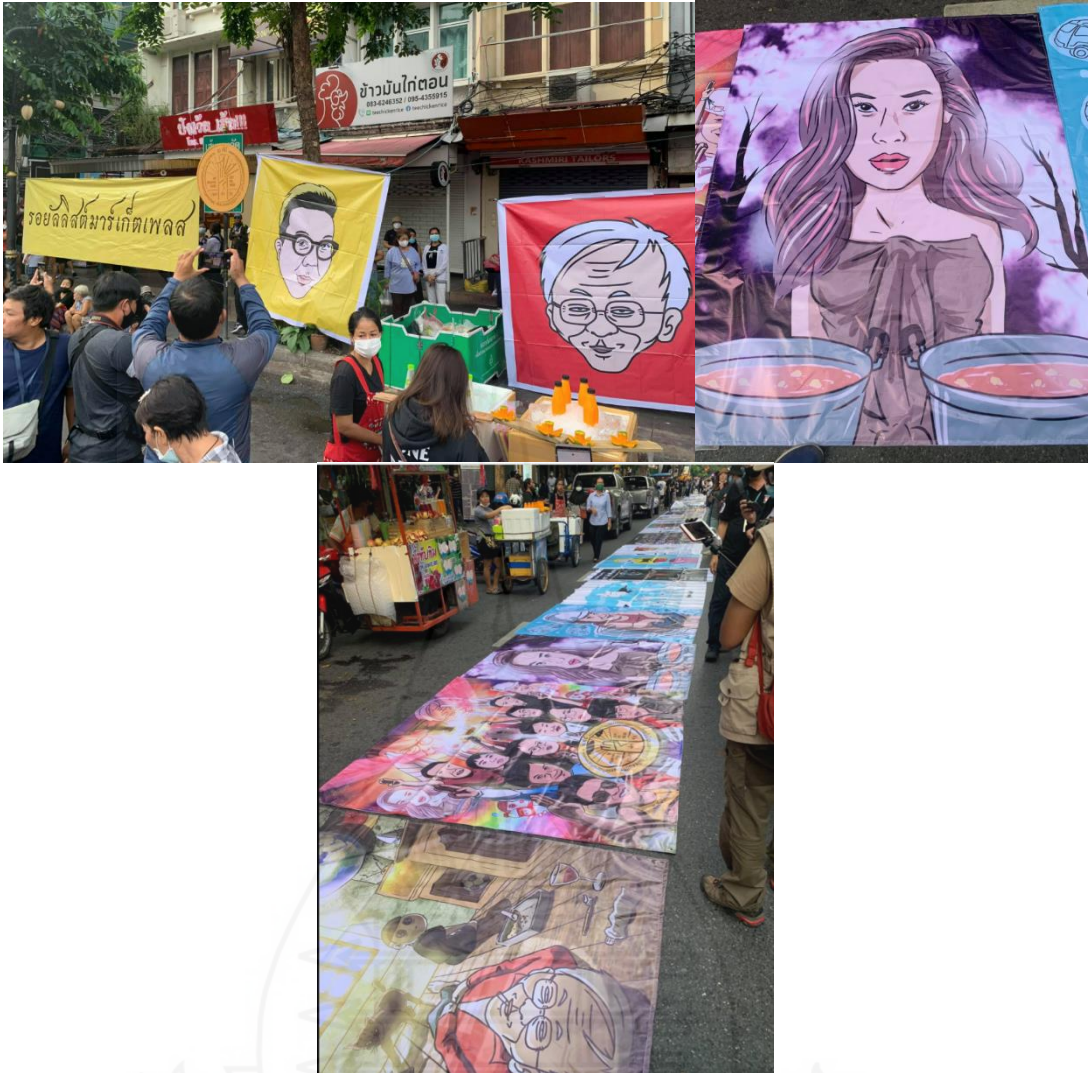
ภาพสแตนด์ล้อเลียนนายฉัตรพล ทิปสุวรรณ ส่วนใหญ่มี “นกหวีดสีเหลือง” อยู่เกือบทุกรูป โดย “นกหวีดสีเหลือง” คือสัญลักษณ์สื่อถึงกลุ่ม กปปส. ที่ใช้นกหวีดเป็นอุปกรณ์หลักในการร่วมชุมนุม (สัญลักษณ์การชุมนุมของ กปปส.คือธงชาติ) และที่เป็นสีเหลือง เพื่อสื่อถึงกลุ่ม กปปส. ถูกพัฒนามาจากกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ที่ชุมนุมขับไล่รัฐบาลทักษิณ ชินวัตร โดยกลุ่มพันธมิตรฯ จะใช้สวมเสื้อสีเหลือง (สีประจำวันประสูติของในหลวงรัชกาลที่ 9) ซึ่งเป็นตัวแทนของความจงรักภักดีต่อสถาบันฯ สแตนด์นายฉัตรพลสองอันทางซ้าย เป็นการล้อเลียนการ์ตูนที่มีพลังพิเศษ โดยซ้ายสุดล้อเลียนการ์ตูนเรื่อง โจโจ้ล่าข้ามศตวรรษ ที่พูดถึงผู้ใช้สแตนด์ (ผู้มีพลังพิเศษ) ในรูปนี้ นายฉัตรพล จะห้อยนกหวีดสีเหลืองไว้ที่บ่า เสมือนเป็นของสำคัญที่ทำให้มีพลังพิเศษ และถัดมาล้อเลียนการ์ตูนซูเปอร์แมน แต่เป็นซูเปอร์ตัวสีเขียวสวมผ้าคลุมและกางเกงสีชมพู ห้อยนกหวีดสีเหลือง และแพงอกเขียนคำว่า “SLIM” ต่างกับภาพจริงที่ตัวสีน้ำเงิน ผ้าคลุมและกางเกงสีแดง แพงอกเขียน “S” ในที่นี้ สีเขียวสื่อถึงกองทัพ ที่เป็นผู้ให้อำนาจพิเศษกับซูเปอร์แมนฉัตรพล ส่วนผ้าคลุมและกางเกงสีชมพู เป็นการเลี่ยงไม่ใช้ตามภาพจริงที่เป็นสีแดง ซึ่งเป็นสีของฝ่ายคนเสื้อแดง หรือฝ่ายตรงข้ามรัฐบาล และแพงอกที่เขียนว่า “SLIM” เป็นการล้อเลียนนิยามกลุ่มที่สนับสนุนรัฐบาลว่า สลิม สแตนด์นายฉัตรพลอันที่ 3 4 และ 5 ที่นายฉัตรพลขณะจับบนนกหวีดสีเหลือง, ตกอยู่ในถังขยะเปียก และยกนิ้วขณะเป่านกหวีด เป็นการล้อเลียนเสียดสีกับการเป็น กปปส. สแตนด์ขวาสุด นายฉัตรพลกำลังแหวกเสื้อแสดงให้เห็นนกหวีดสีเหลือง โดยการแหวกเสื้อลักษณะนี้ จะทำให้นึกถึงบุคคลที่เป็นเชียนพระเครื่อง ที่จะชอบแสดงหรืออวดให้เห็นพระดีของตัวเองในเสื้อ ในกรณีนี้ ไม่ใช่พระเครื่อง แต่เป็นนกหวีด เสมือนว่า การห้อยนกหวีด สามารถทำให้ผู้นั้น

แคล้วคลาดจากคดีต่างๆ ได้ อย่างไรก็ตาม ปัจจุบัน (2564) นายฉัฐพล ถูกศาลพิพากษา จำคุก 6 ปี 16 เดือน จากคดีกบฏ กปปส. ทำให้พ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรี

3.2 การชุมนุมโดยกลุ่มคณะราษฎร ภายใต้กิจกรรมศิลปะราษฎร/ศิลปะปลดแอก เมื่อ 29 ตุลาคม 2563 บริเวณหน้าวัดพระศรีมหาอุมาเทวี (วัดแขก) ตลอดถนนสีลม

ตลอดช่วงกลางปี 2563 ที่กลุ่มนักศึกษายังคงมีความเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่องในการเรียกร้องให้พลเอกประยุทธ์ ลาออกจากตำแหน่ง แก้ไขรัฐธรรมนูญปี 2560 และปฏิรูปสถาบันกษัตริย์ โดยห้วงเดือนตุลาคม 2563 ปรากฏการตอบโต้จากเจ้าหน้าที่รัฐในการเข้าสลายการชุมนุมนักศึกษาด้วยการฉีดน้ำแรงดันสูง ยิ่งทวีคูณความโกรธแค้นกับผู้ชุมนุมมากขึ้น การนัดหมายชุมนุมยังคงมีอย่างต่อเนื่อง ด้วยรูปแบบกิจกรรมที่แตกต่างกันไป และเมื่อ 29 ตุลาคม 2563 กลุ่มแนวร่วมธรรมศาสตร์และการชุมนุมประกาศนัดหมายชุมนุมภายใต้กิจกรรมศิลปะราษฎร ที่บริเวณหน้าวัดพระศรีมหาอุมาเทวี หรือวัดแขก ขวตลอดถนนสีลม โดยรูปแบบกิจกรรม เป็นการจัดแสดงผลงานศิลปะจากหลากหลายกลุ่ม เป็นงานภาพวาดที่แสดงถึงการวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล ในการบริหารประเทศ ความทุจริต และบางภาพที่มีนัยพาดพิงถึงสถาบันฯ เบื้องสูง และการ์ตูนไข่แมว ก็เป็นหนึ่งในงานศิลปะที่นำไปจัดแสดงเช่นกัน

ภาพรวมของการชุมนุม “กิจกรรมศิลปะราษฎร/ศิลปะปลดแอก” มีการแจ้งประชาสัมพันธ์นัดหมายผ่านเฟซบุ๊กเพจแนวร่วมธรรมศาสตร์และการชุมนุม โดยมีจุดประสงค์เพื่อจัดกิจกรรมคู่ขนานไปกับการแสดงแฟชั่นโชว์แบรนด์เสื้อหนึ่งของชนชั้นสูง ที่จะมีการจัดแสดงในวันที่ 29 ตุลาคม 2563 กลุ่มฯ จึงเลือกวันดังกล่าว ในการจัดกิจกรรมศิลปะราษฎร ที่ไม่เพียงแต่แสดงผลงานศิลปะเท่านั้น แต่ยังมี การจัดแสดงเดินแบบโดยราษฎร ตามที่ผู้มาเดินแบบนั้น ต้องการนำเสนอสิ่งใดให้ผู้ชุมนุมได้รับชม นอกจากนี้ การเลือกสถานที่บริเวณวัดแขก ขวไปตลอดถนนสีลมนั้น ส่วนหนึ่งเพื่อให้ใกล้เคียงกับการจัดแสดงแฟชั่นโชว์แบรนด์เสื้อของชนชั้นสูงนั้น ที่จัดในโรงแรมแมนดาริน โอเรียนเต็ล การที่กลุ่มคณะราษฎร เลือกจัดกิจกรรมเสียดสี ส่วนหนึ่งเป็นเพราะมีการเปิดเผยถึงการนำเงินภาษีประชาชนเพื่อสำหรับสนับสนุนแบรนด์เสื้อดังกล่าว อย่างไรก็ตาม การจัดกิจกรรมชุมนุมลักษณะนี้ เป็นการแสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์ ในการใช้ศิลปะเป็นสื่อในการนำเสนอความเห็นทางการเมืองของผู้ชุมนุม ที่ไม่เพียงแต่การ์ตูนไข่แมวเท่านั้น แต่ยังรวมถึงผลงานศิลปะของอีกหลายกลุ่มที่นำมาแสดง ล้วนแต่ต้องใช้ความคิดในการตีความ และการที่ต้องใช้ความคิดเช่นนี้ จะเป็นการสร้างตระหนักรู้ถึงสถานการณ์ทางการเมืองในปัจจุบันที่กำลังเป็นอยู่

ภาพที่ 4.43 การ์ตูนไข่แมวที่ถูกจัดแสดงในกิจกรรมศิลปะราษฎร

สัญลักษณ์และการตีความภาพจากกิจกรรมศิลปะราษฎร ซึ่งเป็นการแสดงผลงานศิลปะของกลุ่มศิลปินที่ต้องการวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล ผ่านการใช้ภาพวาดเป็นสื่อให้ผู้รับชมได้รับรู้ถึงที่ศิลปินต้องการนำเสนอ ดังนั้นงานศิลปะในกิจกรรมนี้จึงมาอย่างหลากหลาย ทั้งรูปแบบลายเส้นที่มีความจริงจังหนักแน่น และบางภาพที่ใช้การเสียดสีล้อเลียนให้เห็นถึงความล้มเหลว หรือด้วยคำของรัฐบาล บางภาพสื่อถึงความไม่ยุติธรรมทางสังคมที่เกิดขึ้น รวมถึงการนำภาพบุคคลจริงที่เป็นนักเคลื่อนไหวทางการเมืองมาร่วมด้วย ในส่วนของการ์ตูนไข่แมวที่นำมาเสนอนั้น จากด้านบนซ้ายสุด เป็นภาพการ์ตูนเลียนแบบนายสมศักดิ์ เจียมธีรสกุล และนายปวิน ชัชวาลพงศ์พันธ์ ข้างกันมีป้ายรณรงค์ลิสต์มาร์เก็ตเพลส เป็นการนำภาพบุคคลที่ลี้ภัยในต่างประเทศ และเป็นผู้ต้องหาคดี ป.อาญา มาตรา 112 รวมถึงเป็นบุคคลที่วิพากษ์วิจารณ์ปัญหาโครงสร้างการเมืองไทย โดย

พาดพิงสถาบันกษัตริย์ สำหรับคนรุ่นใหม่แล้ว บุคคลทั้งสองเป็นเสมือนผู้ชี้แนะทางความคิดในบริบทการเมืองไทยแบบใหม่ และเป็นบุคคลที่สื่อโทรทัศน์ไม่ค่อยจะเอ่ยถึง เนื่องจากมีการพาดพิงสถาบันเบื้องสูง แต่ในกลุ่มคนรุ่นใหม่ นั้น ไม่ได้ติดตามสื่อโทรทัศน์เป็นช่องทางหลักอยู่แล้ว และทั้งสองคนนี้ ถือว่าเป็นที่รู้จักอย่างดีในกลุ่มผู้ซื้อสังคมออนไลน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มที่ติดตามการเมือง การที่ผู้วาดไข่แมวนำภาพบุคคลทั้งสองมาจัดแสดง ผู้ชุมนุมส่วนใหญ่ย่อมทราบดีว่าหมายถึงใคร หรือใครที่ยังไม่รู้จัก ก็จะไปหาข้อมูลเพื่อตอบข้อสงสัย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กับสิ่งที่เกี่ยวข้องกับสถาบันเบื้องสูง ที่เป็นเสมือนสิ่งต้องห้ามและต้องระมัดระวังในการแสดงความคิดเห็น ภาพบนด้านขามือ หญิงสาวผมยาวในชุดแบบที่คนสมัยก่อนสวมใส่ (การนุ่งกระโจมอก) สองมือถือหม้อแกง บุคคลในภาพคือ น.ส.อินทิรา เจริญปุระ (ทราย) นักแสดงที่แสดงออกอย่างชัดเจนว่าสนับสนุนการประท้วงของนักศึกษา และยังเป็นผู้สนับสนุนทางด้านเครื่องใช้ อาหาร สิ่งของที่จำเป็นในการชุมนุม การวาดลักษณะนี้ เป็นการเสียดสีกับบทบาทแสดงหนึ่งของ น.ส.อินทิรา ที่แสดงเป็นแม่นาค ภาพยนตร์คลาสสิกของไทย และได้รับความนิยมตั้งแต่นั้นมา การถือแกงสองมือ ถือความได้ถึงการเป็นผู้สนับสนุนอาหารการกินเมื่อผู้ชุมนุมมีการนัดหมายทำกิจกรรม หรืออีกนัยหนึ่งคือการเล่นกับคำว่า “แกง” ศัพท์ใหม่ของคนรุ่นใหม่ ที่หมายถึงการแกล้ง ในบริบทการชุมนุม คือการแกล้งประกาศนัดหมายชุมนุมผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อให้รัฐบาลเตรียมวางกำลังไปป้องกันพื้นที่ แต่สุดท้ายผู้ชุมนุมก็ไม่ได้สถานที่นั้น และภาพล่าสุด เป็นภาพบรรยากาศส่วนหนึ่งในการจัดแสดงงาน โดยภาพรวมสำหรับการจัดแสดงภาพการ์ตูนไข่แมวแล้ว จะไม่มีการนำภาพจากการ์ตูนล้อเลียนมาจัดแสดง แต่จะเลือกภาพที่สามารถบรรยายจบได้ในภาพเดียว และเป็นภาพที่เกี่ยวกับการชุมนุมประท้วงของนักศึกษา หรือแก่นนำที่สำคัญของการชุมนุมแต่ละครั้ง

3.3 การชุมนุมบริเวณหน้ารัฐสภาแยกกาย เมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2563

การชุมนุมประท้วงของนักศึกษาในพื้นที่สาธารณะ ทั้งการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ผ่านการเลือกจัดกิจกรรมบนพื้นที่ที่มีความสำคัญอย่างมีนัย อาทิ อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย แยกราชประสงค์ สกายวอล์ค MBK และสำนักงานใหญ่ของธนาคารไทยพาณิชย์ (แทนการทำกิจกรรมที่สำนักงานทรัพย์สินพระมหากษัตริย์) ภายใต้การยื่นข้อเสนอมติ 3 ข้อหลัก คือ 1) พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ต้องลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี 2) แก้ไขรัฐธรรมนูญปี 2560 และ 3) ปฏิรูปสถาบันกษัตริย์ โดยในข้อเรียกร้องที่ 2) นั้น มีเงื่อนไขทางกฎหมายที่ต้องปฏิบัติคือ ต้องลอรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้ได้จำนวนเกิน 50,000 รายชื่อขึ้นไป กลุ่มผู้ชุมนุมจึงประชาสัมพันธ์การลงชื่อพิจารณาแก้ไขร่างรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน โดยเป็นกิจกรรมที่แทรกอยู่ระหว่างการชุมนุม กระทั่งสามารถได้รายชื่อเกินตามที่กำหนด และได้ยื่นเรื่องต่อสภา จากนั้นมีความคืบหน้าของการแก้ไขร่างรัฐธรรมนูญ โดยสภาจะเปิดประชุมถึงกรณีดังกล่าวเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2563 จึงทำ

ให้กลุ่มผู้ชุมนุมให้ความสนใจเป็นอย่างมาก ท่ามกลางกระแสการคว่ำร่างรัฐธรรมนูญ จึงเกิดการนัดหมายชุมนุมที่บริเวณรัฐสภาแยกเกียกกาย ภายใต้แนวคิด “บก เรือ อากาศ” เพื่อติดตามผลการประชุม และห้วงเดียวกัน ปรากฏความเคลื่อนไหวของฝ่ายสนับสนุนรัฐบาลเดินทางมาให้กำลังใจในช่วงเช้า ซึ่งเป็นเวลา ก่อนที่กลุ่มนักศึกษาจะนัดหมายชุมนุม กระทั่งเมื่อถึงเวลาที่นัดหมายแล้ว ผู้ชุมนุมเดินทางเข้าพื้นที่ และพบกับสิ่งกีดขวางทาง จะเข้าไปชุมนุมรัฐสภา จึงได้ทำการรื้อ แต่กลับถูกฉีดน้ำแรงดันสูง และแก๊สน้ำตา เพื่อสลายการชุมนุม รวมถึงมีการปะทะกันระหว่างกลุ่มผู้สนับสนุนรัฐบาลที่ยังคงเหลืออยู่บางส่วนในบริเวณหน้ารัฐสภา อย่างไรก็ดี ในที่สุดกลุ่มผู้ชุมนุมก็สามารถจัดกิจกรรมได้ที่บริเวณหน้ารัฐสภา ก่อนจะยุติการชุมนุมในช่วงกลางคืนวันเดียวกัน

การชุมนุมเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2563 เป็นการชุมนุมแบบใช้มวลชนเป็นหลัก โดยไม่มีการจัดกิจกรรมเชิงสัญลักษณ์ การเปิดบุช หรือจัดแสดงผลงานเกี่ยวกับประชาธิปไตย แต่ความน่าสนใจของกิจกรรมในวันนี้คือ การชุมนุมภายใต้แนวคิด “บก เรือ อากาศ” โดยทางบกหมายถึงกลุ่มผู้ชุมนุมที่เดินทางชุมนุมบริเวณหน้ารัฐสภา ทางเรือ เป็นการเตรียมนำเป็ดยางสีเหลืองมาลอยที่แม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งในท้ายสุดไม่สามารถทำกิจกรรมได้ เนื่องจากมีการสลายการชุมนุมด้วยการฉีดน้ำแรงดันสูง ผู้ชุมนุมจึงนำเป็ดยางสีเหลืองมาเป็นป้องกันแรงดันน้ำแทน และบนอากาศคือปล่อยลูกโป่ง และบอลลูก พร้อมข้อความประท้วง

ภาพที่ 4.44 การจัดชุมนุมเมื่อ 17 พฤศจิกายน 2563 กิจกรรม “บน น้ำ อากาศ”

ที่มา: เฟซบุ๊กเพจเยาวชนปลดแอก — Free YOUTH

ภายในการชุมนุมไม่มีการทำกิจกรรมอื่นนอกจากการรวบรวมมวลชนไปที่รัฐสภา แยกแยกกาย เนื่องจากการชุมนุมครั้งนี้ มีจุดประสงค์หลักเพื่อติดตามผลการประชุมรับร่างพิจารณาแก้ไขรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน อย่างไรก็ดี ยังคงมีการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์เพื่อให้ใกล้เคียงกับแนวคิดของกิจกรรมที่ “บน น้ำ อากาศ” ตามภาพด้านบน นอกจากนี้ บนเพจไข่แมวX ยังได้เผยแพร่ภาพเหตุการณ์ในที่ชุมนุมบางส่วน โดยเป็นภาพขณะที่ผู้ชุมนุมกำลังตำเลียขวดน้ำ “TaSai” (อ่านว่าตาใส) ซึ่งเป็นขวดน้ำขนาดเล็ก สกรีนรูป “ตาใส” แบบการ์ตูนไข่แมว

ภาพที่ 4.45 การลำเลียงขวดน้ำดื่ม “TaSai”

สัญญาและการตีความขวดน้ำดื่ม “TaSai” ที่แจกในงานชุมนุมวันที่ 17 พฤศจิกายน 2563 บนขวดน้ำสกรีนรูป “ตาใส” ทั้ง 2 ด้าน โดยด้านหนึ่ง สกรีนว่า “TaSai” และอีกด้านหนึ่ง ระบุ “น้ำดื่มตราตาใส” ในส่วนของคำว่า “TaSai” จะเห็นว่ามี การเน้นตัวพิมพ์ใหญ่ที่อักษร T และ S เพื่อเป็นการกำหนดคำให้อ่านออกเสียงได้ “ตาใส” นอกจากนี้ การเน้นอักษรทั้ง 2 ตัวสามารถกระตุ้นความคิดถึง TakSin หรือ Taksin Shinawatra ซึ่งเป็นชื่อของนายทักษิณ ชินวัตร หากนี่คือสัญญาที่ผู้วาดตั้งใจทำให้สื่อถึงเช่นนั้นจริง ก็จะตีความได้ว่า ผู้วาดตั้งใจล้อเลียนรัฐบาลและผู้สนับสนุนรัฐบาล ที่มีกระแสวิพากษ์วิจารณ์นายทักษิณ เป็นผู้อยู่เบื้องหลังเหตุการณ์ความวุ่นวายทางการเมืองหลายอย่าง และกรณีน้ำดื่ม “TaSai” นี้ ก็เป็นที่น่าสนใจว่า ใครเป็นออกค่าใช้จ่ายในการเตรียมน้ำดื่ม และนำมาแจกจ่ายให้กับผู้ชุมนุม การที่มีน้ำดื่ม “TaSai” มาร่วมในการชุมนุมด้วยนั้น ทำให้การชุมนุมมีความเป็นเอกภาพมากขึ้น เนื่องจาก น้ำดื่ม เป็นอุปโภคหลักของคนทุกคน ไม่ว่าจะกิจกรรมนั้นจะเป็นทางการ หรือไม่ทางการ การเตรียมน้ำดื่มก็ยังเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องมีทุกครั้งอย่างขาดไม่ได้ เมื่ออยู่ในพื้นที่ชุมนุม หากสามารถทำให้ผู้ชุมนุม ดื่มน้ำ “TaSai” ให้เหมือนกันได้ทั้งหมด ก็จะเป็นการสร้างจุดร่วมของผู้ชุมนุมด้วยกัน ที่มีความรู้สึก ว่า น้ำดื่ม “TaSai” นี้ มีความสำคัญ เป็นสิ่งบ่งบอกถึงผู้ที่มีครอบครัวได้ว่า คนพวกนี้เคยเข้าร่วมการชุมนุมประท้วงของนักศึกษา ที่หากว่าผู้ที่มีทัศนคติในทางสนับสนุนการชุมนุมประท้วงของนักศึกษาเห็นขวดน้ำแล้ว จะรู้สึกถึงการต่อสู้เรียกร้องประชาธิปไตยที่ไม่ได้ทำเพียงไม่กี่คน แต่ทำกันเป็นกลุ่มขนาดใหญ่ที่มีการสร้างเอกลักษณ์เฉพาะของกลุ่มเองด้วย และผู้ที่เห็นเช่นนี้ก็จะมีความรู้สึกอยากเข้าร่วมชุมนุมด้วย

อย่างไรก็ตาม การชุมนุมวันที่ 17 พฤศจิกายน 2563 นี้ น้ำดื่ม “TaSai” ถูกนำมาใช้เพื่ออย่างอื่น นอกเหนือจากการเป็นน้ำดื่มดับกระหาย แต่น้ำดื่ม “TaSai” ถูกนำมาใช้สำหรับล้างใบหน้าของผู้ชุมนุมที่สัมผัสกับแก๊สน้ำตา หลังเจ้าหน้าที่ตำรวจควบคุมฝูงชน สลายการชุมนุมด้วยวิธีฉีดน้ำแรงดันสูง ซึ่งน้ำที่ใช้มีการผสมสารเคมีสีฟ้า สำหรับระบุตัวผู้กระทำความผิด ในที่นี้คือผู้มา

ซุมนุ่ม และมีการใช้แก๊สน้ำตาเช่นกัน ด้วยการสลายการซุมนุ่มอย่างรวดเร็ว โดยที่มวลชนบางส่วนยังมาสมทบไม่มาก เมื่อมีการใช้แก๊สน้ำตาเพื่อสลายการซุมนุ่ม จึงทำให้ผู้ซุมนุ่มไม่มีน้ำคิ้มมากพอที่จะชำระล้างหลังสัมผัสแก๊สน้ำตา และห้วงนั้นเอง ที่น้ำคิ้ม “TaSai” ถูกกล้าเลี้ยงเข้าพื้นที่ ซึ่งจากที่ผ่านมาน้ำคิ้ม “TaSai” และน้ำคิ้มอื่นๆ มีไว้สำหรับให้ผู้ซุมนุ่มคิ้มเพื่อดับกระหายเท่านั้น แต่ในเหตุการณ์ครั้งนี้ กลับต้องมาใช้สำหรับล้างใบหน้าของผู้ซุมนุ่มที่ถูกแก๊สน้ำตาแทน

ผู้ให้การสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ของผู้ซุมนุ่ม หรือที่เรียกเสียดสีว่า “ท่อน้ำเลี้ยง” ในสื่อสังคมออนไลน์ที่พูดถึงหลักคือ น.ส.อินทิรา เจริญปุระ (ทราย) นักแสดงที่มีชื่อเสียง และผู้ซุมนุ่มมักเรียกขานว่า “แม่ยก” เป็นหนึ่งในผู้สนับสนุนกิจกรรมเช่นกัน และอีกคนคือนายปกรณ์ พรชีวางกูร ผู้ประกอบการขายหมู ซึ่งเป็นบุคคลที่รู้จักกันดีในแวดวงนักเคลื่อนไหวทางการเมือง ที่บางส่วนก็แสดงความเห็นแบบขำขันหรือเล้าลือกันว่า นายปกรณ์คือ แอดมินเพจไข่แมว

ภาพที่ 4.46 การ์ตูนไข่แมววาดภาพล้อเลียนนายปกรณ์ กับสินค้า “หมูสยิว” ของเขา (ซ้าย)

ภาพขวดน้ำ “TaSai” สกรีนรูป “ตาใส” และนายปกรณ์ ในงานซุมนุ่มวันที่ 5 กันยายน 2563

ที่มา: https://m.facebook.com/cartooneggcatx/posts/1257388787724384?locale2=th_TH

ที่มา: https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=1208370589526278&id=100010600441087

ความเป็นมาของขวดน้ำคิ้ม “TaSai” ปรากฏขึ้นครั้งแรกในงานซุมนุ่มของกลุ่มนักเรียนเลว เมื่อ 5 กันยายน 2563 โดยไม่ปรากฏข้อมูลรายละเอียดที่บ่งชี้แน่ชัดว่าใครเป็นผู้สั่งทำน้ำคิ้ม “TaSai” แต่จากข้อความบนเฟซบุ๊กส่วนตัวของนายปกรณ์เมื่อวันที่ 4 กันยายน 2563 ระบุว่า “พรงนี้ที่มีอบมัธยมหน้ากระทรวงศึกษา เราจะเปิดตัวน้ำตาใสเป็นครั้งแรก ประเดิมแจกประมาณ

4,000 ขวด ไม่มีขายที่ไหน แจกฟรีในมือบเท่านั้น ตั้งเป้าไว้ว่าจะผลิตแจกให้ได้ 50,000 ขวด แต่ขอเงินก่อน” จากข้อความดังกล่าว อาจสรุปได้ว่า นายปกรณ์เป็นผู้ให้การสนับสนุนหลักในการเปิดตัวน้ำดื่ม “TaSai” นอกจากนี้ เมื่อวันที่ 9 กันยายน 2563 นายปกรณ์โพสต์ข้อความและภาพนายวันเฉลิม อยู่บำรุง ขณะถือขวดน้ำดื่ม “TaSai” ว่า “เปิดตัวฟรีเซ็นเตอร์น้ำตาใสคนใหม่...”

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าเรื่อง ความหมายเชิงสัญลักษณ์ และอิทธิพลทางการเมืองของการ์ตูนจากเพจ ไข่แมวX กับความเคลื่อนไหวทางการเมืองในสมัยรัฐบาล พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ซึ่งเป็นการศึกษาบทบาทของการ์ตูน ไข่แมวX ที่เผยแพร่ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ และศึกษาสัญลักษณ์จากภาพ โดยใช้การตีความ รวมถึงการที่การ์ตูน ไข่แมวX เป็นส่วนหนึ่งในการเคลื่อนไหวทางการเมืองของนักศึกษาที่ประท้วงรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ ในช่วงปี 2563 โดยจะสรุปผลการศึกษา และอภิปรายผล ภายใต้กรอบวัตถุประสงค์ของวิจัยนี้ รวมถึงการให้ข้อเสนอแนะเพื่อสำหรับการศึกษางานวิจัยลักษณะเดียวกันในอีกต่อไป

1. สรุปการศึกษา

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.1 เพื่อศึกษาอิทธิพลของการ์ตูนจากเพจ ไข่แมวX ทั้งในระดับพื้นที่สาธารณะ และบนสื่อสังคมออนไลน์ในสมัยรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา

1.1.2 เพื่อศึกษาสัญลักษณ์ของการ์ตูนจากเพจ ไข่แมวX ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการเมืองในสมัยรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์ โอชา และการแสดงความเห็นบนเพจ ไข่แมวX ในแต่ละภาพ

1.1.3 เพื่อศึกษาการนำความหมายเชิงสัญลักษณ์ของการ์ตูนจากเพจ ไข่แมวX มาใช้ในการเคลื่อนไหวทางการเมืองในสมัยรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ช่วงปี 2563

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่อง “ความหมายเชิงสัญลักษณ์และอิทธิพลทางการเมืองของการ์ตูนจากเพจ ไข่แมวX กับความเคลื่อนไหวทางการเมืองในสมัยรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์ โอชา” เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ที่ศึกษาและวิเคราะห์ผ่านแนวคิดศิลปะการเมือง โดยวิธีการสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ที่สามารถสร้างอิทธิพลให้เกิดการรับรู้ทางการเมืองมากขึ้นทั้งในระดับสาธารณะ และสื่อสังคมออนไลน์ โดยผู้วิจัยได้ศึกษาตามลำดับเวลาที่เพจ ไข่แมวX เริ่มก่อตั้งเพจ ไปจนถึงการเป็นที่รู้จักในกลุ่มผู้ติดตามการเมืองทั้งที่เป็นบุคคลทั่วไป และบุคคลที่เป็นที่รู้จักในแวดวงการเมือง จากนั้น ได้ศึกษาสัญลักษณ์จากภาพการ์ตูน และตีความสิ่งที่ผู้วาดต้องการสื่อถึง โดยนำตัวอย่างจาก

ภาพการ์ตูนในหนังสือไข่ม้วนX และบรรยายผลการศึกษา ภายใต้แนวคิดสัญวิทยา และการตีความ ร่วมด้วยกับแนวคิดการเสียดสี และอธิบายถึงปรากฏการณ์การชุมนุมประท้วงของนักศึกษาหัวปี 2563 ที่มีการนำภาพการ์ตูนไข่ม้วนมาเป็นส่วนหนึ่งในการทำกิจกรรมประท้วง

โดยขอบเขตการศึกษาประกอบด้วย เฟซบุ๊กเพจไข่ม้วนX สื่อต่างๆ ในรูปแบบออนไลน์ และหนังสือการ์ตูนไข่ม้วนX ฉบับปี 2564 เพื่อศึกษาอิทธิพลของการ์ตูนไข่ม้วนทั้งในระดับพื้นที่สาธารณะและบนสื่อสังคมออนไลน์ในห้วงของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา รวมถึงศึกษาสัญญาณจากภาพการ์ตูนในเพจไข่ม้วนX เพื่อใช้ตีความ ปรากฏการณ์ทางการเมือง และการแสดงความคิดเห็นของผู้ติดตามเพจไข่ม้วนX ตลอดจนการศึกษากิจกรรมการชุมนุมประท้วงของกลุ่มนักศึกษาหัวปี 2563 ที่ปรากฏการนำภาพการ์ตูนไข่ม้วน มาใช้ร่วมกับการชุมนุมด้วย โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัย โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

1.2.1 แหล่งข้อมูล

ผู้วิจัยใช้ข้อมูลจากสื่อสังคมออนไลน์ประกอบด้วย 1) เฟซบุ๊กเพจไข่ม้วนX และสื่อต่างๆ ในรูปแบบออนไลน์ เพื่ออธิบายถึงอิทธิพลของการ์ตูนไข่ม้วนในระดับพื้นที่สาธารณะและบนสื่อสังคมออนไลน์ และ 2) หนังสือการ์ตูนไข่ม้วนX ฉบับปี 2564 โดยยกตัวอย่างการศึกษาภาพการ์ตูนไข่ม้วนจำนวน 33 ภาพ มาอธิบายสัญญาณแต่ละภาพ และตีความภาพให้ตรงกับเหตุการณ์ทางการเมืองที่ผู้วาดต้องการสื่อถึง พร้อมทั้งเก็บข้อมูลในการแสดงความคิดเห็นของผู้ติดตามในแต่ละภาพบนเพจไข่ม้วนX ที่ได้รับการกดความรู้สึกมากที่สุด และสุดท้ายเพื่อศึกษาภาพจากการ์ตูนไข่ม้วนX ที่ถูกนำมาใช้เพื่อการชุมนุมประท้วงของกลุ่มนักศึกษาในปี 2563 ประกอบด้วย 3 กิจกรรมคือ กิจกรรมของกลุ่มนักเรียนในวันที่ 5 กันยายน กิจกรรมศิลปะราษฎรที่วัดแขกวันที่ 29 ตุลาคม และการชุมนุมประท้วงของกลุ่มราษฎรหน้ารัฐสภาวันที่ 17 พฤศจิกายน

1.2.2 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

เป็นการเก็บข้อมูลทั้งบนสื่อสังคมออนไลน์บนเพจไข่ม้วนX และสื่อสังคมออนไลน์อื่นที่มีการกล่าวถึงการ์ตูนไข่ม้วน ศึกษาถึงประวัติการเริ่มสร้างเพจไข่ม้วน และการที่การ์ตูนไข่ม้วนกลายเป็นกล่าวถึงในวงกว้าง โดยใช้วิธีการสืบค้นทางอินเทอร์เน็ต และการสืบค้นบนเฟซบุ๊ก เพื่อหาสื่อที่ผลิตบทความเกี่ยวกับการ์ตูนไข่ม้วน จากนั้นจึงอธิบายและสรุปเนื้อหาสาระที่สื่อเหล่านั้นกล่าวถึงเกี่ยวกับการ์ตูนไข่ม้วน ในส่วนของการอธิบายสัญญาณภาพการ์ตูนไข่ม้วน ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาผ่านหนังสือไข่ม้วนX ฉบับปี 2564 และรวบรวมข้อมูลเพื่อหาสัญญาณภาพและตีความ พร้อมทั้งศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ติดตามเพจไข่ม้วนX โดยการศึกษาบนภาพที่นำมาศึกษาสัญญาณซึ่งภาพดังกล่าวมีการเผยแพร่บนเพจไข่ม้วนX รวมถึงสรุปการมีส่วนร่วมของผู้ติดตาม โดยการรวบรวมการแสดงความคิดเห็นของผู้ติดตามที่ได้รับการกดความรู้สึกมากที่สุดในแต่ละภาพ ส่วนของ

การศึกษาการนำความหมายเชิงสัญลักษณ์เพื่อศึกษาถึงการมีส่วนของการตูนไข่แมวX ใช้วิธีการรวบรวมภาพเหตุการณ์ชุมนุมประท้วงที่เผยแพร่ในเพจไข่แมวX บรรยายการทำกิจกรรมและสัญลักษณ์จากภาพการตูนไข่แมว

1.2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ผู้วิจัยวิธีการศึกษาแบบสังเกตผ่านข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมบนเพจไข่แมวX สื่อสังคมออนไลน์อื่นๆ และหนังสือการตูนไข่แมวX โดยรูปแบบข้อมูลมีทั้งเป็นลายลักษณ์อักษรและรูปภาพ เพื่อใช้ในการบรรยายผลการศึกษาในเรื่องของอิทธิพลการตูนไข่แมวบนสาธารณะและสื่อสังคมออนไลน์ ถัดแยกสัญลักษณ์ในภาพและตีความสิ่งที่ผู้วาดต้องการสื่อถึง รวมถึงการมีส่วนร่วมของผู้ติดตามทั้งการแสดงความเห็นบนเพจไข่แมวX และการนำภาพการตูนไข่แมว เข้ามามีส่วนร่วมในการชุมนุมประท้วง โดยผู้วิจัยจะใช้ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตในลักษณะของข้อเท็จจริงที่ปรากฏข้อมูลนั้น

1.2.4 การจัดระเบียบข้อมูล

ผู้วิจัยได้แบ่งหัวข้อการศึกษาให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ ดังนี้

- 1) อิทธิพลของการตูนจากเพจไข่แมวX ทั้งในระดับพื้นที่สาธารณะและบนสื่อสังคมออนไลน์ในสมัยรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ที่มีพัฒนาการในห้วงของรัฐบาลคสช. และรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ หลังการเลือกตั้งปี 2562 จนกลายเป็นที่รู้จักในกลุ่มของผู้ติดตามการเมืองเป็นจำนวนมาก รวมถึงปรากฏการนำเสนอบทความการตูนไข่แมวโดยสื่อสังคมออนไลน์ต่างๆ และเหตุการณ์ตัวอย่างที่การตูนไข่แมวหายไปจากเพจ
- 2) วิเคราะห์สัญลักษณ์จากภาพการตูนไข่แมวX ที่ปรากฏในหนังสือ “ไข่แมวX” ฉบับปี 2564 และการแสดงความเห็นของผู้ติดตามบนสื่อสังคมออนไลน์
- 3) วิเคราะห์เหตุการณ์เคลื่อนไหวประท้วงของนักศึกษาในปี 2563 โดยเลือกเหตุการณ์ที่มีการนำภาพการตูนไข่แมวไปร่วมทำกิจกรรม และผู้วาดได้แชร์กิจกรรมนั้นลงบนเพจไข่แมวX ด้วย

1.2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมผ่านหน้าเฟซบุ๊กเพจไข่แมวX สื่อสังคมออนไลน์ และหนังสือการตูนไข่แมวX ฉบับปี 2564 โดยลำดับข้อมูลให้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ มาบรรยายผลการศึกษา ให้ตรงตามแนวคิดทฤษฎีศิลปะการเมือง สัญลักษณ์ การตีความ การเสียดสี ล้อเลียน และการสื่อสาร

1.3 ผลการวิจัย

1.3.1 อิทธิพลของการ์ตูนจากเพจไขแมวX ทั้งในระดับพื้นที่สาธารณะและบนสื่อสังคมออนไลน์ในสมัยรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา

ผู้วิจัยได้แบ่งเนื้อหาของการ์ตูนทำวิจัยในส่วนนี้ โดยเรียงตามลำดับเหตุการณ์ ตั้งแต่กำเนิดการ์ตูนไขแมวบนสื่อสังคมออนไลน์ การเป็นที่รู้จักในสื่อสังคมออนไลน์ ผ่านบุคคล แวดวงในการเมือง นักวิชาการ นักเคลื่อนไหวทางการเมือง รวมถึงสื่อหลักและสื่อรอง ตลอดจนการจัดกิจกรรมทางการเมืองและนำเสนอผลงานการ์ตูนไขแมว ในฐานะที่เป็นการ์ตูนเสียดสีการเมืองที่มีผู้ให้ความสนใจเป็นจำนวนมาก ท่ามกลางกระแสความกลัวการแสดงออกทางการเมือง ในห้วงรัฐประหารปี 2557 โดยการ์ตูนไขแมวเป็นรูปแบบการ์ตูนเสียดสีการเมืองที่มีความน่ารัก ตลกขบขัน กอปรกับการเผยแพร่สื่อสังคมออนไลน์ที่เป็นสื่อไร้พรมแดนที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้ โดยไม่มีค่าใช้จ่าย จึงเป็นการสร้างความนิยมอย่างไร้ขีดจำกัดให้กับผู้ที่สนใจการเมืองและกำลังเริ่มสนใจ

1) *ประวัติของการ์ตูนไขแมว* เป็นการ์ตูนที่ถือกำเนิดขึ้นจากผู้วาดการ์ตูนคนหนึ่งที่ยังเป็นปริศนา โดยใช้แพลตฟอร์มของสื่อสังคมออนไลน์อย่าง เฟซบุ๊ก เป็นช่องทางหลักในการเผยแพร่ จุดประสงค์ของผู้วาดการ์ตูนไขแมว เพื่อวิจารณ์การบริหารประเทศและการใช้อำนาจของรัฐบาล คสช. โดยผู้วาดยืนยันว่าเป็นความตั้งใจส่วนตัวไม่มีใครอยู่เบื้องหลัง วิธีการเล่าเรื่องส่วนใหญ่ จะเป็นแบบการ์ตูน 4 ช่องผ่านตัวละครสำคัญ อาทิ “ลุง” “แจ๊กแม้ว” และ “ตาใส” เป็นตัวหมายให้สามารถนึกถึงความหมายของเนื้อหาที่เชื่อมโยงกับการเมือง การ์ตูนจะไม่มีคำบรรยายในภาพ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ติดตามได้ตีความหมายของภาพตามความรู้และประสบการณ์ของแต่ละคน

2) *พัฒนาการของการ์ตูนไขแมว* ห้วงของการเผยแพร่การ์ตูนไขแมว สามารถพิจารณาได้ 2 ช่วงคือ ห้วงรัฐบาล คสช. (ช่วงแรก) และห้วงรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ ภายหลังการเลือกตั้งทั่วไปปี 2562 (ช่วงหลัง-ปัจจุบัน) โดยห้วงรัฐบาล คสช. นั้น จำนวนผู้ติดตามเพจไขแมว มีประมาณ 400,000 บัญชี ส่วนใหญ่เป็นผู้ติดตามการเมืองที่ต้องการหาช่องทางวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล และบางส่วนที่เป็นสื่อหลักที่ทำข่าวการเมือง เพจไขแมว ถูกจัดให้เป็นเฟซบุ๊กเพจที่มีลักษณะต่อต้านรัฐบาลในลำดับต้น กระทั่งถูกปิดกั้นไป ในช่วงนั้นเกิดกระแสทั้งสื่อสังคมออนไลน์และสื่อหลักพยายามหาสาเหตุที่เพจถูกปิดไป ขณะที่ปฏิกิริยาของฝ่ายรัฐบาลปฏิเสธความเกี่ยวข้องกับการที่เพจไขแมวหายไป จากนั้น ผู้วาดได้กลับมาเคลื่อนไหวอีกครั้งในชื่อเพจไขแมวX ด้วยจำนวนผู้ติดตามมากขึ้นกว่าเพจเดิม และความเคลื่อนไหวบนสาธารณะที่เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เพจไขแมว ถูกเอ่ยถึง โดยผู้ที่เป็นที่รู้จักในแวดวงนักการเมือง นักวิชาการ และนัก

เคลื่อนไหวทางการเมือง ต่อมา ห้วงรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ภายหลังเลือกตั้งทั่วไปปี 2562 เพจไขแมวX เริ่มนำเสนอภาพวาดที่เสียดสีการเมือง จาริต ประเพณีและธรรมเนียมปฏิบัติมากขึ้น และได้รับความสนใจจากคนรุ่นใหม่ให้ความสนใจการเมืองมากขึ้นหลังการเลือกตั้งปี 2562 ที่ปัจจุบันมีผู้ติดตามกว่า 700,000 บัญชี และในห้วงปี 2563 ที่เริ่มมีความเคลื่อนไหวประท้วงของนักศึกษา การ์ตูนไขแมวกี้ได้ไปเป็นส่วนหนึ่งในการนำเสนอผลงานศิลปะต่อต้านรัฐบาลร่วมกับการชุมนุมด้วย

3) สำนักข่าว/สื่อสังคมออนไลน์ ผลิตบทความที่เกี่ยวข้องกับการ์ตูนไขแมว การ์ตูนไขแมว เป็นการ์ตูนการเมืองที่ได้รับความนิยมตั้งแต่เผยแพร่ในช่วงแรก และเป็นการ์ตูนที่ผลิตผ่านสื่อสังคมออนไลน์โดยบุคคลที่ไม่ทราบว่าเป็นใคร จึงมีสำนักข่าวที่มีแนวโน้มในทางต่อต้านรัฐบาล มาทำบทสัมภาษณ์ผู้วาดการ์ตูนไขแมว อาทิ จุดประสงค์ ทักษะคิดทางการเมือง แผนการในอนาคต รวมถึงบทความวิเคราะห์ในฐานะที่เป็นการ์ตูนการเมืองต่อต้านรัฐบาลที่ได้รับความนิยมอย่างมาก

4) ภาพการ์ตูนจากเพจไขแมวX ที่ถูกลบออก ไม่สามารถระบุได้แน่ชัดถึงจำนวนการ์ตูนไขแมวที่ถูกปิดกั้นบนเฟซบุ๊ก แต่ระหว่างศึกษา ผู้วิจัยพบการ์ตูนไขแมว 1 ชิ้นที่ถูกปิดกั้นไป โดยเป็นเนื้อหาสะท้อนถึงการจัดการบริหารของรัฐบาลในช่วงวิกฤต COVID-19 ที่ไม่ประสบความสำเร็จในทางเศรษฐกิจ ส่งผลให้เกิดอัตราฆ่าตัวตายที่เพิ่ม

1.3.2 วิเคราะห์สัญลักษณ์ และตีความจากภาพการ์ตูนไขแมวX ที่ปรากฏในหนังสือ “ไขแมวX” ฉบับปี 2564 และการแสดงความเห็นของผู้ติดตามบนสื่อสังคมออนไลน์

ผู้วิจัยได้ศึกษาภาพจากการ์ตูนไขแมว ผ่านหนังสือไขแมว ที่ตีพิมพ์เมื่อปี 2564 โดยผู้วาดได้แบ่งเนื้อหาในการ์ตูนออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 เป็นการตลกสะท้อนทางความคิดของผู้วาดเอง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการเกณฑ์ทหาร ความโปร่งใสในงบประมาณ และความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับนักเคลื่อนไหวหรือผู้เห็นต่างทางการเมือง และส่วนที่ 2 เป็นการนำภาพการ์ตูนเสียดสีการเมืองที่สำคัญ ตามลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยส่วนที่ 2 จะเพิ่มเติมในส่วนการแสดงความเห็นของผู้ติดตามการ์ตูนแต่ละภาพ จำนวนการกดแสดงความรู้สึก และรูปแบบการแสดงความเห็นที่ได้รับความนิยม

1) แนะนำสัญลักษณ์ที่ซ่อนอยู่ในตัวละครของภาพการ์ตูนไขแมวที่ศึกษา ตัวละครหลักของการ์ตูนไขแมว ประกอบด้วย “ลุง” “ตาใส” และ “แจ๊คแมว” ซึ่งเป็นตัวแทนถึง พลเอกประยุทธ์ ประชาชน และทักษิณ ตามลำดับ โดยผู้วาดใช้การวาดลักษณะล้อเลียนและแฝงตัวหมายเพื่อให้สามารถตีความถึงตัวตนที่แท้จริงของบุคคลทั้งสามได้ โดยตัวละครดังกล่าว เป็นเพียงตัวอย่างหนึ่งในการ์ตูนไขแมว และจะมีลักษณะท่าทาง การแต่งกาย การปรากฏตัว ที่แตกต่างกันไปตามแต่ที่ผู้วาดจะเล่าถึงเหตุการณ์ใด

2) ภาพการ์ตูน ไข่แมวX ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์สัญลักษณ์เพื่อตีความภาพตามแต่ละเหตุการณ์ต่างๆ เป็นส่วนที่หนึ่งในหนังสือการ์ตูน ไข่แมวX ปี 2564 ซึ่งถูกรวมเป็นเนื้อหาที่มีเรื่องราวแบบเดียวกันหรือคล้ายกัน โดยเป็นเหตุการณ์ที่ผู้วาดตกตะกอนทางความคิดจากมายาคติสังคม และจารีตในสังคมไทย รูปแบบการเล่าเรื่องจะใช้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะนั้น มาเสียดสีผ่านตัวการ์ตูน ไข่แมว อาทิ “ลุง” “ตาใส” และคนอื่นๆ ที่ผู้วาดได้ใส่ความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของบุคคลให้ผู้ติดตามสามารถตีความถึงบุคคลนั้น การนำเสนอในเนื้อหาของทหารเกณฑ์ คือการเสียดสีระหว่างทหารที่ต้องทำหน้าที่ปกป้องประเทศ แต่กลับถูกให้ทำงานบ้านของผู้บังคับบัญชาแทน ส่วนความโปร่งใส เป็นเรื่องของ การสร้างความกังขาต่อการทำงานของรัฐบาล ทั้งการนำงบประมาณไปใช้ และการใช้ความเป็นข้าราชการผู้ใหญ่ ทำสิ่งที่ไม่สมควรแม้จะอ้างว่าเป็นไปตามข้อปฏิบัติก็ตาม และเหตุความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับนักเคลื่อนไหวทางการเมืองหลายคน ถูกนำไปเสียดสีล้อเลียนกับเหตุการณ์ความรุนแรงของผู้เห็นต่างในอดีต

3) ภาพการ์ตูน ไข่แมวX ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์สัญลักษณ์ และตีความจากจำนวน 23 ภาพ และการแสดงความคิดเห็นของผู้ที่ได้รับการกดความรู้สึกมากที่สุดบนภาพนั้นในเพจ ไข่แมวX ผู้วิจัยได้นำเสนอภาพการ์ตูนตั้งแต่ช่วงหลังพลเอกประยุทธ์ รับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี หลังการเลือกตั้งปี 2562 จนถึงปัจจุบัน โดยเน้นสถานการณ์การเมืองที่น่าสนใจ ลักษณะการเล่าเรื่องประกอบด้วย ภาพล้อเลียนกับภาพยนตร์ การ์ตูนและมิมีจำนวน 7 ภาพ ภาพการ์ตูนต้นฉบับแบบ 1-3 ช่อง จำนวน 7 ภาพ และภาพการ์ตูนต้นฉบับแบบ 4 ช่อง จำนวน 8 ภาพ ซึ่งผู้วาดจะวาดการ์ตูนล้อเลียนกับเหตุการณ์การเมืองซึ่งเป็นประเด็นที่ถูกกล่าวถึง หรือวิพากษ์วิจารณ์อย่างมากในสังคม และผู้วาดจะเผยแพร่ภาพการ์ตูนลงในเพจ ไข่แมวX ภายในวันเดียวกัน หรือจากเกิดเหตุการณ์เพียง 1 วัน เว้นแต่ว่า บางเหตุการณ์ที่เป็นลักษณะความเดือดร้อนของประชาชนที่ทับถมมานาน อาจจะมี ความล่าช้าในการนำเสนอ แต่ก็ไม่เกินสัปดาห์ การ์ตูนนั้นจะประกอบด้วยตัวละครหลักคือ “ลุง” (พลเอกประยุทธ์/เจ้าหน้าที่รัฐ) “ตาใส” (ประชาชน) และบุคคลที่ผู้วาดต้องการล้อเลียนในขณะนั้น โดยรูปสัญลักษณ์คือองค์ประกอบภาพ ทั้งใบหน้า การกระทำของตัวละคร สิ่งของ การลงสี การวาดภาพล้อเลียนกับมายาคติในสังคมไทย ซึ่งเมื่อตีความแล้ว จะสามารถเข้าใจถึงเหตุการณ์ที่การ์ตูนต้องการกล่าวถึงในขณะนั้น และตระหนักถึงสถานการณ์การเมืองที่ส่งผลในสังคมได้ การล้อเลียนในการ์ตูนประกอบด้วย การเสียดสีกับสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้น อาทิ การล้อเลียนกับการ์ตูน ภาพยนตร์ และมิมีที่ผู้ติดตามส่วนใหญ่รู้จัก ซึ่งจะทำให้เกิดอารมณ์ขัน การล้อเลียนกับอารมณ์ขันตามทฤษฎีอารมณ์ขันที่ว่าด้วยความไม่เข้ากัน จากการล้อเลียนสถานการณ์การเมืองที่เกิดขึ้นและเป็นสิ่งที่เราคาดไม่ถึง หรือไม่ต้องการให้เป็นเช่นนั้น เป็นลักษณะการล้อเล่นแบบตลกร้าย และการล้อเลียนเพื่อ ค้อยค่าผู้ปกครองหรือรัฐ

ในส่วนของการแสดงความเห็น ความรู้สึกของผู้ติดตามในแต่ละภาพ พบว่าทุกภาพมีการแสดงความรู้สึกมากกว่า 2 หมื่นครั้งในทุกภาพ โดยทุกภาพจะมีการแสดงความรู้สึกชอบมากกว่าความรู้สึกอื่น รองมาคือความรู้สึกขบขัน เสียใจ และ โกรธ โดยขึ้นกับเหตุการณ์ที่ผู้วาดเล่าผ่านภาพนั้นๆ ว่าจะให้ความรู้สึกแบบใดมากกว่า การแสดงความเห็นของผู้ที่ได้รับการแสดงความรู้สึกมากที่สุดใน 3 อันดับแรก ส่วนใหญ่เข้าใจในเนื้อหาที่ผู้วาดต้องการสื่อ ซึ่งผู้แสดงความเห็นยังได้เลือกวิธีการโพสต์ภาพประกอบเพื่อสื่อถึงความเห็นของตัวเอง และส่วนใหญ่ผู้ที่แสดงความเห็นด้วยภาพในลักษณะที่มีความหมายลึกซึ้ง หรือสร้างความขบขันให้กับผู้อ่าน ก็จะได้รับ การแสดงความรู้สึกมากเช่นกัน นอกจากนี้ ยังพบการแสดงความคิดเห็น โดยผู้ที่เรารู้จักในแวดวงการเมือง ทั้งที่เป็นผู้มาแสดงความเห็นเอง และจากการที่ผู้แสดงความเห็นนำข้อความมาอ้างถึง ข้อความการแสดงความคิดเห็นบางส่วนต้องตีความอีกชั้นในความเห็นนั้น ซึ่งก็ไม่ใช่การตีความเชิงลึก แต่เป็นข้อความที่หากผู้สนใจการเมืองติดตามอยู่แล้ว ก็จะสามารถเข้าใจในเนื้อหาได้ทันที และบางส่วนเป็นการแสดงความเห็นโดยตรง ใช้ข้อความตำหนิรัฐบาลหรือชนชั้นนำอย่างรุนแรง

1.3.3 วิเคราะห์เหตุการณ์เคลื่อนไหวประท้วงรัฐบาลของกลุ่มนักศึกษาที่การ์ตูนไข่แมวX มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยจะเป็นศึกษาเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวประท้วงรัฐบาลของกลุ่มนักศึกษาในห้วงปี 2563 ซึ่งเริ่มมีขึ้นนับตั้งแต่ศาลรัฐธรรมนูญตัดสินยุบพรรคอนาคตใหม่ ซึ่งเป็นฐานเสียงของกลุ่มคนรุ่นใหม่ ในช่วงแรกจะเป็นการจัดกิจกรรมในลักษณะแฟลชม็อบ ต่อมาจึงเริ่มมีการนัดหมายผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ โดยบางกิจกรรมพบว่า มีการนำการ์ตูนไข่แมว เข้าร่วมกิจกรรมด้วย ดังนี้

1) การชุมนุมโดยกลุ่มนักเรียนเลว เมื่อ 5 กันยายน 2563 บริเวณหน้ากระทรวงศึกษาธิการ เป็นการชุมนุมโดยกลุ่มนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาเป็นหลัก เพื่อประท้วงรัฐบาล วิจารณ์ระบบการศึกษาไทย และกฎระเบียบข้อบังคับ ที่ล้าสมัย ไม่เหมาะสมกับโลกในยุคปัจจุบัน การจัดกิจกรรมจะทำบริเวณหน้ากระทรวงศึกษาธิการ ภายหลังจากเวลาเลิกเรียน จึงพบผู้ชุมนุมส่วนใหญ่เป็นนักเรียนที่เดินทางมาร่วมกิจกรรมในชุดนักเรียน ภาพรวมของการชุมนุมโดยกลุ่มนักเรียนเลว เริ่มจากการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์บนแพลตฟอร์มทวิตเตอร์ และเฟซบุ๊ก ซึ่งภาพประชาสัมพันธ์ ได้ใช้ตัวการ์ตูนลายเส้นแบบไข่แมว เป็นนักเรียนชายและหญิงในรูปแบบ “ตาใส” กำลังสวมชุดนักเรียน พร้อมข้อความบนภาพที่มีนัย และเป็นที่เข้าใจได้ในกลุ่มเยาวชน กระทั่งวันที่จัดกิจกรรม ตัวแทนกลุ่มนักเรียนเลว ได้ถามความคืบหน้าข้อเรียกร้องที่เคยยื่นเรื่องไปถึงนายณัฏฐพล ทีปสุวรรณ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (ในขณะนั้น) โดยข้อเรียกร้อง ประกอบด้วย หยุตคุกคามนักเรียน ยกเลิกกฎระเบียบด้าหลัง และปฏิรูปการศึกษา ในการจัดกิจกรรมโดยกลุ่มนักเรียนเลว ถูกฝ่ายที่อ้างตัวเป็นผู้ใหญ่วิจารณ์ใน 2 มุมมองคือ เห็นด้วยกับการ

ที่กลุ่มนักเรียนแล้ว ออกมาแสดงความเห็น และ ไม่เห็นด้วย เพราะกลุ่มนี้ยังเป็นเยาวชน จึงไม่ควรเรียกร้องอะไรมากเกินไป ในช่วงท้ายของกิจกรรม นักเรียนและผู้ชุมนุม ได้นำโบว์สีขาว มาผูกบริเวณหน้าประตูกระทรวงศึกษา

ขณะเดียวกันของการจัดกิจกรรม มีการนำแสดงคดีล้อเลียนนายฉันทวุฒิ ที่เคยเข้าร่วมการชุมนุมกับ กปปส. จำนวน 6 ภาพ มี 5 ภาพ ที่มีจุดร่วมเหมือนกันคือนกหวีด และอีก 1 ภาพ ที่เป็นนายฉันทพลลักษณะสกปรกอยู่ในถังขยะสีเขียว ทั้งนี้มี 2 ภาพที่เป็นการล้อเลียนกับการ์ตูนอย่าง โจโจ้ ล่าข้ามศตวรรษ และซูเปอร์ ซึ่งทั้ง 2 ตัวการ์ตูนนี้ เป็นผู้มีพลังพิเศษเหมือนกัน และภาพที่เหลือเป็นนายฉันทพลในรูปแบบต่างๆ แต่ยังคงมีความล้อเลียนกับการที่เคยไปร่วมชุมนุมกับกลุ่ม กปปส. สัญลักษณ์ที่ใช้ มีทั้งข้อความบนตัวแสดงคดี การลงสีเครื่องแต่งกาย และท่าทาง สื่อถึงการที่นายฉันทพล เคยร่วมชุมนุมกับ กปปส. แต่ในวันนี้กลับถูกกลุ่มนักเรียนแล้ว ประท้วงกดดันนายฉันทพล ให้ลาออกจากตำแหน่งรัฐมนตรี ศษ. และวิจารณ์ระบบการศึกษา

2) การชุมนุมโดยกลุ่มคณะราษฎร ภายใต้กิจกรรมศิลปะราษฎร/ศิลปะปลดแอก เมื่อ 29 ตุลาคม 2563 บริเวณหน้าวัดพระศรีมหาอุมาเทวี (วัดแขก) ตลอดถนนสีลม ภายหลังการชุมนุมที่ยืดเยื้ออย่างต่อเนื่องของกลุ่มนักศึกษาตั้งแต่หัวตันปี 2563 กระทั่งเดือนตุลาคม ที่รัฐบาลเริ่มมีการสลายการชุมนุมด้วยรถฉีดน้ำแรงดันสูง ยิ่งสร้างความไม่พอใจกับกลุ่มผู้ชุมนุมและคงมีการนัดหมายทำกิจกรรมกันอย่างต่อเนื่อง โดยวันที่ 29 ตุลาคม 2563 กลุ่มคณะราษฎร จัดกิจกรรม “ศิลปะราษฎร/ศิลปะปลดแอก” ที่บริเวณหน้าวัดพระศรีมหาอุมาเทวี (วัดแขก) ตลอดถนนสีลม โดยมีภาพรวมของการชุมนุมแบ่งเป็น 2 ช่วงคือ การนำเสนอผลงานศิลปะบนถนน กับการแสดงการเดินแบบแฟชั่นโชว์ ในส่วนของการแสดงศิลปะ คือการนำผลงานวาดภาพจากศิลปินที่ผลิตผลงานภาพวาดในลักษณะล้อเลียน เสียดสีรัฐบาล และผู้มีอำนาจปกครอง โดยภาพวาดการ์ตูนไข่แมว ที่นำมาแสดงส่วนใหญ่เป็นภาพแบบช่องเดียว และเน้นการนำเสนอตัวบุคคลที่เป็นผู้มีอิทธิพลทางความคิดในทางการเมือง อาทิ นักวิชาการที่ลี้ภัยในต่างประเทศ แกนนำนักศึกษา และนักแสดงที่สนับสนุนการชุมนุมของนักศึกษา สัญลักษณ์จากภาพที่นำมาจัดแสดงส่วนใหญ่เป็นการเสียดสีล้อเลียนการบริหารประเทศของรัฐบาล ส่วนนัยถึงการจัดสถานที่และวันเวลาดังกล่าว เป็นการจัดกิจกรรมคู่ขนานกับงานแสดงเสื้อผ้าของชนชั้นสูงคนหนึ่ง ที่มีการเปิดเผยถึงการนำงบประมาณส่วนหนึ่งมาใช้สำหรับการจัดแสดงด้วย

3) การชุมนุมบริเวณหน้ารัฐสภาเกียกกาย เมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2563 เพื่อติดตามผลการประชุมสภากรณิศการลงมติรับร่างรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน โดยเป็นการชุมนุมภายใต้แนวคิด “บก เรือ อากาศ” ซึ่งทางบก หมายถึงมวลชนที่เดินทางมาบริเวณหน้ารัฐสภา ทางเรือเป็นการวางแผนทำกิจกรรมเชิงสัญลักษณ์โดยนำเป็ดยางสีเหลืองมาลอยที่แม่น้ำเจ้าพระยา ภายหลัง

ไม่สามารถทำกิจกรรมส่วนนี้ได้เนื่องจากถูกสลายการชุมนุมก่อน และทางอากาศ เป็นการปล่อย ลูกโป่ง และบอลลูกน พร้อมข้อความมีนัยพาดพิงถึงสถาบันเบื้องสูง เมื่อถึงเวลาตามนัดหมาย มวลชนบางส่วนเข้าพื้นที่บริเวณหน้ารัฐสภา แยกเกียกกาย แต่กลับถูกสลายการชุมนุมด้วยรถฉีดน้ำแรงดันสูง และมีการใช้แก๊สน้ำตาเป็นครั้งแรกในห้วงการชุมนุมปี 2563 ทำให้ผู้ชุมนุมได้รับผลกระทบจากแก๊สน้ำตา และจำเป็นต้องใช้น้ำสะอาดเพื่อล้างออก และขณะนั้น เริ่มมีการลำเลียงน้ำดื่มที่เดิมทีแล้วจะนำมาใช้สำหรับแจกให้ผู้ชุมนุมได้ใช้ดื่มกัน แต่ต้องนำมาใช้สำหรับล้างแก๊สน้ำตาแทน ซึ่งน้ำดื่มดังกล่าวสกรีนขวดด้วยภาพวาด “ตาใส” จากการ์ตูนไข่แมว เขียนข้อความว่า “TaSai” ที่มีนัยสื่อถึงการล้อเลียนกับชื่อนายทักษิณ ชินวัตร ที่เขียนว่า Taksin หรือ Taksin Shinawatra เป็นการเสียดสีความคิดของฝ่ายสนับสนุนรัฐบาลที่เชื่อว่านายทักษิณ อยู่เบื้องหลังเหตุการณ์ทางการเมืองต่างๆ ทั้งนี้ น้ำดื่ม “ตาใส” ถูกนำมาใช้สำหรับการชุมนุมครั้งแรกคือ การชุมนุมโดยกลุ่มนักเรียนแล้ว เมื่อ 5 กันยายน 2563 อย่างไรก็ดี ไม่สามารถสรุปได้แน่ชัดถึงผู้ให้การสนับสนุนน้ำดื่มดังกล่าว แต่จากความเคลื่อนไหวของนายปกรณ์ พรชีวางกูร และ น.ส.อินทิรา เจริญปุระ ที่โพสต์ข้อความผ่านเฟซบุ๊กส่วนตัว จึงอาจตีความหมายได้ว่าบุคคลเหล่านี้ เป็นผู้ให้การสนับสนุนน้ำดื่ม “ตาใส”

2. อภิปรายผลการศึกษา

การ์ตูนไข่แมวจัดเป็นผลงานศิลปะการเมืองชนิดหนึ่งที่มีเนื้อความจากเนื้อหาบนการ์ตูนจะพบว่ามีลักษณะเป็นฝ่ายต่อต้านรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ โดยจะใช้วิธีวิจารณ์การบริหารประเทศของรัฐบาลด้วยภาพการ์ตูนล้อเลียนซึ่งเป็นวิธีการที่สามารถเข้าถึงผู้คนทุกชนชั้นได้ การ์ตูนไข่แมวบอกเล่าปัญหาของสังคมและการเมืองโดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เป็นห้วงของการปกครองในรูปแบบเผด็จการก่อนการเลือกตั้งปี 2562 ที่ คสช.ใช้ความกลัวในการควบคุมประชาชนไม่ให้วิพากษ์วิจารณ์รัฐซึ่งจะมีการเรียกผู้คนไปปรับทัศนคติอยู่บ่อยครั้ง และก็เป็นเหตุผลหนึ่งที่ผู้วาดตัดสินใจวาดภาพล้อเลียนในลักษณะแฝงด้วยสัญลักษณ์ที่มีรูปสัญลักษณ์สื่อไปถึงรัฐบาลและชนชั้นนำที่ให้การสนับสนุนรัฐบาล ซึ่งสัญลักษณ์เหล่านี้ล้วนแต่ถูกซ่อนในภาพการ์ตูนแต่สามารถสื่อสารให้ผู้ติดตามสามารถเข้าใจเนื้อหาที่ต้องการสื่อถึงได้ด้วยการตีความ ที่เป็นการกระทุ้งระหว่างตัวบทหรือภาพการ์ตูน กับผู้ตีความหรือผู้ติดตามภาพการ์ตูนไข่แมว ที่ต้องเข้าใจภาพเขียน โดยเชื่อมโยงกับโลกทัศน์และสังคมในขณะนั้น และด้วยเหตุนี้เองทำให้การ์ตูนไข่แมวสามารถรอดพ้นจากการถูก คสช.เรียกไปปรับทัศนคติ หรือถูกดำเนินคดีใดๆ เพราะการ์ตูนของไข่แมวก็นับเป็นเพียงการ์ตูนหนึ่งที่ไม่มีข้อความบ่งชี้ถึงแนวคิดของผู้วาดโดยตรง แต่เป็นผลลัพธ์ต่อจากนั้นของผู้ติดตามที่จะ

ตระหนักรู้ได้เอง อีกทั้งการดูมีการเล่าเรื่องด้วยวิธีเสียดสี ล้อเลียน จนเกิดเป็นอารมณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่การเมืองในขณะนั้นเป็นแบบเผด็จการที่กดทับเสรีภาพทางความคิด เมื่อผู้ติดตามมีช่องทางในการปลดปล่อยความรู้สึกนั้นจึงเกิดเป็นอารมณ์ร่วมที่ทำให้การวิจารณ์รัฐเผด็จการกลายเป็นเรื่องปกติและไม่น่ากลัวอีกต่อไป

ขณะที่ตัวการ์ตูนไข่แมวทำหน้าที่เป็นสารที่วิจารณ์รัฐบาล ช่องทางการเผยแพร่ก็เป็นอีกตัวกลางหนึ่งที่ตั้งเป็นการดูการเมืองในยุคสมัยใหม่ที่มีช่องทางการเผยแพร่สารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งเป็นสื่อโซเชียลบนโลกเสมือนที่สามารถปกปิดได้ทั้งตัวผู้วาดและผู้ติดตาม ทำให้การแสดงความเห็นมีความหลากหลายและค่อนข้างเสรีเกิดเป็นชุมชนการเมืองที่ให้คนเข้ามาแลกเปลี่ยนความเห็นได้ ต่างจากการดูการเมืองไทยในอดีตที่เป็นลักษณะการสื่อสารช่องทางเดียวที่ผู้รับสารไม่สามารถให้ความเห็นในผลงานชิ้นนั้นได้หรือได้ยืมความเห็นจากผู้ติดตามคนอื่นต่อผลงานชิ้นนี้ และยังในปัจจุบันที่กลุ่มเยาวชนคนรุ่นใหม่มีความตระหนักรู้ทางการเมืองมากขึ้น จากการได้รับสารหลายช่องทางตามที่เทคโนโลยีการสื่อสารพัฒนาไป เยาวชนกลุ่มนี้มีความสามารถในการใช้สื่อเทคโนโลยีได้อย่างคล่องแคล่ว และเมื่อผนวกเข้ากับสารที่วิจารณ์รัฐบาลที่ถูกคัดแปลงในรูปแบบผลงานศิลปะอย่างการ์ตูนการเมือง ยิ่งทำให้การเคลื่อนไหวของฝ่ายต่อต้านมีอย่างหลากหลายและรวดเร็ว ขณะที่ฝ่ายรัฐบาลซึ่งมีทัศนคติเป็นอนุรักษนิยมจึงยากที่จะตามความหลากหลายที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบันได้

อย่างไรก็ดี แม้จะดูเหมือนว่าฝ่ายต่อต้านสามารถรองรับที่แสดงความเห็นการเมืองในสื่อสังคมออนไลน์ได้ แต่ด้วยแพลตฟอร์มที่ใช้งานขึ้นอยู่กับการให้บริการของเจ้าของแพลตฟอร์ม จึงเกิดเป็นช่องโหว่ที่สามารถระงับการเผยแพร่แนวคิดต่อต้านอำนาจรัฐ อย่างเช่น ผู้วาดการ์ตูนไข่แมว ที่แม้ว่าจะไม่เคยมีข่าวว่าถูกควบคุมตัวโดยเจ้าหน้าที่รัฐ แต่ก็พบว่าเพจไข่แมวบนเฟซบุ๊ก ซึ่งเป็นช่องทางหลักสำหรับการเผยแพร่การ์ตูนนั้นถูกปิดกั้นไปโดยที่ผู้วาดก็ยืนยันเองว่าไม่ได้เป็นผู้ปิดเพจเอง และแม้จะไม่มีหลักฐานแน่ชัดของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหรือฝ่ายรัฐบาลก็ปฏิเสธความเกี่ยวข้องด้วยนั้น แต่สิ่งที่เกิดขึ้นก็เป็นสาเหตุให้การ์ตูนไข่แมวถูกระงับการเผยแพร่ไปช่วงหนึ่งถึงจะกลับมาเผยแพร่ต่อได้อีกในเพจใหม่ จากเหตุการณ์นี้จึงเป็นไปได้ที่ฝ่ายสนับสนุนรัฐบาลต้องการระงับไม่ให้มีการเผยแพร่การ์ตูนไข่แมว โดยใช้วิธีการรายงานเพจเพื่อให้เจ้าของแพลตฟอร์มพิจารณาระงับเพจ ซึ่งเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่สามารถปิดกั้นการวิจารณ์รัฐบาลโดยไม่ใช้อำนาจรัฐหรือกฎหมายเป็นตัวจัดการ

2.1 อิทธิพลของการ์ตูนไข่แมวต่อการขับเคลื่อนการแสดงออกทางการเมือง

ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงอิทธิพลของการ์ตูนไข่แมว ที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนการแสดงออกทางการเมือง ทั้งบนพื้นที่สาธารณะ และสื่อสังคมออนไลน์ โดยศึกษาประวัติความ

เป็นมาตั้งแต่ที่เพจไข่แมว เริ่มเป็นที่รู้จักบนสื่อสังคมออนไลน์ กระทั่งพัฒนามาเป็นที่รู้จักในกลุ่มผู้มีชื่อเสียงทางการเมือง ทั้งในห้วงของรัฐบาล คสช. และรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ภายหลังจากการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อปี 2562 การนำแสดงผลงานของการ์ตูนไข่แมวบนที่สาธารณะ รวมถึงเป็นส่วนหนึ่งของการเป็นสัญลักษณ์ในห้วงการประชุมเมื่อปี 2563 การผลิตบทความที่เกี่ยวข้องกับการ์ตูนไข่แมว และการถูกปิดกั้นภาพการ์ตูนบางภาพที่ไม่สามารถเข้าสู่ได้แล้ว ดังนี้

2.1.1 ประวัติของการ์ตูนไข่แมว เป็นการ์ตูนที่ถูกเผยแพร่บนเฟซบุ๊กครั้งแรกเมื่อปี 2559 โดยผู้วาดเป็นบุคคลปริศนา แต่จากผลการศึกษาเชื่อได้ว่า ผู้วาดต้องมีความสามารถในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ และแอปพลิเคชันหรือโปรแกรมการวาดภาพเป็นอย่างดี และเป็นผู้เข้าใจบริบทการเมืองไทย มีความคิดสร้างสรรค์และรวดเร็ว กอปรกับที่สื่อสังคมออนไลน์ทั่วโลกมีการใช้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการพัฒนาระบบของแต่ละแพลตฟอร์ม ทำให้การใช้งานมีความหลากหลาย และลูกเล่นต่างๆ ที่เหมาะสำหรับการแสดงออกได้อย่างเสรี แม้จะอยู่ภายใต้การปกครองของรัฐบาล คสช. ในส่วนของตัวละครหลักในการ์ตูนไข่แมว ประกอบด้วยการล้อเลียนบุคคลที่เป็นตัวแสดงหลักในทางการเมืองอย่าง “ลุง” หรือพลเอกประยุทธ์ “แจ๊กแมว” หรือนายทักษิณ และ “ตาใส” ประชาชนทั่วไป ซึ่งทั้ง 3 ตัวละคร ล้วนแต่มีเชื่อมโยงกัน โดยการเข้ามาทำรัฐประหารของพลเอกประยุทธ์ เป็นการยึดอำนาจจากรัฐบาลของ น.ส.ยิ่งลักษณ์ ผู้เป็นน้องสาวของนายทักษิณ ภายใต้อาณัติการเป็นสมาชิกพรรคเพื่อไทย ซึ่งเป็นพรรคการเมืองที่ได้ชื่อว่าเป็นของนายทักษิณ ท่ามกลางประชาชนที่ถูกแบ่งเป็น 2 ฝ่าย ทั้งสนับสนุนการรัฐประหารและไม่สนับสนุนประชาชนเหล่านี้ล้วนแต่มีอุดมการณ์ในแบบของตัวเอง แต่เมื่อการปกครองเป็นแบบเผด็จการแล้ว จึงทำได้เพียงยอมรับและเชื่อฟังผู้ปกครอง จากภาพลักษณ์การ์ตูนล้อเลียน “ลุง” ที่สื่อถึงความไม่เป็นเผด็จการ “แจ๊กแมว” ในสายตา “ลุง” ที่เป็นเหมือนตัวร้ายผู้อยู่เบื้องหลังความวุ่นวายทางการเมือง ขณะเดียวกัน ก็มีความเป็นนักธุรกิจมืออาชีพ และ “ตาใส” ประชาชนทั้งที่รับรู้และไม่รู้เหตุการณ์ใดๆทางการเมือง ราวกับว่าเป็น “คนหน้าชื่อตาใส” ที่เป็นผลได้รับผลกระทบจากการบริหารประเทศของ “ลุง”

2.1.2 พัฒนาการของการ์ตูนไข่แมว เป็นเฟซบุ๊กเพจที่ยังคงเคลื่อนไหวนับตั้งแต่ห้วงของรัฐบาล คสช. และรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ ภายหลังจากการเลือกตั้งทั่วไปปี 2562 จนถึงปัจจุบัน โดยห้วงของรัฐบาล คสช. นั้น ผู้ติดตามเป็นเฉพาะกลุ่มที่มีความสนใจการเมือง และศิลปะการ์ตูนล้อเลียนการเมือง เนื่องจากช่วงของการปกครองโดย คสช. ที่มีความกลัวเข้าครอบงำในทุกพื้นที่สาธารณะ จึงยังไม่ค่อยมีใครกล้าแสดงออกทางการเมืองมากนัก แต่ด้วยการ์ตูนไข่แมวเป็นลักษณะการ์ตูนล้อเลียนที่ไม่มีการเขียนข้อความลงในภาพ จึงทำให้ผู้วาดสามารถเบี่ยงเบนความหมายของภาพ ให้ขึ้นอยู่กับการตีความของผู้ติดตามเอง ซึ่งผู้ติดตามก็สามารถเลี่ยงการแสดงความเห็นแบบไม่

เจาะจงถึงตัวรัฐโดยตรง ด้วยอิทธิพลของสื่อสังคมออนไลน์ที่ไม่มีพรมแดนเรื่องของสถานที่และเวลา ทำให้ผู้ติดตามการ์ตูนไข่แมวเพิ่มขึ้น รวมถึงอิทธิพลจาก echo chamber ที่เกิดขึ้นจากอัลกอริทึมของแพลตฟอร์ม ในการเชื่อมโยงความสนใจของผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์ อาทิ การติดตามเพจหรือบุคคล การอ่านบทความหรือคู่มือวิถีโอต่างๆ และการเป็นเพื่อนในแพลตฟอร์มนั้นๆ ซึ่งอัลกอริทึมจะนำเสนอเนื้อหาที่เราสนใจ เช่นนี้แล้วจึงทำให้การ์ตูนไข่แมว ถูกปรากฏขึ้นบนเฟซบุ๊กของผู้ที่ติดตามการเมืองไทย และถูกผลักดันมากยิ่งขึ้น เมื่อกลุ่ม influencer ทางการเมืองที่มีผู้ติดตามเป็นจำนวนมาก อาทิ นักวิชาการ และนักการเมือง ได้ติดตามและกล่าวถึงการ์ตูนไข่แมว ส่งผลให้กลายเป็นที่รู้จักในวงกว้าง ทั้งฝ่ายต่อต้านรัฐบาลและสนับสนุนรัฐบาล กระทั่งถึงวันที่เพจไข่แมวเพจแรก ถูกปิดตัวไปโดยไม่ทราบสาเหตุ อาจมองถึงสาเหตุได้ 2 ประการคือ 1) ฝ่ายรัฐหรือผู้สนับสนุนเป็นผู้ที่ทำให้เพจถูกปิดกั้นผ่านการรายงานเรื่องถึงเฟซบุ๊ก และ 2) เจ้าของเพจเปิดผู้ปิดเอง แม้เหตุผลทั้ง 2 ข้อจะมีการปฏิเสธแล้ว แต่เมื่อประเมินถึงผลลัพธ์ที่ตามมาทั้ง 2 ฝ่ายต่างก็ได้รับผลประโยชน์จากการที่เพจถูกปิดตัวไป คือ ฝ่ายรัฐสามารถยุติการเข้าถึงภาพการ์ตูนไข่แมวที่เผยแพร่ในเพจได้ และเจ้าของเพจไข่แมว ก็สามารถสร้างการมีตัวตนของการ์ตูนไข่แมวได้ในระดับสาธารณะ อย่างไรก็ตาม จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทำให้การ์ตูนไข่แมว เป็นที่รู้จักบนสำนักข่าวที่เป็นสื่อหลัก รวมไปถึงการจัดแสดงผลงานเฉพาะของการ์ตูนไข่แมว เมื่อการ์ตูนได้รับความนิยมนมากขึ้น ก็เป็นการเพิ่มมูลค่าของลายเส้นการ์ตูนเช่นเดียวกัน ผู้วาดจึงใช้ประโยชน์ตรงนี้ ในการวาดภาพบุคคลที่รู้จักในแวดวงการเมืองแบบลายเส้นไข่แมว และนำมาออกประมูลเพื่อหารายได้เข้ากองทุนสำหรับการเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องประชาธิปไตยในไทย ซึ่งก็ได้รับความสนใจและทำเงินเข้ากองทุนเป็นจำนวนมาก

ต่อมาในห้วงของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ ภายหลังจากการเลือกตั้งทั่วไปปี 2562 เมื่อบริบทการเมืองไทยภายใต้รัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้ง กอปรกับจารีตประเพณีและความเชื่อของคนไทย ถูกคนรุ่นใหม่ตั้งคำถามมากขึ้น การ์ตูนไข่แมวเองก็ปรับเนื้อหาการ์ตูน ให้สะท้อนถึงการเมืองและสภาพสังคมในขณะนั้น นอกจากนี้ผู้ติดตามการ์ตูนไข่แมวบางส่วน ก็ได้ใช้สื่อสังคมออนไลน์ในแพลตฟอร์มอื่นอย่างทวิตเตอร์ จึงเป็นอีกช่องทางหนึ่งในการเผยแพร่การ์ตูนไข่แมว ให้รู้จักอย่างแพร่หลาย และเป็นที่รู้จักมากขึ้นเมื่อการ์ตูนไข่แมว เป็นส่วนหนึ่งของการเป็นสัญลักษณ์ในการชุมนุมประท้วงของนักศึกษาเมื่อปี 2563 ที่ผู้ชุมนุมส่วนใหญ่เป็นเยาวชนคนรุ่นใหม่ การ์ตูนไข่แมวที่เป็นลักษณะภาพน่ารักแต่แฝงด้วยการตีความ จึงเป็นสิ่งที่ถูกจริตกับพวกเขามากกว่าการนำเสนออะไรที่ตรงไปตรงไปมาและเป็นรูปแบบเดิมๆ อีกด้านนายปวิณ ชำวลิตพงษ์พันธ์ นักวิชาการที่ลี้ภัยในต่างประเทศ ก็ให้ความสนใจการ์ตูนไข่แมวจากที่มักจะพบการแสดงความคิดเห็นบนเพจ และการโพสต์ข้อความถึงการ์ตูนไข่แมว บนเฟซบุ๊กส่วนตัวของนายปวิณ จึงเป็นอีกช่องทาง

ที่นายปวิน ได้มีการติดต่อเพื่อนำภาพการ์ตูนไข่แมว ไปจัดในงานเปิดตัวองค์กร FORSEA ที่นายปวิน ร่วมกับนักวิชาการในต่างประเทศ ก่อตั้งขึ้น โดยมีจุดประสงค์เรียกร้องประชาธิปไตยในอาเซียน นี่จึงเป็นอีกเหตุการณ์ที่ทำให้การ์ตูนไข่แมว ถูกเผยแพร่ในระดับนานาชาติ

2.1.3 สำนักข่าว/สื่อสังคมออนไลน์ ผลิตบทความที่เกี่ยวข้องกับการ์ตูนไข่แมว

โดยในช่วงแรก สำนักข่าว/สื่อสังคมออนไลน์ ที่ผลิตบทความจะมีลักษณะต่อต้านรัฐบาลในรูปแบบเผด็จการอยู่แล้ว แต่เมื่อความกลัวรัฐบาลลดน้อยลง จึงพบสื่อทั่วไปในการผลิตผลงานบ้างซึ่งเนื้อหาส่วนใหญ่เป็นประวัติผู้วาด ทศนคติ และการแสดงความเห็นวิจารณ์การ์ตูนไข่แมว ที่ส่วนใหญ่เห็นพ้องต้องกันถึงความเป็นงานศิลปะการเมืองที่มีความละเอียด และชั้นเชิงของการนำเสนอ ผ่านลายเส้นที่สวยงามและตลกขบขัน โดยเนื้อหามีการอ้างถึงเหตุการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นในสังคมไทย ด้วยวิธีการวาดการ์ตูนแบบ 4 ช่อง และไม่มีข้อความ เพื่อไม่ปิดกั้นการตีความของผู้ติดตาม ที่ทำให้เกิดกระบวนการทางความคิดในการวิเคราะห์ความหมายของภาพ และสร้างให้เกิดความตระหนักรู้ทางการเมือง เกิดการตั้งคำถามถึงผู้ปกครอง ทั้งความเหมาะสมและความสามารถในการบริหารประเทศ รวมถึงไปการเสียดสีเพื่อต่ออายุอำนาจผู้ปกครองด้วย

2.1.4 ภาพการ์ตูนจากเพจไข่แมวX ที่ถูกลบออก ถึงแม้ว่าการ์ตูนไข่แมวยังคง

เผยแพร่บนเฟซบุ๊กได้อย่างต่อเนื่อง แม้ว่าเพจเดิมจะถูกปิดกั้นไปแล้ว และผู้วาดก็ได้ใช้เพจใหม่ในการเคลื่อนไหว จนสามารถคงอยู่ได้ถึงปัจจุบัน แต่กลับพบว่ามีการ์ตูนไข่แมวบางภาพถูกลบออกจากเฟซบุ๊ก โดยไม่ทราบสาเหตุ ในที่นี้ผู้วิจัยได้ยกตัวอย่างภาพการ์ตูนไข่แมวที่ถูกลบออกไปจำนวน 1 ภาพ ซึ่งเป็นภาพเสียดสีการประกาศมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของ COVID-19 โดยห้ามการนั่งรับประทานอาหารในร้าน โดยผู้วาดได้วาดการ์ตูนออกมาในลักษณะเสวี่ และหุดหู่ มีภาพที่แสดงถึงการฆ่าตัวตายของผู้ประกอบการ หากพิจารณาถึงสาเหตุที่ภาพถูกลบคือ 1) ผู้วาดเป็นผู้ลบออกเอง อาจด้วยเหตุผลว่าการ์ตูนมีความหุดหู่ และไม่ทำให้เกิดกำลังใจกับผู้ประกอบการ และ 2) ระบบเฟซบุ๊กเป็นผู้ลบเอง อาจด้วยเหตุผลว่ามีผู้รายงานภาพให้เฟซบุ๊กพิจารณาลบออกเนื่องจากขัดกับกฎมาตรฐานของเฟซบุ๊ก เพราะภาพสื่อถึงการฆ่าตัวตาย ซึ่งผิดกฎของการใช้เฟซบุ๊ก อย่างไรก็ดี จากกรณีทำให้ตระหนักถึงความไม่แน่นอนของภาพการ์ตูนไข่แมว ที่แม้จะเป็นเพจที่มีผู้ติดตามเกินครึ่งล้าน แต่เมื่อเกิดเหตุบางประกาศ ก็อาจทำให้เพจหรือภาพการ์ตูนถูกระงับการเข้าถึงได้ แม้ผู้วาดจะสามารถสร้างเพจใหม่ หรือลงรูปใหม่อีกครั้ง แต่ก็ยังคงอยู่ภายใต้กฎระเบียบของเฟซบุ๊ก ที่ไม่สามารถบอกได้ว่าจะถูกปิดกั้นเมื่อใด และนอกเหนือจากการถูกปิดกั้นเพจหรือภาพแล้ว การแสดงความเห็นของผู้ติดตามที่มีต่อภาพนั้นๆ ก็ไม่สามารถเข้าสู่ได้เช่นกัน เสมือนว่า การแลกเปลี่ยนทางการเมืองของชุมชนหนึ่งๆ หายไปโดยไม่สามารถเรียกกลับคืนมาได้

2.2 วิเคราะห์สัญญาณ ตีความจากภาพการ์ตูนไข่แมวX ที่ปรากฏในหนังสือ “ไข่แมวX” ฉบับปี 2564 และการแสดงความเห็นของผู้ติดตามบนสื่อสังคมออนไลน์

ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาภาพจากการ์ตูนไข่แมวผ่านหนังสือการ์ตูนไข่แมวX ฉบับปี 2564 โดยเป็นการดูที่เผยแพร่อยู่แล้วในเพจไข่แมวX ซึ่งผู้วาดได้ทำการรวบรวมบางภาพโดยแบ่งเป็นส่วนที่ 1 เป็นภาพเหตุการณ์จากการตกตะกอนทางความคิดของผู้วาด และส่วนที่ 2 เป็นลำดับภาพเหตุการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้น ซึ่งผู้วิจัยเลือกเหตุการณ์หลังโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งคณะรัฐมนตรีปี 2562 สำหรับตัวละครในการ์ตูนไข่แมว นั้น จากที่ได้นำเสนอเกี่ยวกับตัวละครหลักและบุคคลไว้ในข้างต้นแล้ว จึงขออธิบายถึงสัญญาณ และการตีความที่สามารถระบุได้ถึงตัวตนของตัวการ์ตูนในภาพการ์ตูน โดยตัวหมายหลักคือตัวการ์ตูนในแต่ละตอน ที่มีการวาดในลักษณะเลียนแบบให้มีความคล้ายกับใบหน้าของบุคคลจริง แต่จะมีตัวหมายที่ผสมไปในรายละเอียดของตัวการ์ตูน เพื่อเจาะจงถึงลักษณะเฉพาะของตัวบุคคล อาทิ การแต่งตัว การกระทำต่างๆ และลักษณะสีหน้า การ์ตูนไข่แมวเป็นสื่อกลางของการนำเสนอเหตุการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้น เป็นเสมือนตัวบันทึกประวัติศาสตร์ในรูปแบบของการ์ตูน เช่นเดียวกับการกำเนิดศิลปะการเมือง ที่จะเป็นการถ่ายทอดเรื่องราวของสังคมในแต่ละยุค ผ่านการรังสรรค์ผลงานศิลปะ และการ์ตูนไข่แมวมีชั้นเชิงเพิ่มขึ้นถึงเรื่องการนำเสนอสัญญาณเข้ามามีส่วนด้วย นอกเหนือจากตัวหมายและตัวสื่อความหมายแล้ว ผู้วาดยังนำเรื่องของมายาคติ ซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มโครงสร้างสัญญาณวิทยา มาเป็นส่วนหนึ่งของการใช้เสียดสีจารีตประเพณี วัฒนธรรม และธรรมเนียมปฏิบัติในสังคมไทย ผ่านการเล่าเรื่องของการ์ตูนไข่แมว ด้วยวิธีการเสียดสีล้อเลียน รวมถึงตั้งคำถามกระตุ้นเพื่อให้ผู้ติดตามได้ตระหนักถึงข้อเท็จจริงของมายาคตินั้น โดยการศึกษาจากภาพการ์ตูนในส่วนที่ 1 สามารถบรรยายมายาคติ ได้ตามที่ผู้วิจัยจัดกลุ่มไว้แล้ว จากกลุ่มที่ 1 เรื่องของการเกณฑ์ทหารที่ถูกสังคมไทยปลูกฝังเรื่องความรักชาติ และชายไทยที่มีร่างกายพร้อมก็ต้องทำหน้าที่นั้นทุกคน แต่การ์ตูนไข่แมวได้ใช้การล้อเลียนมายาคตินั้นด้วยการอ้างถึงเรื่องราวของทหารเกณฑ์ที่ถูกนำไปใช้แรงงานให้กับทหารระดับสูง ซึ่งกรณีนี้ก็เหมือนเป็นมายาคติซ้อนทับอีกทีเช่นกัน ที่สังคมไทยรับรู้อยู่แล้วถึงการให้แรงงานทหารเกณฑ์ที่ไม่ใช่ทำเพื่อการปกป้องประเทศ แต่ทำเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว กระทั่งว่ามีละครไทยที่นำเสนอประเด็นนี้แต่พยายามสร้างเรื่องราวให้มีความน่ารัก ตลก และเป็นเรื่องของความรักระหว่างบุคคล เพื่อลดความไม่ถูกต้องของการกระทำนั้น ต่อมาเรื่องของความไม่โปร่งใสของระบบราชการ ผู้วาดนำเสนอการ์ตูนในลักษณะตลกร้าย ทั้งที่เป็นการกระทำที่ไม่ชอบมาพากล แต่สังคมไทยก็ยังนิ่งและปล่อยผ่านไป ราวกับว่าเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นปกติ ทั้งที่เป็นเหตุการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อการจัดสรรงบประมาณประเทศที่มาจากเงินภาษีประชาชน และเรื่องของการใช้ความรุนแรงกับผู้เห็นต่างกับรัฐบาล เป็นมายาคติของฝ่ายสนับสนุนรัฐบาลที่มีความเชื่อว่า กลุ่มที่เห็นต่างกับรัฐบาล เป็นพวก

เดียวกับนายทักษิณ ที่เป็นตัวร้ายในสังคมไทย ดังนั้น การใช้ความรุนแรงทั้งทางทรัพย์สิน และร่างกาย กับกลุ่มคนเหล่านี้ จึงถือว่าไม่มีความผิด เหมือนกับเป็นกลุ่มคนดีที่ต้องปกป้องประเทศจากคนชั่วร้าย ทั้งที่คนเหล่านี้ แค่มีความเห็นต่างทางการเมืองเท่านั้น ในส่วนของกลุ่มที่ 2 เป็นการเล่าเหตุการณ์การเมืองไปตามลำดับเวลา และผู้วิจัยได้นำความคิดเห็นของผู้ติดตามที่ได้รับการกดความรู้สึกมากที่สุด ใน 3 ลำดับแรกด้วย ในส่วนของภาพกลุ่มที่ 2 การ์ตูนไข่แมว ยังคงใช้การล้อเลียนเป็นหลัก ผ่านตัวการ์ตูนที่บางภาพผู้วาดใช้การล้อเลียนแบบแทนที่ตัวการ์ตูนที่รู้จักเป็นส่วนมาก อาทิ “ลุง” เป็น “โง่กุน” “โคโนัน” และ “อิกคิวซัง” โดยสื่อถึงบทบาทของ “ลุง” ตามลักษณะเด่นของตัวการ์ตูนนั้นๆ นอกจากนี้บางภาพยังมีตัวหมายถึงไม่ได้เป็นวัตถุภาพอย่างเดียว แต่เป็นตัวหมายถึงในเรื่องของคำ ที่ผู้วาดใช้วิธีวาดตัวภาพ ท่าทาง และการกระทำ เพื่อให้ผู้ติดตามสามารถนึกถึง “คำ” ที่ภาพนั้นต้องการสื่อถึง อาทิ ศาลเจ้าที่/ศาลพระภูมิ ก็ศาลตุลาการ การ “ลอด” คือ “รอด” คือผลลัพธ์ของเหตุการณ์นั้น และการ โหนผ้าสีน้ำเงิน คือการ โหนสถาบันฯ ที่คำว่า โหน คืออาการของการเอามือเหนี่ยวไว้ให้ตัวลอยขึ้น ถูกใช้แทนด้วยการประจบประแจง ในส่วนของการแสดงความเห็นบนเฟซบุ๊กเพจไข่แมวX ในแต่ละภาพนั้น ทุกความเห็นที่ได้รับการกดความรู้สึก 3 อันดับแรก ล้วนแต่ทราบถึงความหมายที่ผู้วาดต้องการสื่อถึง และการแสดงความเห็นจะเป็นในทางเดียวกันคือ เห็นคล้อยตามความหมายของผู้วาด รวมถึงเสริมความเห็นเพิ่มขึ้น อาทิ ต่อว่า ตำหนิ ตำทอรัฐบาล และพาดพิงถึงสถาบันเบื้องสูง ล้อเลียนเหตุการณ์โดยใช้คำพูดที่เกินจริง หรือเสริมชมเชยรัฐบาลให้ตระหนักถึงความขัดแย้งของการกระทำตามภาพการ์ตูน ซึ่งก็ยังคงใช้การตีความเช่นเดียวกัน เนื่องจากบางความเห็นมีนัยถึงสถาบันเบื้องสูงที่ภายใต้บริบทสังคมไทยไม่ได้เปิดให้มีการแสดงความเห็นอย่างเสรีมากนัก ด้วยอ้างถึงความมีบั้งควร อีกทั้งยังไม่ใช่ข้อเท็จจริงที่ทราบในทางสาธารณะหรือเป็นทางการ ผู้แสดงความเห็นจึงเลือกใช้ข้อความหลีกเลี่ยงในลักษณะล้อเลียนไปเรื่องอื่น ขณะที่บางความเห็นก็มีการใส่อารมณ์กับภาพการ์ตูน ผ่านถ้อยคำคำรุนแรง หรือใช้ภาพแทนการแสดงความเห็น และการตัดต่อภาพเพื่อแสดงความขบขัน บางความเห็นก็โพสต์ภาพที่สื่อถึงการเป็นส่วนหนึ่งของการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง และบางความเห็นที่ไม่ก่อให้เกิดความรู้สึกใดมากนัก แต่ได้รับการกดความรู้สึกมาก เนื่องจากเป็นแสดงความเห็นของบุคคลที่เป็นที่รู้จักในแวดวงการเมือง การแสดงความเห็นบนภาพการ์ตูนนั้น เป็นส่วนหนึ่งของการมีส่วนร่วมของผู้ติดตามบนสื่อสังคมออนไลน์ ที่แม้จะให้เห็นหน้าตากัน แต่ก็มีผู้มีความรู้สึกร่วมเช่นเดียวกัน มากดความรู้สึกให้ รวมถึงมีการแสดงความเห็นตอบโต้เพิ่มเติมในความเห็นนั้น สิ่งที่เกิดขึ้นนี้ เป็นผลจากการพัฒนาแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ ที่ไม่ได้เป็นการสื่อสารแบบทางเดียวอย่างสื่อหลัก แต่สามารถสื่อสารได้ทั้งสองทาง เหมือนกับว่าผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์ในบัญชีนั้นๆ ได้มานั่งพูดคุยการเมืองแบบสภากาแฟในอคิด

2.3 วิเคราะห์เหตุการณ์เคลื่อนไหวประท้วงรัฐบาลของกลุ่มนักศึกษาที่การ์ตูนไข่แมวX
มีส่วนเกี่ยวข้อง ห้วงปี 2563 ถึงปัจจุบัน มีการเคลื่อนไหวของกลุ่มนักศึกษาประท้วงต่อต้านรัฐบาล พลเอก.ประยุทธ์ ตามข้อเรียกร้องของกลุ่มนักศึกษาจำนวน 3 ข้อ คือ 1) พลเอกประยุทธ์ ต้องลาออก จากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี 2) แก้ไขรัฐธรรมนูญ และ 3) ปฏิรูปสถาบันกษัตริย์ การเคลื่อนไหว ประท้วงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และมีมวลชนเข้าร่วมเป็นจำนวนมาก หลังจากที่ประเทศไทยมีการ เคลื่อนไหวประท้วงรัฐบาลเมื่อปี 2556-2557 โดยกลุ่ม กปปส. ก็ไม่เคยมีการประท้วงรัฐบาลครั้งใด ที่มีมวลชนจำนวนมาก และยืดเยื้อมากกว่า 1 ปี ทั้งนี้ มวลชนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มนักศึกษา คนรุ่นใหม่ และนักเคลื่อนไหวทางการเมืองที่เรียกร้องประชาธิปไตย คนกลุ่มนี้ เป็นผู้มีความสามารถในการใช้ สื่อสังคมออนไลน์เป็นอย่างดี และยังใช้เป็นช่องทางหลักในการปลุกกระดมมวลชน นัดหมาย และ เผยแพร่การทำกิจกรรม ทำให้ผู้ที่ไม่สนใจการเมือง แต่ใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นหลักในการติดตาม ข่าวสาร ก็ได้รับข่าวสารดังกล่าวนี้ด้วย การชุมนุมประท้วงแบบลงถนนในยุคของรัฐบาล พลเอก ประยุทธ์ เป็นสิ่งที่เกิดคำถามอยู่หลายครั้งในเฟซบุ๊กเพจการเมือง หรือบุคคลทางการเมือง ที่จะถาม ถึงความเป็นไปได้ว่าจะมีการชุมนุมแบบลงถนนหรือไม่ แม้จะเคยมีบ้างสำหรับกลุ่มคนอยาก เลือกลงในปี 2560-2561 แต่ก็พิเศษเฉพาะกลุ่ม และมีจุดสิ้นสุดที่ชัดเจนคือ การประกาศกำหนดวัน เลือกลงทั่วไปปี 2562 แต่กรณีของกลุ่มนักศึกษา ที่มีข้อเรียกร้องไปไกลถึงการปรับเปลี่ยนจารีต ประเพณีดั้งเดิมของสังคมไทย อย่างการปฏิรูปสถาบันฯ จึงมองไม่เห็นว่าจะจบลงอย่างไร หากมองว่าการชุมนุมของนักศึกษานี้มีจุดเริ่มต้นมาจากสื่อสังคมออนไลน์ อาจเปรียบเทียบกับ เหตุการณ์อาหรับสปริงที่มาจากสื่อสังคมออนไลน์เช่นกัน เมื่อการรับรู้บนสื่อสังคมออนไลน์มีมาก ขึ้น (โลกโซเชียล) ทำให้ตระหนักถึงความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในสังคม (โลกความเป็นจริง) จะทำให้เกิดความพยายามปรับสมดุลทั้งสองนี้ให้เท่ากัน หรือก็คือการออกมาประท้วงบนพื้นที่สาธารณะ ที่ ผลลัพธ์จะเป็นไปทางใด ก็ขึ้นอยู่กับกลุ่มผู้ชุมนุมประท้วง กับการใช้อำนาจของรัฐบาล

โดยการชุมนุมของนักศึกษาในห้วงปี 2563 ผู้วิจัยได้ศึกษากิจกรรมการประท้วงที่มีการ นำภาพการ์ตูนไข่แมว มาใช้ร่วมด้วย โดยแบ่งเป็น 3 กิจกรรมคือ 1) กลุ่มนักเรียนเลวเมื่อ 3 กันยายน บริเวณหน้ากระทรวงศึกษาธิการ 2) กลุ่มคณะราษฎรเมื่อ 29 ตุลาคม บริเวณแยกปทุมวัน และ 3) กลุ่มคณะราษฎรเมื่อ 17 พฤศจิกายน บริเวณหน้ารัฐสภาเกียกกาย โดยทั้ง 3 กิจกรรมมี จุดประสงค์หลักของการชุมนุมคือแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ และติดตามผลการประชุมสภาที่มีการ ลงมติแก้ไขรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นหนึ่งในข้อเรียกร้องของกลุ่มนักศึกษา โดยใน 2 กิจกรรมแรก การ์ตูนไข่แมว ปรากฏในฐานะงานศิลปะ ที่เป็นส่วนหนึ่งในการประกอบกิจกรรมของกลุ่มที่ เจ้าภาพ โดยภาพที่ใช้มีความเกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้นๆ

1) *กิจกรรมของกลุ่มนักเรียนเลว* ที่มีจุดประสงค์เพื่อเรียกร้องการปฏิรูปการศึกษาไทย การ์ตูนไข่แมวทำหน้าที่ออกภาพประชาสัมพันธ์กิจกรรม ในลักษณะตัวการ์ตูนที่เป็นนักเรียนมีความสดใส และแฝงด้วยความเชื่อมโยงกับการประท้วงของกลุ่มนักศึกษา ผ่านการวาดตัวการ์ตูนในชุดนักเรียนหมือ 3 นิ้ว ที่เป็นสัญลักษณ์ของการเรียกร้องโดยกลุ่มนักศึกษา รวมถึงมีการจัดแสดงนิต์ล้อเลียนนายณัฐพล ธิปสุวรรณ รัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการในขณะนั้น เพื่อเสียดสีสิ่งที่นายณัฐพลเคยเข้าร่วมชุมนุมกับกลุ่ม กปปส. จนกลายเป็นส่วนหนึ่งของการเปลี่ยนรัฐบาลเป็น พลเอกประยุทธ์ ในปัจจุบัน ทำให้ภาพลักษณ์ของนายณัฐพล ในสายตาของกลุ่มคนรุ่นใหม่ ไม่เหมาะสมที่ได้อยู่ในตำแหน่งกระทรวงศึกษาธิการ

2) *กิจกรรมศิลปะราษฎรที่วัดแขก* การ์ตูนไข่แมว ก็เป็นส่วนหนึ่งของการจัดแสดงผลงานศิลปะ ซึ่งเป็นหนึ่งในกิจกรรมของกลุ่มราษฎรจัดขึ้น โดยผลงานการ์ตูนไข่แมวที่นำเสนอ เป็นลักษณะภาพช่องเดียว และเป็นภาพการ์ตูนของบุคคลที่เป็นนักเคลื่อนไหวทางการเมือง และสามารถเล่าเรื่องราวของเหตุการณ์ได้จบภายในภาพเดียว ไม่ได้เน้นที่เหตุการณ์ทางการเมืองใดเหตุการณ์หนึ่ง เนื่องจากกิจกรรมไม่ได้เน้นนำเสนอศิลปะจากการ์ตูนไข่แมวเพียงอย่างเดียว แต่ให้เข้ามามีส่วนร่วมเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของศิลปะต่อต้านรัฐบาลในยุคปัจจุบัน นอกเหนือจากการนำเสนอผลงานศิลปะแล้ว กิจกรรมยังแฝงด้วยการประท้วงกิจการของชนชั้นสูงที่จัดแสดงโชว์ในสถานที่ใกล้เคียง และวันเดียวกัน

3) *กิจกรรมกลุ่มคณะราษฎร* บริเวณหน้ารัฐสภาเกียกกาย เป็นการชุมนุมประท้วงเพื่อกดดันรัฐสภาในห้วงของการลงมติรับร่างแก้ไขรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน ซึ่งเป็นหนึ่งในข้อเรียกร้องของกลุ่มนักศึกษาที่มีอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่เริ่มเคลื่อนไหวชุมนุมประท้วงรัฐบาล ในกิจกรรมนี้ ไม่ใช่การจัดกิจกรรมในลักษณะจัดแสดงผลงาน จึงไม่พบการนำศิลปะจากการ์ตูนไข่แมวเข้ามาใช้ประกอบการประท้วง แต่จะพบว่า การ์ตูนไข่แมว เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งโดยผ่านการแจกลิงก์ของที่เป็นขวดน้ำดื่ม สกรีนภาพ “ตาใส” หนึ่งในตัวการ์ตูนหลักของการ์ตูนไข่แมว จากกิจกรรมนี้ การ์ตูนไข่แมวไม่ได้ทำหน้าที่ของการเป็นศิลปะการเมืองในแง่ของการตีความด้วยตัวผลงานภาพ แต่เป็นส่วนหนึ่งของการสนับสนุนการเคลื่อนไหวชุมนุมของนักศึกษาในรูปแบบของอุปโภค ที่สามารถจับต้องได้จริง ซึ่งสิ่งนี้จะเป็นตัวเชื่อมระหว่างผู้ติดตามเพจไข่แมวX บนสื่อสังคมออนไลน์ กับการเคลื่อนไหวจริงในพื้นที่สาธารณะ ให้ดูมีความเป็นจริงมากขึ้น รวมถึงกระตุ้นแฟนเพจไข่แมวX ให้รู้สึกอยากเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง เพื่อเก็บสะสมขวดน้ำดื่มดังกล่าวที่ไม่มีขายทั่วไป แต่จะมีครอบครองได้ต้องเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง ให้สมกับที่เป็นแฟนเพจด้วย ที่ในอนาคตขวดน้ำดื่มนี้ อาจกลายเป็นส่วนหนึ่งในประวัติศาสตร์ของการชุมนุมครั้งนี้

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยชิ้นนี้ แบ่งเป็นแต่ละหัวข้อที่ศึกษาคือ

อิทธิพลของการ์ตูน ไข่แมว ต่อการขับเคลื่อนการแสดงออกทางการเมือง ข้อเสียหนึ่งของการศึกษานี้คือการ์ตูน ไข่แมว เผยแพร่หลักอยู่บนสื่อสังคมออนไลน์อย่างเฟซบุ๊ก ทำให้ไม่สามารถบอกได้แน่ชัดถึงการคงอยู่ของเพจ ไข่แมวX หรือภาพการ์ตูน ไข่แมว เพราะเป็นพื้นที่ที่ไม่สามารถควบคุมได้ แต่อยู่ภายใต้การควบคุมของผู้ให้บริการ ที่วันใดวันหนึ่งเพจอาจถูกปิดกั้น หรือลบภาพออกไปได้ นอกจากนี้ การศึกษาถึงบทความที่เกี่ยวกับการ์ตูน ไข่แมว ไม่พบสื่อที่สนับสนุนรัฐบาล เผยแพร่บทความบ้าง มีเพียงสื่อที่แสดงออกถึงการต่อต้านรัฐบาล และสื่อที่นำเสนอเฉพาะกลุ่มทำให้การศึกษาเป็นไปในแนวทางคล้ายกัน จึงไม่พบการวิจารณ์การ์ตูน ไข่แมว

วิเคราะห์สัญญาณ และตีความจากภาพการ์ตูน ไข่แมวX ที่ปรากฏในหนังสือ “ไข่แมว X” ฉบับปี 2564 และการแสดงความคิดเห็นของผู้ติดตามบนสื่อสังคมออนไลน์ ในส่วนของการแยกสัญญาณในแต่ละภาพนั้น เป็นสิ่งที่ต้องอาศัยประสบการณ์รอบด้านเพื่อให้สามารถตีความภาพนั้นได้ ซึ่งผู้วิจัยอาจหยิบสัญญาณในแต่ละภาพมาวิเคราะห์ไม่ครบถ้วน ตามเท่าที่ความรู้ของผู้วิจัยจะสามารถรับรู้ได้ แต่การตีความ สามารถบรรยายให้เป็นเหตุการณ์ที่ผู้วาดต้องการสื่อถึงได้ อย่างไรก็ดี ในส่วนของการตีความ ที่เป็นเรื่องของผู้อ่านกับตัวบท จะเข้าใจได้มากน้อยเพียงใด อาจขึ้นกับเวลาและประสบการณ์ หมายความว่า หากบุคคลอื่นมาตีความ อาจจะได้นัยแฝงเพิ่มขึ้น หรือเมื่อผู้วิจัยย้อนกลับมาตีความใหม่ ก็อาจมีการเข้าใจที่เปลี่ยนแปลงไปได้

เหตุการณ์เคลื่อนไหวประท้วงรัฐบาลของกลุ่มนักศึกษาที่การ์ตูน ไข่แมวX มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมชุมนุมประท้วงของนักศึกษา ผู้วิจัยได้หยิบยกเหตุการณ์ชุมนุมเพียงบางส่วนเท่านั้น และเป็นการศึกษาผ่านเพจ ไข่แมวX ที่นำภาพการชุมนุมมาเผยแพร่เพียงเท่านั้นซึ่งหากต้องการได้ความเห็นของผู้เข้าร่วมกิจกรรมแล้ว ควรต้องเข้าร่วมการชุมนุมในแต่กิจกรรมเพื่อบันทึกเหตุการณ์ ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมที่มีต่อภาพการ์ตูน ไข่แมวที่นำมาจัดแสดง

3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในครั้งต่อไป

ศิลปะคือสิ่งที่บ่งบอกสภาพสังคมและการเมืองในห้วงเวลานั้นๆ การ์ตูน ไข่แมว ถือเป็นผลงานศิลปะหนึ่งที่ทำหน้าที่บันทึกประวัติศาสตร์การเมือง ผ่านการเล่าเรื่องบนการ์ตูน แต่จากการใช้สัญญาณ และภาพวาดอาจกล่าวได้ว่า ผู้วาดมีทัศนคติทางการเมืองตรงข้ามกับรัฐบาล พลเอกประยุทธ์ ซึ่งในอนาคตหากมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองแล้ว จึงไม่อาจคาดเดาถึงผลงานที่ผู้วาดจะผลิตออกมาในลักษณะใด อีกทั้งเมื่อกาลเวลาผ่านไป เทคโนโลยีการสื่อสารต้องมีการเปลี่ยนแปลง การที่การ์ตูน ไข่แมวถูกเผยแพร่บนแพลตฟอร์มเฟซบุ๊ก ซึ่งเป็นสื่อสังคมออนไลน์ที่

ได้รับความนิยมในไทยเป็นอย่างมากในขณะที่กำลังทำการศึกษา ในอนาคตอาจมีแพลตฟอร์มอื่นที่เกิดขึ้นใหม่ รวมถึงการผลิตผลงานศิลปะจากศิลปินคนอื่น อาจสร้างการรับรู้ทางการเมืองให้ผู้ติดตามได้มากกว่าการตูนไข่แมว อย่างไรก็ดี การใช้สัญลักษณ์และการตีความจะถูกปรับเปลี่ยนไปตามกาลเวลา และตัวบุคคลที่ตีความ ซึ่งสัญลักษณ์จากการตูนไข่แมว จะเป็นรากฐานหนึ่งของการตีความศิลปะการเมืองที่จะเกิดขึ้นในอนาคต หรืออาจถูกมองว่าเป็นศิลปะเลือกข้างจากทัศนคติของผู้วาดเอง ก็ขึ้นอยู่กับเหตุการณ์ในอนาคตที่จะมีข้อมูลใดเสริมหรือลบล้างสิ่งที่ตีความได้จากการตูนไข่แมว

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัย

สกลนครราชภัฏ

บรรณานุกรม

- กลุ่มไทยทำปรัชญา. (2554). *สารานุกรมปรัชญาออนไลน์ฉบับสังเขป*. สืบค้นจาก <http://www.parst.or.th/philospedia/hermeneutics.html>
- กาญจนา แก้วเทพ. (2552). *การวิเคราะห์ข้อ : แนวคิดและเทคนิค*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไข่ม้วน. (2564) กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ประชาไท.
- ไข่ม้วน. (2561) กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ประชาไท.
- คมลักษณ์ ไชยยะ. (2562). “พื้นฐานแนวคิดสัญวิทยาของโรลิ่งด์ บาร์ตส์” *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์* 7, 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม): 28-61 สืบค้นจาก http://husojournal.aru.ac.th/index.php?option=com_docman&task=doc_download&id=41&Itemid=
- คันธรา ฉายาวงศ์. (2564). “แนวโน้มการเมืองไทยกับสื่อสังคมออนไลน์ในศตวรรษที่ 21” *วารสารเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มทร.พระนคร* 6,1 (มกราคม – มิถุนายน): 97-107 สืบค้นจาก <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/jmctrmutp/article/view/252157>
- จันทร์วรรณ ตระกูลผิว. (2563). “การล้อเลียนในเพจเฟซบุ๊กประเภทเสียดสีการเมือง” *วารสารการสื่อสารมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย* 3,1 (มกราคม-เมษายน): 45-75 สืบค้นจาก <http://cmuir.cmu.ac.th/handle/6653943832/69564?mode=full>
- เฉลิมรัฐ พิภู. (2556). การ์ตูนล้อ ภาพสะท้อนการเมืองไทย กรณีศึกษา: จากการ์ตูนล้อการเมือง (ช่วงปี 2552 – 2554). (ปริญญาานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์ ศิลปกรรมศาสตร์ ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, สืบค้นจาก <http://ir.swu.ac.th/xmlui/handle/123456789/4069>
- โชติสา ขาวสนิท. (2564). “Book Review: A Short Introduction to Hermeneutics” *วารสารเศรษฐศาสตร์การเมืองบูรพา*. 9,1 (มกราคม-มิถุนายน): 129-134 สืบค้นจาก <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/pegbuu/article/download/246587/167727/>
- ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. (2551). *สัญวิทยา โครงสร้างนิยม หลังโครงสร้างนิยม กับการศึกษารัฐศาสตร์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิภาษา.
- ณราวดี มีดี. (2554). *การศึกษาอุปลักษณะในการ์ตูนผู้ใหญ่มากับทุ่งหมาเมินในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ปี 2549*. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ศิลปกรรมศาสตร์ ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, สืบค้นจาก <https://dric.nrct.go.th/index.php/Search/SearchDetail/261171>

- เดอะ แมทเทอร์. (2560). *เผด็จการไม่ชอบถูกล้อ' คุยกับผศ.ดร.จันจิรา สมบัติพูนศิริ*. สืบค้นจาก <https://thematter.co/social/humour-as-resistance-interview/30100>
- เถลิง พัฒโนภาย. (2551). “สัญศาสตร์กับ ภาพแทนความ” *วารสารคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย* 57,1: 35-50. สืบค้นจาก https://www.arch.chula.ac.th/journal/issue_detail.php?issue_id=3
- บัณฑิต จันทรโรจนกิจ. (2560). “คืนการเมืองให้ศิลปะ” ใน *รื่นฤทัย สัจจพันธุ์ ทฤษฎีกับการวิจารณ์ศิลปะ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อนาคต.
- ธีรนนท์ นันทขว้าง (2556) “อาหรับสปริง” รูปแบบใหม่ของการก่อความไม่สงบที่นำไปสู่การปฏิวัติประชาชนปริทัศน์การรับรู้ทางการเมือง” *วารสารเอเชียปริทัศน์* 34,1 (มกราคม – มิถุนายน 2560) : 25-49
- ธีรยุทธ บุญมี (2546) *โลก modern & post modern* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์สายธาร
- นิติ มณีกาญจน์ (2556) “ความจริง” และ “วิธีการ”: แนวคิดการตีความตัวของ Hans-Georg Gadamer” *วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ* 16 (มกราคม – ธันวาคม 2556) : 270-279
สืบค้นจาก <http://ejournals.swu.ac.th/index.php/JOS/article/view/3823>
- ประชาไท. (2559). *เปิดใจ 'ไข่แมว' เพงการ์ตูนแนวการเมืองน้องใหม่ ในยุค คสช.* สืบค้นจาก <https://prachatai.com/journal/2016/06/66383>
- พิมพ์ภา ไชยโชค และสาวิตรี คทวนิช. (2562). “การศึกษาวัฒนธรรมในเพลงประท้วง (Protest Songs) ขอดนนิยมตลอดกาล” *วารสาร MFU Connexion* 8,2: 125-153 สืบค้นจาก <https://so05.tcithaijo.org/index.php/MFUconnexion/article/download/241044/164115>
- เฟซบุ๊กเพจไข่แมวX การ์ตูนไข่แมว. สืบค้นจาก <https://www.facebook.com/cartooneggcatx>
- เฟซบุ๊กเพจเอกโค. (2563). *ขอเชิญรับชมการสัมภาษณ์เป็นวิดีโอครั้งแรกของ ไข่แมวx...*
สืบค้นจาก <https://www.facebook.com/watch/?v=2947335578713851>
- ภาคิน โชติเวศย์ศิลป์. (2551). “การสื่อสารทางการเมืองผ่านการ์ตูน ผู้ใหญ่มาทับทุ้งหมาเมิน ของ ชัย ราชวัตร” *วารสารกระแสดนเนย์* 76,7 (เมษายน 2563): 27-36.
- ภัทรภรณ์ ช้อยหิรัญ. (2563). “ทฤษฎีการรื้อสร้างกับการอ่านตีความ” *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร* 22, 4 (ตุลาคม – ธันวาคม): 329-340. สืบค้นจาก https://so06.tci-thaijo.org/index.php/edujournal_nu/article/view/202575
- มงคล เทียมประเทืองชัย. (2553). “ทฤษฎีอรรถปริวรรตศาสตร์กับการตีความกฎหมาย” *วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร* 3,1 (มกราคม-มิถุนายน): 114-137 สืบค้นจาก <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/lawnujournal/article/view/98608>

- มณีวรรณ ชาตวนิช. (2561). “อิทธิพลของสัญศาสตร์ต่อภาพความจดจำในแหล่งท่องเที่ยวผ่านทุนทางปัญญาและวัฒนธรรม” *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี* 12, 2: 434-445.
- มหาวิทยาลัยรามคำแหง. (2554). *เอกสารประกอบการสอนปรัชญาเชิงศาสตร์*. สืบค้นจาก http://www.phd.ru.ac.th/newszian/files/20110813_13413220110814-RU902.pdf
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2562). *การสื่อสารและพลวัตทางการเมือง*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- มูลนิธิประยูร จรรยาวัณษ์. (2559). *100 ปีชาตกาล ประยูร จรรยาวัณษ์: สุขเล็กคอกท่อม*. สืบค้นจาก <http://sooklek.com>
- วชิรรัตน์ นรินทร์เทศาภักดิ์. (2550). *ลักษณะการแปลงข่าวเพื่อเสียดสี ล้อเลียนทางการเมืองในหน้า “ผู้จัดควน” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาวารสารสนเทศ นิเทศศาสตร์ ไม่ได้ตีพิมพ์)*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, สืบค้นจาก <http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/16396>
- เว็บไซต์ เดอะ แสตนด์การ์ด. (2562). *ไข่แมวกลับมาแล้ว หลังปลิวหายไปเกือบเดือน*. สืบค้นจาก <https://thestandard.co/kai-maew-come-back/>
- เว็บไซต์เดอะ โมเมนตัม. (2561). *ไข่แมว งานศิลปะที่ล้อเสียดสีการเมืองในยามที่ใครๆ ก็เซ็นเซอร์ตัวเอง*. สืบค้นจาก <https://themomentum.co/cartooneggcatx-overview-by-sirote>
- เว็บไซต์ประชาไท. (2559). *เปิดใจ 'ไข่แมว' เพงการ์ตูนแซวการเมืองน้องใหม่ ในยุค คสช.* สืบค้นจาก <https://prachatai.com/journal/2016/06/66383>
- เว็บไซต์เวย์แมกกาซีน. (2561). *บันทึก จันทร์โรจน์กิจ ไข่แมว X อารมณ์ขันคือรูระบายในกะลาแลนด์*. สืบค้นจาก <https://waymagazine.org/khai-maew-x-kala-land>
- ศรีหทัย เวลล์ส. (2561). “เสน่ห์ปลายจวัก ผัว (ฝรั่ง) รัก ผัว (ฝรั่ง) หลง: การปรุงแต่งตัวตนของผู้หญิงไทยในวิถีการดำเนินชีวิตคู่ต่างวัฒนธรรม” *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์* 26, 50 (มกราคม - เมษายน): 69-95. สืบค้นจาก <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/husojournal/article/view/116068>
- สกุลศรี ศรีสารคาม และคณะ. (2559). *การส่งเสริมแนวทางการใช้ข้อมูลจากสื่อออนไลน์ในกระบวนการรายงานข่าว ในยุคเทคโนโลยีหลอมรวม*. สืบค้นจาก <https://www.nbtc.go.th/Information/ผลการศึกษาวิจัย/29454.aspx>
- อิทธิพล ราสีเรียงไกร. (2534). “การ์ตูน-ภาพล้อ ล้อกราฟิคนำสังคม.” *วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์* 8, 3: 71-94. สืบค้นจาก https://kukr.lib.ku.ac.th/journal/KERJ/search_detail/result/200874

อุมาภรณ์ สัจจมาน. (2559). “กลวิธีทางภาษาในวัฒนธรรมเสียดสีเพื่อสร้างความตลกขบขันของไทย.”

วารสารมนุษยศาสตร์ 23, 1 (มกราคม - มิถุนายน 2559) : 154-177 สืบค้นจาก

https://kukr.lib.ku.ac.th/journal/index.php?/HUMJ/search_detail/result/357179

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางสาวชลธิชา แสงเงิน
วัน เดือน ปี เกิด	28 พฤศจิกายน 2532
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	วิทยาศาสตร์บัณฑิต (ฟิสิกส์) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (บางเขน)
ตำแหน่ง	รับราชการ
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	สำนักงานกฤษฎีกา

